

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Yeni Dünya Düzeni Türkiye ve Sosyalizm

Haluk Gerger

2.BASIM

Haluk Gerger

YENİ DÜNYA DÜZENİ TÜRKİYE VE SOSYALİZM

Emekçiye Mektuplar II

DÜŞÜNCE DİZİSİ

Önsöz

Elinizdeki kitabın ilk baskısı yapıldığı bugünlerde Haluk Gerger bir süredir Haymana hapisanesinde düşünce tutuklusu olarak yatıyor.

Ülkesinin İngiliz emperyalizmine karşı özgürlük mücadelesinde sivil itaatsizlik kavramını geliştiren Gandhi'nin esinlendiği ABD'li yazar Henry David Thoreau, zamanında ülkesinin Meksika'ya karşı açtığı topraklarını genişletme savaşını desteklemeyip bu nedenle vergilerini ödemeyince yaşadığı köyün hapisanesine atılmış. Yolu oradan geçen başka bir yazar arkadaşı sormuş Thoreau'ya, "Henry, senin orada ne işin var? Niçin içerdesin? Thoreau'nun cevabı, "Sen dışarda olduğun için."

Hakkımız olmadan onurlandırılıyoruz.

Tarih boyunca hakkımız olmadan onurlandırıldık. Bizi onurlandıranlar sayesinde de utanmadan kendi onur tarihimizi yazdık. Onlar bizi onurlandırıdursunlar biz hep günümüzü koruduk. Daha ne kadar, bizim, hepimiz adına kahrolanların destanını yazıp, onlar için ah vah deyip yaşarken, yaşatmak istemediğimiz günümüzü, düzeni yaşatmayı sürdüreceğiz?

Haluk Gerger'in bir yazısında saygısını ve sevgisini yönelttiği ve kısmen bu nedenle de hapis yattığı Deniz Gezmiş, gençliğinin hasret ve heyecan dolu güzelliğinde hem kuşağının hem de döneminin simgesi oldu Türkiye'de. Lakin geldi geçti rüzgar gibi. Onun ve arkadaşlarının şevkle intikam alırcasına üçe üç deyip asırılmasından sonra, sözde konuşan Türkiye'de sus pus yaşayıp sonra da bir gün bir meydana bir caddeye Deniz Gezmiş adını vermeye, bir sokak ismiyle idamlara dur demeyen geçmişimizi aklandırmaya hakkımız var mı?

Kendimizin bunca yıl bile bile kirlenmesine göz yuman bizler, diktatörlerimizi baştacı edip, Türkiye siyasasına getirdiğimiz hırslarımıza hala tapan bizlerin, hakkı var mı vicdanları doğrultusunda yaşayan, düşünen, bu nedenle hapis yatan, asılanlara kendimizi aklarcasına sahip çıkmaya?

O kim ki bireydir zaten başka türlü yapamaz. Ve o bireylerdir ki yeni ortak değerler yaratır, onların topluma, bize tuttukları aynalarda kendi gerçek yüzlerimizi görürüz. Eğer utanıp kendimizden günümüzü geçiştirmek için yalanlar kıvrabiliyorsak durmadan; eğer okulda, işyerinde, sofrada sohbetlerimizde az da olsa anılıyorsa onların adları hele birbirimizi birbirine düşürürcesine; eğer düşünce suç sayıldığı için onların içerde olması egemen düzenin bize dış düşmanlarımızın yıkmak istediği dikensiz bir gül bahçesi diye sunduğu ülkemizin görüntüsüne çomak sokup kimilerimizi bu ne idüğü belirsiz oyunbozanlara küfrettiriyorsa; ve eğer yüzümüz ister onlara öfkeden ister onlar içerde diye utanmaktan kızarabiliyorsa hala, ne mutlu bizlere ki her şeye rağmen, etrafımızdaki dehşet ve korku ortamına, egemen düzen ve medyasının tezgahladığı tüm sahte değerlere rağmen, tek tük de olsa böyle insanlar, bireyler hala yetiştirebiliyor, barındırabiliyor ülkemiz.

Haluk Gerger'in elinizdeki kitapta tartıştığı "Yeni Dünya Düzeni"ne en ters düşen de belki işte tam böyle insanlar. Öyle bir düzen ki sözcülerine göre artık hiç ideolojik çatışma kalmamış. Fukuyama gibi yazarları tüm dünyada özgürlükcü kapitalizmin tesis etmesiyle tarihin, kavganın bittiğini, başkaldırının ilkellik olduğunu, mutluluk kapılarının her şeyi tüketerek açabileceğimizi, olabildiğine tüketme özgürlüğümüzün önündeki bütün engellerin Yeni Dünya Düzeni'nin kurulmasıyla kalktığını iddia ediyorlar.

Öyle bir düzen ki kismetimizin önündeki tek köstek kendi beceriksizliğimiz diye gösteriliyor. Yeni Dünya Düzeni kapitalizmin ilk vahşet dönemini tekrar gündeme getirerek yoksulluğun nedenini yoksullarda ararken toplumsal vicdanı da iyane dağıtan hayır kurumlarına yönlendirerek bertaraf etmeye çalışıyor, topladığı vergileri eğitim, sağlık gibi hizmetlere yönlendirerek bireye, yurttaşa yatırım yapması gereken devleti de sözde özgürlük adına kısıtlayarak özel sermayeye karşılıksız kredi akıtan bir aracı kuruluşa indiriyor.

Haluk Gerger böyle bir dünyanın Türkiye'de kurulmasına kulak etmiş ülkemizin 1980'den bu yana süregelen totaliter iktidarların ve muhalefette dahi iktidarı paylaşanların çarpıcı portrelerini çiziyor kitabında. Bir Brezilyalı, Fransız ya da Singapurlu da yazabilirdi bu kitabı. Zira Gerger'in yazdıkları Türkiye özelinde

ama tüm dünya için geçerli. Ancak yazarın acısı ve rüyası en çok "bizim" insanlarımızda, "bizim" coğrafyamızda kök bulduğu için buranın kitabı. Yoksa Yeni Dünya Düzeninin felsefesini ve uygulamalarını açık seçik gözler önüne sererken Marksist düşünceyi de irdeleyen elinizdeki kitap, dünyanın herhangi bir üniversitesinde okutulabilecek emsalsiz bir ders kitabı niteliğinde aynı zamanda. Ne var ki Türkiye'de YÖK üniversitesinin kapıları özgür düşünceye kapalı.

Gerger'in kitabı hem tarihin başka türlü gelişebileceğini vicdanında ve aklında sezen bir bireyin olup bitene isyanı hem de günümüz neo-emperyalist mantığının nesnel bir değerlendirmesi.

Gündüz Vassaf

Yazarın Önsözü

90'lı yılların başında hem uluslararası alanda, hem Türkiye'de etkileri kuşaklar boyu sürecek olaylar yaşandı. Dünyada Körfez Bunalımı ve Savaşı ile başlayan, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki rejimlerin yıkılmasıyla süren, Yeni Dünya Düzeni ile doruğa çıkan gelişmeler gündemi belirledi. Beynelmilel sermayenin insanlık ve Emek karşısındaki zaferleri, askeri müdahaleler, savaşlar, özelleştirme, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik harcamalarının kısılması, işsizlik, enflasyon, bunalım, medya terörü, yükselen değerler gibi olgularla sürdü. Sosyalizm düşüncesi, sosyalist örgütler ve genel olarak işçi sınıfı ve Emek kuşkusuz dünyanın her yerinde bu gelişmelerden olumsuz etkilendi.

Türkiye'de ise, ekonomik bunalım, işsizlik, hayat pahalılığı, bunların toplumsal-ahlaki etkileri, 12 Eylül sonrası genel tahribata katlanarak eklendi. Kürt Sorunu, inkar ve imha politikalarının cenderesinde korkunç bir savaşla boyutlandı. Demokrasi ve insan hakları alanında 21. yüzyıla girerken insanlık adına utanç verici bir tablo ortaya çıktı. Yaşamın her alanında Emeğin ve insanlığın temel kazanım ve değerlerine çok boyutlu bir saldırı gerçekleştirildi.

İşte böylesi bir durumda, bu gelişme ve süreçleri esas olarak emekçilere aktarıp yorumlamak; onların sınıf çıkarlarını ve dolayısıyla da sosyalizmi savunmak; Kürtlerin ve mazlum insanlığın kavgasına destek olmak; barış ve temel insan haklarının elde edilmesi mücadelesine katılmak; ve nihayet, ezilenlerin öfkesini paylaşarak yansıtmak benim temel amacım oldu.

Öyle de yaptım. Bütün bir dünyaya ve egemenlere, günün gerçeğine ve geçerli olana, güç'e ve zor'a karşı durdum!..

Tabii bu kişisel bir kahramanlık olarak değerlendirilmemeli. Böylesi bir tavır, bir yöntem, anlayış ve inanç sorunudur. Herşeyden önce, yazılarımın kaynağındaki Marksist yöntemi görmeden onları anlamak da mümkün değildir. Bu bağlamda Marks'ın yönteminin temelinde bulunan "tarihsellik" özelliği üzerinde durmak gerekli. Lukacs, Marks'ın yöntemi için "özünün özünde tarihseldir"² der.

Bu öz, yani toplumsal realiteye tarihsel yaklaşım, bu realitenin bizzat kendisinin veya herhangi bir parçasının, örneğin bir sosyal formasyonun , bir toplumsal sistemin, *geçici, değişebilir, değiştirilebilir* olduğuna isaret eder. Bu “geçici olma özelliği”ne koşut olarak da, her toplumsal yapıya *eleştirel* bakabilmek gerekli ve mümkün olur. İşte insanoğlu kendi tarihini verili koşullarda ancak böylesi bir yöntemsel anlayışla yapabilir; devrimci pratik ancak devrimci teoriyle mümkün olabilir. Sosyal pratik içindeki bir aydın içinse devrimci yöntem gereklidir, çünkü “aydın ...özünde bir sosyal eleştirmendir.”³ Bu misyonun gerektirdiği umut ve cesaret ise, işte Marks’ın yönteminin özünde mevcuttur. Dolayısıyla da, bir aydın sadece gerçeği anlamak ve açıklamak için zorunlu bilimsel araçları değil, aynı zamanda, onu değiştirme eylemine katılabilmek için gerekli olan moral değerleri de Marksizmde bulabilir. Ve işte ancak o zaman bütün bir dünyaya ve egemenlere karşı durabilmek, hayata, onu değiştirmenin önkoşulu olarak, *eleştirel* bakmak mümkün olabilir. Dolayısıyla, Marks’ın deyişiyle, “...var olan herşeyin, ulaşılabilecek sonuçlardan ve kim olursa olsun dönemin güçleriyle çelişkiye düşmekten korkmamak anlamında acımasız eleştirisi” öncelikle bir yöntemsel sorundur, hayata bakış ve teoriyle ilgilidir.

Hayat amacımın kökeninde ve dolayısıyla da yazılarımda ise, Marks ve Engels’in *Kutsal Aile*’de özlü bir biçimde dile getirdikleri şu anlayış bulunur: “Bütün insanlığın özü (abstraction of humanity) ve hatta görüntüsü (appearance) gelişkin proletaryada ifadesini bulduğu için, proletaryanın yaşam koşulları çağdaş toplumdaki bütün insanlık dışı koşulların odak noktasını temsil ettiği için, proletarya içinde kaybolan insan yitikliğin teorik bilincine kavuştuğu ve kaçınılmaz ve kesinlikle zorunlu bir ihtiyaçla...bu insanlık dışı duruma isyan etmeye zorlandığı için-bütün bunlar proletaryanın neden kendini özgürleştirebileceğinin ve özgürleştirilmesi gerektiğinin gerekçeleridir.”

Haber, bilgi, çözümleme, yorum, değerlendirme içeren yazılar, polemikler, gerektiğinde slogan ve duygu yüklü satırlar, hepsi işte Emek yönünde yapılmış bu kişisel tercihin gerekleri ve sonuçları olarak kağıda döküldü.

Bu yazılar, onyılların alıntılarının, göznurunun, birikiminin, kısaca yolun yarısını çoktan geçmiş bir yaşamın hülasasının, Emegın hizmetine sunulması görevinin ürünleridirler. İşçiye, emekçiye, yoksula, ezilene, kısacası yeryüzünün lanetlilerine yazıldılar; onlara, onlar için, onların penceresinden, onların kavgasında, onların

dilinden seslenmeye çalıştım.

Bu yazılar, gerçekten de, benim, yaşam tercihini Emek'ten yana yapmış bir sosyalist aydının, emekçilere yazdığı mektuplardı.

Onlara bir de bu kitapla ulaştırmaya çalıştım mektuplarımı.

Emekçiye Mektuplar'ımı konularına göre bölüp iki cilde sığdırdım; "Yeni Dünya Düzeni, Türkiye, Sosyalizm" ve "Türkiye'nin Düzeni ve Kürt Sorunu". Uzun bir zaman dilimi içinde benzer sorunlar ve konularla ilgili çok sayıda yazı arasında kuşkusuz tekrarların, yer yer çelişkilerin olması kaçınılmaz. Ayrıca, zaman içinde eskimiş, aşılmış yada yanlış kanıtlanmış düşünceler de görülebilir. Okurun yazıların yazılış tarihlerine dikkat etmesi bu açıdan önemli.

Günün yakıcı ihtiyaçlarının belirlediği bu kısa yazılarda, kuşkusuz, bir konuyu tüm boyutları ve gerekli ayrıntı ve nüanslarıyla işlemek mümkün değildi. Ayrıca, içinde yasadığımız militarist ortama ve devlet terörüne karşı düşüncelerimden ve onları ifade özgürlüğümün asla ödün vermemeye çalıştım ama yine de bu durumun yıkıcı etkileri de yazılara yansımış olabilir. Bu nedenlerle birçok önemli sorunda meramımı tam anlatamamış olmamın yanı sıra yanlış anlamaların ortaya çıkması da olası. Okurun işin bu boyutlarını da dikkate almasını dilerim. Yazılarda işlediğim bütün konu ve olguları, becerebildiğim ölçüde, tarihsel bir perspektifle, başka ilgili olgu ve gelişmelerle ilinti ve bağlantılarıyla, iç ve dışsal çelişkileri çerçevesinde ele almaya çalıştım. Hayata genel bakışımın teorik ve dolayısıyla da soyut çerçevesi içinde somutlukları incelerken aynı zamanda onlardan kalkarak yeni soyutlama ve genellemelere ulaşmayı denediğim yazılar da oldu. Ne salt somutun kaba sığlığına, ne de saf soyutun uçuk belirsizliğine düşmemeye gayret ettim. Bütün bunları kısa, güncel, politik amaçlı ve çok yoğun kaleme alınmış yazılarda yetkin bir biçimde gerçekleştirebildiğimi ise tabii iddia edemem.

Emekçiye Mektuplar'ın basılmasını sağlayan Ayşe ve Ragıp Zarakolu dostlarıma, kitapların hazırlanmasında emeği geçenlere, yazıların basıldığı yayın organlarının sorumlularına, kavgayı birlikte sürdürdüğümüz tüm dostlara, bu yazıların yazılması sürecinde ve sonrasındaki güçlükleri benimle paylaşan Rennan'a ve çabalarını anlamlı kılan okurlara teşekkür ediyorum.

Haluk Gerger
Ankara, 14 Ocak 1994

Yeni Dünya Düzeni

Paximperialistica

Kapitalizm soğuk savaş zaferini kutluyor... Ve maddi dünyasının deli gömleği giymiş renkliliğinin gözboyayıcı fonunda, "zafer tezleri"ndeki düşünsel yoksulluk ve felsefenin sefaleti acı bir kontrast oluşturuyor. Batı dünyası, zaferinin felsefi-tarihsel çözümlenmesinde de Marx'ı referans alıyor, bu kez onu ters çeviriyor ve Hegel'i yeniden keşfediyor. Hegel'in "ulusal (Germanik) devlet"i şimdi "liberal devlet"e dönüşerek insanoğlunun ulaşabileceği son ve en kamil biçimi ifade ediyor ve zaferiyle de "tarihin sonu"na varılıyor. Amerikan diplomatlarından Francis Fukuyama'nın, liberalizmin başta Marksizm tüm rakip ideolojileri nihai yenilgiye uğrattığını, insanlığın (Batı'nın) en üst toplumsal formasyona ulaştığını ve dolayısıyla da artık "tarihin sonu"na geldiğini öne sürdüğü bir yazısı kapitalizmin şimdilerdeki İncil'i. Kapitalizm, 1950'lerdeki "ideolojilerin sonu" savından bugün çok daha büyük bir cüretle "tarihin sonu"na uzanıyor, Hegel'e dönerek çağ atlıyor!

İdeolojik çelişkilerin artık sona erdiği, liberalizmin utkusuyla çözüldüğü iddiası ancak kapitalizmin iç çelişkilerini yok varsayan bir aymazlığın ürünü olabilir. Oysa, insanlık bu yapısal çelişkilerin yenilerinin de eklenmesiyle iyice keskinleşeceği bir döneme giriyor, başka bir tarih yeni başlıyor. Kuşkusuz bir tarihsel dönem sona erdi ve insanoğlunun çelişkilerle beslenen uzun yürüyüşü sürüyor, yeni bir çağa giriliyor: Doğu-Batı eksenini etrafında belirlenen ve soğuk savaş-yumuşama (ya da bloklararası çatışma-işbirliği) çizgisinde seyreden uluslararası ilişkiler sistemi ortadan kalktı. Bir başka ifadeyle, iki hasım blokun varlığını varsayan soğuk savaş ya da yumuşama gibi kategoriler artık önümüzdeki ilişki kalıplarını ifade edemeyeceklerdir, çünkü denklemi oluşturan taraflardan biri (Doğu bloku) fiilen çökmüş, onun temel unsuru olan Sovyetler Birliği ise devre dışı kalmıştır. Bir başka ifadeyle bu, yeni tarihsel dönemin belirleyici özelliğinin,

kapitalizmin, devletlerarası ilişkiler bağlamında alternatif bir düşmanın varolmadığı bir döneme girdiği (ya da geri döndüğü) demek olmaktadır.

"Ortak düşman"ın devre dışı kalmasının devletlerarası ilişkilerdeki muhtemel sonuçlarından üçü şöyle özetlenebilir:

1) "Ortak düşman"ın varlığının gemlediği kapitalizm içi, kapitalistlerarası rekabet, eski klasik özelliklerine, yani aslına, doğasına rücu edebilir. Bir başka ifadeyle, emperyalist mücadelenin saldırgan, militarist, yayılmacı özelliklerinin iyice belirginleşmesi beklenir.

2) Kapitalist dünyadaki hegamonya boşluğu ve bunalımı ortaya çıkabilir. "Ortak düşman" karşısında nükleer teknolojiye dayalı "koruyuculuk" da önemini yitirince, ABD'nin hegemonyasının (ve bunun sağladığı mali, ekonomik, ticari, siyasi avantajların) son dayanağı da ortadan kalkmış olur. Ayrıcalıklı konumunu yitirme sürecine giren her hegemonyacı güç ise, kural olarak, saldırganlaşır. Blok içi disiplinin gevşemesiyle de, daha önceki metazori uysallıklarının hıncıyla paylaşımda geride kalan ve hızla güçlenen öteki metropollerse, "geç kalmış ve eşitsiz gelişime göre başatlığa doğru yol alanlar saldırganlaşır" kuralını yaşama geçirebilirler. Bu, son sürat hareket eden iki trenin bodoslama birbirlerinin üzerine gelmeleri demektir.

3) Artık Üçüncü Dünya, emperyalizmin giderek azgınlaşması olası saldırganlığı karşısında daha da çaresizdir, çünkü, emperyalist iştihayı gemleyen "düşman"ın bizatihi varlığının getirdiği kalkan bu işlevi açısından da devre dışıdır.

Kapitalizmin "serbest ticaret"e dayanan "ebedi barış"ı insanlığa dayatacağı bir çağın hemen başlangıcında, benzer bir geçmiş anımsamak herhalde yararlı olacaktır. Liberalizmin babası Friedman'ın "insanlık tarihinin en barışçıl dönemi", tarih kitaplarının da "emperyalizm çağı" diye adlandırdıkları bu "serbest ticaret" yüzyılının "barış"ına kısaca bir göz atmak gerekiyor. Bunu eski bir yazımdan uzunca bir alıntıyla yapabiliriz: Fransız Devrimi'nin yenilgisiyle birlikte Friedman'ın "altın çağı" da başlıyor. 1815'te Viyana Kongresi'nde biraraya gelen galip devletler, eski sömürü ve baskı düzenini Kissinger'in deyişiyle "yeniden kurdular." Bundan sonraki 100 yıl içinde Avrupa'nın her yerindeki (örneğin, İs-

panya'da, Napoli'de, Bologna'da) özgürlükçü akımlar gerici devletlerce kanla, silahla, zorbalıkla bastırıldı. 1848 yılında Avrupa'nın her yerinde ekmek ve özgürlük için ayaklanan işçi ve köylüler karşı devrimin silahlı zorbalığıyla acımasızca katledildiler. Avrupa'da tüm bağımsızlık hareketleri bastırıldı, irili ufaklı savaşlarla tüm zayıf ve küçük devletler baskı altına alındı. Tüm dünya emperyalistler tarafından bölüşüldü, evrensel baskı ve sömürü "altın çağ"ını yaşadı... Bu dönem, karşı devrimin dünyayı talan ettiği, bağımsızlık ve özgürlüğü boğduğu, bir grup Avrupalı devletin alabildiğine zenginleştiği bir dönemdi. Aynı zamanda, 1.Dünya Savaşı felaketinin tohumları da bu dönemde atıldı. İşte Friedman'm düşlediği, işte Friedman'ın örnek olarak gösterdiği "barış dönemi". İşte Friedman'm önerdiği "dünya düzeni". İşte uluslararası düzeyde 'serbest ticaret'in yarattığı "yeryüzü cenneti". Ve işte içine girmekte olduğumuz yeni çağın olası karanlık tablosunun tarihsel izdüşümü.

Açıktır ki, böyle bir dünyada sömürü, baskı, zulüm, ölüm kol gezecek, kan ve gözyaşı çok akacak. Ama herhalde insanlık "liberal devlet" in bu yeni yükselişini de reddedecek, başka bir tarihe, insanın tarihine yürüyüşünü sürdürecektir. Kuşkusuz geleceğe ilişkin öngörülerde bulunurken bizim işimiz, aynı zamanda hayatı değiştirmeye yönelik direniş odaklarını saptamak, mücadele alanlarını da belirlemek.

İlk direniş kıvılcıklarının, yeni bir "emperyalizm çağı"nın karanlıklarında boğulmaya kolay boyun eğmeyecek mazlum halklarca çakılacağını herhalde kesinlikle söyleyebiliriz. Batı'nın "Tayvan"ı, ucuz emek cenneti ve yarı sömürge pazarı olarak daha şimdiden göz konmuş Doğu Avrupa halklarının, "her derde deva" sandıkları kapitalizmin cicili-bicili yüzünün ardındaki gerçeklerle de tanışmalarını, doğrusu ben kendi payıma, heyecanla bekliyorum. Bu halkların, hiç temenni etmem ama, bir zamanlar olduğu gibi, emperyalizmin çizmesiyle kendi toprakları üzerinden Ortadoğu'ya yürüyüşünün şokunu yaşamaları da ciddi bir olasılık olarak gözardı edilmemeli. Sanırım Doğu Avrupa'nın emperyalist talanın kırıntılarına da razı kesimleri düş kırıklığına uğrayacaklardır. Kimbilir belki de burada içine girdiğimiz çağ, tarihin değil, sahte umutların sonunu getirecektir. Bu acılı olacağı kesin süreç içinde de, kendini yenileyen, insancıl özüne dönen bir

sosyalizmin yaşı kıtadaki sınıf mücadelesine yeni boyutlar kazandıracağını hiç unutmamak gerekir. Ve ola ki, "tarihin sonu"ndan 80'lerde insanlığı kemiren umutsuzluğun sonuna dev bir sıçrayış yaşanır.

Kuşkusuz son söz daha söylenmedi, söylenecek. Benim asıl merak ettiğim, Batı işçi sınıfının ilerdeki konumu. Reel sosyalist yapıların itici örneği ile liberal 'refah devleti'nin başkalarından çalınmış varlığının rüşvetiyle uyuşmuş bu sınıfın, şimdiye dek esas olarak kendisinin ve Marksizmin itmesiyle gerçekleştirebildiği gelişme olanaklarını da artık yitiren kapitalizmin "tarihinin sonu"nda alacağı rol 21. yüzyılın uzunluğunu da belirleyecek.

*Görüş
Şubat 1990*

Fareli Köyün Kavalcısı

Yaşa yaşa gör temaşa. Bu, Güneydoğu'da sıkça kullanılan bir deyim ve kimbilir kaç yüz (belki bin) yıldan süzölmüş (ve bizim bir zamanlar çok küçümsediğimiz) yaşam deneyimini ifade ediyor... Tabii kısacık "yaşam deneyleri"mizde bizler de kendi çapımızda "temaşalar" görmekteyiz.

12 Eylül'ün hemen sonrasında üniversitede geleceğinYÖK hocası olacak "mangalda (dün de bugün de) kül bırakmayan" ilerici arkadaşlarla günün olaylarını tartışırken (o bile birazcık ayıptı ya) "emperyalizm" sözcüğünü ağza almak garipsenir, hatta ayıplanır olmuştü (sonraları üniversite dışını yaşayıp öğrenince bunun başka dünyalarda da böyle olduğunu, önemli toplumsal yaygınlık kazanmış olduğunu anladım). Sanki 12 Eylül paşalarının buyruğuyla sadece bizler "ayaklarımızı yere basan realistler" olmakla kalmamış, sadece Türkiye'ye huzur ve istikrar gelmemiş (o 'ilerici' hocalardan biri, muhabirliğini yaptığı yabancı gazetede, 12 Eylül'ü "Ankaralılar bu pazar rahatça piknik yapma zevkini tattılar" gibi bir tümceyle duyurmuştu), emperyalizm de neredeyse buharlaşmış, yok olup gitmişti. Ben bunu daha çok korkuya yormuş, yani kabahati, ayıbı, toplumu, insancıkları bu hallere düşürenlerde bulmuş, hatta (ne safmışım) kimileri için bu tür davranışları gerekli bir "ihtiyat payı" olarak neredeyse aklamaya kendimi zorlamıştım. Ama en önemlisi ise, tüm bu gelişmeyi kesinlikle ve tabii "Marksist iyimserlik"le, geçici saymamdđ. Evet, doğrusu bu noktada yanlışladığımı şimdi görebiliyorum.

Şimdilerde, birçok çevrede ve genel bir ideolojik kültürel sızma olarak geniş yığınların bilinçaltılarında, açıkça ve somutça dillendirilmese de, adını da pek anmadan "yeni" bir emperyalizm anlayışı ortaya çıkmakta:

Kapitalist metropollerin öncülüğünde dünyanın yeni bir yuvarma/silahsızlanma (barış)-demokrasi/özgürlük-refah (bilimsel-teknolojik devrim ve bol tüketim) çağına girmekte olduğu dü-

şüncesi giderek egemen olmakta. Müthiş bir değişme kuşkusuz ama ne tür bir gelişme, asıl ona bakmalı..

"Beyaz adamın yükü"nün ilkel insanlara uygarlık götürmek ve sömürgeciliğin (sonra da emperyalizmin) de bunun temel yöntemi olduğu düşüncesi ve bu yolla da ebedi barışa ulaşılabileceği iddiası çok eskilere dayanıyor, burjuva ideologların iflas etmiş nice teorilerinden birini oluşturuyor. Bu "teoriler" gerçi yaşamın somut (ve her zaman gerçekten devrimci) gerçekleri karşısında iflas ediyorlar ama hükümlerini daha uzun dönemler (bazen kış uykusuna yatıp uyandıktan sonra) garip bir biçimde toplumsal vicdanda (ya da bellekte) sürdürebiliyorlar. "Ölen teoriler"le yaşayan "toplumsal vicdan" arasındaki bağı da, sanıldığı gibi aksine, her zaman burjuvazinin (etkisi asla küçümsenemeyecek) muazzam propaganda mekanizması ya da ideolojik aygıtları, hegemonya araçları değil, ilerici düşünce oluşturuyor.

Bundan 65 yıl önce Karl Kautsky, ilerici düşüncenin seçkin bir temsilcisi olarak, emperyalistlerin ("ulusal finans kapitallerin") kıyasıya mücadele etmek yerine birleşerek dünyayı yönetebileceklerini yazıyor, bunu da "ultra-emperyalizm" ya da "süper emperyalizm" diye adlandırıyordu. Tartışma biliniyor: Lenin bu iddiayı "ultra saçmalık" olarak nitelendiriyor, emperyalist güçler arasındaki sömürü işbirliğini de savaşlar arasındaki geçici "ateş-kes"ler olarak nitelendiriyordu. (Bunu söylemek de şimdilerde birazcık ayıp ve neredeyse ilkel, gerici kaçıyor ama) Yaşam, iki dünya savaşıyla, faşizmle, ölümle, kanla, gözyaşıyla, bugüne dek Lenin'i haklı çıkardı, kimse kusura bakmasın...

Ne var ki, tüm bunlara karşın, yani spekülasyonun yaşam karşısındaki gerçek, kesin yenilgisine karşın, ilerici düşünce, burjuva ideologlarından daha çok ve daha etkili olarak, bugün yeniden Kautsky'e dönüyor ve emperyalist işbirliğine (yani talan, sömürü ve baskıya) dayanan bir barış/demokrasi çağına girmekte olduğumuzu ileri sürebiliyor. Kautsky'nin "süper (ultra) emperyalizm"i, şimdilerde bir "liberal devletler konsorsiyumu"nun (AT-ABD-Japonya), tüm dünyaya özgürlük, barış ve refah getireceği var sayımına dayanan ama gelişmenin izahını "diktatörlüklerin çökmesi, halkların barış ve demokrasi istemesi, bilimsel teknolojik devrimin üretici güçleri üretim ilişkilerinden bağımsız olarak geliştirme ivmesini kazanması" gibi temelde doğru görüntülerde

yapan bir yumuşak, (şekerle kaplanmış ilaçlar gibi), ideolojik saldırıyla yeniden doğuyor ve kitlelere inandırıcılığını ve güvenilirliğini çoktan yitirmiş burjuva ideologlar yerine "ilerici" odaklardan yayılıyor.

"Kapitalizm-Tekelleşme-Emperyalizm-Militarizm" zincirinin koptuğunu gösteren bir olgu, kanıt, hatta emare yokken, emperyalizmin ya da bir avuç ultra-zengin'in dünyaya ebedi barış-demokrasi-refah getireceğini (üstelik birçoklarınca içtenlikle) ummak nasıl açıklanabilir? Kautsky, 65 yıl önce utanç verici biçimde yanıldı sanılırken, bugünün koşullarında bizi utandırırmasına haklı mı çıkıyor? Neler oluyor, ne oluyoruz? Hiç olmazsa sömürülen mazlum uluslar diremeyecek, başkaldırmayacak, emperyalizmin 'barış'ını parçalamayacaklar mı? Mazlum insanlık bu "barış"ı kabullenecek ölçüde ruhunu mu yitirdi? Dünyanın dört bir yanında 12 Eylül mü oldu, bizim ilericiler tüm dünyayı mı sardı?

Yeni "emperyalizm çağı"nın, ultra emperyalizmin ya da bilimsel-teknolojik devrimin gizleriyle mücehhez liberalizmin barışçıl işbirliği içinde ortaklaşa dünyaya barış-demokrasi-refah getireceğine inananlar gerçekten neye dayanıyorlar, dayandıklarını sanıyorlar?

Marksizmin bunalımı...?

Şayet bu doğruysa ve Marksizm öldüyse, tam tersine bir sonuca varabiliriz: Kapitalizm, kendisini kendisi hakkında gerçek bilgilerle donatan ve dolayısıyla da olabildiğince düzelmesini, reformunu, "insanileşmesi"ni, ehlileşmesini sağlayan en temel etmenden yoksun kalınca, ondan artık sadece kötülük ve yanlışlık beklemek daha doğru olamaz mı?

Doğu Bloku'nun çökmesi...?

Bunun tek başına emperyalizmi nasıl "Noel Baba"ya dönüştüreceği açıklamaya muhtaç ama aksini söylemek mümkün: Yoksul ülkelerin çok önemli bir bölümü iki blokun varlığını ve rekabetini kullanarak (her iki taraftan da) yardım koparabiliyordu. Şimdi o uluslararası denklem ortadan kalkınca, olsa olsa onlar (daha doğrusu onların iktidar blokları) için "altın yumurtlayan tavuk" kesilmiş oldu.

İnsanların demokrasi isteğiyle başkaldırıyor olması...?

Evet ama, insanlar ne zamandan beri demokrasi istemiyor ki...

Emperyalizm, demokrasi isteklerini ezme konusunda eskilerden sabıkalı ve bugün hâlâ mahkûmken, bugün neden, nasıl demokrasiyi gerçekleştirmenin aracı oluvermekte?

Kapitalizmin doğası mı değişti...?

İşte en kabul edilebilecek belirleyici gerekçe bu olabilir ama bunu da iddia eden yok..

O halde.. Doğrusu iş, gide gide Doğu Bloku'nun çökmesinde düğümleniyor: "Emperyalizm, şimdiye dek barış-demokrasi-tüketim sunamıyordu, çünkü Doğu Bloku vardı, şimdi o ortadan kalktığına göre gelsin dünyanın keyfi." İşte günümüzün ultra saçmalığı... Sosyalizm sırtındaki kamburdan kurtuluyor ama emperyalizm kurtarıcı rolüne soyunduruluyor...

19. yüzyıldaki ilk emperyalizm çağı başlangıcında da, Bertram Wolfe'un Devrim Yapan Üç Adam'da yazdığı gibi, "en müşkülpesent gözlemci için bile, yakında bir savaş çıkacağına, sosyal, siyasal ve ekonomik bir duraklama geleceğine, kurulacak yeni düzenin doğası üzerine açık bir mücadelenin başlayacağına inanmak güç; buna karşılık Bernstein'ın sosyal alanda (dünyanın geleceği hakkındaki) iyimserliğine inanmak kolay geliyordu." (Çev.Ünsal Oskay, Türk Siyasi İlimler Derneği Yayını, Ankara, 1969, s.166-167) Şimdi de birçok müşkülpesent dahil neredeyse tüm insanlık Fareli Köyün Kavalcısı'nın peşinden sürüklenip gidiyor: "Emperyalizm kaçınılmaz (ve dolayısıyla) ilericidir" marşını çalan bu kavalcının peşinden "dünya iyiye, barışa, daha çok tüketime, demokrasiye gidiyor" diye koşan kitleler gerçekte nereye gidiyorlar; daha doğrusu gidilen felaketin niteliği, yeni dünyanın emperyalizmce belirlenen ilişkiler yapısı ne olacaktır?

İşte bu noktada Kautsky'ye geri dönülebilir: Emperyalizm çağında barış aramak için değil fakat yeni çelişki ve çatışmaların niteliğini kavramak, dünyayı talan yöntemi olarak "ulusal finans kapitallerin karşılıklı mücadelesi yerine, dünyanın uluslararası düzeyde birleşmiş finans kapitallerle ortaklaşa sömürülmesi"nin günümüzdeki temellerini ve mekanizmalarını araştırmak için (ve kuşkusuz, şayet mümkünse bunun geçici bir 'ateşkes' olduğunu hiç gözden kaçırmadan) yararlanmak mümkün olabilir "süper ya da ultra emperyalizm" kavramından.

Dolayısıyla insanlığın karşısındaki 'kırk katırla kırk satır' şöyle

ortaya çıkmaktadır: Ya bir süre emperyalist işbirliği (Kautsky'nin süper ya da ultra emperyalizmi)'ni gerekli ve mümkün kılan olgular geçerlidir ve bu nedenle önümüzdeki çelişki, emperyalizmle sömürülen mazlum uluslar arasında ortaya çıkacaktır (ve direnişler kolayca kırılarak "emperyalizm barışı"na ulaşılacaktır) ya da geçici 'ateşkes' pek kısa sürecek, kapitalist metropoller yani emperyalistler arasındaki mücadele çok daha genel çelişki ve çatışmaları (ve onun getireceği felaketleri) ve uygun mücadele yöntemlerini gündeme getirecektir...

Evet, batmakta olan dünya gemisinin ya da sahipsiz kalan insanlığın* malları bunlar; seçin seçebildiğinizi: Kautsky'nin süper emperyalizmi geçerliyse, bir avuç sömürenle koskoca sömürülenler okyanusu arasındaki kavgaya ve olası kıyıma; yok şayet kapitalist emperyalizmin doğası hâlâ geçerli ve geçici 'ateşkes' gündemdeyse yukarıdakine ek olarak yeni genel savaşların toplu kırımına, yıkımına hazır olun ey fareli köyün kavalcısının peşinden daha çok "demokrasiye, barışa, tüketime" koşanlar, felaketlerden felaket beğenin siz ey yeni solcular, ilericiler, tarihi unutanlar...

Peki gerçekte bu iki olasılıktan hangisine götürüyor dünyayı kavalcı ve Türkiye'deki "Drang nach Osten" marşını çalan kavalcı kim ve o bizi nerelere sürüklüyor... Bunlar ise, ilerdeki bir yazının konuları...

*Görüş
Mart 1990*

(*) Dünyadaki gelişmelerin bence bu en özlü ifadesini Marksizmin her yerde geri çekilmesi üzerindeki bir sohbetimizde ve o bağlamda Korkut Boratav kullandı.

Kırk Katır Mı, Kırk Satır Mı?

Yeni "emperyalizm çağı"nda iki olasılık ortaya çıkıyor: Bunlardan birincisi, şimdi artık teknoloji ve konsünerizmi ile "iki dişli canavar"a teslim olanların düşlediğı "Paximperialistica". Bu projeksiyon, kapitalist metropoller arası barışçıl rekabete; ülkelerin mümkün olduğu ölçüde zora başvurulmadan sömürölmelerinin yöntemlerinin bulunup yeğlenmesine; tabii her yerde ulusal-demokratik hareketlerin işbirliğiyle ezilmesine; yarı sömürge bölgelerdeki olası Balkanlaşma ve istikrarsızlıkların düvel-i muazzamanın ortak polisiye operasyonlarıyla yatıştırılmasına dayanan ve Kautsky'nin süper emperyalizm modelini andıran, Viyana Kongresi sonrası 100 yılın 'gerici barış'na benzer, geniş insanlık için 'zoraki huzur'u öngörüyor. İkinci olasılık ise, daha önce de iki kez yaşandığı gibi, direnişleri ezme amacıyla girişilen zoraki ve geçici işbirliğinin arkasından hasmane rekabetin başlaması, belirli bir saflaşma süresi sonunda yayılmacı-militarist emperyalist politikaların, üstelik bu kez nükleer koşullarda, yeni bir paylaşım kırımının ateşine tüm dünyayı atması, yani 'zoraki huzur'un dahi dünyaya ve emperyalizm şakşakçılara çok görölüp insanlığa 'mezarlık huzuru'nun sunulması olarak ortaya çıkmaktadır.

Özetle, emperyalistlerin işbirliği sonucu ortaklaşa sömürü ve dolayısıyla sadece ezenle ezilen arasındaki çatışmaların mevzii savaşları mı, yoksa hem ezenle ezilenin, hem ezilenlerin umarsızlıkları içinde kendi aralarında, hem de ezenle ezen, yani emperyalistler arası çatışmaların genel savaşı dönemine mi girmekteyiz? İlk bakışta her iki olasılığı da destekler görünen olguları sıralamak mümkün.

Süper emperyalizmi geçerli ve mümkün kılan diye düşünölebilecek olguların bazıları şöyle sıralanabilir:

A) Emperyalizme açılmakta olan pazarlar sayıca çok ve alım gücü görece yüksektir, dolayısıyla da anlaşmaya, karşılıklı rızaya dayalı bir paylaşım mümkün olabilir. Çin ve Sovyet pazarları ise

genişlikleri ile ortaklaşa 'işletilmeye' zaten elverişlidirler. 'Akılcı' bir yaklaşımla düşünüldüğünde örneğin, Doğu Avrupa'nın AT'a, Pasifik'in Japonya'ya, Ortadoğu ve Batı yarımküresinin de ABD'ye bırakılabileceği ve böylece de barışçıl paylaşımın, ortaklaşa sömürünün mümkün olacağı düşünülebilir. Ama olaya emperyalizmin kendi 'mantığı' ve dinamikleri açısından bakıldığında, bırakın dış pazarları daha kendi iç pazarı için Japonya ile kapışan ve Avrupa'nın 1992 tek pazar projesi ile kendisine kapatılabileceği kaygularını yaşayan ABD'nin makus talihine boyun eğeceğini; Ortadoğu petrolüne stratejik bağımlılığı nedeniyle buraları fethetme ihtiyacı içinde olan ve Pasifik'te 'yeni yetme' rakipleri (G.Kore gibi) ile boğuşan Japonya'nın içinde bulunduğu dezavantajlı konuma rıza göstereceğini; iki kez silah zoruyla durdurulan Almanya'nın (hele bir de birleşirse) Doğu Avrupa'yı her seferinde 'er meydanı'nda dize getirdiği İngiltere ve Fransa ile paylaşacağını düşünmek pek de kolay olmasa gerek. 'Barışçıl emperyalist paylaşım' doğrusu zor zenaat...

B) Nükleer silahlar yeni çağda da istikrar unsuru olabilirler mi? Bu silahlar hep Doğu-Batı ya da Sovyetler-ABD bağlamında düşünmeye alışkın insanoğlu için bunları kapitalist bağlaşıklara ilişkin olarak ele almak kuşkusuz şaşırtıcı. Bununla birlikte, nükleer savaş şimdiye kadar Truman'a, Kennedy'ye, Nixon ya da Reagan'a rağmen çıkmadıysa, ABD'nin bilindiği kadarıyla en az 19 kez nükleer alarmına karşın patlak vermediyse, dünya, sadece 1962 Küba bunalımı ile 1973 Ortadoğu savaşı düşünüldüğünde dahi nükleer felaketten mucize kabilinden kurtulduysa, tüm bunların 'ulusal finans kapitallerin işbirliği' dünyasında güvenliğin birer garantisi olarak düşünülmesini kabul etmemeliyiz. Yine de nükleer silahların varsaydığımız koşullarda da 'yılığ dengesi'nin etkisiyle pamuk ipliğine bağlı bir 'olumsuz barış' unsuru olabilecekleri kabul edilebilir ama 'barışçıl' etkilerinin eski Doğu-Batı örneğine göre daha güvenilir olduğu da asla düşünülmemeli. Üstelik, emperyalizme kapılarını biraz olsun kapatma cüretini göstermeye kalkışan Üçüncü Dünya ülkelerinin gerektiğinde ve gözdağı olsun diye 'nükleer ceza'ya çarptırılması olasılığı ise, kuşkusuz artık çok artmıştır. Emperyalizm, dünya halklarının büyük çoğunluğuna barış-demokrasi-refah yerine radyoaktiviteyi portföyünde bulundurmaktadır...

C) Geleceğin emperyalist yöntemlerinin ve işleyişinin belirlenmesinde Sovyet faktörü kuşkusuz hala en güçlü etmenlerden başlıcası ama burada da tahminde bulunmayı olanaksızlaştıran bir belirsizlik sözkonusu. Emperyalizm, kuşatma altında tuttuğu Sovyet devletini henüz altemededi ama oradaki sosyalizmin aşınmasına epeyi katkıda bulundu. Sovyetler Birliği'nde, emperyalist saldırgan kuşatma koşulları altında, anavatan (devlet) ve sosyalizm dönem dönem acilen kurtarıma ihtiyacı içinde olagelmışlerdir. Bu dönemlerin sadece birinde, Lenin, NEP'le, hem devleti hem sosyalizmi birlikte kurtarmayı başardı. Daha sonra, Stalin, hiç kuşkusuz, devleti, üstelik bir kezden fazla, ölümcül tehlikeler karşısında kurtardı, ama her seferinde bunu sosyalizmden bir şeyler tahrip ederek, sosyalizmden yiyerek yaptı. Sonraları, tüm köylülüğü ve Marksizme ilişkin cehaleti ama sosyalist içtenliğiyle Kruşçev, o sıralar pek de kurtarıma durumunda olmadığını düşündüğü devlet yerine unutulmuş sosyalizmi canlandırmaya ve kurtarmaya kalkmış, önce çapı, sonra da devletin, Küba bunalımıyla açığa çıktığı gibi, yine ölümcül tehlikeyle karşılaşmasıyla da ömrü yetmemiştir. Gerçekten de o dönemde ABD lehine muazzam bir nükleer güç dengesizliği açığa çıkmıştır ve Kennedy-MacNarama ikilisi hem nükleer hem konvansiyonel gözü dönmüş bir saldırganlığın hazırlıkları içine girmişlerdir. Özellikle nükleer stratejide 'ölümcül ilk darbe'yi vurma Amerikan doktrininde ciddi bir olasılık olarak belirmiştir. Devletin bir kez daha acilen kurtarıma zorunluluğu karşısında Brejnev gerçekten de nükleer silah dengesi (denkliği)'ni sağlayarak ve yumuşama süreci ile devleti kurtarmış ama bu süreç içinde de sosyalizmden geriye kalmış olanın iyice yenip yutulmasına, yitip gitmesine göz yummuş, hatta bunu özendirmiştir. Şimdi Sovyetler Birliği içine düştüğü büyük bunalımla yine acilen kurtarılmaya muhtaç durumdadır ve bu kez ya devletle sosyalizm birlikte kurtarılacaktır ya da artık devleti sosyalizmden yiyerek kurtarma mümkün olmadığından, devlet bu kez, sosyalizmden yiyerek değil, düpedüz kapitalizme dönerek 'kurtarılacak'tır (NEP'i sosyalizmle özdeş ve kendi içinde yeterli bir bütünsel amaç olarak görmek de Metin Çulhaoğlu'nun yazdığı gibi aynı kapıya çıkacaktır)*. Bu belirsizlik ortamı içinde yine de de-

(*) Sosyalizm daha kemirilmeye başlamadan ya da hemen aynı anda Parti'nin kam emildi, içi boşaltıldı ve dolayısıyla da ilk kurban olarak o ve-

nebilir ki, şimdilik Sovyetler Birliği hâlâ, etkisini önemli ölçüde yitirmekle beraber, emperyalistler arası hasımlıkları törpüleyen bir işleve sahiptir. Şayet ilerde devlet yine tek başına kurtarılır ve dolayısıyla da Sovyetler Birliği Rusya'ya dönüşürse, o zaman da bir dev piyon olarak emperyalist ilişkiler ağı içinde yer alacaktır.

Evet, bunlara ve daha birçok gelişmeye bakarak Viyana Kongresi sonrası yüzyıla benzer bir işbirliği ve 'barış' çağına, süper emperyalizm.dönemine girmekte olduğumuz öne sürülebilir. Böyle düşünenlere şu aşamada bir tek şey anımsatmakta yine de yarar var: Viyana Kongresi'nin yüzyıllık gericiler barışı dünyanın emperyalist talan için bölüşüldüğü döneme rastladı; oysa şimdi sözkonusu olan, dünyanın bölüşümü değil, yeniden bölüşümüdür. Dünyanın bölüşümü sürecinde emperyalistler birleşik bir güç olarak dünyayı 'ortaklaşa' sömürdüler, direnişleri birlikte ezdiler ve uğursuz 'emperyalizmin barışı'nı dayattılar ama ne zaman ki güç dengeleri değişti, ortaklık herkesi aynı ölçüde tatmin etmez oldu, kendi aralarında da vuruştular çünkü, her şeyden önce, yeniden paylaşım için yeni nisbi güçlerin belirlenmesi gerekiyordu ve ellerindeki tek ölçüt gücü, kaba kuvvetti, zora başvurmaktı. Böylece emperyalizm, şiddeti, ezdiği dünyalardan kendi içine taşıdı, yani artık tüm dünyayı kana buladı, "çoğunluğa şiddet, azınlığa barış"ı "herkese şiddet"e dönüştürdüler. Birinci Büyük Savaş'ın tohumlarını ise, dolayısıyla, daha 'işbirliği ve ortaklık' döneminde atmışlardı. Tekrar anımsayalım: Şimdilerde gündemde olan dünyanın paylaşımı değil (o en son İkinci Savaş ve hemen sonrasında gerçekleştirilmişti) yeniden paylaşımıdır.

Bu genel anımsatmadan sonra şimdi daha somut olarak ikinci olasılığa, yani emperyalistler arası çatışma konusuna geçebiliriz. Kuşkusuz bu yazıda derin tahliller ve bunlara dayalı bilimsel kanıtlar peşinde değiliz; daha çok 'yazarak düşünme'dir yapılan. Buna uygun olarak ve iddialarımızı pek karamsar, pek konspiratif, spekülatif ya da fantastik bulanlara ve emperyalist işbirliği konusunda pek iyimser, pek naif olanlara, hemen gözümüzün önün-

rildi. İşçi sınıfıysa... O önce ruhunu Parti'ye emanet etti ve onu partiyle birlikte yitirdi, bürokrasiye, kurtarılan devlete tutsak bıraktı. Dolayısıyla bu nedenlerle politik süreçleri, dönemleri burada yaptığımız gibi tek kişilere, genel sekreterlere indirgemek mümkün.

deki, hepimize sunulmuş bulunan kaynaklardan, popüler yayınlarından (bu yazının yazıldığı tarihlerdeki Şubat ortası) bir pot-pourri sunalım:

"Alman militarizminin yeniden doğuşu"na ilişkin İtalya'dan İngiltere'ye, Polonya'dan Fransa'ya uzanan kaygı ve tepkilerin daha şimdiden "dengeler bozulur" diye açıkça dillendiriliyor olması artık haberlerin "harc-ı alem" olanlarından. Bir geri zekalı dev bebek olarak resmedilmiş "Birleşmiş Almanya"nın elindeki oyuncak top halindeki dünyayı yutmaya hazır karikatürleri de dünya basını süslemeye başladı bile. Şubat 19 sayısının 7. sayfasında böyle bir karikatüre yer veren Amerikan Newsweek dergisinin 52. sayfasındaki bir röportajda da sorduğu anlamlı soru şu: "Almanya'nın tüm Doğu Avrupa'yı tek başına sultanı altına alması tehlikesi mevcut mu?" Ya buna ne demeli: 12 Şubat tarihli aynı dergideki bir haber-yorumda ABD'nin Avrupa'daki askerlerine, olası bir Alman birleşmesinin yaratabileceği kargaşa nedeniyle de ihtiyaç duyabileceği belirtiliyor ve isim vermeden "bir Sovyet gözlemci"nin şu sözlerine yer veriliyor: "Amerikalılar Avrupa'da kimi kuşatmak (contain) istiyorlar? Sovyetleri mi yoksa Birleşik Almanya'yı mı?" Cevabın Amerikalılar açısından, en azından, "Birleşik Almanya'yı da" olduğu çok açık.

Gelelim değişmekte olan emperyalistler arası güç ilişkilerinin 'basın teli'ne: Yine Newsweek (19 Şubat 1990, s.3) bir habere göre Tordjman adlı bir Fransız diplomat Amerikan otomobil sanayiinin başkenti Detroit'te, Japonlardan şikayet ederek diyor ki: "Japonya dünya araba pazarının % 30'una sahipken, yabancı otomobil fabrikaları onun pazarının sadece % 2'sini denetleyebiliyorlar, bu böyle gitmez". Diplomatın "Peki, ne olur?" sorusuna verdiği yanıt ise dergiyi pek memnun etmiş: "Amiral Perry gibi yapar, bakarsınız bir gün limanlarını açmak üzere destroyerlerimizi gönderebiliriz." Şaka ama tarihsel analogi açısından doğrusu çok anlamlı ve derginin gözünden kaçmamış!

21 Şubat tarihli Cumhuriyet'teki ekonomi sayfasında ise, ünlü İngiliz dergisi The Economist'in "ABD'li birçok politikacı ve gazetecinin Japonya'yı 'bir numaralı halk düşmanı' ilan etmelerine dikkat çektiği" haberi var. ABD'de bundan sonra "sarı tehlike" lafını duyarsanız, aklınıza 'Kızıl Çin' gelmesin artık, bilin ki bu kez hedef Japon dostlarıdır.

Ve işte pek konspiratif ve spexutatif sayılabilecek bir haber; doğrusu şeytanın bile aklına gelmez cinsten ve patenti bana ait değil: Amerikan Newsweek dergisinin 8 Ocak 1990 sayısının 33. sayfasında bir haber-yorum içinde, açıkça ilerde "Tokyo, Moskova ile ittifak kurabilir" deniyor ve tam iki tümce sonra ekleniyor: "Verili insanlık durumunda, silahlı çatışma her zaman uluslararası ilişkilerin bir parçası olacaktır". Doğru söze ne denir.

İsterseniz bu konuyu Günaydın gazetesinden uzunca bir alıntıyla kapatalım:

"Amerikan US News and World Report dergisi... uluslararası düzeyde asıl gerginliğin giderek bir 'ekonomi süperi' haline gelen Japonya ile ABD arasında yaşandığını belirtti. Japon parlamentosunun önde gelen üyelerinden Shintaro Ishihara'nın 'Eğer Japonya Hayır Derse' isimli kitabında, Japonya'nın 'teknolojik üstünlüğünü kullanarak' ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki askeri dengeyi 'yeniden yaratması gerektiğini' yazdığını hatırlatan dergi, Japon Ekonomi gazetesi Başyazarı Mahahiko Ishuzika'nın Amerika'nın stratejisinde Sovyetler'den çok Japonya'nın ekonomik gelişmesini 'engellemek yatıyor' şeklindeki sözlerine de yer verdi... Bu arada, Amerikan CBS Televizyonu tarafından yapılan son kamuoyu yoklamasında, Amerikan halkının yüzde 25'inin Japonlardan 'hiç hoşlanmadığı', önemli bir bölümünün ise Japonlar hakkında 2.Dünya Savaşı sonrası beslemeye başladıkları 'dostça' duyguları terke hazırlandıkları ortaya çıktı." Uzun söze ne hacet...

Aziz Nesin, emperyalizmi "çağın tanrısı" olarak nitelendiriyor. Sanırım dünyada birçokları bu nedenle boyun eğiyorlar düvel-i muazzamaya. Dolayısıyla şimdilerde işimiz "insan" aramak olmalı; Nelson Mandela anımsadığım kadarıyla bir seferinde şöyle demiş: "Gerçek insan, hiç kimse önünde ve bu arada tanrılarla ilişkilerinde de diz çökmeyen, başeğmeyen insandır". Aksi halde, insanlığın geleceği şimdiden bellidir. Hem kırk katır, hem kırk satır...

Görüş
Nisan 1990

Yeni Düzenin Müdahale Hukuku

Beynelmilel sermaye, "Yeni Dünya Düzeni" adı altında yer-yüzünün politik-ekonomik coğrafyasını kendi ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda yeniden düzenleme saldırısını sürdürüyor. Beynelmilel sermayenin temel örgütleri olan emperyalist devletler, yani bir avuç uluslararası haydut, kurmak istedikleri yağma düzeninin hukuk normlarını ve kurumlarını da oluşturmaya çalışıyorlar.

Yeni düzenin normlarını yaratma sürecinin başında da bir "uluslararası müdahale hukuku" oluşturmak geliyor. Buna göre, bir avuç uluslararası haydut, beynelmilel sermayenin ve emperyalizmin çıkarları doğrultusunda uygun gördükleri yerlere askeri müdahalede bulunabilecekler. Onlar, gerekli bahaneleri ve suçları yaratacak, kararları alacak, askeri gücü oluşturacak ve askeri müdahalede bulunacaklar, böylece de uluslararası sömürgeciliğin hukuki altyapısı ortaya çıkmış olacaktır.

Şimdi yapılmak istenen, bu müdahaleleri birer emrivaki olmaktan çıkarmak, BM şemsiyesi gibi yapay kurumsal meşruiyet dayanaklarına duyulan ihtiyacı ortadan kaldırmak ve "insani yardım" gibi sahte gerçeklerin geçici heyecanlarını istismar etme mecburiyetinden kurtulmaktır. Artık uluslararası haydutlar, kendilerine bu müdahale hakkını veren hukuk normlarının oluşmasını istemektedirler. Böylece de legal dayanaklara kavuştuklarında, bu müdahale kurallarına işlerlik kazandıracak kurumsal düzenlemeleri de yapmaya girişecek, örneğin, BM'nin dayandığı "üyelerin ege-men eşitliği" ya da "iç işlerine karışmama" ilkelerini ilga edecek, sürekli askeri müdahale birlikleri oluşturup masraflarını hedef ülke halklarına ödetecek mekanizmalarını yaratacak ve uluslararası sömürgecilik düzenini bütün kurum ve kurallarıyla yerleştireceklerdir.

Uluslararası hukukun temel kaynaklarından başlıcası te-amüldür, geleneklerdir; devletler arasındaki ilişkilerde uygulan-

uygulana ve giderek de benimsene benimsene genel kabul gördükleri varsayılan davranışlar, ilişki biçimleri, pratikler vs., zamanla birer hukuk normuna, birer genel kaideye dönüşürler. İşte şimdi de Körfez'den Somali'ye, böyle teamüle dayalı bir hukuk alt-yapısı oluşturulmaya, daha doğrusu insanlığa yutturulmaya çalışılmaktadır.

İkinci olarak, devletlerarası anlaşmalar, uluslararası örgütlerin sözleşmeler çerçevesinde uygulamaları ve düzenlemeleri de, uluslararası hukukun kurallarını oluştururlar. Müdahale hukukunun bir başka kaynağını da bunlar oluşturmak üzeredir.

Nihayet çoğu Batılı ya da zaten yeni düzenci hukuk alimlerinin bahaneler, gerekçeler icat ederek doktrin yaratmaları, kimi uluslararası organların içtihat kararları, vs. de uluslararası müdahale hukukunu oluşturma sürecinde bir yere sahip olacaktır.

İşte bugün insanlığa karşı böylesine hain ve uğursuz bir plan uygulamaya konulmuş durumdadır; yeni düzenin uluslararası sömürgeciliğinin hukuk normları yaratılmaktadır. Uluslararası haydutluk, kendi hukukunu ve kurumlarını yaratmakta, bunları insanlığa dayatmakta, beynelmilel sermayenin korsanlığı legalize edilmektedir!

Bakın uyanık BM Genel Sekreteri Gali, "Somali ve benzeri operasyonların müdahale hukuku yaratmada yararı" hakkında ne diyor bir Fransız dergisiyle yaptığı söyleşide: "Özel koşullarda ve duygusal nedenlerin baskısıyla bir (müdahale) kararı alınabilir ve bu yeni bir içtihat kararma dönüşebilir..."

İşin asıl garip olan tarafıysa, Bosna-Hersek'te de görüldüğü gibi, yeni düzenin hedefi durumunda olanlar da emperyalist müdahaleleri isteyebilmektedirler. Emperyalizm öyle bir dümen tutturmuştur ki, mazlum insanlığı, aşılmaz sorunların pençesinde umarsız bırakmakta ve onları kendi mezarlarını kazmada amele olarak kullanabilmektedir.

Kuşkusuz çevremizde, örneğin eski Yugoslavya'daki vahşet ya da Somali'deki açlık gibi, korkunç olaylar olmaktadır, ama bir hayduda karşı ondan daha kuvvetli bir zalimi yardıma çağırmak ya da zulmün asıl müsebbibinin adaletsizliğin sonuçlarını gidermek üzere himmetine sığınmak da çıkar yol değildir. Bu, aksine, daha büyük olumsuzluklara davetiye çıkartmaktan, yeni düzenin hukuki

ve kurumsal yapısının oluşumunu güçlendirmekten, ona katkıda bulunmuş olmaktan başka bir sonuç da doğurmaz.

Herhalde yapılması gereken uluslararası haydutların ve mazlum ülkelerdeki işbirlikçilerinin egemenliğini kırarak mazlumlar dayanışmasını, halk güçlerinin, emeğin iktidarını gerçekleştirmek yolunda mücadele etmektir.

Gündem
14 Ocak 1993

Totaliter Düzen

Emperyalizm, İkinci Dünya Savaşı sonrasında toplumsal meşruiyetini "totaliter rejimlere karşı demokrasi" iddiasıyla temellendiriyordu. Şimdiye, Yeni Dünya Düzeni'nin meşruiyetini ve tarihsel haklılığını, ideolojik temeli olan "tarihin sonu" tezine dayandırıyor.

Buna göre, artık liberal kapitalizm, kendisine alternatif olarak ortaya çıkan tüm örgütlerine ve toplum biçimlerini nihai yenilgiye uğratmıştır. Bütün öteki seçenekler içinde ayakta kalabilmiş son toplumsal proje olan Marksizm de liberal kapitalizm karşısında yenik düşmüştür. Tarih, insanlığa sunulan alternatif yaşam biçimleri ve toplumsal örgütlenme modelleri arasındaki mücadeleden oluştuğuna ve bu savaşımın da bunlar arasından birinin, liberal kapitalizmin nihai zaferiyle sonuçlandığına göre, artık "tarihin sonu" na da gelinmiştir.

Yeni Düzen, "tarihin sonu" olarak, bütün çelişkilerin, dolayısıyla da arayış ve geliştirmenin bittiği bir alternatifsizlik ve sonsuz durgunluk alemidir, yaşamın donduğu, insanlığın üzerine ölü toprağının serildiği bir "tüketim cenneti"nin mezarlık huzurudur.

Evet, Yeni Dünya Düzeni, işte böylesi bir iddiada, böylesi bir ideolojik temelde kendi meşruiyetini, hatta sonsuzluğunu bulmaktadır. Beynelmilel sermaye, kendi ulusal ve uluslararası yönetim modelini insanlığa böylesi bir ideolojik söylemle dayatmaktadır.

Bu ideolojik anlayışa, bu meşruiyet biçimine, bu yönetim felsefesine göre, bundan böyle, sermayenin ulusal ölçekteki sömürüsüne ve uluslararası düzlemde de emperyalizmin egemenliğine karşı ortaya çıkabilecek her tür dinsel, ulusal veya sınıfsal muhalefet ve toplumsal proje, tanım gereği, tarih dışıdır, ebedi düzenin temellerine konulmuş dinamittir.

Yeni Düzen'de alternatif bir model arayışı, her düşünce ve bunlardan kaynaklanan her mücadele, bir toplumsal anamolidir, insanlığın nihayet bulduğu ve benimsediği ebedi mutluluğa karşı hastalıklı, temelsiz, batıl bir çıkışı ifade eder.

Görüldüğü gibi, Yeni Dünya Düzeni, düşünce planında, söyleminde ve ideolojisinde bütünüyle antidemokratiktir, totaliterdir.

Totaliter bir ideolojiye dayanan her rejim gibi, Yeni Düzen'de de yaşamın bütün boyutlarıyla denetlenmesi kaçınılmaz olmaktadır. Herşeyden önce, Düzen'in temeline bir saldırı olarak görüldüğü için bizzat düşüncenin kendisi bir tehdit olmaktadır. Daha da önemlisi, totaliter çerçevenin dışına çıkan her eylem, bir başka ifadeyle, emperyalistlerin dayattığından başka her model arayışı ve nihayet her kıpırdanış, her direniş, giderek, her başkaldırış kabul edilemez, affedilemez bir sapma, bir Büyük Günah olmaktadır.

Dolayısıyla da, Yeni Düzen, doğası gereği, yaşamın her boyut ve alanıyla , tüm dünyanın ve insanlığın beynelmilel sermaye ve emperyalizm tarafından kuş uçmaz, su geçirmez bir biçimde totaliter denetimini gerektirmektedir. Bu kez emperyalist denetim sadece sömürünün sürmesi için kullanılan bir araç değil, Düzen'in ideolojisinden kaynaklanan bir amaçtır, onun yaşam tarzının bir uzantısı, doğasının ayrılmaz bir parçasıdır artık. Belli ekonomik-politik-ideolojik amaçlara hedeflenmiş, bununla bağlı ve sınırlı bir denetim mekanizması değil, bizzat yaşamı cenderesi içinde tutan "totaliter kontrol"dur sözkonusu olan.

Düşünce ve denetimde totaliter bir yapının eylemde militarist olması da kaçınılmazdır. Yeni Düzen, her toplumsal projeyi ve dinsel, ulusal, sınıfsal arayışı tarih dışı ilan edip, yaşamsal çıkarlarına, hatta varlık nedenine ölümcül tehdit kabul ettiğinden, kendi halk düşmanı çerçevesi, rıza ve denetimi dışındaki her kıpırdanışı düşman bellediğinden, yine totaliter doğası gereği kaçınılmaz olarak, bireyin ve toplumun özgür nefesini boğmak, direnişini ezmek, başkaldırısını yok etmek durumundadır. Bu nedenle de, yeni düzen, askeri müdahaleyi rejimin ve hukukunun temeli yapmıştır. Bu nedenle, totaliter düzen aynı zamanda militaristtir. Ebedi mutluluğa karşı her çıkış, onun çerçevesi dışındaki her düşünce ve arayış mutlaka ezilmeli, boğulmalı, asla yaşılatılmamalıdır, çünkü bunların bizatihi varlıkları düzenin kendini

tanımlamasıyla, ideolojisiyle, meşruiyetiyle uzlaşmaz biçimde çelişmektedir; Yeni Düzen'de çoğulculuğa, alternatif arayışlara, düşüncede ve eylemde seçeneklere yer yoktur!

İşte bu nedenlerdir ki, Peru'da da, Kürdistan'da da, Somali'de de, Küba'da da, başka herhangi bir yerde de ortaya çıkan her insani

kıpırdanış, her direniş ve başkaldırı, Yeni Düzen'in ideolojik temellerini parçalamaktadır. Öyle ya, liberal kapitalizm, kendisine karşı her dinsel, ulusal, sınıfsal bazdaki toplumsal projeyi nihai yenilgiye uğratmıştı ve dolayısıyla da "tarihin sonu"na gelmişti. Tarihin sürüyor olması, yani bizzat yaşamın kendisi, beynelmilel sermayeye hep marksizmin birgün "insanlık tarihi"ne geçiş müjdesinin korkusunu yaşıyor, onlar da bu yüzden tarihe ve yaşama düşman oluyorlar.

Ve yine işte bu nedenlerdir ki, emperyalizm, Peru'da komünizme, Kürdistan'da yurtseverliğe, Küba'da umuda, Somali'de ulusalcılığa düşmandır.

Totaliter karanlığa sıkılmış her ışık onu daha da saldırganlaştırmaktadır.

Gündem
6 Ocak 1994

Yeni Düzen, Egemenlik ve Kapitalizm

Kapitalizm, hep çelişki yüklü iki'li bir yapıyı bağrında taşımıştır. Sanayi Devrimi ile birlikte artık ulusal cekete sığmayan bir ivme kazanan sermaye, zamanla ulusal sınırları aşıp bütün tek bir pazara dönüştürmeye başlamıştır. Buna karşılık, Fransız Burjuva Devrimiyle de, ulusal egemenlik, milliyetçilik ve dolayısıyla da sınırlar sermayenin dünyaya açılmasının önünde bir engel olarak ortaya çıkmıştır.

Uluslararası örgütler, işte bu iki birbiriyle çelişkili eğilimi bağdaştırmaya yönelik olarak oluşturulmuşlardır; bir yandan uluslararası sermaye ve hizmetlerin dolaşımını kolaylaştırıp ulusal sınırları aşmanın mekanizmalarını düzenlemişler, bir yandan da ulusal sınırları pekiştiren egemenlik ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanmışlardır.

Şimdi yeni düzen koşullarında ve globalizm çerçevesinde sermaye bir ahtopot gibi dünyayı sarmaladıkça burjuvanın emperyalist katmanı milliyetçi geleneğinin geride kalmış tüm kırıntılarını yok etmeye başlıyor, ona sahip çıkma durumundaki sınıfdaşlarını da dünyanın her yerinde tasfiye ediyor. Sanayi Devrimi'nin karşı koyulmaz dinamikleri çeşitli evrelerden geçerek Fransız Devrimi'ni nihai olarak geçersizleştiriyor.

Burjuvazi bir zamanlar kendi devriminin olan "eşitlik, kardeşlik, özgürlük" ilkelerinden geriye kalmış "ulusal egemenlik" kavramının son kırıntılarını da dünya halklarının çok büyük bölümü açısından artık tümüyle, kağıt üstünde dahil kalmamacasına ortadan kaldırıp, kendi değerlerinin tahribinin öyküsü olan vandal tarihinin çöp sepetine atıyor.

Uluslararası kurumlar da, giderek Fransız Devrimi'nden kalma yönlerini traşlıyor, böylece de emperyalizmin globalizm evresinde sermayece yeniden biçimlendiriliyorlar.

Bu süreç kimilerinin iddia ettiği gibi, devletin aşınması ve böylece de eşitlikçi ve baskısız bir döneme geçişin habercisi değil kuşkusuz.

Herşeyden önce, burada sözkonusu olan, sadece emperyalizmin önünde engel olan görece güçsüz kapitalist ülkelerin egemenliklerinin sınırlandırılması ya da ortadan kaldırılmasıdır ve Düvel-i Muazzama'nın egemenlik yetkilerinin aşırı genişlemesini de beraberinde getirmektedir. Burjuvazinin elinde, uluslararası düzlemde, devletlerinin yasa tanımamazlığına dönüşen egemenliğin, şimdi bir avuç ülkenin elinde merkezileşmesi ve yoğunlaşması onun giderek korsanlaşması anlamına gelmektedir.

Doğası gereği zor'a dayanan beynelmilel sermayenin genişleme ve tahakküm güdüsü ve onun sonucu olan emperyalizm, henüz devlet dışında bir zor aygıtı keşfetmiş değildir. Bu, sermayenin iç örgütlenmesi ve ilişkileri açısından da böyledir.

Üstelik devletin sermaye düzeni çerçevesinde aşınması, eşitlikçi ve baskısız bir toplum anlamına da gelmemektedir.

Herşeyden önce, diyelim, devletin değil de, iddia edildiği gibi uluslarüstü şirketlerin başatlığına dayanan bir yapı da sonuçta hiyerarşik, dolayısıyla da sadece bu açıdan bile baskıcı bir düzenleme olacaktır.

En totaliter bir devlet dahi, sonuçta, teorik olarak kendisini dönüştürebilecek ve demokratikleştirebilecek bir halka dayanır, ancak onunla anlam kazanır. Oysa, şirketlerin halkları yoktur, sadece hissedarları ve sahipleri vardır, dolayısıyla da en totaliter devletle kıyaslanamayacak ölçüde demokratikleşme umudundan ve dönüşme hayatiyetinden yoksundurlar.

En baskıcı devlet dahi, hiç uymasa ve sürekli ihlal etse de, kendi yarattığı yasalar çerçevesinde var olur. Oysa, şirketlerin ihlal edecekleri yasaları da yoktur ya da tek yasası vardır; o da kâr daha fazla kârdır.

Dolayısıyla da, bugün savunulması gereken şey, ulusal egemenliğin aşındırılması ve bağımsızlığın anlamsızlaştırılması değil, bu değerleri burjuvazinin tasallutundan kurtarıp halk güçlerine devretmek ve uluslar arasındaki barış ve işbirliğini de eşitlikte aramaktır.

Sınıfsız toplumun özgürlükler dünyasında ise, bunlar zaten sönmülenen devletle birlikte insanlığın gündeminden düşeceklerdir.

Aydınlık
30 Temmuz 1993

Yeni Düzen'in Sefaleti

1962 yılının sonbaharında, yani eski düzen günlerinde, Karayipler'de Amerika Birleşik Devletleri'nin bir askeri tatbikatı yapıldı. "Philbrigles-62" adlı bu tatbikata, dört uçak gemisi ve yirmi destroyer ile desteklenen 7500 deniz piyadesi katıldı. Tatbikatta, deniz piyadeleri, Porto Rico'nun Vieques adası kıyılarına çıkartma yaptılar. Tatbikatın resmen açıklanan senaryosuna göre amaç, Vieques Cumhuriyeti adlı varolmayan bir ülkeyi, yine varolmayan ORTSAC isimli bir diktatörden kurtarmaktı! ORTSAC'ı tersinden okuyunca bu ucuz emperyalist kışkırtma da ortaya çıkıyordu!

Eskiden demek emperyalistler uğursuz işlerini ya "Vaşington'da kapalı kapılar ardında" yapıyorlardı ya da en azından, artık adına kamuoyundan utanmak mı, korkmak mı dersiniz, böyle kamufle ederek. Her ne ise, dünya kamuoyunun varlığı, onlarda yine de bir tür utanma ya da ar duygusu yaratıyormuş!

Şimdi artık Yeni Düzen'in şeffaflık dönemine girdik ya emperyalistler de demokratikleşti, alçaklıklarını açıktan yapıyorlar ve her şeyi olduğu gibi bunu da kâr getiren bir metaya dönüştürüp insanlığa satıyorlar.

Baksanıza, Saddam gibi, Kaddafi, Arafat gibi yabancı ülke liderlerine suikast yapılması en harcıalem şey gibi açıktan tartışılıyor. O kadar alıştık ki, kimse de çıkıp "Utanın be, bari namussuzluğunuzu gizlice yapın!" da demiyor. Aksine, burjuva basını suratından ar peçesini yırtıp attığı için tüm bu olayları heyecanlı bir macera filmi gibi tefrika ediyor!

Geçenlerde de, ABD'nin Irak'a sahte dinar ve dolar basıp gizlice soktuğu yazıldı. Sanki bir matahmış gibi, uluslararası hukukun (yani kendi yasalarının), en basit diplomatik kuralların, ahlaki normların, insanlığın binlerce yıllık değerlerinin bu kabaca ayaklar altına alınması, yeni tür bir savaş taktiği olarak alkışlandı.

Küba'nın ne zaman işgal edileceği ise, üzerinde neredeyse iddiaya girilecek bir tahmin oyununun konusuna dönüştü.

Bush'un yeniden başkan seçilmek için bir "dış başarı"ya ihtiyaç duyduğu ve bunun için de bir hasım ülkeye saldırabileceği harcialem ve meşru bir politika dedikodusu mertebesinde tüm dünyada.

Gerçekten de çağ atlıyoruz. Emperyalizm, burjuvazi ve uşakları karşıtlarını etkisizleştirdikçe yalnız kalıyor, özgür olup kendine, aslına dönüyor; bütün yasa tanımazlığı, bütün hoyratlığı, bütün ahlaki sefaletiyle gerçek yüzünü gösteriyor!

Bütün o cicili bicili, renkli zenginlikler dünyasında, yeni bir uygarlığın temsilcileri açıktan cinayeti, kalpazanlığı, suikasti, istikrarsızlık yaratmayı, kargaşa çıkarmayı, başka ülkeleri işgal etmeyi tartışıp uygulamaya koyuyorlar. Üstüne üstlük, tüm bunları bize açıklığın, demokratikleşmenin olumlu sonuçları olarak sunabiliyorlar ve en önemlisi de insanlığı tüm bunları kanıksayacak, normal karşılayacak bir manevi iflasa sürüklüyorlar, insanlığı insanlıktan çıkarıyorlar!

Ne yazık ki, bu emperyalist taktik ve kışkırtmalardan çok çekmiş, hala süper Nato'ların, Gladio'ların uzantısı Kontrgerilla'nın cinayetlerine hedef olan ülkemiz insanı da bu konuya ya kayıtsız ya duyarsız ya da daha vahimi bunları alkışlayabiliyor.

Ne diyelim ki! En iyisi masaldaki çocuk gibi masallarla uyutulan büyüklere haykıralım; "Hey uyanın hey! Kral, çıplak ve insan onurunuzun peşinde. Uyanın, uyanın hey!"

Gündem
20 Haziran 1992

Yeni Dünya Düzensizliği ve İnsan

Amerika Birleşik Devletleri, müttefikleri ve işbirlikçileriyle birlikte elindeki tüm araçları kullanarak Yeni Dünya Düzeni diye adlandırdığı "Amerikan Barışı"nı dünyaya dayatıyor. Bunun için de teknolojinin en son atılımlarını öncelikle insanı hedef alarak kullanıyor.

Evet, hedef belli; insan! Amaç da belli; dünyanın yağmalanmasının yeni organizasyonunu gerçekleştirmek! Araçlar da ortada; insan ya "teknolojinin en son harikası" silahlarla fizik olarak ya da başta medya propaganda makinasıyla manevi açıdan yok ediliyor. Emperyalizm ya öldürüyor ya da insansızlaştırıyor!

Tabii insan soyut bir kavramı ifade etmek için kullanılmıyor. Aksine, bugünkü kavgayı somutlandırıyor; beynelmilel sermaye her yerde emeğe karşı saldırıya geçiyor ve emek vurulunca insan yok edilmiş oluyor; emekle insanlık artık tam anlamıyla bütünleşiyor, işçi sınıfının tüm insanlığa ilişkin misyonu belirginleşiyor.

Halklar ayaklanıyor, insanı tüm gereksinimler ve insanca yaşama talebi bu direnişlerle çakışıyor, bu başkaldırılarla ifade ediliyor. Halkların isyanı ezilirken, ancak o isyanla anamlanan ve onunla özdeşleşen insan yok ediliyor.

Sömürmek ve baskı aynı madalyonun yüzleri. Şiddet ise, o madalyonun özü. Kapitalizm ve emperyalizm, çelişki ve çatışmayı her gün ağırlaştırarak yeniden üretiyor.

Düzenin ilahları, dünyayı kendi imajlarından yeniden yaratıyorlar.

Sınıf savaşımı ve ezilen halkların kurtuluş mücadeleleri ise, ayrı kollardan, umut okyanusuna akan iki direniş ırmağı. İnsanın zincirlerini koparışının ve insanlaşma serüveninin iki kaynağı, iki aracı bunlar. Nihai kurtuluşa giden yol da buralardan geçiyor.

O aydınlık geleceğe gidişte yaratılacak devrimci bir derleniş içinse, bu iki mücadele platformunun, kuşkusuz kendi öz-

günlüklerini koruyarak, eşgüdüm ve işbirliği içinde olmaları temel bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmakta.

Bilmem Türkiye, böyle bir oluşumun örneğini oluşturabilir mi, politik önderlik ve kadrolarımız böyle bir yaratıcılığı gösterebilir mi?

İnsanın kurtuluşuna özgün ve devrimci bir katkı için hayat bize bir görev ve fırsat sunuyor. Gelin bu davete "evet" diyelim, bu hasreti giderelim...

Gündem
1 Temmuz 1992

Nükleer Militarizm

Günümüzde nükleer tehlikenin artık geçtiği, yeni bir barış ve işbirliği çağına girdiğimiz aldatmacasının yarattığı yanılsama ve rahatlık temel gerçeklerin gözardı edilmesine dayanıyor.

Bugünde bireyler arasındaki ilişkilerden aile içinde özellikle kadına ve çocuğa karşı davranışlara; sınıflararası mücadeleden toplumsal ilişkilere; ve nihayet devletlerarası ilişkilere kadar yaşamın her alanı çelişki ve şiddetle örülmüş durumda.

Eşitsizlik ve adaletsizlik her yerde egemen. Sömürüye karşı direniş baskıyı; baskıya karşı çıkış egemenlerin şiddetini dayatıyor. Ezenle ezilen arasındaki çelişkiler sömürü arttıkça derinleşiyor. Emperyalizmin sultanı altındaki ezilenlerse, hem kendi içlerinde, hem kendi aralarında yoksulluğun, garipliğin, manipülasyonun tuzağında didişip duruyorlar, şiddete tutsak oluyorlar. Ezen metropoller arasında, yani emperyalist bloğun kendi içinde de ganimetin nasıl paylaşılacağı konusunda içten içe gittikçe sertleşen bir çelişki ve çatışma gelişiyor, hatta birçok alanda su yüzüne de çıkıyor.

Şiddet, sömürü tuzağındaki insanlığı tutsak almış.

Bir yandan da meydanı boş bulan, hegemonyasını güçlendiren, işbirlikçileri aracılığıyla dört bir yanda zihinleri tutsak alan emperyalizm, liberal kapitalizmin nihai zaferine insanlığı ilelebet mahkûm etmek için tüm kaleleri fethetme saldırganlığı içinde.

Şiddet, her koldan gelerek, her yanı sararak, görünür ve görünmez biçimleriyle sömürü tuzağındaki insanlığı tutsak alıyor. Hoyrat ve kaba bir dünyada insanlık ölüyor!

Şimdilik, nükleer güce sahip güçler bu silahları kullanma zorunluluğunu duymuyorlar, ama tabii bu kitle kırım araçlarını stoklarında saklamayı sürdürüyorlar da. Yarın, ihtiyaç duyduklarında, bunları, ezmek ve sömürmek istedikleri mazlumlara ya da paylaşma mücadelesi içinde birbirlerine karşı kullanmayacaklarına dair hiçbir somut veri yok.

Buna karşılık, metropollerin karar merkezlerine nüfuz etmiş, politik, askeri ve ekonomik komuta odaklarının genlerinde yerleşmiş ve taşıyıcı personeli hâlâ en etkin görevlerde bulunan nükleer militarizm (nükleerizm) virüsü capcanlı, olduğu yerde duruyor! Bu nedenle de bugünkü ve yarınki nükleer tehlikeyi anlamak için bu nükleer militarizmi iyi tanımak gerek.

Daha geçenlerde Reagan'ın danışmanlarından biri, bir nükleer savaş sonrasında radyoaktif serpinti nedeniyle kanser olaylarındaki artış riskine karşı şu önlemi öneriyordu: "Biz de savaş sonrasında yıkılmış bulunan sigara fabrikalarını onarmayız ve böylece bu yolla azalacak kanser hastalıklarıyla radyoaktivite nedeni kanser artışını dengeleriz!" Bu kişi bugün Washington'da hangi kapalı kapılar ardındadır acaba?

Bizde YÖK Başkanı olabilecek ölçüde ABD'de ve Türkiye dahil tüm Amerikan uydularında saygın bilimci olarak kabul gören Prof. Samuel Huntington, bir nükleer savaşta, sadece Rusların kitle halinde yok edilmesini, bu jenosit sonucunda da Sovyetler'deki demografik dengenin değiştirilmesini savunan "etnik hedefleme" politikası için şöyle yazıyor: "Bu, Sovyet denetimi altında yaşayan halkların özgürlüklerini ve ulusal bağımsızlıklarını geliştirmeye yönelik olduğu için moral açıdan onaylanabilir ve bir anlamda Sovyet İmparatorluğu giderek anakronikleştiğinden tarihsel açıdan ilerici olur!" Batı üniversitelerinde böyle kaç "ilerici" ve "ahlakçı" hoca var dersiniz? Bütün ahmaklık ve gericiliğin YÖK profesörlerine mahsus olduğunu mu sanıyorsunuz?

Huntington gibi çeşitli Amerikan yönetimlerine danışmanlık yapmış profesör Herman Kahn ise, nükleer savaş sonunda radyoaktivite bulaşacak gıda maddelerine ilişkin olarak şöyle bir sistem önermişti: "En fazla zehirlenmiş gıda maddelerine 'E' etiketi yapıştırılır ve bunlar sadece hayvanlara yem olarak verilir. İkinci derecede risk taşıyan 'D' bandrollüler yaşlılara ayrılır. En az zehirli olanlarsa 'A' bandrolü ile sadece çocuklara verilir. Ortada kalan 'B' ve 'C' bandrollü olanlardan az radyoaktifli 'B' pahalı, daha zehirli 'C' ise nispeten daha ucuz fiyatla satılır ve serbest piyasa bu sorunu çözmüş olur!" Böyle serbest piyasacılar bugün de ne kadar çok değiller mi?

Geçmişe yaptığımız, ama aslında bizi bugüne getiren bu ufak turumuza gelin yine ABD'de resmi görevlerde de bulunmuş iki uz-

manın insanın kanını donduran şu önerileriyle son verelim: "Öyle olabilir ki, toplumun konuya (nükleer savaşın planlanmasına) duyduğu şiddet yüzünden, bu işleri yalnızca son derecede uzmanlaşmış, göz önünde olmayan bir teknokrat kadro gizlice yürütebilir. 1940'larda Almanya'daki ölüm kampları gibi, belki nükleer savaş planları ve analizleri kamudan gizlenen bir konu olmalıdır".

Nükleerizm bugün de yaşıyor! Yeni Dünya Düzensizliği'nin mimarları, mühendisleri, usta ve taşeronları da işte bu kafalar! Kimi amelelerse, Türkiye gibi ülkelerde su başlarını devler adına tutmuş durumdalar.

Nükleer silahlar bugün yeryüzünü birkaç kez yok edecek sayılarda nükleer militaristlerin ellerinde bulunuyor ve nükleer barbarlık insanlığı hâlâ tehdit ediyor!

İnsanoğlunun önündeki seçeneklerden biri, nükleer barbarlık sonucu toptan yok oluş! Öteki seçeneğin sosyalizm dışında ne olabileceğini bilen varsa beri gelsin!

Gündem
14 Kasım 1992

Günümüzdeki Nükleer Tehlike

Yeni Dünya Düzeni ile birlikte bir barış ve refah çağına girildiği aldatmacası beyinlere öylesine işlendi ki, nükleer silahlar ve nükleer savaş tehlikesi sanki geçmişin sayfalarında kalmış müzelik olgular olarak düşünölmeye başlandı.

İnsanlığın günümüzdeki acınası yanılsamalarından, riskli aymazlıklarından biri de bu yanlış düşünce. Modern zamanların gözbağcılarının insanlara dayattıkları halüsinasyonun bir sonucu bu büyük yanılgı.

Nükleer silahlar ve nükleer savaş, atomun gizlerini çözen bir görkemli bilimsel atılım ile onları hedefe gönderme araçlarındaki muazzam teknolojik gelişmenin ürünleriydiler. Artık, binlerce kilometre uzaklıklardan, istenilen hedefe, müthiş bir hız ve öldürücü bir isabetle, tarihin yazmadığı ölçülerdeki tahrip gücünü iletmek, yeryüzünü onlarca kez ortadan kaldırabilmek, yüz milyonlarca insanı kısa bir süre içinde öldürebilecek yıkımı gerçekleştirmek mümkündü.

İnsanlık, 20. yüzyılın ikinci yarısına böylesi bir yeni teknolojik çerçeveye girerken, sosyo-politik örgütlenme çerçevesini eski, ulus-devletlerden oluşan, 17. yüzyıl kalıntısı uluslararası sistem oluştıuruyordu. Bu çerçeve içinde, kendileri yapısal şiddete, sistemik eşitsizliklere, sömürü ve baskıya dayanan, kendilerinin üzerinde başka yaşa ve otorite tanımayan devletlerin, merkezi bir otoritenin bulunmadığı "anarşi ve eşitsizlik ormanı"nda birbirlerini yediğı ve adına uluslararası politika denen didişme vardı.

İnsanoğlu, gelişen teknolojiye uyum sağlayacak dolayısıyla da onu kendisini yüceltecek amaçlar yolunda kullanabilecek toplumsal örgütlenmeyi gerçekleştiremeyince, bu çelişkiden, doğal olarak insanı yok etmeye uyarlanmış araçlar ortaya çıktı. Nükleer bilim de, örneğın tıp ya da ziraat yerine, esas olarak, silaha ve savaşa uygulandı.

Günümüze ilişkin olarak ilk saptanması gereken olgu da, dolayısıyla, giderek daha da gelişmiş bu teknolojik çerçeve içinde hala aynı politik boyutta yaşıyor olduğumuz gerçeğidir, eski çelişkinin de üstelik derinleşerek sürdüğüdür. Nükleer silahları ve savaşı ölümcül tehlike olarak insanlığın gündemine sokan toplumsal, politik, ekonomik, kültürel vb. gerçekler bugün de değişmiş değildir!

Nükleer silahların kendilerine özgü nitelikleri ve Sovyetler'le ABD arasındaki denge, aslında bir nükleer savaş anlamsız kılmaktaydı. Nükleer silahların yıkım güçlerinin fazlalığı ve tahrip alanının genişliği, bunun kullanan tarafından denetlenememesi, radyoaktif serpinti vb. özellikleri onları politik amaçlar için girilmiş bir savaşta yararsız, giderek, anlamsız yapmaktaydı. Sadece kitlesel kırım için savaş olamayacağına göre de aslında nükleer savaş bir çelişkiyi ifade ediyordu. ABD ile Sovyetler arasındaki denge ise, bir nükleer savaş daha da anlamsızlaştırıyordu, çünkü bu her iki tarafın da yenileceği bir çatışma olacaktı. Karşılıklı intiharın, bildiğimiz anlamıyla savaş sayılamayacağı açıktı ve buna tevessül etmek de ancak bir çılgınlıktı.

Strateji, savaş kazanmanın sanatıdır; nükleer savaş ise, kazanılması söz konusu olmayan bir silahlı çatışma türü, bir jenosit ve karşılıklı intihar girişimiydi taraflar arasında. Dolayısıyla da, nükleer strateji olamazdı! Amerikalı strateji, Bernard Brodie'nin daha nükleer çağın başında saptadığı gibi, "Silahlı kuvvetlerin şimdiye dek görevleri savaşları kazanmaktır; bundan böyleyse işlevleri ancak savaşın çıkmasını önlemek"ti.

Ne var ki, Batı'da, özellikle de ABD'de, nükleer strateji, yani bir nükleer savaş kazanmaya yönelik çabalar her zaman var oldu.

ABD ile Sovyetler arasında, kendi toprakları dışında, örneğin Avrupa'da bir nükleer hesaplaşma, "sınırlı nükleer savaş" adı altında gündeme getirildi; bunun için kısa erimli "taktik nükleer silahlar" imal edildi, bunlar çeşitli ülkelere yerleştirildi. ABD ile Sovyetler Birliği arasında, birbirlerinin halkını değil de, silah sistemleriyle komuta-kontrol merkezlerini, politik önderliklerini hedef alan "sınırlı stratejik nükleer savaş" planları yapıldı.

İki güç arasında, uzun sürecek ama yine kent ve ekonomi merkezlerini hedef dışı bırakan zımni bir mutabakata dayalı nükleer

savaş hesapları üzerinde çalışıldı. Topyekun bir nükleer savaş sonunda Sovyetler'i yeryüzünden silmiş ve kendi kayıplarını 30-60 milyon ölü ile sınırlamış ve 1930'ların ABD'si ya da herhangi bir az gelişmiş ülke düzeyine inmiş ABD'nin dünyaya hakim olması olasılığı üzerinde duruldu. Ani bir saldırıyla asıl gücü safdışı bırakılacak ve halkı rehin alınacak Sovyetler'in şantaj yapılarak misillemeden caydırılmasının ve teslim alınmasının stratejisi tartışıldı.

Zamanla da, yeni bir tür militarizm olan nükleerizm oluştu. Bu nükleerizm ve onun temsilcileri hala yaşıyor, hala egemen. Dolayısıyla da, nükleer tehlike bugün de bütün yakıcılığı ve ivediliğiyle insanlığın gündeminde.

Bu hasta militarist mantığın kimi örneklerini de yarın görelim ve günümüzdeki nükleer tehlikenin boyutlarını tartışmaya devam edelim.

Gündem
13 Kasım 1992

Batı'da Çelişkiler

Hayata çelişkileri ile bakmak, onu anlamak, olay ve süreçleri kavramak için kullanılması gereken temel yöntemdir. Olaylara ancak böyle bakılırsa, çıplak gözle görülemeyen ya da gözlerden kaçırılmak istenen gerçekler görülür, yapay ve yüzeysel olana takılmaktan kurtulunur, görüntü yerine öz bulunur, kısacası gerçeğe ve dünyayı değiştirme olanağına ulaşılır.

Gorbaçov'un propagandistleri ile emperyalist kapitalizmin ideologlarının Türkiye'de kimi yeni yetme dönemlerin de yardımıyla bize cicili bicili ambalajlar içinde satmaya çalıştıkları "Yeni Dünya Düzeni"nin de kötü kokuları çıkmaya başladı.

"Yeni Düzen" daha şimdiden hava kaçırmaya başladı. Hem de nerede; düzenin sahipleri, refah ve güç toplumu Batı'da, yani kapitalist metropollerde, emperyalist dünyada.

Düzenin ilahı ABD'nin hal-ü pür melali zaten ortada; diz boyu yok-sulluk, borç, işsizlik, etnik-sınıfsal çelişkilerin kentlerde isyan ölçülerine varması, toplumsal şiddetin patlaması, vs. Ayrıca, her alanda öteki emperyalist rakiplerin gerisinde kalan ülkenin iç ve dış politikasıyla uluslararası ilişkileri askerleştirmesi, militarizmin ipine sarılması işin cabası.

Japonya'da bir durgunluğun ilk sinyallerini veriyor, bankacılık sisteminden bunalım işaretleri geliyor, başta ABD, öteki emperyalist rakiplerinin saldırgan ve haset dolu hışmını üzerinde hissediyor, o da kendi "yaşam alanı"nı oluşturmaya bakıyor.

Almanya, doğudaki parçasını yutmanın ve onu sömürgeleştirmenin sarhoşluğunu yaşarken faşist şiddetle sarsılıyor, bir ekonomik bunalımın ayak seslerini duyarken birleşmenin enflasyon ve sermaye yetersizliğinden oluşan ilk faturasını öteki Avrupalı ortaklarına ödetmeye çalışıyor.

İngiltere, tam bir ekonomik kaos yaşıyor. Thatcher'in vahşi kapitalizminin tahribatı artık iyice ayyuka çıktı; işsizlik dayanılmaz boyutlara ulaştı, ekonomideki durgunluk enflasyonla birlikte seyrediv burjuva iktisatçıları çaresiz bırakıyor. Şimdi de sterlin çöktü.

Zavallı İtalya bütçedeki toplumsal harcamalardan 33 milyar doların üstünde kısıntı yapmak durumunda. İtalya ekonomisinin boyutlarına göre çok önemli bir miktarın eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi emekçiler için yaşamsal alanlardan kesilmesi büyük tepki topluyor, emekçiler her yerde protesto gösterileri yapıyorlar ve tabii her seferinde de devletin polisi, jandarması onlara vahşice saldırıyor. Yeni Düzen'e pek çabuk teslim olan İtalyan Komünist Partisi'nin kulakları çınlasın!

Yunanistan, İspanya, Portekiz gibi Akdeniz ülkeleri ise, emperyalizmin bu "kurtlar sofrası"nda çoktan klasman dışı; devler te-piştikçe onların emekçileri arada un ufak oluyor.

Kendi içlerinde bunalıma düşen her emperyalist ülkenin ko-damanlarının her birinin kafasında kırk tilki dolaşüyor; bütün dert-leri, politik, ekonomik avantaj kazanmak ve bunalımın bedelini ötekilere ödetmek.

Bir yandan, dünyanın geri kalan kısmıyla olan çelişkileri yü-zünden safları bir ve güçlü tutmak zorundalar; dünyayı bu anlamda birlikte sömürmek ve yönetmek durumundalar. Öte yandan da kendi aralarındaki çelişkileri nedeniyle ayrışıyor, karşı karşıya ge-liyorlar. Eşitsiz Gelişme Yasası hükmünü icra ediyor ve artık Ja-ponya, Almanya gibi kimileri kendilerine düşen ganimetten hoş-nutsuz oluyorlar, bir yeniden paylaşım isteği ortaya çıkıyor. Onun için Almanya ile Japonya silahlanıyor, anayasalarında değişiklik yapıyor, onun için Fransa'yı İngiltere'yi korku sarmış, onun için ABD askeri planlarını bu gelişmelere göre yeniden düzenliyor.

Böylece de adım adım, sinsice, gizlice bir olası hesaplaşmaya hazırlanıyor emperyalistler! Militarizmin çirkin yüzü boy gös-teriyor ve bütün o parıltılı refahın ardında sömürüyle baskının, bencillikle hırsın dişleri bu kez birbirlerine karşı bileniyor.

Yani düzensizlik ortamında yoksulların içinde ve kendi ara-larında her tür olumsuzluk öne çıkmıştı çoktan. Şimdi çelişki, bu-nalım, çatışma ve şiddet, yeni dünya düzensizliğinde em-peryalistler arasında da egemen oluyor!

Yeni Dünya Düzensizliği her alanda çatırdıyor!

Gündem
7 Ekim 1992

Kırk Yıllık Kani...

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Amerikan dış politikası; hep eşitsiz, haksız, baskı ve sömürüye dayalı, sınıflararası ve uluslararası yapıları korumak, güçlendirmek, geliştirmek olagelmıştır. Bunun için de ABD, dış politikasını belirli araçlar temelinde oluşturmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Amerikan dış politikası, gerici statükoları yaşatma mücadelesinin kara öyküsüdür. Bu öyküde, "kışkırtma" ve "cinayet" vardır. Bu dış politikada "askeri darbeler" ve "müdahaleler" vardır. "Karşıdevrimci sabotajlar, istikrarsızlık yaratma çabaları, yıkıcılık faaliyetleri" Amerikan stratejisinin "temel" araçları olmuştur. "İrili-ufaklı savaşlar, nükleer şantaj, suikastler, yanıltma, böl ve yönet" bu dış politikanın çeşitli görünümleridir.

İşte Amerikan dış politikasının Kara Kitap'ından kimi kara sayfaların özet dökümü, işte Yeni Dünya Düzeni'nin mimarının sabıka kaydından bir kesit:

- Çin'e müdahale;
- Kore ve Vietnam savaşları;
- İran'da Musaddık'ın devrilmesi;
- 1954'de Guatemala'da Arbenz'in devrilmesi;
- 1958 Lübnan işgali;
- Küba, Domuzlar Körfezi Çıkartması;
- Dominik Cumhuriyeti'ne müdahale;
- Şili Cinayeti;
- Afrika; Lumumba'dan Angola, Mozambik kurtuluş savaşları;
- 1983, yine Lübnan;
- 113 bin nüfuslu Grenada'nın "tehdit" oluşturduğu gerekçesiyle işgali;
- Nikaragua, El Salvador, Panama;
- Yunan Cuntası, Latin Amerika'nın neredeyse her ülkesinde darbeler;

- Libya, Irak...

- Ve Türkiye, Türkiye, Türkiye...

- Ve darbeler ve savaşlar ve 19 nükleer teyakkuz ve cinayetler ve yalanlar ve dolar, dolar, dolar...

Bunların tümü, istisnasız, ya varolan düzenin devamını ya da ona yeniden dönülmesini sağlamak için. Aralarında mazlum bir halkın ya da ezilen bir sınıfın, bırakın lehine, doğrudan ve tammüden aleyhine olmayan tek adım yok! Herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda herhangi bir eşitsizliğin, adaletsizliğin karşısında parmağını oynatmamış, ama sömürü sürsün diye cinayet işlemiş, savaş çıkarmış, darbe kışkırtmış!

Bu ülke şimdi stratejik hammaddelerin çoğunda yüzde 90-yüzde 100'lere varan oranlarda dışa bağımlı. Dünyanın en borçlu devleti. Yer yüzünün kaynaklarını en çok tüketen, onu en çok kirleten ülke. Dünyanın en çok yerinde en çok silah ve asker bulunduran da bu, en çok yatırım yapıp mal biriktiren ve kâr transfer eden de. Askeri güç hariç hemen her alanda rakipleri karşısında gerileyen, hegemonyasını yitirmekte olan da ABD. İçerde işsizlik, yoksulluk, evsizliğin arttığı, gelir dağılımının giderek bozulduğu, ırkçılığın kol gezdiği, şiddetin yaygınlaştığı yer hep burası. Kapitalizmin kalesi, burjuva demokrasisinin vitrini, emperyalizmin öncü gücü, Amerika Birleşik Devletleri...

Şimdi bu ülke yeni bir demokratikleşme, barış, uluslararası eşitlik ve işbirliği çağının mimarı olarak ortaya çıkıyor. Ülkeler, halklar bel bağlıyorlar ona. Evrensel propaganda, yani yalan makineleri son hızla çalışıyorlar, bizlere satmak, yutturmak için bu uğursuz senaryoyu. Oysa, bu yolun sonu yok. Ne oldu eski işbirlikçiler? Nerede CIA ajanı Papadopulaos? Ya Noriega? Lumumba'yı katleden işbirlikçiye ya da Vietnamlı haini, Diem'i, anımsayanınız var mı? Ne oldu Şamun, hani Şah, Pinochet... Ya "bizim oğlanlar"?

İşte karşınızda emperyalizmin en seçkin temsilcisi! İşte onun eski işbirlikçileri! İşte size kırk yıllık Kaniler...

Onların hazin hali, geleceğin aydınlık yolunun yönünü de bizlere gösteriyor!

Gündem

23 Haziran 1992

ABD'nin İki Yüzü

ABD'de Başkan Bush'un politik durumu pek parlak değil. O da ne yapıyor? Tabii kendinden öncekilerden öğrendiğini, sistemin mantığının dayattığını. Washington'da kapalı kapılar ardında yeni bir dış macera arayışına giriyor, yeni saldırganlık planları kotarıyor.

New York Times da herkesin bildiği bu "sır"ı açıklıyor. Buna göre, Bush, seçimlerde bir şans elde edebilmek için bir dış başarıya ihtiyaç duyuyor, bunun için de Saddam'ı devirmeye karar veriyor ve bir provokasyon tezgahlıyor; sözde "BM uzmanları", Irak'ın kabul edemeyeceği bir istek ileri sürecekler, bu, sonra, Irak'ın kabul etmediğinin kanıtı olacak, Amerikan Ordusu da BM'nin koşullarının kabulü ve uluslararası hukukun korunması adına Irak'a saldıracak. Kahraman Bush da seçimler öncesinde kamuoyunda avantajlı konuma geçecek.

Amerikan dış politika tarihi açısından baktığınızda son derece sıradan, örnekleri pek çok, artık epeyi bayatlamış bir numara.

Aynı zamanda tam da "Yeni Dünya Düzeni"ne layık!

Akıl ve ahlak sahipleri içinse, kuşkusuz, emperyalizmin moral iflasının bir başka göstergesi; insanlık ve uygarlık adına utanılası bir kışkırtma senaryosu.

Ne kadar "yeni" ve ne kadar utanmaz bu yanı Amerikan emperyalizminin çirkin yüzünün! Ve, insanlık adına ne kadar hazin!

Ya öteki yanı bu yüzün?

İlk dev Amerikan yayın kuruluşu CBS ile New York Times'ın yaptırdığı kapsamlı bir kamuoyu yoklamasına göre, Amerikan halkının sadece, evet sadece yüzde yedisi yaşamından memnunmuş. O bizim dönemlerin en çılgın düşlerini süsleyen "Amerikan Yaşam Biçimi"nin "cürmü kadar yaktığı" Amerikan yurttaşı bu kadar demek ki.

Daha da önemlisi, ankete katılanların yüzde doksanikisi de ülkede "gerçek değişiklik" istemiş. "Gerçek değişiklik" kavramının,

Amerikan siyasasında ve toplumsal dilinde bizdeki "köklü, radikal dönüşüm"e eşdeğer olduğunu düşünürseniz, olayın önemi daha da ortaya çıkar.

Bakın bizim aptal dönekler Amerika'ya gidince kapitalizmin bu emperyalist kalesindeki haşmetli gökdelenler karşısında secdeye ya-tıyorlar, onlar bunların yeni dininin totemleri oluyor. Ne var ki, o göğ-e yükselen betonların önemli bir bölümünün içleri boş ve çü-rümekte. Çünkü art arda gelen şirket iflasları ve genel durgunluk yüksek kiralardan ödenmesini olanaksızlaştırıyor. Yani, bütün boş inanç sahipleri gibi bizim dönekler de sahte Tanrı'lara tapıyorlar!

Bugün ABD'nin toplam varlığının yaklaşık yarısı toplumun yüzde yarım ila biri arasında değişen bir gangster güruhunun elin-dedir. Toplumun yaklaşık yüzde onunu oluşturan "hali vakti ye-rinde" kesimin elindekiyse yüzde kırk civarındadır. Geriye kalan yüzde doksanlık Amerikan yığınları ise, toplam varlığın ancak yüzde on yedisine sahiptir!

"Serbest piyasa" fetişizminin egemen olduğu Reagan ve Bush'un "vahşi kapitalizm" döneminde yaratılan toplumsal fazlanın yüzde doksanı, toplumun yüzde birinin cebine girerken, milyonlarca Amerikan emekçisinin gerçek gelirlerinde önemli düşüşler görüldü.

Bugün ABD'de bir yandan düşük kiralı konutlar mutlak olarak azalırken, yoksulların sayısı hızla artıyor. Sonuç, emperyalist ka-pitalizmin bu vitrin kalesinde evsiz barksız insanlar büyük kent-lerde sokaklarda sürünüyorlar!

Ve, 1961'de tüm korporasyonların yüzde kırk dördünü kontrol eden büyük holdinglerin bugün ellerinde tuttukları oranı yüzde alt-mış geçiyor!

Ve, holdinglerin verdiği vergiler 1960'daki yüzde 60 ora-nından şimdilerde yüzde 20'lere düşüyor! Zengin bireyler için vergi oranıysa, yüzde 70'den yüzde 30'un altına iniyor!

Ve diplomalı işsiz sayısı artıyor!

Ve, ABD dünyanın en borçlu ülkesi oluyor!

Ve, silah yatırımları en kârlı olma özelliğini koruyor! Ve, so-kaklarda her dakikada cinayetler işleniyor!

Ve, ABD, öteki emperyalist kapitalist rakipleri karşısında ge-riliyor ve eğitim bütçesi kısıılıyor, ve açlar artıyor, ve ABD dün-ya meydan okuyor.

ABD'nin yüzünün bu yanı ise, insanlık için ne umutlu!

Duyuyor musunuz? Emperyalist kapitalizmin son kalesinde ölüm çanları çalıyor!

O çanlar insanlığa en gürbüz çocuklarının doğum müjdesidir aynı zamanda!

Gündem

26 Ağustos 1992

ABD ve Dünya

Uygarlıklar ve bu arada büyük güçler gerileme sürecine girdiklerinde çeşitli alanlardaki güçlerini sinerjik ve orantılı bir biçimde yitirerek tarih sahnesinden çekilirler genellikle. En azından benim bildiğim kadarıyla tarihte şimdiye dek böyle olmuş. Tersî örneği insandan vermek olası. İnsanoğlu birçok organı sağlıklı ve sağlamken tek bir yaşamsal organının hastalığı ya da işlevlerini yapmaması sonucu ölebiliyor. Örneğin böbrekleri, göz ve kulakları ve hatta beyni sağlıklı biri, faraza sadece kalbinin teklemesiyle ölebilir. Devletler ise pek böyle değil galiba. Onlar maliyesiyle, kültürüyle, kurumlarıyla, vs. birlikte geriliyor, zayıflıyor ve toptan batıyor. Osmanlı İmparatorluğu bizim en kolay anlayabileceğimiz bir örnek.

Şimdi bence, Amerikan İmparatorluğu da tam bir gerileme ve yozlaşma sürecine girmiş durumda. Artık bu imparatorluk için de yolun sonunun başlangıcına gelindi sanırım. Birçok gösterge, bir süper güç olarak ABD'nin gerçekten takatinin kesildiğini, yani yolun sonuna geldiğini gösteriyor. Ama ABD, başta beyinsel yetileri bütün uzuvları işlevlerini yitirirken; hormon dengesizliği yüzünden kol gücü artan, pazıları sürekli büyüyen bir insan gibi ucubeleşerek geriliyor.

Ekonomisinden ticaretine, maliyesinden teknolojisine, bunlara bağlı olarak kültürel etkinliğinden politik hegemonyasına dek bugün ABD öteki kapitalist metropoller, yani emperyalist rakipleri karşısında gerilemektedir. ABD, ayrıca öteki ülkeleri ve genel olarak uluslararası sistemi denetleme gücünü de giderek yitirmektedir. İçerdeyse durum daha da vahimdir. Amerikan hakim sınıfları koca ülkeyi ve onun çalışan, üretken halkını tam bir gangster gibi sömürmekte, talan etmektedir. Buna karşılık müthiş bir açgözlülükle de topluma yaptıkları vergi gibi katkıları azaltmaktadırlar. Açlık, evsizlik, yoksulluk, sefalet, dünyanın bu en zengin ülkesinde diz

boyudur, skandal boyutlarındadır. Ne var ki, gerek bu sektördeki kârların büyüklüğü gerek artan işsizlik ve öteki sektörlerin zayıflığı nedeniyle hâlâ silaha yatırım yapılmakta, sivil ekonomi, kentler, yaşam kalitesi, sağlık, eğitim, kısacası geniş kitleler acımasızca ihmal edilmektedirler. Bu korkunç adaletsizlik ve dengesizlik toplumsal yaşamı derinden etkilemekte, milyonlar uyuşturucunun, şiddetin, lumpenliğin girdabında boğulmaktadır. Ekonomiyi militarize eden hakim sınıflar bu biçimde toplumsal yaşamın da şiddetle örülmesini gerçekleştirmektedirler. Sistem ayrıca şimdilik bilinçsiz ve uyuşuk da olsa kitlelerden korkmakta, iç militarizasyonu bu açıdan da gerekli görmektedir. Son Los Angeles olayları etnik ve sınıfsal başkaldırı potansiyelinin gücünü kanıtlamıştır. Ayrıca, soğuk savaş mentalitesi ve ulusal güvenlik kültürünün zehiri de hakim sınıfların genlerine nüfuz etmiştir.

Sonuç olarak şu söylenebilir: ABD hem dış politikasını hem iç sistemini ve ekonomisini ve dolayısıyla da uluslararası ilişkileri yani tüm dünyayı militarize etmektedir.

İşin vahim tarafı ise şudur: Düşüş halindeki bu güç, yolun sonuna gelmiş bu imparatorluk, her açıdan ve yandan zayıflar, geride kalırken hâlâ askeri açıdan güçlenmekte, askeri bakımdan fiilen dünyanın tümünün toplamından daha kuvvetli durumda bulunmaktadır. Üstelik iç ve dış politikasının dayanakları, yapısı, hedefleri, çıkarları, şiddette, militarizasyonda yatmaktadır. Her tarafı çürüten ve sırf bu yüzden yani hegemonyasını yitirme sürecine giren her hakim güç gibi şiddete başvuran ve üstelik bu alanda git-tikçe güçlenen bu hırçın sağlıklı acımasız dev, kendi halkı dahil tüm insanlık için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Sanırım böyle bir durum, yani bir imparatorluğun her alanda gerileyip çökerken askeri gücünü artırarak muhafaza ediyor olması ve her alanda da buna muhtaç duruma düşmüş bulunması, tarihte ilk kez insanoğlunun başına gelmektedir. Bilmem bizim Amerikan hayranı cümle döneklerimiz ne derler, ama bence bu vahim durumun tahlili, insanlığın kurtuluşunun başlangıcını ve temel gündem maddesini oluşturacaktır.

Gündem

4 Haziran 1992

At Yarışı

Bizdeki öğrencilerin küçük yaşlardan başlayarak koşuldukları "sınav sistemi" bir tür at yarışı olarak nitelendiriliyor ya, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki başkanlık seçimleri de öyledir. Orada da insanı tüketen bir yarışa koşulan adaylar şimdi son dönemece girdiler. Şimdi yarışın en heyecanlı ve zorlu anları yaşanıyor; yarışçılar, televizyon ekranlarına çıkarılıyorlar.

Onlar havanda su döver ve insanları laf ebeliğiyle dolandırmaya çabalarken, Amerikan halkı da bakıyor; hangisi daha uzun boylu ve yakışıklı, hangisi daha dinç ve enerjik görünüyor, hangisinin ağzı daha iyi laf yapıyor, kimi karısı daha fedakar, vs.

Arka plandaki müşterek bahisçiler ise Wall Street'ten kumarı kızırtıyorlar, medya da onlar adına yarışçıları değerlendiriyor; en mahrem anılar, en kirli çamaşırlar didik didik bir yıpratma, karalama kampanyası sürüp gidiyor.

Bu yarışta ne arasanız var; bahsi müşterek, yalan dolan, iftira, laf ve düşünce cambazlığı, casusluk, heyecan ve macera! Olmayan tek şey, çağdaş Amerikan toplumunun çok boyutlu bunalımlarına çare, seçenek, çözüm.

Atlar koşulmuşlar bir acımasız yarışa, koymuşlar kumar masasına önce kişiliklerini, sonra Amerikan halkının çıkarlarını ve insanlığın geleceğini büyük kumarbazların ruletini çeviriyorlar.

Aslında, bu bir oyun, bir kumar, bir yarış. Bunu tüm oyuncular da biliyor ve rollerini oynuyorlar. Sonuçta, yarışçılardan biri, Amerikan halkının seçime katılan yarısının, yarıdan biraz fazla oyuyla kazanacak!

Amerikan demokrasisinin bir masalı daha mutlu sonla bitecek.

Amerika'nın ekonomik ve toplumsal sorunlarının görünür gelecekte çözülebileceğine kimse ihtimal vermiyor, dolayısıyla da tarafların palyatif çözüm önerileri ve vaatleri fazla ilgi çekici değil. Bütçe açığı dayanmış 330 milyar dolara, ulusal borçlar çıkmış 3.4 trilyona, adaylar sadece daha çok vaat ediyorlar o kadar.

Bizim içinse, yarışçı ve gerilerindeki büyük kumarbazların dış politika hesapları önemli.

ABD'de, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, 1930'ların kalıcı bunalımını, enflasyonla durgunluğun birlikte seyrini, hep askeri harcamalar ve savaşlar gözlerden kaçırabildi; Soğuk Savaş, silahlanma, Kore savaşı, Vietnam, askeri müdahaleler, vb.

ABD, son kırk yıldır Sovyetler Birliği'ni kuşatan bir strateji izledi. Şimdi, dostları, müttefikleri dahil tüm insanlığı kuşatmanın hesaplarını yapıyor.

İki adayın, çaresizlik dışında, birleştikleri tek nokta dış müdahalecilik, karışmacılık, çünkü ikisi de biliyor ki, Amerika'nın tek umarı uluslararası ilişkilerin militarizasyonunda.

Bush, dış müdahale konusunda biraz daha temkinli, daha muhafazakâr. O ancak Körfez'de olduğu gibi yüz binleri kolayca katledebileceği, dişine kestirdiği durumlarda celalleniyor. Clinton ise, atak, cesur, daha maceracı. Daha önce de yazmıştım: ABD'de, geleneksel olarak, Cumhuriyetçiler içe dönük muhafazakârlığı, Demokratlarsa, dışa yönelik karışmacılığı temsil ederler. Cumhuriyetçiler, emperyalizmin "reel politik" hesaplılığını, Demokratlar da misyoner müdahaleciliğini öne çıkarırlar politikalarında.

Her ikisi de Amerikan refahında dış kaynağın öneminin ayırındadır, buna karşılık, Demokratlar dış saldırganlığın özünü gizleyecek ideolojik araçlara ve söyleme sahip olduklarından daha rahattırlar. Cumhuriyetçilerin ırkçılığı onları dışa daha kapalı ve şüpheli yaparken, Demokratlar'ın bilinçaltındaki ırkçılığı onlarda "dünyayı adam etme" misyonerliğinin dürtülerini kamçılar ve böylece daha atak olurlar.

Şimdi dikkat edin, bizdeki militan Amerikancılar da Bush'un pısırlıklığından şikâyet etmekte. bu açıdan Clinton'u yeğlerken onun da liberalizminden korkmaktadırlar. Bu nedenle de şimdiden ön alıp, şayet beklendiği gibi at yarışını Clinton'cular kazanırsa, İkinci Cumhuriyet reformlarıyla Yeni Dünya Düzeni'nin yeni saldırgan müdahaleciliğinde yer almaya, Clinton Rambo'sunun kılıcı olmaya hazırlanılmasını önermektedirler.

Onlara da Demirel-İnönü ikilisi pısırlık gelmekte, uğursuz düşlerinde Clinton saldırganlığına Özal maceracılığı denk düşmektedir.

Yani, bu at yarışında bizde de bahis tutuşanlar vardır.

Kaybedenler şimdiden belli: Amerikan halkıyla birlikte tüm mazlumlar, hatta insanlık.

Bakalım bu yarışta insanlık üzerine kumar oynayan hangi karanlık kuytadaki, hangi kumarbazlar kazanacak?

Gündem

27 Ekim 1992

Ortak Güvenlik

İkinci Dünya Savaşı sonrasında moda kavramlarından biri de "ortak güvenlik sistemi"ydi. Nitekim, bu kavram uluslararası politikanın temel bir ögesi olarak BM Şartı'nda da yer aldı. Buna göre, uluslararası toplum, güvenliğini ve barışı, BM Örgütü aracılığıyla ortaklaşa koruyacaktı. Barışı tehdit eden saldırgan, "milletler ailesi"nin temsil edildiği BM tarafından cezalandırılacak, böylece uluslararası güvenlik "ortaklaşa" sağlanmış olacaktı.

Tabii bu sadece propagandada böyleydi. Her şeyden önce niyet farklıydı; başta ABD, emperyalizmin "ortak güvenlik" diye bir kaygusu yoktu, olsa olsa BM'yi kendi amaçları için kullanma hesapları vardı. İkincisi, "ortak güvenlik" sisteminin nesnel ve öznel koşulları, dayanakları da zaten mevcut değildi. Bu nedenle de, söz konusu sistem, kağıt üstünde, BM Antlaşması metninde kimi liberal idealistlerin bir düşü olarak kaldı.

Bununla birlikte, BM'yi kendi politikalarının bir aracı olarak gören ve dünya kapitalist sistemi adına hareket eden emperyalist zihniyet, yine de lafta da olsa, "ortak güvenlik" demogojisini canlı tuttu, onu ayrıca bir kandırmaca malzemesi olarak da kullandı.

Körfez bunalımı sırasında hem emperyalizmin demogog ideologlarına, hem yeni dönemlere, hem de kimi iyi niyetli liberallere gün doğdu: "İşte uluslararası toplum, milletler ailesi, arasındaki bir saldırganı birlikte cezalandıracak, barış ve güvenliğini öz örgütü BM eliyle sağlayacaktı."

Tabii hayat bunun kimileri için ham bir hayal, ötekiler açısından bir kandırmaca olduğunu gösterdi. Bırakın "ortaklaşa" olanını, emperyalizmin egemen olduğu dünyada güvenliğin kendisi söz konusu değildi. Yaşama egemen olan, baskı ve sömürü, şiddet, bunalım ve kargaşa idi.

Yine de iflah olmaz kimi liberal ütöistler için "ortak güvenlik" sistemi, bu kez ABD tarafından kötüye kullanıldığı için kaçırılmış bir tarihi fırsat olmasına karşın hala bir seçenek.

Şimdi ABD, bu temelsiz düşleri kuranları gaflet uykularından uyandırıyor ve retorikte olsun "ortak güvenlik" kavramını görmüyor.

Bundan bir süre önce, ABD'nin önümüzdeki dönemdeki stratejisini belirleyecek Pentagon raporu basına sızdı. Buna göre ABD, tek süper güç olarak kalacak, Almanya ve Japonya gibi ülkelerin kendi çıkarlarını, genel olarak uluslararası kapitalizmi ya da beynelmilel sermayeyi koruma-kollama operasyonları için zor'a başvurma ihtiyaçlarını gereksiz kılacaktı. Kısacası, dünyanın jandarması ABD olacak, ötekilere gerek kalmayacaktı. Ortaklaşa güvenlik falan söz konusu değildi; bu işler sadece ABD'den sorulacaktı.

Bu arada ABD, emperyalistlerarası hegemonya mücadelesine de bir "çözüm" getiriyordu: Öteki metropollerin bölgesel bir güç olma hevesleri dahi caydırılacaktı.

Tabii rapor büyük gürültü kopardı. En çok da Almanya, Japonya gibi küçük emperyalistler ABD saldırganlığının icabında kendilerini de hedef alabileceğinin böyle diplomatik olmayan bir cüretle açıklanmasına tepki gösterdiler.

Geçenlerde bu rapor resmileşti ve açıklandı. Aynı kişiler, aynı hedef, program ve fonları içeren resmi raporda sadece bu tepki çeken bölümü çıkardılar! Bir "hokus pokus"la "aynı tas aynı hamam" herkese diplomatça yutturuldu; adı da "ABD bu politikadan vazgeçti" oldu. Yalanlar İmparatorluğu kendi yalanlarına da tutsak oluyor; Almanya ve Japonya da o politikadan vazgeçtiği için "ABD'ye teşekkür" ediyorlar!

Gerçek ise ortada. Emperyalizm, "ortak güvenlik" kavramına, artık kendisinin kötü niyetlerini gizleyen bir yalan olarak dahi tahammül etmeyeceğini itiraf ediyor. Amerikan militarizmi, "Yeni Dünya Düzeni" koşullarında, saldırgan hegemonyasını dostuna düşmanına açıkça dayatarak bu yolla da gözdağı veriyor.

Artık kim ki "ortak güvenlik"ten söz eder, bilin ki, ya aptal bir liboştur ya da salak bir dönek.

Gündem

15 Temmuz 1992

47. Yılında B.M.

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 47. kuruluş yıldönümü 24 Ekim'de kutlandı. Kuşkusuz bu, esas olarak, BM'yi Yeni Dünya Düzensizliği'nin bir savaş aracına dönüştürenler açısından mutlu bir kutlama oldu.

Birleşmiş Milletler, aslında, yeni düzenin ilk kurbanı. Bilirsiniz, "Yeni Düzen" kavramı, Bush tarafından ilk kez Körfez Savaşı'nda gündeme getirildi. Bu savaş, yeni düzen kurma saldırısının ilk adımıydı. Burada, BM, ikili bir saldırıyla karşı karşıya kaldı.

BM önce bütünüyle iğfal edildi, sonra da bir savaş örgütüne dönüştürülerek Amerikan silahlı saldırısının aracı yapıldı.

ABD, Körfez'deki saldırganlığına BM'den destek alabilmek için yoğun bir baskı ve şantaj politikası uyguladı.

- Etiyopya ve Zaire'ye oylarını satın almak için IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla yardım yapıldı. Etiyopya'ya kesilmiş bulunan askeri yardım yeniden başlatıldı.

- Tienanmen olaylarından 18 ay sonra ilk kez ve Güvenlik Konseyi'nde 678 sayılı karar oylanmadan bir gün önce Çin Dışişleri Bakanı Beyaz Saray'a davet edildi ve Çin 678 sayılı kararda çekimser oy kullandıktan sonra 114 milyon dolarlık bir kredi hediyesiyle ödüllendirildi.

- Sovyetler Birliği'nin payına düşense, Suudi Arabistan, Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden gelen 4 milyar dolarlık bir yardımdı.

- 30 yıllık aradan sonra Amerikan Dışişleri Bakanı Baker, Küba Dışişleri Bakanı'yla görüştü ama bu kez baskıları sökmedi.

- Baskılara ve şantaja direnen bir başka Güvenlik Konseyi üyesi de Yemen'di. Ona söz verilen 70 milyon dolarlık bir kredi iptal edildi. Yemenli işçiler S.Arabistan'dan kitleler halinde kovulmaya başlandı.

- Bu arada, rüşvet politikasından BM'nin kendisi de sebeplendi; ABD'ye savaş yetkisi veren kritik oylamadan hemen önce Amerikan yetkilisi BM Genel Sekreteri'ne borçlarının bir kısmına mahsuben 187 milyon dolarlık bir çek verdi!

Sonuçta da BM'nin tüm ilkeleri ve varlık nedeni ayaklar altına alındı, anlaşmanın temel maddeleri ihlal edildi, çiğnendi.

- BM Antlaşması'nın 27. maddesi, esasa ilişkin kararlarda Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinin "olumlu oy"unu gerektirir. Çin'in kullandığı çekimser oylar, bu hüküm gözardı edilerek "kabul" oyu gibi sayıldı. 27. madde çiğnendi.

- Askeri önlemler alınmasını düzenleyen 42. madde, bunlara geçmeden önce 41. maddede öngörülmüş öteki yaptırımların sonuç vermediğine ilişkin bir karar alınmasını gerektirir. Oysa, bu yapılmadan, doğrudan savaş kararı alınmıştır.

- Barışçıl tüm yol ve yöntemlerin denenmesini gerektiren 33. madde ise Güvenlik Konseyi'nce hiç dikkate alınmamış, anlaşmanın ruhu ve lafzı böylece bir kez daha ihlal edilmiştir

- Güvenlik Konseyi, anlaşmada öngörüldüğü üzere bir BM Komutanlığı kurmamıştır, ama savaş BM adına yürütülmüştür.

- Savaş Koalisyonu'na yetki verilmiş ama BM'ye karşı herhangi bir sorumlulukları belirlenmemiş, hukukta yeri olmayan bir sorumsuz yetki kullanılmıştır ABD'ye.

- Güvenlik Konseyi ve Örgüt Genel Sekreteri karar alma süreçlerinin tümüyle dışında kalmışlardır.

- Konsey'in savaşa ilişkin açıklanmış amacı tümüyle sapıtılmış, ABD'nin kendi saptadığı strateji uygulamaya konulmuştur.

Sonuç olarak da BM bu savaşta sadece bir figüran ya da savaş meşrulaştırmayı hedefleyen bir aldatma ve saptırma aracı olmuştur.

Şimdi de "Yeni Düzen" çerçevesinde iç "müdahale hukuku" oluşturulmaya çalışılmaktadır. Buna göre, büyük devletler, istedikleri zaman öteki ülkelerin içişlerine karışabilecek, onlara yaptırım uygulayabilecek ve askeri müdahalelerde bulunabileceklerdir.

BM de bu hukuksuzluğun temel kurumlarından biri yapılmaktadır. Artık o da örneğin NATO gibi, Rambo'nun kılıçlarından bir tanesi yapılmak istenmektedir.

Bugün BM'yi, Yeni Dünya Düzensizliği'nin, ABD'nin ve Türkiye gibi her yere askeri müdahale kışkırtıcılarının tasallutundan korumanın yolu, onu kıyasıya eleştirmekten ve gerçekten demokratikleştirilmesi için çaba harcamaktan geçmektedir.

Gündem
31 Ekim 1992

BM'de Ağırlıklı Oy

Yeni Dünya Düzeni, ABD ile bağlaşıklarının gerek gördükleri hallerde öteki ülkelerin içişlerine gerekirse askeri müdahalede bulunma hakkına dayanan bir yeni hukuki temel üzerine inşa edilmeye çalışılıyor. Ayrıca bu "müdahale hakkı kuralı"na işlerlik kazandıracak bir kurumsal yapı da öngörülüyor.

"Müdahale kuralı"nın uluslararası hukuk dizgesine tam anlamıyla yerleşmesi kolay değil. Uluslararası hukukun temel kaynağı teamül, yani gelenek. Bir davranış uygulana uygulana, uluslararası toplumca benimsene benimsene genel kabul gördükçe hukuk kuralına ancak dönüşebiliyor. Bu da doğal olarak yavaş gelişen uzun bir süreç. İşte şimdi ABD ve bağlaşıkları bu "hakları"nı fiilen kullanıyorlar, bir yandan o teamülü oluşturuyor, bir yandan da olup bitiler yaratarak yeni düzeni insanlığa "de facto" dayatıyorlar.

Yeni Düzen'de ABD ve bağlaşıklarının politikalarına meşruiyet kazandırma forumu ve onların askeri müdahalelerinin de lojistik destekçisi olmakla görevlendirilen BM'nin yapısı da şimdilik bu yeni rolüne uymuyor. BM'nin kurucu antlaşması, üye devletlerin egemen eşitliğine ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanmaktadır. Doğaldır ki, bu iki ilke de kurulmak istenen yeni düzen ve onun yaratmaya çalıştığı "müdahale hukuku" ile çelişmektedir. Bu nedenle de, BM'nin ilgili maddeleri değiştirilmek istenmektedir.

Bu amaç doğrultusunda da şimdi BM'de "ağırlıklı oy" mekanizması tartışma gündemine sokulmaktadır. BM'de, egemen eşitlik ilkesine uygun olarak, her ülkenin, büyüklüğü ya da küçüklüğüne bakılmaksızın, tek oyu vardır. Oysa, örneğin IMF'de üye ülkeler fona yaptıkları parasal katkı oranında oy sahibidirler, yani orada "egemen eşitlik" söz konusu değildir, parayı veren düdüğü de çalmaktadır... Şimdi benzer uygulama BM'ye de getirilmek ve böylece de üye devletlerin egemen eşitliğine ölümcül bir darbe vurulmak amaçlanmaktadır. Bir başka ifadeyle BM-IMF'leştirilmek istenmektedir!

"Ağırlıklı oy" kavramı işte bunu ifade etmekte ve özünde kaba bir antidemokratizmi barındırmaktadır. Bir başka ifadeyle, "ağırlıklı oy, do-

ğası gereği antidemokratik olan Yeni Dünya Düzeni'ne uyan antidemokratik bir yöntemdir ve dünya ülkelerinin büyük çoğunluğunun egemenliğinin sınırlandırılması amacına denk düşen bir araç olmaktadır. Ayrıca, böylece, BM'de, Yeni Düzen çerçevesi içinde, müdahaleci güçler tarafından kendi emelleri doğrultusunda daha rahat kullanılabilecektir.

"Ağırlıklı oy", yani oy verenlerin, çeşitli ölçütlere göre eşit olmayan sayıda oy sahibi olmaları, eşitsiz yapıların doğalarına uygun bir yöntemdir. Örneğin, doğası gereği eşitsizliğe dayanan ve eşitsizlik üreten, yapısal eşitsizlikleri bünyesinde barındıran kapitalizmin kimi ideologları da, ülke içi seçimlerde yurttaşlar arasında "ağırlıklı oy" sistemini savunmuşlardır.

Bunlara göre, örneğin, belirli bir oranın üzerinde varlığı ve geliri olanların, üniversite bitirenlerin, yabancı dil bilenlerin ve benzeri ayrıcalıklara sahip olanların her bir "üstünlükleri" karşılığında ekstra oya sahip olmaları öngörülüp savunulmuştur. Tabii zengin ve ayrıcalıklı sınıfları kollayan bu antidemokratik uygulama emekçilerin oluşturdukları karşı barikata çarparak engellenmiş, hayata geçirilmesine izin verilmemiştir.

Oy verme, kendisi bir imtiyaz olarak, başka ayrıcalıklardan kaynaklanır, onlardan elde edilen bir hak olarak ortaya çıkar. Bu, genel olarak, her ülkede, vatandaşlık hakkından elde edilen bir ayrıcalık biçiminde oluşur. Uluslararası sistemde de, devlet olma özelliği ve onun getirdiği egemenlik ayrıcalığı, oy hakkını da doğurur.

Dolayısıyla da, "oy verme hakkı"na başka ölçütler bulmak, aynı zamanda, bu hakka kaynaklık edecek başka ayrıcalıkları, üstünlükleri, imtiyazları gündeme getirmek demektir. Böyle olunca da, "ağırlıklı oy", yani eşitsiz oy hakkı dağılımı, özel üstünlükleri, özel imtiyazları olanları gözetken, onların özel ayrıcalıklarından yeni ve fazladan "rey" imtiyazları doğuran bir yöntemdir.

Yani daha fazla para, daha fazla güç, daha fazla nüfus ve benzeri üstünlükler bahane edilerek kimi ülkelere BM'de daha fazla oy kullanma imtiyazı verilecek ve böylece de zaten eşitsiz ve antidemokratik olan uluslararası sistem, yeni düzen doğrultusunda iyice güçlünün ve zenginin sultanı altına girmiş olacaktır.

Ne yazık ki, Türkiye'de ne basında, ne YÖK üniversitelerinde, ne de kamuoyunda ve politik yaşamda bu tür yaşamsal konular tartışılmamaktadır.

29 Temmuz 1993

Ortadoğu'da "Yeni Düzen"

Şimdilerde herkes Ortadoğu'da kurulacak "Yeni Düzen"den söz ediyor. Ne var ki bizlere Bilimsel Teknolojik Devrim'in cıfcaflı ambalajı içinde Amerikan barışını satmaya çalışan amatör stratejilerin çürük mallarına yakından bakmak gerekiyor.

Bu "Yeni Düzen"ın somut içeriğine geçmeden önce onun ana ögesi olacak "güvenlik sistemi"ne bir göz atmak gerekiyor. Sadece şu basit soruyu sormak ve yanıtlamak yeterli: Bu "güvenlik sistemi"nde kimin güvenliği, kime karşı korunacak? Kimin güvenliğinin korunmasının söz konusu olduğu açık: İsrail'in, emperyalist çıkarların ve tabii bölgedeki işbirlikçi rejimlerin güvenliği! Peki ya kime karşı? Ortadoğu halklarından başka bir "düşman"ın akıllarından geçtiğini düşünebiliyor musunuz? Tabii ki hayır. Aslında bölge halkını kendisine düşman belleyen "Yeni Düzen"ın maskesi de işte daha bu noktada düşüyor.

Tanrılar artık Kuveyt ya da Körfez'le yetinmiyorlar. Gazapları sadece Saddam'la da dınecek gibi değil. Düşman, başta Araplar, tüm Ortadoğu halkları, Körfez bunalımıyla birlikte ABD'nin yaptığı ilk ve temel değerlendirmede, gelişmelerin, soğuk savaş sonrası dünyada Amerikan önderliğine darbe indirecek nitelikte olduğuydu. Bir başka açıdansa, bu liderliği dosta düşmana dayatmanın altın bir fırsatıydı da bunalım. Ortadoğu bu açıdan hala temel bir tehdit oluşturuyor. Görkemli bir uygarlık ve kültür birikiminden beslenen bir insan potansiyeli söz konusu bölgede. Sömürgeciliğe, emperyalizme ve dolayısıyla Batı'ya karşı kuşaklar boyu oluşmuş bir düşmanlık, İsrail'in varlığıyla günlük yaşamda her gün yeniden üretiliyor. Başkaldıran İslam, öldürülemeyen ulusal onur ve o zenginlik okyanusunda kıpır kıpır yoksul yığınlar bütün metropollerin korkulu rüyası. Üstelik direnişin maddi temelleri, ekonomik kaynakları da yeterince mevcut bölgede. İşte şimdi, o uçsuz bucaksız özgürlük rüzgarlarının 'Arap Atı' ehlileştirilmek isteniyor. Rodeocu kovboyar ve ikinci sınıf seyisleri akıllarınca gem vuracaklar inatçı koşusunu yüzyıllardır sürdüren Küheylan'a ve tüketecekler ki soğugunu 21. yüzyılın leş kargalarına yem olsun çöllerde...

Yeni Düzen Nedir?

Peki ya "Yeni Düzen"? Nedir düzen, nasıl yerleşir düzensizlik?.. Toplumsal yaşam, çatışma ile işbirliğinin duruma göre değişik dozlardaki bileşimi. Çatışma yaşamın yasası, işbirliği, toplumsallığın doğası. Dolayısıyla, her toplumsal düzen de "denetim altındaki çatışma ile işbirliğinin çelişkili bütünü" temelde. Somut olarak ne demektir bu? Birimler arasındaki ilişki sürecinin ve aktörlerin davranışlarının belirli kurallara bağlanmasını, çatışmanın düzenlenmesi, dayatmanın, şiddetin, kaba kuvvetin yadsınmasını ve işbirliğinin geliştirilmesiyle sürekliliğin sağlanmasını ifade eder özünde her düzen. Bunun için de üçlü bir önkoşullar dizgesinin varlığı gereklidir, düzen kurma süreçlerinde. Öncelikle, düzeni oluşturacak öğeler arasında bir ortak çıkar bilinci mevcut olmalı, bu ilişki ve davranış kalıplarını gösteren kurallarla somutlaştırılmalı ve tabii bir de üçlü sacayağını tamamlamak, normlara işlerlik kazandırmak üzere kurumlar oluşturmalıdır.

Tarihin Çöp Sepetine...

Demek ki, aslında, şiddeti ve kaba kuvveti sınırlayan, ortak çıkarlardan, yaygın katılım ve karşılıklı rızadan kaynaklanan kural ve kurumlar olmayınca; yani başat öğe güç olunca, toplumsal meşruiyetin yerine erkin kaynağı olarak şiddet ve dayatma öne geçince, artık gerçek anlamıyla bir toplumsal düzenden söz etmek anlamsızdır. Hele bu tür bir yapay "düzenlilik"in kalıcı olabileceğini sanmak gafletten başka bir şey değildir. Kaba kuvvetin yenisinden, şiddeti en iyi kullananın utkusundan kaynaklanan gücün dikte ettireceği kurallar ne işbirliği yaratabilir ne de çatışmayı sınırlar. Böyle durumlarda, direniş ve başkaldırma, ezenle ezilenin kavgası ve güçlünün zulmü gündemdedir artık. Şiddet yoluyla dayatılan ve zorbalıkla sürdürülen bu tür "düzen"ler, ancak yok oluşlarını hazırlayacak direnişlerin tohumlarıyla birlikte yerleştirilebilirler ve doğalarında düzensizliği, kargaşayı, istikrarsızlığı, köklü altüst oluşları barındırırlar. Sonunda da kuşkusuz, yıkılır giderler, tüm pislikleriyle birlikte tarihin çöp sepetine atılırlar.

Böylesi "düzen"ler, doğaları gereği, barışın da düşmanıdır, daha doğrusu kavramsal olarak tam karşınının, yani şiddetin ifadesidirler. Özlerinde adaletsizliği, eşitsizliği, sömürü ve baskıyı ta-

şıyan ve dolayısıyla şiddetin bu en acımasız biçimlerini yapısal olarak içselleştirmiş "düzen"lerdir bunlar. Şiddetin kurumsallaştığı, sistemin parçası, giderek de özü olduğu, adalet ve hak kavramlarından soyutlanmış bir "düzen" in barış ile özdeşleştirilmeye çalışılması ise tabii kaba bir aldatmacadır.

Kaba Güçle İç İçe...

Şimdi lütfen bu kurumsal çerçeve içine, tüm yaratıcılığınızla savaş sonrası Ortadoğusu'nu yerleştirmeye çalışın, Siyonizmle Filistinliler, Şeyhlerle tebaları, Batılı güçlerin en masum amaçlarıyla Ortadoğu'nun mazlum halklarının özlemleri, Amerikan emperyalizmi ile bölge ülkelerinin beklentileri arasında "ortak çıkarlar" bulun, barışçıl ilişkiler kurmaya çalışın, şiddeti ve gücü dışlayan, sömürü ve baskıdan arınmış ortaklıklar yaratın, Kuveyt Emiri ile Saddam sonrasında iktidara getirileceği düşünülen subaylar cuntasından demokratik ve halkçı yönetimler oluşturun ve savaş sonrasında sözde demokrasi, barış, düzen ortamı hakkında siz karar verin. Özellikle de tüm düş gücünüzü kullanarak, Bağdat katliamı sonunda gelecek böylesi bir düzenin nasıl ve ne kadar istikrarlı, ne kadar kalıcı olacağını hesaplayın. Hatta bu düzenin ne ölçüde 'yeni' olduğuna da karar verin. Ashında, eski düzenin BM gibi kimi ağır aksak da olsa işleyen kurumlarının da emperyalizmin yedeğine alınıp fiilen işlevsizleştirildiği günümüzde, 'Amerikan Barışı' kaba kuvvetle iç içe bir kaostan başka bir anlama gelmemektedir.

"Yeni Düzen" üzerinde durmak, böylece de her türlü medya'ya sızmış bilinçli yanıltma ve beyin yıkama saldırısından kurtulmak, her şeyden önce, savaş sonrası Türkiye'si ve "mühendis hesapları" konusunda salim düşünebilmenin de ilk koşuludur. Çünkü, böyle bir düzensizliğin gönüllü bekçi adaylarından biridir Türkiye. Unutmayın ki bu bizim savaşımız değildi; onun kuracağı "düzen" de bizim düzenimiz olmayacaktır!

Cumhuriyet
2 Mart 1991

Ortadoğu ve Yalanlar

Körfez Savaşı'ndan sonra, "Yeni Dünya Düzensizliği"ni bizlere satmak isteyen emperyalizm ve onun sözcüsü dönekerin temel savlarından biri Ortadoğu'da Filistin sorununun çözülmesi için ABD'nin İsrail'e baskı yapacağı, ötekiyse bölgeye silah satışlarının azaltılarak silahsızlanma ve barış döneminin başlayacağıydı.

Ne var ki, gerçekler her gün bir başka vesileyle bu yalanları sahiplerinin suratlarına çarpıyor. Hayat, emperyalizmin propagandistlerini yalanlıyor.

Geçenlerde ABD'nin önümüzdeki dönemde izleyeceği politikanın esaslarını içeren resmi bir rapor açıklandı. Bu rapora göre, ABD'nin temel hedeflerinden başlıcalarından biri de, İsrail'in askeri açıdan bölgenin "en güçlü" ülkesi olmasının sağlanmasıydı. Bu, ABD'nin bu konudaki 40 yıllık politikasını sürdürme kararında olduğunun bir kez daha teyidi. Ayrıca, bu hedefe, İsrail'in bölgedeki nükleer tekelinin korunması ilkesini de eklemek gerekir.

İşte ABD, İsrail'e böyle baskı yapıyor! İşte ABD, Filistin halkının haklarını böyle koruyor, barışı böyle kuruyor.

Büyük bir tantanayla başlatılan sözde "barış görüşmeleri"ne gelince, ikiyüzlülük ve yalanlar daha da açığa çıkıyor. Görüşmelerin temel taraflarından ve esas öznesi olan Filistin halkı kendi kimliğiyle sürece katılamıyor bile! Filistin halkının meşru temsilcisi FKÖ ve Filistin Devleti ise, tümüyle devre dışı!

Geçenlerde, bir kez daha siyonist devlet, Ürdün heyeti içindeki Filistinli görüşmecileri Arafat'la görüştüler diye gözüktü aldı!

Silahsızlanma yutturmacası ise, çoktan açığa çıktı, ama bizim döneker bu konudaki yalanlarını hâlâ sürdürüyorlar.

Aslında, Körfez Savaşı'nın asıl galibi silah tekelleri Boeing, Lockheed, Mc Donnell Douglas, LTV, Raytheon vd...

Geçtiğimiz yıl 9 Temmuz'da en çok silah satan beş ülke temsilcileri Bush'un isteği üzerine bir araya gelerek Ortadoğu'ya silah satışını azaltma kararı aldılar. Tabii, bölgeye silah satışlarında azalma değil, artma oldu!

ABD, güya korumak üzere işgal ettiği Suudi Arabistan'a ilk elde 1 milyar dolarlık silah satmakla başladı işe. Arkadan sıra Kuveyt'e geldi.

Körfez bunalımından bu yana sadece Amerikan silah tekelleri Ortadoğu ülkeleriyle ilk elde 15 milyar dolarlık silah satışı anlaşması yaptılar. Geçenlerde gazeteler ABD'nin bir hafta içinde 6 milyar dolar tutarında silahı bölgeye sevk ettiğini yazdılar.

İşte emperyalizm silahsızlanmayı da böyle sağlıyor!

Bölge ülkeleri ve en başta da Araplar sonucu baştan belli bir yarışa sokuluyorlar. Karar baştan belli: Bu silahlanma yarışında İsrail'in mutlak üstünlüğü korunacak. Buna karşın Araplar yine de kaybedecekleri baştan kararlaştırılmış bu yarışa milyarlar döküyorlar.

Emperyalizme bu da yetmiyor. Bu kez bölge ülkelerini birbirine düşürüp hepsine silah satıyorlar.

Bu da yetmiyor. İşbirlikçi rejimleri kendi halklarına karşı da silahlandırıyorlar.

Ve bütün bunların parasal bedeli de, can bedeli de Ortadoğu'nun yoksul ve mazlum halklarına çıkartılıyor!

Bütün bunlar gözlerimizin önünde olurken de, bizlere barış ve silahsızlanma ninnileri okunuyor.

Doğrusunu isterseniz, beni kahreden, çileden çıkartan biraz da bu.

Gündem

14 Temmuz 1992

Filistin Halkı Daha Fazlasına Layık...

FKÖ ile İsrail arasındaki anlaşma, ne yazık ki, Filistin halkına şerefli ve adil bir barış getireceğe benzemiyor. Aksine, Filistin topraklarının yüzde doksanını resmi siyonist işgale terkeden anlaşma, ayrıca, FKÖ yönetimine devredilecek yerlerde de işgali ortadan kaldırmıyor ve Filistin halkına yeni tuzaklar hazırlıyor.

İlk olarak, "terör"den artık vazgeçtiğini ilan etmekle, Arafat yönetimi, kurtuluş mücadelesinin "teröristliği"ni ikrar etmiş oluyor ve böylece de Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne moral bir bühanda bulunuyor, tarihine leke sürüyor ve onu çarpıtıyor.

İkinci olarak, ortada İsrail işgalinin belirli yerlerde olsun, kaldırılacağına dair bir anlaşma da yok. FKÖ yönetimine bırakılacak yerlerden İsrail ordusunun çekileceği doğru ama bunun tek başına işgali ortadan kaldıracağı yanlış. Siyonist işgal buralarda politik, toplumsal ve hukuki yönleriyle sürecek, sadece işgalin askeri-polisiye idaresi FKÖ'ye devredilmiş olacak o kadar! Örneğin vatansız Filistinli göçmenler yine sürgünde kalacak, Yahudi yerleşim merkezleri ve Kudüs de işgalin utanç verici simgeleri olarak kalacaklar.

Aslında en yoksul, nüfus yoğunluğu açısından en kalabalık ve en radikal Gaza şeridinde jandarmalığı FKÖ'ye ihale etmekle İsrail'in rahat bir nefes alacağı söylenebilir ama bu taşeronluğun adil ve şerefli bir barış anlamına geldiği kuşkusuz iddia edilemez.

Dolayısıyla da, üçüncü olarak, FKÖ'nün içine düştüğü tuzak da bu noktada ortaya çıkıyor. Daha şimdiden İsrail ve Amerikan yetkilileri, Arafat'ın "terör"den vazgeçtiğini lafla değil eylemle kanıtlaması gerektiğini söylüyorlar. Bunun nasıl olacağı ise bellidir. Amerikan ve İsrail teknik yardımıyla kurulacak olan Filistin polisi mücadeleye devam edecek olan Filistinli "teröristler"i vurarak FKÖ'nün içtenliğini kanıtlayacak! Evet, ne yazık ki, kimi yönetim işlevlerini devralacağı yerlerde FKÖ'yü işte böyle bir dayatma ve tuzak beklemektedir: Filistin kurtuluş savaşçılarına karşı kontr-gerilla eylemlerinde bulunmak, siyonist işgalin jandarmalığını yapmak!

Nitekim, Newsweek Dergisi'ndeki yazısında, İsrail yetkililerin Filistin polis gücünü "Batı Yakası'nı susturmanın bir aracı" olarak

gördüklerini belirten Henry Kissinger, FKÖ polisini İsrail'den dönen teröristleri izlemekteki kararlılığı ve İsrail'e karşı, eylemlere karşı enerjik tutumuyla orantılı olarak ancak "çözüm"ün bir parçası olabileceğini yazıyor!

Anlaşma ile İsrail'in FKÖ'yü Filistin halkının meşru temsilcisi olarak tanınması, ne yazık ki, bu örgütün küçük burjuva bürokratlarının hegemonyasında halk güçlerinden giderek kopması ve İsrail adına Gazze'yı ve Batı Yakası'ndaki Eriha'yı yönetmeye soyunmasıyla artık kazanılmış bir mevzi olmaktan çıkıyor; aksine FKÖ'nün tüzel kişiliğinde eldeki bir mevzi yitirilmiş oluyor.

Tabii anlaşmayla bölgede şiddetin ortadan kalkacağı varsayımı da yanlış. Siyonist işgale ek olarak küçük bir alanda da FKÖ polisinin Filistin Kurtuluş Mücadelesini bastırmaya kalkışması ve Direnişin de devam edeceği gerçeği, olsa olsa, şiddet ortamının yaygınlaşacağı ve kardeşin kardeşe kırıdırılmasıyla da yoğunlaşacağı sonucuna işaret etmektedir.

Kendisi müflis ABD, belki biraz göstermelik Japon katkısıyla ama esas olarak da işgal altında tuttuğu ve daha önce de Körfez Savaşı'nı finanse ettirip silah satarak iflasın eşiğine getirdiği Suudi Arabistan ve Kuveyt sermayesiyle, yani Arap parasıyla Arap davasını satın alma becerisini göstermiş bulunuyor. Ne var ki, Araplar ve Filistinlilerin paraya boğulacaklarını sananlar yakında alandıklarını da anlayacaklar. FKÖ "özerk yönetimleri" ise, her sent için Filistinli gerilla kanı dökmek durumunda kalacaklardır!

Sonuçta yeni düzenin Ortadoğu'yu işgal ve kuşatma stratejisi karşısında şimdi Filistin halkı da kurban edilmiş oldu, geçici de olsa burada da bir teslimiyet yaşanıyor. İsrail siyonizmi, Türk militarizmi, Amerikan emperyalizmi ve Arap işbirlikçiliğinden oluşan şeytan dörtgeni, Suudi Arabistan-Mısır-İsrail-Türkiye mihveri zincirine şimdi Filistin halkını ve belki Suriye'yi de kelepçeliyor.

Ortadoğu, bir yanda Körfez'deki Amerikan askeri gücü, tam karşı yakada İsrail ordusu ve ona eklenilen FKÖ polis gücü, Kızıldeniz başında Somali BM askeri ve Akdeniz-Avrupa çıkışında da 6.Filo, Çekiç Güç ve Türk ordusu ile kuşatılmış durumdadır.

Ne var ki, Ortadoğu'da barış yoktur ve emperyalist istikrar egemen kılınmamaktadır. Barış, kısaca şiddetin yokluğudur. Şiddet ise, Ortadoğu yaşamının her boyutunda mevcuttur. Sadece silahlar değildir şiddetin göstergesi; onlar aslında şiddetin sonucudurlar. İşgal, ulusal hakların gaspı, sömürü, baskı, yoksulluk ve gerilik hepsi tek başına ve hep birlikte Ortadoğu insanının ya-

şamını zehir eden şiddet türleridir. İşte bu nedenle de, her alan ve boyutta şiddetle örölmüş yapı içinde barıştan sözötmek olanaklı değildir.

Sömürü ve baskı gibi, yoksulluk ve gerilik gibi, eşitsizlik gibi, dış karışmacılık gibi şiddetin yapısal türlerinin de yaşamdan silindiğı gün Ortadoğı'da silahlar da susacak, hak ve adalete dayanan, dolayısıyla da kalıcı olabilecek barış düzeni yaratılabilecektir.

O güne kadar, zalimlerin militarist şiddeti de, yapısal şiddet de sürece ve ona karşı ezilenlerin ulusal, dinsel ve sınıfsal düzlemdeki başkaldırıları da politik zoru kaçınılmaz olarak içerecektir. Nihayet gerçek barışı da ezilenlerin zaferi kuracaktır.

Gazetelerde Mossad'ın koruduğı yazılan ama tabii aslında CIA-Mossad ikilisince tutsak alınmış Arafat da o gün kurtarılmış olacaktır.

Bugün geldiğı nokta ne olursa olsun, bir zamanların Başkan Arafat'ı ve FKÖ mücadelesi de, hiç kuşkusuz kahraman ve mazlum Filistin halkı da daha fazlasına layıktırlar!

Toplumsal Dayanışma
15 Ekim 1993

Uluslararası Sömürgecilik

Somali, Amerikan Deniz Piyadelerince işgal edildi. Çeşitli bahanelerle gerçekleştirilmiş işgallerin kaçınıcısı bu acaba?..

Yeni Dünya Düzeni süresince ise herhalde daha çok göreceğiz bu tür işgallerden. Yeni Düzen'in "müdahale hukuku"na göre, ilahlar bir kez karar verecek. BM, uluslararası toplum adına meşruiyet mührünü basacak ve Amerikan askerleri de işgale başlayacak; uluslararası tefeciler ellerini ovuştururken de gerisini medya halledecek!

Dün Körfez'de sorun, uluslararası hukukun savunulmasıydı. Bugün Somali'de açlığın giderilmesi gündemde. Yarın bir başka ülkede demokrasi ya da insan haklarının savunulması, öbür gün terörün cezalandırılması ve bir başka sefere de özel mülkiyetin veya yabancı sermayenin korunması gündeme gelebilir. Eski düzende daha çok Amerikan vatandaşlarının can güvenliği, ikili anlaşmaların getirdiği vecibeler ya da ev sahibi hükümetlerin davetiydi işgal gerekçeleri. Zaman değiştikçe gerekçeler de değişiyor tabii.

Şimdi artık kimse Somali'nin stratejik konumu ile ilgilenmiyor. Oradaki yıllarca süren savaş ve açlık nedenleriyle birlikte unutuldu gitti. Aslında bir politik birim olarak Somali yok. Somali, mazlum ulusların kimliksizleştirilmesinin, kişiliksizleştirilmesinin adı.

Somali'de politika yok, ekonomi yok, çıkar yok; anlamsız bir iç savaş, haydutlar ve çeteler var. Ve açlık var, o kadar! Bu, size inandırıcı geliyor mu?

Yıllardır Etiyopya'daki iç savaş, Eritre sorunu, Somali'nin Sovyetler ve Batılılarla yaptığı anlaşmalar, bu ülkeye yapılan askeri yardımlar, oradaki iktidar mücadelesi, bunlar, tüm bu gerçeklikler yok edildi. Artık Somali, geçmişi ve geleceği olmayan, halksız, tarihsiz, kimliksiz bir vitrin sadece, daha doğrusu bir

büyük film seti, bir televizyon ekranı; aç insanlara yiyecek ve hasta çocuklara şifa götüren Amerikan askerlerinin spot ışıkları altında başrol oynadıkları arsız bir propaganda filminin arka plan görüntüsü Somali!

Şimdi yeni bir sömürgeleştirme süreci başlayacak "Sorun sadece gıda yardımını ulaştırmak değil ki" denecek; "Bu zavallılara kalıcı bir üretim ve dağıtım sistemi kurmak gerek" denecek; "Alt-yapı oluşturulmalı, sistem yeniden işler hale getirilmeli, hatta silahtan arındırılan haydutlara iş alanları yaratılmalı" denecek; "Eee, tabii kolay değil, biraz zaman gerek" denecek...

BM bayrağı altında, Amerikan silahlarının gölgesinde, uluslararası tefeciliğin denetiminde ve emperyalizmin hizmetinde dünyayı yeniden liberalizmin gül cemaletinden yaratacak bir "uluslararası sömürgeleştirme" dönemine giriyoruz.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, işgalci güçler Almanya ve Japonya'da sistemi yeniden oluşturdular, tüm ekonomik, politik ve hukuki yapılarıyla birlikte. "Kurtarılan" sömürgelerin bir bölümüyse BM denetimi altında bir tür "uluslararası yönetim"e bıraktılar. Şimdi de benzer bir yapı kuruluyor. BM, "uluslararası yönetim" görüntüsünü verecek, ABD de ülkeleri yeniden yapılandıracak!

Geriye kalanlar da, sıranın kendilerine ne zaman geleceğini bilemeden televizyonlarının başında ağzı açık bir budalalığın hayranlığıyla olup biteni bir romantik macera filmiymişçesine izleyecek!

BM, IMF, uluslararası tekeller, Amerikan deniz piyadeleri ve televizyon kameraları hep birlikte yalanın, zorun, sömürünün kavalını üflüyorlar; insanlık da takılmış peşlerine yol alıyor yeni uluslararası sömürgeciliğe...

Bu masalın sonu kötü, bilirsiniz.

Gündem
15 Aralık 1992

İnsanlık Teslim Alınamıyor!...

Evet, insanlık teslim alınamıyor! Her şeye rağmen, her türlü kışkırtmaya, çaresizliğin tuzağına, her türlü beyin yıkamaya, hatta açlığa mahkum edilmeye, umarsızlığın batağına düşürülmeye ve militarizmin saldırı ve işgaline uğratılmaya rağmen, insanlar tutsak alınamıyor!

Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde, emperyalist saldırıların meşruiyet şemsiyesine ve savaş aracına dönüştürülen Birleşmiş Milletler'in Genel Sekreteri Butros Gali'nin Somali'ye yaptığı zafer gezisi bir fiyaskoya dönüştü!

Körfez savaşındaki işbirlikçi tutumu nedeniyle ABD'nin Mısır rejimini ödüllendirmek için Genel Sekreterliğe seçtiği Gali, Somali'de aç, ama onurlu insanların 30'dan fazla işgalci ülkenin en modern silahlarının ölümcül gölgesi altında yaptığı yoğun protesto gösterileriyle karşılandı!

Emperyalizme ruhlarını satmış amigolarca Yeni Dünya Düzeni'nin bir vitrin gösterisine dönüştürülmek istenen Somali'de, karınları aç, ayakları çıplak, ama yürekli ve onurlu insanlar, çağımızın bu en pespaye Amerikan şovunu, en arsız gösterisini rezil ettiler, en büyük yalanlarından birini teşhir ettiler ve alçakça bir oyununu bozdular egemenlerin.

Bush'un yılbaşı afrasını, Gali'nin de ona özenen tafrasını bozdular!

Onlar, insan onurunun nihai bir yenilgiye uğratılamayacağını ve sonunda mutlaka kazanacağını kendi gerçeklerinde bir kez daha kanıtladılar. Onlar, halkların bağımsızlık ve özgürlük ateşinin "ekmek ve silah"ı birlikte kullananların uğursuz kurnazlıklarıyla da söndürülemeyeceğini tüm dünyaya gösterdiler.

Ve örnek oldular, dünyanın dört bir yanındaki mazlum kardeşlerine!..

Siyah bedenlerinden, kızıl öfkelerinden ak umutlar, bembeyaz aydınlıklar, sarı sıcak ışıklar yaydılar Yeni Dünya Düzeni'nin karanlığındaki dünyamıza!..

"Somali, Somalilerindir" diye haykırırken, yüz­süz suratlarına çarptılar kanlarına doğranmış ekmeğini efendilerin.

Halkların bilgeliğinin ürünü bir pankartta ise, ABD'nin Sam amcalığıyla Birleşmiş Milletler'in İngilizcedeki ilk harflerini birleştirek, "UNISAM'A İHTİYACIMIZ YOK" diye yazmışlar.

Bu arada, Hürriyet gazetesinin yazdığına göre, "Türkiye casus... İsrail, ABD, Türkiye hepsi bir diye çirkin çıkışlar" da ortaya çıkmış! Evet, tabii bir çirkinlik var da kimin çirkinliği bu? Bizim yeni düzenciler bakalım buna ne kılıf uyduracaklar?

İnsanlığın tutsak alınamayacağıının bu görkemli kanıtını, Somali'de aç, ayakları çıplak, silahsız, güçsüz insanlar, gözü dönmüş uluslararası haydutlarla onların yordakçılarınca oraya gönderilmiş tepeden tırnağa silahlı ölüm makinelerine karşı tüm dünyaya gösterdiler. Ve adım gibi eminim ki, büyük metropollerde kapalı kapılar ardında ve lüks salonlardaki taş yüreklere korku saldılar, insan yüreklerde ise coşku ve umut tohumlarını suladılar!

Somalili yurtseverler, insanlığın bu onur çiçekleri, her şeye karşın, binlerce kilometre öteden seslerini ve mesajlarını bize duyurabildiler.

Peki ya biz?.. Biz onlara sesimizi nasıl duyuracağız? Artık onlara, bize insanlığımızı hatırlattıkları, insanlığın tutsak alınamayacağını bir kez daha kanıtladıkları, insana güvenimizi tazeledikleri ve umutlarımızı yeşerttikleri için borcumuz var.

Borcumuzu ödemenin ve dayanışma çığlığımızı onlara duyurabilmemizin üç yolu var.

Önce Somali'nin işgalinin ardındaki uğursuz hesapları, kirli oyunları bıkmadan usanmadan teşhir ederek bunu yapabiliriz.

İkinci olarak, Türk askeri birliğinin Somali'den derhal çekilmesi yönündeki taleplerimizi en güçlü biçimlerde dile getirebiliriz.

Tabii esas olarak da Yeni Dünya Düzeni'nin tasallutundan, emperyalizmin işgalinden kendi ülkemizi kurtararak Somali'nin ve dünyanın tüm mazlumlarıyla dayanışma içinde olabiliriz.

Biz, Somalili bağımsızlıkçıların sesini duyduk; andımız olsun ki, bizler de sesimizi onlara duyuracağız!

Gündem
6 Ocak 1993

Yeni Dünyada Türkiye

Körfez Bunalımının ve Türkiye Politikasının Ekonomi Politikası

Körfez Bunalımı üzerine hemen her şey yazıldı, söylendi. Günlük yaşamı belirleyen, yığınların merak ettiği, iletişim araçlarınınca işlenen, spot ışıklarının önünde cereyan eden ve dolayısıyla da asıl ilgi odağını oluşturan aktüel boyut ise, doğal olarak öne çıktı. Bu, uluslararası politikanın doğasında vardır; onu yığınların görüntüde olsun oturma odasına kadar getirerek bir anlamda demokratikleştirir, ama öte yandan da popüler söylemde eriterek harcıalemlerleştirir, sansasyonel pırıltılarla sunulunca da aynı yığınları körleştirir.

Oysa bazen film daha bitmemiş, kahramanlar son tiradlarını söylememiş, heyecanlar dinmemişken de serinkanlı bir tarihsel perspektif yararlı ve gerekli olabilir. Tarihsel gelişimin öyküsü, doğası gereği, bir kurgu içerir. Kurgunun kaçınılmaz tutarlılığı ise, öyküye "determinist" ya da "komplocu" bir hava verir. Ayrıca, günlük olayların yanibaşındaki ısıltısı ve somutluğu karşısında heyecanlanan, meraklanan ve bilgiyi neredeyse avuçlarının içinde duyumsayanlar ile "tarihsel perspektif"ten çıkarları gereği oldum olası hoşlanmayanlar "bu saçmalık da nereden çıktı şimdi" diye kızzarlar. Aslında her iki grup da haklıdırler öfkelerinde ama "tarihsel perspektif" sadece ikinciler açısından zararlıdır, birinciler içinse karmaşık ve acı gerçeğin o hazzını zor ama gerekli öyküsüdür yalnızca.

Biz bu dizide "nankör" olanı üstlenip bunalımın ve Türkiye'nin tavrının tarihsel arka planı üzerinde duracağız. Bunu yaparken de bir çok önemli unsuru çözümleme dışı bıraktığımızı bilerek sadece gerektiği ölçüde öne çıkarılmayan öğeleri vurgulayarak bir çerçeve çizmeye çalışacağız. Bu yazıda dışarıda bırakılmış öteki önemli öğelerle de tamamlandığında, umulur ki, bu çerçeve, bunalımı, tarafların tavırlarını ve bunalım sonrasını

daha iyi kavramaya neden olabilir. O zaman görülecektir ki, aktörler, tavırları, yaptıkları, vs. bu ölümlü dünyanın çizmeye çalıştığımız çerçevesinin içini doldurmaya uyarlanmış, önem ve anlamları büyük ama bu işlevleriyle koşullanıp belirlenmiş gündelikçi rollerin parçalarıdır.

Saddam'ın bir ilkel militarizmle örülmüş hoyratlıkla Kuveyt'i işgalinin "başlattığı" bunalımın yakın tarihsel arka planına petrolün fiyatı ile başlamak yararlı olabilir. Bu, zamanında Ortadoğu'nun siyasal haritasını çizerken ve kendine bağlı Şeyhlikler, Emirlikler yaratırken emperyalizmin ne denli uzak görüşlü olduğunu göstermesi açısından da ilginç olabilir. Emperyalist ilahların iki keskin kılıcı var: Arz ve talep. Sistemin başat güçleri bu iki kılıcı da ellerinde tutmak isterler ki, cezalandırmak gerektiğinde kullarının başını vurabilsinler ve tanrılar tanrısı Zeus (fiyat) da bu iki kılıcın tanrılar sofrası (piyasa)'nda çakışmasıyla istikrara, huzura kavuşabilsin. Biz ölümlülerin yaşadığı dünyada ise, petrol üreten ülkelerin her biri Petrol Üreten Ülkeler Örgütü (OPEC)'nce belirlenen kotaları kadar petrol üretip uluslararası piyasaya sunarlar (arz ederler) ve bu piyasadaki taleple orantılı olarak da petrolün fiyatı belirlenmiş olur. Bir başka ifadeyle, üretici ve tüketici serbest piyasada belirli bir fiyatta buluşurlar. Ya da kitaplar öyle yazar.

Petrolün, bunalımdan önceki fiyatı varil başına 17-18 dolardı ve OPEC'in hedefi bunu zaman içinde 18-21 dolar arasında tutmaktı. Ama serbest rekabet ve piyasanın ilahları ucuz petrol istiyorlardı. Kabaca, dünya nüfusunun % 10-15'ini oluşturan, buna karşılık dünyada tüketilen tüm enerjinin 2/3'sinden fazlasını yutan sanayileşmiş Batılı ülkeler bu açık haksızlığı bir de ucuza kapatmak, gaspı açık yağmaya dönüştürmek amacındaydılar. İşte Şeyhlikler, Emirlikler bu noktada devreye sokuluyorlardı. Kendi kotalarının çok üzerinde petrolü piyasaya süren bu yapay devletçikler, tanrılar adına arz kılıcını sallıyor ve petrolün varil başına fiyatını bunalımdan önce 13 dolara kadar düşürüyorlardı. Örneğin, Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri bunalım öncesi aylarda kotalarının iki misline tekabül eden miktarda petrolü (günde yaklaşık 4 milyon varil) uluslararası pazara sevk ediyorlardı. Böylece de, örneğin Nijerya gibi halkını doyurmak ya da İran gibi yıkılmış ekonomisini yeniden inşa etmek gibi bir zorunluluğu bulunmayan, aksine Batılı banka ve yatırım fonlarında milyarlarca birikmiş doları

bulunan bu Şeyhler ve Emirler, petrol gelirinden şu ya da bu ölçüde yardım gören yüz milyon Arabin cebinden ayrıca para çalıyor, hatta petrol rezervlerini de tüketerek gelecek kuşakların ceplerine de ellerini uzatıyorlardı. Amaçlarıysa tekti: Batılı sanayileşmiş ülkelerin daha ucuz petrole konmalarını sağlamak. Kulluk ettikleri tanrılar adına gözleri dönmüştü. Şeyhlerin ve daha doğmamış çocuklara kefen biçiyorlardı.

Şimdi petrol fiyatının fırladığına bakmayın. Saddam elindeki bedava vermek için yalvarıyor, ABD de 200-300 yıllık Suudi rezervlerinin üstüne oturmuş durumda. Artık arz kılıcı da kullardan tanrılarının eline geçti...

Tanrılar kitap indirirler. Amerikan Başkanları da kendi adlarına Doktrin dayatırlar insanoğluna. Dendir ki, Tanrı insanı kendi "gül cemal"inden yaratmıştır. Amerikan Başkanları da dünyayı "Amerikan yaşam biçimi"ne göre yeniden oluşturmak isterler. Amerikan dış politika tarihine bakıldığında, her Doktrin sahibi başkana dünyanın belirli bir bölgesinin düştüğü görülür. Örneğin, Batı yarımküresi için Monroe Doktrini, Kuzey Atlantik için Trumani Doktrini, Ortadoğu için Eisenhower Doktrini. Doğrusu Tanrı herhangi bir bölgeyi herhangi bir ABD başkanının doktrininden korusun! Neden mi? Bir düşünün, Monroe Doktrinin ilanından bu yana ABD ordusunca işgal edilmemiş kaç Güney Amerika ülkesi biliyorsunuz? Aklınıza gelebilecek bir ikisi de Pentagon'da yemiş kendi ordularınca işgal edilmiştir, 1973 Şilisi gibi. Truman Doktrini deyince de usunuza soğuk savaş, nükleer silahlar, Amerikan üsleri gelmiyor mu? Eisenhower Doktrini ile 1958'de ABD'nin Lübnan'ı işgalini ve bu iş için de İncirlik'in kullanıldığını hepimiz biliriz. Hatta 27 Mayıs'ı yapan askerler de, iç muhalefetin Amerikan dostu hükümetleri devirmesini "beynelmilel komünizmin bil vasıta tecavüz" sayan ilkesi gereği Amerika'nın Eisenhower Doktrinini kullanarak Türkiye'ye müdahale etmesinden korkmuşlardır ilk başlarda.

1980'de benzer sözcükleri bir başka bölge için Carter dile getirdi ve kendi doktrinini yarattı: "Körfez bölgesi Amerikan yaşamsal çıkarlarıyla yakından bağlantılıdır, buraya yapılacak bir dış müdahaleye karşı silahlı güçle karşı koyarız...vs." Arkadan Reagan ve Haig eksik kalan kısmı tamamladılar: "Yalnız dış müdahale

değil, bölgedeki rejimler iç muhalefetle değiştirilirse de güç kullanırız" dediler ve Eisenhower Doktrininin ünlü "dolaylı saldırı" kavramını Körfeze uyarladılar.

Carter Doktrininden sonra 10 yıl boyunca Nevada çöllerinde çöl faresi çevik güç (Acil Müdahale Gücü) yetiştiren ABD bir bahane, bir fırsat aradı durdu Körfezi kendi silahlı gücüne dayalı bir biçimde denetleme olanağı bulmak için. Bir ara bu bahaneyi Sovyetlerin yaratması beklendi, olmadı. Sonra Humeyni İran'ından medet umuldu, olmadı. İran-Irak savaşında İran'ın Basra'yı düşürmesi beklendi, yine olmadı. Köhne rejimleri devirecek bir ayaklanma da çıkmadı. Nihayet Saddam Kuveyt'i ilhaka kalktı ve ABD'de fırsat bu fırsattır deyip koca Suudi Arabistan'ı işgal etti! Körfez'de bir köprü başı tutmayı 10 yıldır beklerken kendisine S.Arabistan'ın, işgaline zemin hazırlanan Saddam'ı bu oyuna nasıl getirdi eski CIA Başkanı Bush bilinmez ama kendisine "medyun-u şükran" olduğu kesindir. Emperyalist dış politikanın kesin kuralıdır: yaşamsal çıkar alanı kesinlikle askeri güçle denetlenmelidir. Ve işte Körfez şimdi ABD'nin askeri gücünün tam denetimi altındadır. Carter Doktrini de hükmünü icra etmiştir...

ABD İkinci Savaş'tan dünyanın en güçlü ülkesi olarak çıktı. Artık baş tanrıydı ve dünya nimetlerinin yeniden paylaşıldığı tanrılar sofrasında onun sözü geçecekti. O da sistemi düşmanlarından koruyacaktı. Zamanla yaşamın yasaları çalıştı ve ABD ekonomik, kültürel, politik, vb. alanlarda gerilerken rakipleri bu alanlarda önemli ilerlemeler sağladılar. Böylece de Amerikan hegemonyasının kimi temelleri sarsılmış oldu. Ama "ortak düşman"ım (Sovyetler Birliği) varlığında metropollerarası hegemonyayı belirleyici unsur "nükleer silahlara dayalı askeri güç"tü ve Amerikan hegemonyası sürdürülebiliyordu. Karşılığında da tabii onun getirdiği şan ve şereften, mali, ticari, politik, vb. rantlardan alabildiğine yararlanıyordu baş tanrı. 1980'lerin sonunda "ortak düşman" can derdine düşüp devre dışı kalınca da askeri güç hegemonyayı belirleyen tek etmen olmaktan çıkıyor, bu arada da ABD'nin öteki alanlarda AT - Japonya - (Birleşik) Almanya karşısında güç ve kan kaybı devam ediyordu. ABD, bugün, temel maddelerin tümünde % 100'e varan oranlarda dışa bağımlı, dünyanın en borçlu ülkesi ve her an dış ödemeler açıklarıyla boğuşuyor. Amerikan yaşam biçimi Avrupa'da alay konusu ve Ja-

ponlar için tembeller ülkesi. İşte tam bu sırada rakip metropollerin can damarı petrol yolları ve bölgesi üzerinde kurulan kesin Amerikan egemenliğinin bu ülkeye ne avantajlar kazandıracığını varın hesaplayın. Tek bir veri bile çok anlamlı değil mi? Metropoller arasında Körfez petrolüne en az bağımlı ülke ABD. Körfez petrolü, kullandığı bütün petrol içinde % 11-12'lik bir pay tutuyor. Oysa aynı oran Japonya için 2/3'e kadar ulaşıyor, Avrupa içinse, % 40-50'lere varıyor. Ve Japonya karşısında her yıl 50 milyar dolar ticaret açığı veren, 1992 Avrupa tek pazarının kâbusu ile yaşayan, Birleşik Almanya korkusunu açıkça dile getiren ABD, hegemonyasını yitirme sürecindeki bir güç olarak, Körfez bölgesinin denetimini elinde tutuyor, en geniş rezervlere sahip Suudi Arabistan'ı fiilen işgali altında bulunduruyor.

Bu metropollerarası hegemonya mücadelesi o denli yaşamsal ki, ABD'nin elindeki arz kılıcı iki yanı keskin kılıca dönüşüyor, hatta sahibini bile kesiyor ama onun gıkı çıkmıyor, çünkü ilerde zamanı gelince rakiplerinin iflahını kesecek Tonelson ve Hurd'ın New York Times'a hazırladıkları hesaplarına göre, ABD'nin sadece Körfeze yönelik askeri gücüne yılda harcadığı 40-45 milyar dolar ile bölge ülkelerine yaptığı yardım tutarı 6 milyar (aslında daha fazla) toplandığında bu ülke körfez petrolü için varil başına fiilen 80 dolar ödemiş oluyor. Üstelik bu hesap, bunalım sırasındaki askeri harcamaları içermiyor, 1989 yılına ait. Buna karşılık aynı ABD, Körfez rezervlerinden de fazla olan kendi kaynaklarından yarı fiyatına mal edebileceği sentetik yakıtı pahalı bulduğu için üretmiyor!

Dolayısıyla, sistemin çıkarı "ucuz petrol" ile hegemonya mücadelesinin gerektirdiği "pahalı enerji" iki ucu keskin iki kılıç olarak bugün ABD'nin temel kozları oluyor. Kılıçların nasıl kullanılacağını, kimlerin kellesinin uçurulacağını ise, ancak önümüzdeki yıllarda bütünüyle görebileceğiz.

Peki ya Saddam? ABD Saddam'ı vuracak mı, yani savaş çıkacak mı? Kendisi için (ve tabii kadim dostu İsrail için) yarattığı tüm altın fırsatlara karşın Saddam ABD için yine de bir günahkâr. Baş tanrının bir görevi daha vardır: O da günahkârları "ibret-i alem" için cezalandırmak. İlahlar kurban istediklerinde akla ilk gelenler Saddam gibileri. ABD Saddam'ı vurursa sadece bunun için vurur,

savaş öteki kullara tanrıların gazabını göstermek, ders vermek, potansiyel günahkârları caydırmak için çıkar; üstüne üstlük kulların bazılarının gencecik evlatları da bu arada cepheye sürülür....

Türkiye

"Tarihsel perspektif"ten bakmak, ayrıca, yapısal, sistemsel, nesnel özellikleri vurgulamak da demek. Türkiye'nin Körfez bunalımındaki tavrına bu açıdan bakınca önce şu söylenmeli: Körfez politikasını sadece Özal'ın ataklığına, beceriksizliğine, gözükaralığına, Amerikancılığına, deneyimsizliğine, vs. bağlamak son derecede yanıltıcıdır. Kuşkusuz, "her yiğidin bir yoğurt yiyiş biçimi" vardır ve bu biçim bazen radikal farklılıklar gösterebilir. Ama sonuçta her yiğit yoğurdu ağzıyla yer ve bu noktada da kaçınılmaz, iradi olmayan benzerlikler başlar. Körfez bunalımı sırasında İnönü başbakan olsaydı çok daha temkinli davranır, savaş felaketine o denli iştiaikle sürüklenmezdi. Bir Demirel'in yaklaşımı da çok daha farklı, daha sağduyulu olurdu herhalde ve her iki durumda da bizler daha şanslı olurduk. Ama sorun, "onları da, kişiliklerini, deneyimlerini, yurtseverliklerini, vs. de aşan, onları da tutsak eden ve maceraya bağlayan, savaşa iten zincirler, men-geneler var mıdır?" diye konulunca işler değişiyor. Bu durumda, kişiler, hatta partiler birden anlamsızlaşıyor, daha derinlere, süreçlere, nesnel yapılara, kurumsal ilişkilere, dış bağlantılara, hayatın yasalarına "tarihsel perspektif"le bakmak zorunlu oluyor.

Öykümüze İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlamak gerekiyor. Türkiye, Batı Kulübüne üye olmak istemektedir. Batı ise, Türkiye'ye başka bir rol biçmiştir: Ortadoğu'da Batı çıkarlarının savunuculuğunu yapmak. Bunun için de İngiliz önerisi Türkiye'nin Ortadoğu Komutanlığı içinde yer alması istenmektedir. Avrupa Konseyi'nin kuruluşuna çağrılmaz (bu kompleks nedeniyledir ki, uzun yıllar Türk pasaportlarının üzerinde anlamsız ve komik bir biçimde iri harflerle üç dilde "Avrupa Konseyi üyesidir" diye yazılmıştır), NATO'ya yaptığı başvuru kabul görmez. Sonunda taraflar anlaşır: Türkiye Batı'nın kendisine verdiği misyonu, yani Ortadoğu'da jandarmalığı kabul eder ama bu görevi Batı'nın bir üyesi olarak daha etkin yerine getirebileceğini söyler, iç ve dış (Ortadoğu) meşruiyete ilişkin savlar ileri sürer. Batı kabul eder, Türkiye Avrupa Konseyi'ne üye olmaya çağrılır, NATO'ya kabul edi-

lir. Artık Türkiye çifte misyonlu bir uluslararası konuma geçmiştir: Doğu-Batı bağlamında Batı'nın nükleer silah deposu, dinleme, gözetleme istasyonu olur. Ortadoğu'da jandarma! Çerçevenin bu boyutu değişmeden kişilerin değişmesi kuşkusuz çok anlamlı olamaz.

ABD Çevik Gücü (Rapid Deployment Force) oluşturduğu zaman Türkiye'de yönetimde bulunan generallerden de isteklerde bulunmuştur: Mevcut havaalanlarının modernizasyonu, Doğu'da yenilerinin inşası, geçiş üstünlüğü, hava sahasının kullanımı, lojistik destek... 1982'den başlayarak bu konularda anlaşma üzerine anlaşma imzalanmış, Türkiye fiilen Çevik Güç'ün üssüne dönüştürülmüştür. İşte bugünler için. O çerçeveyi kırmadıkça, o anlaşmaları yırtıp atmadıkça Türkiye Çevik Güç'ün operasyon alanı içindedir, dolayısıyla da yangının tam ortasındadır. Bugün olmasa yarın, ABD Ortadoğu'ya ne zaman ve ne için müdahale etmek istese, o zaman, Türkiye bilgisi, hizası, haberi olmadan bir olup-bittiye sürüklenebilecektir ve o sırada Ankara'da kimi koltuklarda kimlerin oturduğunun pek bir anlamı olmayacaktır.

Ve bir zamanlar Batı üyeliğinin temel simgesi NATO şimdi ülkeyi Ortadoğu'ya sürmenin ana mekanizması oluyor...

İncirlik, Ortadoğu'daki her bunalımda otomatik olarak çalışmaya başlayan bir saatli bombadır. Üstelik topraklarımızda çalışmaya başlayan bu bombayı durdurmak (ya da patlatmak) yetkisi Amerikan Başkanımıdır. O zaman gerçekten Ankara'daki kimi koltukları kimlerin işgal ettiği ne farkeder? İncirlik'ten kalkan U-2 uçağı düşürülüp de Türkiye nükleer topun ağzına geldiği zaman bizi yönetenler bugünkülerden daha az yetenekli ya da daha az "milliyetçi" değillerdi ki...

İkinci Savaş'tan sonra Türkiye "ulusa çıkar"larını önce içerdeki bir sınıflar koalisyonunkıyla, sonra da Batı çıkarlarıyla özdeşleştirdi. Daha sonraysa, "ulusal çıkar" lar beynelmilel sermaye ile ABD'nin global çıkarları içinde eritildi. Seçenekten, bağımsız karar alma mekanizmalarından ve ulusal çıkarlardan yoksun bir süreç, bir dış politikasızlık süreci başladı. Ekonomiden ve öteki alanlardan daha da önemlisi, beyinler ve yürekler tutsak edildi, bağımlılaştırıldı, boynu bükük bir diplomasi geleneği ortaya çıktı. Şimdi "bir babayiğit başımızda olsaydı ABD'nin dümen suyuna girmezdik" demek boş laf değildir de nedir...

Ama bütün bunların ardında ne yatıyor? İkinci Savaş'tan sonra, Türkiye'de burjuvazi artık politik iktidarı da, hiç olmazsa bürokrasiyle paylaşarak, istiyordu .Bunun için önce genel oya, 'hür' seçime, çok partili parlamenter rejime ihtiyacı vardı. Ama "sosyal devrim" korkusu da yüreğinde kök salmıştı, çünkü toplumsal ihtiyaçları tek başına karşılayacak gücü olmadığını ayırdındaydı. Soğuk Savaş imdadına yetişti. Kısıtlı, ikinci sınıf, soğuk savaş demokrasisi onu iktidara taşımaya yetiyor, Batı kulübünün ikinci sınıf üyeliğiyle çakışıyor, içerdeyse emekçileri, toplumsal muhalefeti devre dışı bırakıyordu. Soğuk Savaş cuk oturmuştu.

İkincisi, burjuvazi iktidarı bürokrasiyle de paylaşmak zorundaydı. Soğuk Savaş yine imdadına yetişti. Bürokrasinin en güçlü kesimi olan askerler ile dışişleri bürokrasisi (unutmayın Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri İnönü Kabinesinin toplantılarına bakanmışcasına katılırdı) için bir özerk alan bulundu: Milli Savunma ve dış politika. Askere üstüne üstlük pahalı, cicili bicili ve ilerde içerde de işe yarayacak oyuncaklar verildi. Amerikan yardımıyla. Soğuk Savaş'ın tüm ulusal ve uluslararası yapıları militerleştirmesinden kaynaklanan "ulusal güvenlik kültü" çerçevesinde bir devlet yapısı oluşturuldu iç ve dış düşmanla mücadele etmek için. Roller ve iktidar böylece paylaşıldı. Soğuk Savaş cuk oturmuştu .

Türkiye en son 1946'da 100 milyon dolar civarında dış icaret fazlası vermişti. O tarihten sonra, devletçi bürokrasinin tasfiyesi ve liberal modellerle birlikte, 40 yıldır ödemeler dengesi hep açık verdi. Yani, "dış yardım", kredi, borç, hibe, vb. olmasa toplumsal ekonomik çarklar dönemez hale geldi. Ve, Türkiye'ye milyarlar aktı o kırk yıl içinde, çarklar da iyi kötü, eksik fazla döndü. Türkiye dışardan net servet transfer eden bir ülke konumuna geldi sömürgesi, sanayii, satacak malı olmadan. Ama aslında Türkiye de birşeyler pazarlıyordu: Jeopolitiğini! Alıcısı da hazırda: ABD. Jeopolitiğin değeri "stratejik önem"le düz orantılıydı. Stratejik önem ne kadar artarsa jeopolitik de o kadar çok para ediyordu alıcı nezdinde. Stratejik önem de doğallıkla ancak çatışma, gerginlik, savaş ortamlarında yükseliyordu. Soğuk Savaş bir kez daha imdada yetişmiş, bir kez daha cuk oturmuştu. Soğuk Savaş "altın yumurtlayan tavuk"tu sistem için ve soğuk savaşçılık ister istemez yapısal bir özelliğe, bir tutkuya, bir bağımlılığa dönüşmüştü sistem ve yönetenler açısından.

Ve 1980'lerin sonlarında "altın yumurtlayan tavuk" kesildi. Soğuk Savaş bitti, "dış düşman" gitti. Onun uzantısı olarak gösterilen ve demokrasiyi kısıtlamanın meşruiyet kaynağı olarak kullanılan, içerde militarizm üretmenin bahanesi olan "iç düşman" da anlamını ya da aldaticılığını büyük ölçüde yitirdi. Militarizmin kendini içerde ve dışarda yeniden üretme mekanizmaları birbiri ardına tıkanıyor, işlemez hale geliyor ve en önemlisi de "stratejik önem" azaldıkça, yani barış, silahsızlanma, yumuşama, uluslararası işbirliği gündeme geldikçe jeopolitik de değer yitiriyor, "yardım" azalıyordu. Egemenler panik içindeydiler.

Artık "kan bedeli" başka yerlerde aranacaktı, jeopolitik Arap çöllerindeki bezirganlara pazarlanacaktı. "Stratejik önem" gerginlik, çatışma, bunalım, istikrarsızlık arardı ya, işte Arap çölleri oradaydı. "Su sorunu", "Suriye sorunu", "Ortadoğu'da füzeler sorunu", "Cehennem topu"... Soğuk Savaşın altın yumurtlayan tavuğunun kesilmesi belli olur olmaz hep birden ortaya çıktılar. Bu bir rastlantı mıydı, yoksa bir bezirganın mallarını pazarlamasının 20. yüzyıla yakışır reklam spotları mı? Ve nihayet Saddam bir başka altın fırsat da bizim panik içindeki egemenlere sundu. Sistem de bir bütün olarak sevinçten kendinden geçmişti ve çığlık çığlıyordu: "Yaşasın, stratejik önemimiz yine arttı, jeopolitik artık yeniden para edecek, gelsin "kan bedeli" paralar, krediler, yardımlar!"

Evet, bir başkası olsaydı Özal gibi Kuveyt Emiri'nin kişisel servetinden de pay istemeyi "devlet onuru"na yedirmezdi. Bunu Özal gibi "Osmanlılığa yakışmaz ama Batılılık budur" diye savunmayacak kadar dünyayı, Batıyı bilirdi. Doğru, kimse Yusuf Özal gibi "Demirel Ağabeyimi kıskanıyor. Şimdiye kadar herhangi bir Amerikan başkanı onunla tenezzül edip konuşmuş mu" demezdi, çünkü bunun mantıksal uzantısının "benim kardeşim TC. Cumhurbaşkanı Özal ile tenezzül edip konuşuyorlar" demek olduğunu farkedirdi. Belki İnönü 1974'deki Ecevit gibi "Yunanistan ayrıldı, şimdi NATO'daki boşluğu da biz doldururuz" diyecek kadar aciz davranmazdı. Ama şorum size, "tarihsel perspektif'ten bakıp nesnel olanın, sistemin yapısal özellikleri üzerinde durunca, aktörlerin, kendi üsluplarıca da olsa, esas olarak çizilen çerçevenin, şöyle ya da böyle, içini doldurmakla yükümlü olduğu görülüyor mu? Evet, acı ve çok da tehlikeli ama ne yazık ki gerçek...

Bu noktada son söz olarak, iç rejime ilişkin birşeyler de söylemek gerekli: Türkiye, Batı kulübünün ikinci sınıf bir üyesi olup da Doğu-Batı ideolojik mücadelesinde de bir taraf haline gelince, bu uluslararası konumuna uygun bir iç rejim de gerekliydi: Bu, çok partili parlamenter rejim ve ikinci sınıf, sınırlı demokrasiydi.

Şimdi Türkiye Batı'daki işlevi bitir ve münhasıran Ortadoğu'ya yönelik bir uluslararası konuma geçme sürecine sürüklenmek istenirken buna tekabül eden bir iç rejim arayışının da gündeme gelmesi kaçınılmaz. Bu rejim artık, ikinci sınıf da olsa Batılı (ya da Batıcı) kurumlar, değerler, sistemsel yapı ve özelliklerle kuşkusuz kurulamaz. Yine uluslararası konuma tekabül eden iç rejimin ideolojik ve örgütsel dayanakları ancak Türk-İslam sentezinde bulunabilir ve onun kendine özgü militarizminin taşıyıcısı da Batıcı militaristler değil başka kurumlar olur. Bu tabii kolay bir süreç değildir, Türkiye'de çok köklü, acılı altüst oluşları gerektirir ya da uzun süreli bir iç çürüme sürecini. Üstelik biliyoruz ki, ordu gibi temel kurumlar ve burjuvazinin kimi gelişkin kesimleri tercihlerini Batıcılık yönünde yapmışlardır. Körfez bunalımı sırasında Özal'ın üstlenmek istediği rolün, iç rejime ilişkin uzantısı nedeniyle de büyük tepkiyle karşılanmış olması, popülist dürtüler kadar belirleyici olmuş olması mümkündür. Dış politika alanında ilk kez resmi ideolojide ve düzen içi konumlarda gördüğümüz ayrışmanın kökenleri belki aynı zamanda rejim arayış ve tartışmalarında da yatmaktadır. Dolayısıyla, görünen odur ki, önümüzde sadece bir savaş tehlikesi değil, aynı zamanda ve doğrudan onunla bağlantılı olarak, içe ilişkin başka korkunç karanlıklara mahkum edilmek riski de vardır. Türkiye'de dış politika da her şey gibi tüm değerler gibi, geleceğimiz gibi demokrasiyle içiçe geçmiştir. Körfez Bunalımının verdiği bu dersler bazen gerçekten "bir musibetin bin nasihattan evla" olduğunu da göstermektedir.

Cumhuriyet
19-20-21 Ekim 1990

Körfez Savaşı, ABD, Türkiye

Irak'ın Kuveyt'i işgali son buldu. ABD'nin Ortadoğu'daki işgali ise sürüyor, görünür gelecekte de şu ya da bu biçimde ve "yeni düzen" adı altında süreceğe benziyor. "Körfez bunalımı" ya da Savaş'ın bilinen tek somut sonucu, Ortadoğu'nun bugünkü temel gerçeği şimdilik bu. Türkiye açısından gerçekse, ülkenin, "Amerikan barışı"nın, yani kaçınılmaz olarak şiddet ve sömürüye dayanacak "yeni kaos"un fedailerinden biri olacağıdır.

1970'li yılların sonlarından başlayarak (ve 1980'de Carter Doktrini ile ilan ettiği üzere) "yaşamsal çıkar alanı" kabul ettiği Körfez'de doğrudan kendi askeri gücüyle bağlantılı bir denetim kurmayı düşleye gelen ABD nihayet bu emeline kavuşmuştur. ABD'nin bu emelinin temel gerekçelerinden bugün sadece bir tanesi, Sovyetlere baskı amacı, önemli ölçüde gündemden düşmüştür. Ötekilerse, acileşerek varlıklarını sürdürmektedirler.

Dünya nüfusunun yaklaşık % 6'sını oluşturan ABD, yer yüzünde üretilen toplam enerjinin yaklaşık % 40'ını kullanmaktadır. Öteki kapitalist metropoller de hesaba katılınca bu oran kabul edilemez bir yağmaya dönüşmektedir. Açık olan şudur: Kapitalist metropoller, İngiltere gibi bir iki istisnaıyla, dünya petrolünü yağmalarcasına tüketmekte ve tükettiklerini de çok büyük oranlarda ithal etmektedirler. Bir başka ifadeyle, emperyalist ülkeler yaşamsal gereksinimleri olan ve devasa miktarlarda tüketmek zorunda oldukları bu stratejik maddede "dış"a bağımlıdırlar. Örneğin, ABD tükettiği petrolün yarısını -yaklaşık 400 milyon ton- ithal etmektedir. Japonya, kullandığı 260 milyon tonun yaklaşık 210 milyon tonunu, Birleşik Almanya (120 milyon ton), Fransa ve İtalya (90'ar milyon ton) ise, tüketimlerinin neredeyse tamamını "dış" kaynaklardan sağlamaktadırlar. Tüm dünyayı kendi kesin hakimiyeti altındaki bir tek pazara dönüştürmüş bulunan emperyalist kapitalizm için bu yağmanın, sistem içi olmakla birlikte, başkalarınca ulusal/politik denetim altında bulunması başlıbaşına bir tehdit anlamına gelmektedir. Bu tehdidi azaltmak için, Körfez'de

olduğu gibi, "ulusal/politik" çerçeveyi "feodal, gayrimillî" entitelerin "uzaktan kumanda vekil harçlıkları"na bırakmak ise, onların öteki devletler ve kamuoyları karşısındaki güçsüzlükleri nedeniyle sorun olmaktadır. İşte dünya petrolünün yaklaşık % 67'sinin üretildiği Ortadoğu'da bu miktarın yaklaşık % 25'ini üreten Suudi Arabistan ile % 10'unu üreten Kuveyt'te ve öteki emirliklerde durum budur. Demek ki, sistemik çıkarlar açısından, buların askeri denetim altında tutulması ve petrolün serbest ve ucuz olarak dağıtımının sağlanması yaşamsal zorunluluktur. Sistemin önderi olarak ABD'nin de yaptığı budur.

Tabii ABD sistemin basit bir fedaisi değildir ve emellerinin gerisinde sadece önderlik görevini yerine getirerek sistemin stratejik bir alanda istikrarını sağlamak yatmamaktadır. Aksine, ABD bu sistem içinde önderlik konumu her geçen gün zayıflayan, öteki metropollerle her alanda acımasız rekabet içinde bulunan, sürekli hegemonyasını koruma mücadelesi veren ve dolayısıyla da bu parametrelerle çizilmiş "ulusal çıkarlar"ı olan bir devlettir de aynı zamanda. "Sovyet tehdidi"nin ortadan kalktığı koşullarda ABD'nin "nükler şemsiyesi" tek başına sistem içi hegemonya için artık yeterli olmamakta, borca ve sürekli açıklara dayanan ekonomiyle önderliğin rantlarını toplamak mümkün olmamaktadır. İşte Körfez Savaşı ile ABD bu alanda kendisi adına üç büyük "iş" başarmıştır. Önce, "soğuk savaş sonrası dünyada kendi liderliğine bir darbe" olarak nitelendirdiği bunalımı, kendi liderliğini gerekirse zorbalıkla dayatacağını gösterme yolunda kullanmış ve bunun gözdağını vermiştir. İkinci olarak, kapitalist metropoller arasında, sistemi savunmak üzere gerektiğinde dünyanın herhangi bir bölgesine gerektiği oranlarda savaş makinasını yığacak askeri, politik/ideolojik, yasal olanaklara belki de sadece kendisinin sahip olduğunu, özellikle dostlarına, göstermiştir. Üçüncü olarak, ABD, rakiplerine göre çok daha düşük oranlarda bağımlı olduğu (Japonya'nın % 80'lere ulaşan ve Avrupa ülkelerinin % 40-60'lar arasına oynayan bağımlılıkları karşısında kendi % 10'uyla) Körfez petrolü üzerinde kesin (ve askeri boyutları da olan) bir denetim eline geçirerek avantaj elde etmiştir. İşte bu noktada yeni çatışmaların tohumları da atılmaktadır: ABD'nin "ulusal çıkarlar"ı hasım metropollerin zararı temelinde pahalı petrolü ge-
rektirebilmektedir. Önemli olan şudur: artık petrolün denetimi

hasım güçlerden birinin, gerilemekte ve dolayısıyla da saldırganlaşmakta olan, fiktif gelirlerle politik/askeri rantlardan medet uman ve bu kaynağa görece daha az bağımlı olan hegemonyacı gücün elindedir.

Nihayet emperyalizm, bölgedeki baş ajanı İsrail'in çıkarlarını ve geleceğini teminat altına alma yolunda mesafeler kaydetmiştir. Her savaş ertesinde sonuç "veyl mağluba" belgisiyle veciz biçimde ifade edilmektedir. Bu savaştan Araplar yenilgiyle çıkmışlardır. Bunun değişik ifadesi, bir İsrail yengisinin söz konusu olduğudur. Dolayısıyla da, Amerikan barışıyla Fîlistin sorununa getirilecek "çözüm" bu temel gerçeğin dışında düşünülmemelidir.

Ortadoğu yüzyıllardır istikrarsızdır ve bu onun lehine, Arapların lehine tarihin gösterdiği en büyük kanıttır. Kendisi her on yılda bir kolayca istikrara kavuşturulan Türkiye'de insanların ve özellikle de o pek istikrar sever aydınların Arapları ve genel olarak Ortadoğu bölgesini küçümsemeleri pek akıl alır şey değildir doğrusu. İstikrarsızlık direnmenin sonucudur, başkaldırının kanıtıdır. Ortadoğu halkları yüzyıllardır üzerlerine serilmek istenen "ölü toprağı"nı sürekli silkelemek başarısını, direncini, yiğitliğini gösterebilmektedirler. Bunca ihanete, diktatörlerine, Şeyhlerine, Krallarına, kendilerini çevreleyen Batıcı komşularına ya da düpedüz içlerine sokulmuş İsrail'e, yüzyıllardır sömürgeciliğin, emperyalizmin tasallutlarına karşın Ortadoğu ve Araplar hala istikrara kavuşturulamamışlardır. Bu, oradaki büyük kültür birikiminin, insan gizilgücünün yetkinliğinin görkemli sonucudur. Bunlara ek olarak petrol zenginliği, yani anti-emperyalist mücadelenin ekonomik kaynağının varlığı bölgeyi emperyalizm ve onun jandarmaları açısından hep bir tehlike yapmıştır. İşte şimdi ne yazık ki, bir halkın başına gelebilecek en büyük felaket Arapları bulmuş ve eskisiyle kıyaslanamayacak ölçüdeki bir bölünme gerçekleşmiştir. Kadim "böl ve yönet" politikası ders kitaplarına geçecek bir örnek oluşturmuştur bugünün Ortadoğu'sunda ve olumsuz sonuçları daha bir süre yaşanacaktır. Politik üstyapıdaki bu durumun popüler vicdanda nasıl yeni birliktelikler oluşturacağını ise ilerde göreceğiz. Dinsel, ulusal ve sınıfsal başkaldırıların alacağı biçimler ve girişecekleri yaratıcı ittifaklar için bugünden öngörülerde bulunmak kuşkusuz çok tehlikeli. Ama şu kuşkusuzdur ki, bu alanların herbiri için bu yenilgi, büyük derlenişlerin baş-

langıcı olabilmek potansiyelini de bağırında taşımaktadır. Şayet Amerikan barışının getireceği kaos, Arap dünyasında ve genel olarak Ortadoğu bölgesinde çürüme ve yozlaşmayı değil de istikrarsızlığı geliştirirse, emperyalizmin düzeni geri tepecek, sistem kendi dengesizliği içinde yeni bunalımlara sürüklenebilecektir.

Bu çerçeve içinde Türkiye konusunda söylenecek pek fazla bir şey yok. Çünkü Türkiye bütün bu sürecin gerçekten önemsiz bir figüranıydı ve yarınki düzenin de sadece basit fedailerinden birisi olacaktır. Birinci olarak, Türkiye'de sistem kendini idame ettirebilmek ve en basit toplumsal gereksinmelere yanıt verebilmek için emperyalizmin paralı fedaisi olmak zorunda. Türkiye'de sistem borç paraya, krediye "yardım"a muhtaç ve bunun bedelini ödemek zorunda. İkinci olarak, Türkiye her yandan ve yönden bağımlılık zincirleriyle sarılmış durumda. Kendisine biçilen rolleri oynamak, verilen misyonları yerine getirmek durumunda. Üçüncü olarak da bir başka basit gerçek var: Toplumsal desteğinin yok olduğunu gören, artık yönetemeyeceğini anlayan ve fakat saltanatını sürdürmek isteyen her iktidar dışarıya sığınır ve Türkiye de, Özal yönetimi de bu kuraldan bağımsız değil. Yönetim, Amerikan kanatları altında kan bedeli üzerine kurulmuş son kumarını "benden sonra tufan" diyerek oynadı bu bunalımda. Hiçbir değere inanılmadığı, iç ve dış politikadaki her adımın "hediyesi kaç para" mantığıyla atıldığı, başta insanların canları ve vatanın toprakları, her şeyin kredi ve hibeye karşılık kan pazarına sürüldüğü 12 Eylül uzantısı bu korkunç günlerde aslında başkasını beklemek safdillik olurdu.

Ne var ki, Mühendis'in yanlış hesapları hiç beklemediği yerlerden dönmeye başladı bile. Ülkede halkın çok büyük çoğunluğu onca propagandaya, onca yanıltma, saptırma ve çarpıtmaya karşın izlenen politikalara karşı çıktı. Yanlış hesap Tahran ve Şam'dan da döndü. Oralardan Türkiye maceracılığına ve olası müdahalesine karşı konan sert tepki dalga dalga yayıldı. Pakistan'c'ın Cezayir'e her yandan tepkiler çıkış gibi büyüdü Özal politikalarına karşı. Ahlaki ve tarihsel haksızlık ise, oluşan tepkileri daha da keskinleştirdi. Unutulmamalı ki, toplumların ortak belleğine kazınan anılar ve görüntüler tarihsel gerçeğe dönüşürler ve kolay kolay unutulmazlar. Bu anlamda, mazlum halkların vicdanlarında Türkiye'nin dış politikası daha şimdiden 21. yüzyıl için ağır bir ipotek altına alındı

bile. Avrupa'da da, "Türk cengaverliği"ne, maceracılığına, oryantal kurnazlığa ateş püskürülüyor. ABD'ye sığınarak efelik taslamalar. Avrupa'yı kimi kirliliklere bulaştırma "cinlik"leri (NATO Çevik Gücünü Amerikan isteğiyle ülkeye davet etmek, bu NATO'nun Avrupalı üyelerine karşı girişilen olup bittilerin bir örneğiydi), Özal'ın bunalımı kullanarak içerde güçlenme hevesleri oralardaki güvenilir dağlara da kar yağdırdı. Nihayet ABD de, daha fazla yük olmasın diye, kullandığı mendili buruşturup fırlattı bir kenara. Üstelik "sizi Saddam tehdidinden kurtardık ya" diyerek bir de alacaklı çıktı. Şimdi bütün ülke gazetelerdeki teşekkür ilanlarında Türkiye'nin adı yok diye ağlıyor. Dışişleri Bakanı, ülke ülke dolaşıp "siyasal rol peşinde değiliz" diyerek oluşan kuşkuları dağıtmaya çalışıyor, ABD'de emir komuta zinciri içinde "verilecek her göreve hazırız" diye masadan düşecek ganimet kırıntıları için diplomasi yapıyor...

Evet, ülkenin serencamını anlatacak daha çok örnek bulmak mümkün ama gereksiz. Aktif dış politika diyerek diplomasiden savaş uğruna vazgeçen ve böylece de pasif dış politikanın en ucuna düşen, sözü yabancı generallere bırakan Türkiye'nin bugün gerçekleştirebildiği tek aktivite, kendi çaresizliğinin kısır döngüsü içinde debelenmekten ve onyıllardır yok saydığı Kürtlere (o da ülke dışındakilere) sığınmaya çalışmaktan ibarettir.

II. Savaş'tan sonra bağlanan kalkınma modeli, ülke ekonomisi için emperyalizmin "paralı jandarmalık"ını dayatmıştı. Şimdiyse, seçim ekonomisi ve siyasi destek için "boğaz tokluğuna fedailik" dönemine girilmiştir. Bunun adı olan "stratejik işbirliği" ise başka bir yazının konusudur.

Mülkiyeliler Birliği Dergisi
Nisan 1991

Yeni Dünyada Türkiye

Bugün, içinde yaşadığımız koşullarda, Türkiye'nin dış politikasının yönelişlerini belirlemede ya da, bir başka ifadeyle, Türkiye'nin oluşmakta olan dünyadaki olası konumunu saptamada bir dizi önemli güçlkle karşı karşıyayız. İlk güçlük, "içinde yaşadığımız koşullar"ın ve "oluşmakta olan dünya"nın niteliklerini kavramaya ilişkin. Yeni dış konjonktürde, Türkiye'nin bağlaşıklarının konumlarının, stratejilerinin, birbirleriyle ve dış dünya ile ilişkilerinin ve Türkiye'den beklentileriyle bu isteklerini dayatma araçlarının belirlenebilmesiye öteki temel sorunlar. Nihayet, Türkiye içinde de bazı temel konularda belirsizlikler sürmekte, doğal olarak, bu da ileriye dönük çözümlemeleri güçleştirmekte. Bu durumda, nasıl bir dünyanın kurulmakta olduğu; bu dünyada Türkiye'ye ne tür rollerin biçileceği ve Türkiye'nin bunlara nasıl bir ekonomik-politik yapı ile uyum sağlamaya ya da karşı çıkmaya yöneleceği sorularına az çok somut, tutarlı ve mantıklı yanıtlar vermek çok yönlü, sürekli ve zorlu çabaları gerektirmektedir. Bu kısa yazının amacı, yukarıdaki sorulara ilişkin bir tartışmanın ve daha kapsamlı araştırmaların başlatılması için girişimleri tahrik etmeye çalışmak ve ayrıntılı bir çalışma yerine, sadece oldukça basit çatılmış bir analitik çerçeve sunmaktadır. Böylesi yaşamsal bir konunun gerçekçi ve ülke yararları doğrultusunda irdelenebilmesinin esas olarak Marksistlere düştüğü inancımı da, önceki tümcedeki davetimi daha da somutlaştırmak için belirtmek istiyorum.

Çok bilinmeyenli ve çok ihtimalli bir denklemleri çözümleme uğraşımıza temel bir saptamayla başlayacak, daha sonra var sayacağımız tüm değişim ve gelişimleri bu saptamadan hareketle oluşturacağız: Bugün dünyada sadece ve esas olarak Doğu Bloku ülkelerinde yapısal değişiklikler meydana gelmektedir, başka ülkelerde bu tür değişim ve dönüşümler yaşanmamaktadır. Buradan üçlü temel varsayımımıza geçebiliriz:

1. Doğu Bloku ülkelerinde yaşanan değişimler gerçek ve geri çevrilemez niteliktedir;

2. Türkiye dahil Batı Bloku'nda ve Üçüncü Dünya'da, münferit ve önemsiz değişiklikler hariç, görünebilir gelecekte benzer dönüşümler yaşanmayacaktır; ve nihayet,

3. Bu koşullarda, uluslararası ilişkiler (dünya) Varşova Paktı ile Sovyetler Birliği'nin bir alternatif güç olarak fiilen devre dışı kalması gerçeğiyle biçimlenecek ve belirlenecektir.

Burada çok temel bir yanılgıyı da baştan dışlamış oluyor ve yeni bir "yumuşama ve silahsızlanma dönemi" nitelemesinde ifadesini bulan parametrenin çağımız gerçeğini yansıtmadığını, değiştirilmesi gerektiğini öne sürüyoruz. Bir başka ifadeyle, iki blok arasında güç dengesine dayanan bir ilişki kalıbını ifade eden yumuşama değil, denklemin bir tarafının (Varşova Paktı) fiilen çöktüğü, o tarafın temel ögesinin (Sovyetler Birliği) devre dışı kaldığı ve dolayısıyla da bloklararası ilişkilerin de facto ortadan kalktığı, tümüyle yeni bir uluslararası ilişkiler ağının örüldüğü bir dönemdir artık söz konusu olan. Böyle olunca da, gerek dünyanın alacağı biçim, gerek uluslararası aktörlerin davranış biçimleri, gerekse Türkiye'nin dış politikası eski modellerin kalıplarına dayanan varsayımlar ve çözümleme araçlarıyla açıklanamaz.

Bu dünyanın temel özelliği, metropol kapitalizmin karşısında "ortak düşman"ın bulunmadığı, ya da fiilen devre dışı kalıp etkisini "ortak düşman" sayılamayacak ölçülerde yitirdiği bir ortamda bulunuyor olmasıdır. Bu durumun tarihsel analojisi, kuşkusuz, yumuşama dönemiyle değil, olsa olsa 19. yüzyılla yapılabilir.

"Ortak düşman" sadece Doğu-Batı bağlamındaki soğuk savaştan çekilmekle kalmıyor, aynı zamanda, soğuk savaşta aldığı ölümcül yaralarını sarmak için uluslararası ölçekte de, kelimenin tam anlamıyla 'havlu atıyor'. Burada hayatın bugünkü bu temel realitesini değer yargılarımızla sorgulamıyor, bir haklı-haksız, doğru-yanlış tartışmasına girmiyoruz. Konumuz açısından önemli olan, bu gerçeğin kapitalist metropollerin dünyasına yapacağı etkidir. Onların yeni konumları ve birbirleriyle ve Üçüncü Dünya ile ilişkileri, Türkiye'ye biçilecek rollerin ve araçların tesbiti açısından kuşkusuz çok önemlidir ve biz dolayısıyla işin bu yönüyle ilgiliyiz. "Ortak düşman" kavramı, başka birçok açıdan olduğu gibi, kapitalizm içi rekabetin biçim ve koşullarının belirlenmesinde de önemlidir; gerçekte de önemli, hatta belirleyici olagelmıştır. Böyle bir ortamda, kapitalist metropoller arasındaki rekabetin nesnel or-

tama ve bunun öznel algılanmalarına uygun olarak değişeceğini varsaymak gerekmektedir. Günümüzde ("ortak düşman"ın fizik güç olarak sahne gerisine itildiği ve içerde ve dışarda "sosyal devrim korkusu"nun bilinç altında olsun, sürekli varlığını koruduğu ortamda) kapitalizm içi rekabet eski, klasik biçimlerine dönüşme eğilimi gösterecektir. Bu, söz konusu rekabetin klasik acımasız, militarist, yayılmacı biçimlere ve sonuçları bakımından taraflar içi hayati olma niteliğine dönüşmesi demektir. Bize yeni bir emperyalist saldırı ve paylaşım mücadelesi dönemine gireceği varsayımı gerçekçi gelmektedir.

Önümüzde bir PaxAmerikana dünyası da görülmemektedir. Bir başka ifadeyle kapitalizm içi güç dengeleri yeniden belirlenme aşamasındadır ve bu dünyada ciddi bir hegemonya sorunu gündeme gelebilecektir. "Ortak düşman"ın somut bir güç olarak varlığı durumunda, blok içi hegemonyayı belirleyen temel etmen, nükleer silah teknolojisindeki tekele bağlı askeri güçtü. Nitekim, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki hegemonyasının ekonomik, politik ve kültürel temellerini yitirmesine karşılık, "ortak düşman"a karşı oluşturmuş olduğu "askeri ve nükleer koruyucu şemsiyesi" ile ABD hem önder konumu sürdürebilmiş, hem de bunun karşılığında önemli politik, ekonomik ve mali ayrıcalıklara, ödüllere sahip olabildi. Artık "ortak düşman"ın varlığının etkinliğini yitirmesiyle iç ve dışa yönelik "sosyal devrim korkusu"nu giderecek kolluk kuvvetlerine tüm metropoller sahip olduklarına göre, Amerikan hegemonyasının son dayanağı da, ortadan tamamen kalkmışa bile epeyi aşmıştır. Bu durumda blok içi hegemonya ya da daha gevşegi olan önderlik, "ortak düşman"a karşı seferber edilecek askeri makina ile değil, dünyadaki pazar payları ile belirlenecektir. "Gerileyen hegemonyacı gücün saldırganlaşacağı" genel doğrusu, kapitalizm içi pazar rekabeti ve hegemonya mücadelesinde ABD'nin alacağı tavra da ışık tutmaktadır bize göre. Buna ek olarak, hem geç kalmışlıktan, yani İkinci Savaş'taki yenilgi sonrasında bir süre beklemede ve yeniden inşa sürecinde kalmada, hem de daha sonra "ortak düşman" nedeni ile hegemonyacı güce verilen mecburi ödüller nedeniyle yeni yarışa, gelişmişlik düzeyi ile orantısız bir gerilikte başlayan öteki güçlerin (Japonya, Almanya ya da AT) emperyalizmin doğasından gelen acımasız, sert, militarist rekabete, kendi özgünlüklerinden kaynaklanan sertlikleri ve ataklıkları da ek-

leyecekleri kuşkusuzdur. "Ortak düşman"ın varlığını ve hegemonyacı önderin dayattığı disiplinin ortadan kalkması.

a) Özellikle Üçüncü Dünyada "sosyal devrim korkusu";

b) "Pazar payı"nın ötekilerin blok içi statü skalasında yükselme ve bunun getireceği avantajlar açısından hayati önem taşıyan yeni işlevler kazanması;

c) ABD'nin yeni saldırganlığı ve

d) Ötekilerin şimdiye dek bastırılmış iştihalarının kabarması ile birleşince, sanırız yeni emperyalist rekabet ve saldırının boyutları iyice ortaya çıkar. Saldırgan güdülerini güçlendirecek bir son olgudan daha söz etmek gerekmektedir: Sovyetler Birliği'nin edilgen ve hatta sadece metropollerin bilinçaltındaki varlığı dahi, emperyalizmin saldırganlığını önemli ölçüde törpülemekte ve üçüncü ülkeler açısından, Sovyetlerle ilişkilerinin niteliğinden bağımsız olarak bir tür 'koruyucu kalkan' işlevini görmekteydi. Bu 'gемleyici' ve 'koruyucu' işlevin son bulmasının da saldırı cesaretini artıracığı varsayılabilir.

Yeni emperyalist saldırı ve paylaşım mücadelesi tamamen kuralsız, yani kaba kuvvete dayalı olarak da yürütülebilir ya da en azından ilk başlarda belirli bölgesel paylaşımlara dayalı ticaret bloklarının "açık kapılar"la oluşturulması biçiminde yürütülebilir. Hangi tür seçilirse seçilsin, yeni dünyada Ortadoğu'nun emperyalizmin temel hedeflerinden biri yapılacağı ve metropollerin tümünün buradaki zorlu mücadele içinde taraf olacakları kuşkusuzdur. İşte bu noktada, yeni dünyada uluslararası kapitalizmin Türkiye'ye biçeceği rol de ortaya çıkmaktadır.

Öncelikle şu vurgulanmalıdır: Batı açısından (ki son zamanlarda buna Japonya da dahildir) Türkiye hep Ortadoğu'da özel işlevler, görevler, misyonlar taşıyabilecek bir piyon olarak görülmüştür. Bir başka ifadeyle, uluslararası kapitalizm Türkiye'yi temelde Ortadoğu'ya yönelik planlarının, hesaplarının gerçekleştirilmesinde bir araç olarak kabul etmiş, ülkeyi bazen bölgeye bir sıçrama platformu, bazen Batı çıkarlarının bekçisi, bazen de düzeninin istikrarı için jandarması olarak görmüştür. Türkiye'nin NATO üyeliği de bu algımanın bir sonucu olmuştur. Buna göre, NATO üyeliği Türkiye'nin bölgedeki Batı çıkarlarının militanlığı görevini yerine getirmesini kolaylaştırıcı, meşrulaştırıcı bir olgu olarak kabul edilmiş, Türkiye'nin Ortadoğu'ya ilişkin özel misyonlarının iki tarafça da açıkça kabulüne dayanan bir mu-

tabakat sonucu gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, NATO üyeliği Türkiye'yi uluslararası ilişkilerde Doğu-Batı bağlamına ve Atlantik (Batı) camiasına, işin askeri ucundan da olsa, eklemlemiş, bu da özellikle iç meşruiyet açısından egemen güçlerin durumunu kolaylaştırmıştır. Ayrıca, "bir taşla iki kuş vurulması" gibi, Sovyetler Birliği'ne karşı kullanılması açısından da Türkiye'nin NATO kanalıyla Batı dünyasının (ikinci sınıf da olsa) bir parçası sayılması, anlamlı görülebilmektedir. Ama Türkiye'nin NATO üyeliği yine de esas olarak Ortadoğu'ya ilişkin işlevleri açısından değerlendirilerek kabul edilmiştir. Doğu-Batı savaşımının belirlediği bir uluslararası konjonktür içinde Ortadoğu'da da "Batılılık" etiketi Türkiye'ye Nuri Said, Şamun, vb. gibi Batıcı seçkinler nezdinde prestij, meşruiyet ve etkinlik sağlayacak, Türkiye de Batı adına özel misyonlarını daha kolay yerine getirebilecektir.

Batılılar açısından artık böyle bir ihtiyaç söz konusu değildir. Herşeyden önce, Doğu-Batı denkleminin bir tarafının çökmesiyle Türkiye'nin Doğu-Batı bağlamında kullanılmasından kaynaklanan Batılılığının en güçlü temeli de zaten ortadan kalkmıştır. İkincisi, Türkiye'yi Ortadoğu'da Batı'nın bir üyesi olarak lanse etmek de artık çok avantajlı değildir; bölgede köprülerin altından çok sular akmıştır. Bugün Menderes, Nuri Said ya da Şamun gibi 'Batılı'ların işlevlerini Mübarek gibi Batıcı ama temelde yerel ve yerli olanlar daha iyi yapabilmektedirler. Friedmancı olup da Cuma namazlarını kaçırmayan, Batıyla bağlantıları hukuki, resmi ya da örgütsel olmaktan ziyade kalbi ve ideolojik olanlar yeğlenmektedir. Üstelik artık Avrupa bağlamında Batılılık NATO üyeliğiyle değil de, AT üyeliğiyle özdeşleşmektedir. Türkiye coğrafyasında bir ülkenin AT dışı kalıp da NATO üyesi kimliğiyle Ortadoğu sahnesine çıkması, paralı asker görüntüsünden başka bir etki yaratmayacaktır ve dolayısıyla da Ortadoğu'da prestij ya da meşruiyet getirmeyecektir. AT üyeliğinin ise kesinlikle düşünülmeyeceğine göre de, paralı asker yerine Truva atı Türkiye Batı açısından çok daha yararlı görülecektir. Böylece Türkiye saldırgan emeperyalist Batı'nın bir parçası olarak değil de Ortadoğu'nun has bir üyesi olarak kendine biçilen rolleri yerine getirmeye itilecektir.

Demek ki, Batılı bağlaşıkları (ki burada Japonya'yı da düşünüyoruz) Türkiye'yi bu kez münhasıran Ortadoğu'ya yönlendirmek için baskılarda bulunabileceklerdir. Bu bağlamda metropollerin her-

biri değişik yöntemler kullanabileceklerdir. Örneğin, AT daha şimdiden sırf bu nedenle, yani Avrupa ile Ortadoğu arasında köprü görevi yapsın diye, Türkiye'ye özel işbirliği ve hatta statü önermektedir. Japonya'nın bölgede ortak yatırımlara daha yatkın olduğu düşünülebilir. ABD'nin ise, daha çok askeri yardımlar yolunu seçmesi beklenebilir. Tabii Türkiye'de iktidarlar açısından Kemalizmle bağlantılandırılan Batıcılığın özel bir meşruiyet kaynağı olduğu ve burjuvazinin bazı güçlü kesimleri açısından da Avrupa'yla bütünleşmenin temel bir hedef olarak kabul edildiği düşünüldüğünde, ülkeye yönelik baskıların daha özel özendirici birtakım manivelalarla takviye edilmesi gerekebilir. Bu ekstra yol ve yöntemler, iç iktidar mücadelesinde taraf olmaktan, Türkiye'yi bazı askeri materalara atacak cinsten olanlara kadar uzanması düşünülebilir. Bu ikinci yöntem, Kerkük-Musul gibi toprak-petrol kandırmacılığından, Kürt sorununu kökünden halletme aldatmacılığına kadar çeşitli biçimler alabilir. Özet olarak savunduğumuz şudur: Önümüzdeki dönemde emperyalizm Türkiye'yi münhasıran Ortadoğu'ya yönelik bir konuma itme çabası içinde olacaktır.

Şimdi sıra son sorunun irdelenmesinde; Türkiye önümüzdeki dönemde, yukarıda ana hatlarıyla özetlediğimiz emperyalist hesapları boşa çıkarmaya mı yönelecek, yoksa kendine biçilecek bu yeni rollere uyum gösterecek politikaları mı benimseyecektir? Bu sorunun yanıtına, kuramsal bir tartışmanın ana hatlarının özetlenmesiyle başlamak istiyoruz. Sözü ettiğimiz kuramsal tartışma, dış politikanın oluşmasında dış (sistemik) ve iç faktörlerin etkisi üzerinedir. Kuramsal olarak, Türkiye gibi güçsüz ülkelerin dış politikalarının belirlenmesinde, sistemden, yani dışardan gelen etkilerin hayli ağırlıklı olduğunu söylemek mümkün. Buna karşılık bir başka genel doğru ise, "dış politikanın iç politikanın bir uzantısı" olduğunu belirtmektedir. İç ve dış yapılarla gelişmelerin birbirleriyle çeliştiği durum ve ülkelerde dış politika çözümlemelerinin hayli karmaşıklaşacağı ve belirsizlikler içinde bocalanacağı kuşkusuzdur. Bazen de iç ve dış gelişmeler uyum gösterebilirler ve çözümleme çabaları da buna koşut olarak kolaylaşabilir. Buna bir örnek İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyadaki ve Türkiye'deki oluşumların şaşırtıcı uyumudur. Uluslararası kapitalizmin devletlerarası ilişkileri antikomünist bir evrensel saldırıyla militerleştirdiği bir dönemde, Türkiye'de de böylesi bir gelişmeye entegre olabilecek iktisadi-

sınıfsal oluşumlar gerçekleşiyordu. Sonunda da "tencere yuvarlanıp kapağını buldu" ve yönetici sınıflar açısından tam gerçeği ifade eden "Türk-Amerikan çıkar özdeşliği" sloganı doğdu. ABD, o dönemde, antikomünist (antisovyet) haçlı seferinde her türlü militer ve militan desteğe cömertçe fiyat biçme kararı ve gücündeydi. Bu sıralarda siyasal iktidarı (bürokrasinin bir kanadıyla birlikte) ele geçirmekte olan Türkiye burjuvazisi ise, düzenin istikrarı ve idamesi açısından mutlak ihtiyaç duyduğu özellikle ekonomik destekler karşılığında sunabileceği, satabileceği tek bir metaya sahipti: Ülkenin stratejik önemi, yani jeopolitiği. Bir anlamda, Türkiye'nin dış politikasının İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana tarihi jeopolitiğinin hazır alıcısı ABD başta, Batı Bloku'na en çok fiyata satılması çabalarının hi-kayesinden ibarettir. Soğuk Savaşın başlangıcında Türkiye'de belirli bir iktisadi model uygulamaya konuluyor, belirli bir sınıfsal dengeye dayanan iktidar bloku oluşuyor, ortaya çıkan ideolojik, kültürel ve siyasal yapı uluslararası kapitalizmin genel stratejisine tam bir uyum gösteren niteliklere sahip oluyordu ve böylece de tam bir çıkışma içinde Türkiye'nin savaş sonrası konumu belirleniyor, buna tekabül eden iç rejim ya da ona tekabül eden dış politika aynı madalyonun birer yüzü olarak kendi dinamikleriyle ortaya çıkıyordu.

Bugün de benzer bir çakışmanın söz konusu olduğuna inanıyoruz. Bir başka ifadeyle, Türkiye'nin ve dış politikasının kimi yapısal özellikleriyle kimi iç gelişmeler, dıştan gelen ve Türkiye'yi Ortadoğu'da bazı misyonlara yönlendirecek dayatmalarla karşılaşabilecek, uyum gösterebilecek özellikler taşımaktadır. Bu, belirli bir dış politikaya ya da dış etkilemeye tekabül eden bir iç rejimin sonradan oluşacağını iddia etmek anlamına gelmemektedir. Böylesi bir dış role uygun bir iç rejimin, mevcut yapısal özellikler ve güncel gelişmelerle zaten neredeyse mevcut olduğu, geri kalan modifikasyonların da kolaylıkla eklenebileceği söyleniyor sadece. Burada dış etkenlerin rejim açısından iç dönüşümlere neden olacağını, yani dış etmenlerin iç gelişmeleri belirleyeceğini de iddia etmiyoruz. Aksine, yapısal özellikleriyle ve 12 Eylül sonrası gelişmeleriyle Türkiye'nin iç ve dış politik rejimine en uygun bir dış konjonktürün, beklentilerin ve dayatmaların oluşmakta olduğunu söylüyor, buna ilişkin politikaların hem iç hem dış yapıların aynı yöndeki etkileriyle oluşacağını belirtiyoruz. 24 Ocak kararlarının 12 Eylül'de kendi siyasal rejimini getirmesi gibi, yeni dünyanın, bu

dünya içinde Türkiye'den beklentilerin (biçilecek rollerin), Türkiye'nin bazı yapısal özellikleri ve 12 Eylül sonrası oluşumların hep birlikte uyum içinde kendi dış politikasını da yaratacağını, bunun üzerine de o dış politikaya tam tekabül eden iç rejim için içerde yeni rotüşlerin gündeme geleceğini öne sürüyoruz.

Çalışmamızın bu bölümünde, yukarıda özetlediğimiz yeni konumu kabul edilebilir, hatta arzu edilir kılan yapısal özellikleri ve 12 Eylül sonrası gelişmeleri kısaca tez anabашlıkları olarak ve tartışmaya açık bir biçimde sunacağız. Amacımız, iddiaları gerekçelendirmek, kanıtlamak, yanıtlar sunmak değil, sorular oluşturmaya çalışmaktır.

1) Türkiye ekonomisi dışa bağımlıdır. Bir başka ifadeyle, ekonominin işlemesi ve en temel toplumsal gereksinmelerin minimum düzeylerde olsun karşılanabilmesi için dış kaynağa muhtaçtır sistem. 45 yıldır bu dış destek ekonomik ve askeri yardım olarak (kredi-borç-hibe biçiminde) ülkeye verilegelmiştir. Türkiye burjuvazisi ülkenin jeopolitiğini, yani "stratejik önemi"ni pazarlamış, karşılığında sürekli ve bazen oldukça cömert boyutlarda (kuşkusuz ağır bedeller karşılığında) dış ekonomik (ve siyasal ve askeri) destek sağlayabilmiştir. "Stratejik önem"nin artması (en azından alıcılar nezdinde azalmaması), yani jeopolitiğin para etmesi, dış dünyada gerginlik ve çatışmanın (en azından potansiyel olarak) varlığına bağlıdır. Bir başka ifadeyle, yumuşama, silahsızlanma, barış, gerginliklerin azaltılması, vb. burjuvazinin "altın yumurtlayan tavuğu"nın kesilmesi demek olmaktadır. Şimdiye dek "stratejik önem" soğuk savaş koşullarında anlamını ve değerini buluyordu ve dolayısıyla da militarizm üretmek Türkiye burjuvazisi için en önemli kazanç kapısıydı. Soğuk savaşın sona ermesi, Türkiye burjuvazisinin dışarda militarizm üretme ihtiyacını ortadan kaldırmamış, aksine daha acil hale getirmiştir. Bu koşullarda burjuvazi uluslararası pazarda rekabet gücüne sahip tek ticari metası olan jeopolitiğini (yani ülkenin emperyalizm açısından "stratejik önemi"ni) bu kez rekabet halindeki emperyalist güçler arasında açık arttırmaya çıkarabilecek, şimdiki konjonktürde en uygun yer olduğu için de malının değerini artıracak militarizmi Ortadoğu'da üretmeye çalışacaktır. Zaten alıcılar da Türkiye'yi bu pazarda beklemektedirler.

2) Türkiye hakim sınıfları ayrıca iç düşmana da ihtiyaç duyagelmişlerdir.

a) Dış düşmanı somutlaştırmak, daha da tehlikeli göstermek, iç disiplini geliştirmek için dış militarizm üretiminin bir uzantısı olarak iç düşmanlar yaratılmıştır. "5.kol" dış düşmanın bir savaş yöntemi olarak, en son ve sık sık General Evren tarafından boşuna yinelenip durmamıştır.

b) İç düşman, arada yardım verecek müttefiklerin gözünü korkutmak, yardımın şişirilmesi için bir şantaj aracı olarak da kullanılmıştır.

c) Temelde güçsüz ve cılız olan, toplumsal istek ve gereksinimlere yanıt veremeyen, dolayısıyla da halktan korkan hakim sınıflar iç düşmanların varlığına sığınarak demokrasiyi sınırlamada (dış tehlikelerle çevrili olmaya ek olarak) bir meşruiyet aracı yaratmaya da çalışmaktadırlar. Dolayısıyla, yapısal olarak Türkiye'de sistem iç ve dış düşman bütünselliği çerçevesinde zorunlu olarak militarizm üretmekte, bu arada bunu bir ticari metaya da dönüştürerek ülkenin geleceği pahasına para kazanmaktadırlar. Bu para, dıştan gelen kredi-borç-hibe'den içerdeki sınıflararası servet transferlerine kadar uzanmaktadır.

d) Militarizm, ilkel ve geri burjuvazinin, iktidarı paylaştığı cebberrut devlet geleneğinden gelme bürokrasinin, öteki asalak sınıf bağlaşıklarının, dış politikada önemli özerkliğe sahip sivil-asker bürokratların, halkın içine kısırıldığı kültürel geriliğin ideolojik değerlerine de son derecede uygun düşmektedir.

Sonuç olarak, uluslararası konjonktürde ve esas olarak Avrupa'da düşman imajlarının yıkıldığı bir tarihsel dönemde, Türkiye'nin "stratejik önemi" azalmakta, yani jeopolitiği para etmez olmakta, burjuvazinin hayat damarları kesilmiş olmaktadır. Oysa, Türkiye kapitalizmi düşmansız yaşayamaz, militarizm üretmeden emperyalist kırıntılardan yaşamsal ihtiyaç duyduğu yardımı toplayamaz. İç ve dış düşman gereksinimi (militarizm üretmek) Türkiye'nin hakim sınıfları açısından uyuşturucu bağımlılığı gibidir; son 45 yılın kemikleşmiş alışkanlığıdır. Sistem sürekli militarizm üretmeye kurgulanmıştır ve bu dış politikada da bir müptelaliğe, yapısal bir özelliğe dönüşmüştür. Öyle ki, Türkiye dış itibarını, bazı kurumlardaki yerini, vs. dahi jeopolitiğinin değerine borçlu hale gelmiştir. Jeopolitiğin değeriyse, kuşkusuz, militarizmin üretilebilmesine bağlıdır. Bu yapı içinde otoriter devlet, dış politika ve uluslararası militer bağlantılar hep militarizmin yeniden üretimine göre yapılandırılmışlardır.

3) Türkiye'nin dış bağlantıları da militarizmin yeniden üretimine doğrudan ve önemli boyutlarda katkıda bulunmaktadır. Dış yardım karşılığı üstlenilen, çoğu doğal olarak askeri nitelikli yükümlülükler bir yandan ihtiyaçları ve yardıma bağımlılığı artırmakta, öte yandan da stratejik yükümlülüklerle bağlanan dış politika daha da militerleşmekte, içerde de geniş bir askeri örgütlenme ve mentalite "ordu millet" ideolojisini yaygınlaştırarak militarizmi yeniden üretmektedir.

4) Çok yönlü bağımlılıklar zinciri içine kısırılmış olan Türkiye'nin, burjuvazi açısından kâr getirici olmasa dahi, dış baskılarla askeri misyonlar yüklenmeye, emperyalizmin dayatmalarına karşı durabilmesi zaten olanaksızdır. 45 yıldır temel dış politika çabalarının dışarıdan yardım koparma uğraşlarından ibaret olması bir süreç olarak boyun eğmeyi, çaresizliği, susmayı, kişiliksizliği kalıcılaştırılmış; bir dış ilişkiler kalıbı oldukça bunları ülkenin dış politika kişiliğinin, diplomasisinin temel öğeleri yapmıştır. Sonuçta ortaya kafaca, ruhça, psikolojikman bağımlılık çıkmıştır ki, ülkeyi her türlü karanlık tuzak karşısında baştan çaresizliğe mahkum etmektedir.

Görülüyor ki, Türkiye'nin ekonomi politiği ve ondan neşet etmiş, son 45 yıl içinde de kendi öz dinamikleri ve kurumsal-ideolojik yapılanmasıyla kemikleşmiş dış politikası, bu yazıda ülkeye biçileceği öne sürülen rolleri yerine getirmeye dünden (1946'lardan) hazırdır. İçeride yine de her tür yapılaşma dünyadaki böyle bir role, yani münhasıran Ortadoğu'da emperyalist saldırının jandarmalığına göre oluşturulamamıştır. Türkiye kuşkusuz bu işlevi özellikle 1950-60 döneminde yerine getirmiş, 12 Eylül sonrasında da yeniden yapılandırılarak oldukça hazır hale getirilmiştir ama, Doğu-Batı bağlamı içindeki konumundan kaynaklanan bir 'Avrupalı Batılılık' ve onun gerekleri minimal düzeyde (örneğin, 50'lerin kısıtlı demokrasisi) 1946'dan bu yana iç siyasa eklemlenmişti. İşte şimdi artık bu fazlalık (askeri-cerrahi) bir operasyonla sistemden sökülüp atılabilir, egemen sınıflar da daha rahat nefes alır hale gelebilir. Bunun ciddi politik-kültürel-ideolojik sonuçlar doğuracağı kesindir. Türk-İslam sentez çerçevesinde oluşturulacak, dünyadaki yeni konuma uygun yapıda, ikinci savaş sonrası Doğu-Batı bağlamı içindeki işlevleri nedeniyle gerekli olan ve günümüze dek kör topal süren "soğuk savaş demokrasisi"ne dahi yer olmayabilir, onun yerine soğuk savaşın mi-

rası militarist "ulusal güvenlik devleti"nin kurumları iyice ve tek başına yerleştirilir. Hatta yeni otoriter yapının yürütücüsü de şu ya da bu biçimde bir Batıcılığın hâlâ ideolojik etkilerini sürdürdüğü Ordu da olmayabilir, Türk-İslam sentezinin sivil militarizmi ülkeyi koyu bir karanlığa sürüklemenin temel ajanları olarak seçilebilir.

Türkiye'yi Ortadoğu'nun bunalımlarında boğmaya yönelik yeni misyonların dayatılmasının kolaylaştırılmasında 12 Eylül sonrası gelişmeler de önemli rol oynayacak niteliktedir. Herşeyden önce, 12 Eylül'le birlikte toplumda ve sistemde militarizmin yaygınlaştırıldığı kuşkusuzdur. Devletin başta anayasası olmak üzere tüm yasaları ve TRT'siyle, YÖK'üyle temel kurumlarının militerleştirilmesi, ülkenin yeni konumuna uygun bir toplumsal alt-yapıyı iyice hazırlamıştır. Dış politika alanında son 10 yıldır özellikle Ortadoğu'ya yönelik Amerikan Çevik Gücü'ne ilişkin alman yükümlülükler ve imzalanan anlaşmalar da bu bağlamda yeni anlamlar kazanmaktadırlar. 12 Eylül'den bu yana Suudi sermayesinin Türkiye'ye akını, Rabıta olayıyla sadece bir ucu açığa çıkan karanlık rabıtaların on yıl içinde aşama aşama örülmesi dikkate alınması gerekli öteki gelişmelerdir. İrtica ve Kürtler ise, komünizme ek iç düşmanlar olarak özellikle Ortadoğu'ya ilişkin çok özel mizansenler içinde gündemde tutulabileceklerdir. İlerde Ortadoğu misyonlarına yönelik militarizm üretme süreçlerinin iç boyutu olarak "Şii kaynaklı irtica" ya da "ülkenin bölünmez bütünlüğüne karşı oluşan Kürt tehdidi" türünden iç-dış düşmanlar basınıımızın manşetlerini süsleyebilir, Atatürk barajı nedeniyle bir "su sorunu" ortaya çıkabilir, başta Suriye, Araplar Türkiye'ye karşı birleşebilir, vb.

Bu yazıda, karanlık bir olasılığın da Türkiye ve dünya açısından gündemde olabileceğini ve bunun sistemde (Türkiye ve kapitalist metropollerde) güçlü dayanaklarının var olduğunu öne sürüyoruz.* Böyle yaparken, kuşkusuz, ülkemizde aydınlık bir

(*) Yeni patlak veren Azarbeycan bunalımı ile ilgili olarak hükümetiyle, muhalefetiyle, dışışleri örgütüyle, basını, TRT'si ve öteki kurumlarıyla bir bütün olarak alınan tavır, sistemin militarizm üretmeye, yeni düşmanlıklar, gerginlikler, bunalımlar yaratmaya ne denli hazır, ne denli uyarlanmış olduğunun yeni-bir kanıtıdır. Sistem, sürekli bunalım koşullarından medet umar, militarizmin yeniden üretimine zorunluluk duyar durumdadır. Televizyon ekranlarındaki sahnelere monte edilen akan kan görüntüleri, sistemin düş-

geleceğin sağlam temellerinin varlığını da yadsımıyoruz. Önemli olan, Türkiye'nin yaşamsal önemdeki bir dönemecin kavşağında bulunduğu gerçeğini vurgulamak, bu konuda araştırma ve tartışmaya geniş boyutlarda başlanması gereğine işaret etmektir. Toplumun önünde geniş olanaklar kadar ölümcül tehlikeler de bulunmaktadır. İnaniyoruz ki, bu dönemecten ülke ve emekçi çoğunluğun yararları yönünde çıkış yolları yaratmada sosyalistlere büyük görevler düşmektedir. Türkiye (ve yeni koşullarda aslında bütün dünya) sosyalizme ve sosyalistlere hiç bu denli ihtiyaç duymamıştı.

Marksizm ve Gelecek
Sayı 3, Kış 1990

o

manlıklara susamışlığının yine sisteme özgü kaba ifadesi olmaktadır. Buradaki çarpıtma; Moskova televizyonunda bir yas ve gözyaşı ifade eden bu görüntülerin, TRT'de, Moskova televizyonundan alındığı belirtilmeksizin "Ruslar Türk kanı akıtıyor" izlenimini verecek biçimde topluma yansıtılıyor olmasıdır. Üstelik bu oyunda rol alan aktörlerin hemen hepsinin ortaya çıkan bunalımda alınan tavırların ülkenin başına büyük sorunlar yaratacağının bilincinde olmalarına karşın, kendilerini yanıltan alıkoymamaları bütün alanlardaki nesnel, yapısal, sistemden kaynaklanan nedenlerin varlığını ve gücünü göstermektedir. Böylece, Türkiye, bu yapı ile, dış maceralara ve bunların getirebileceği felaketlere son derecede açık bir konum içinde olmaktadır.

Emperyalizm ve Türkiye

İkinci savaş sonrasında emperyalist dünyanın askeri-politik kurumları oluşurken Türkiye önceleri bunlara dahil edilmemişti. Bir süre sonra Türkiye sürekli ve yoğun ısrarları sonucunda Avrupa Konseyi'ne kabul edilmiş ama temel örgüt niteliğindeki NATO'ya yaptığı başvurular reddedilmiştir. Bunun nedeni, emperyalizmin, Türkiye'ye Ortadoğu'da 'çıkarlarının fedailiği' rolünü biçmiş olmasıydı.

Zamanın hükümetiyse, Ortadoğu'da bu misyonu üstlenmeyi Türkiye'nin NATO üyeliğine kabulü koşuluna bağlamıştır. 1950 yılındaki bir konuşmasında Dışişleri Bakanı Köprülü, bağlantıyı ince bir diplomatik dille şöyle kuruyor: "... Birleşik Amerika'nın şimdikinden daha geniş ve daha tesirli askeri ve iktisadi yardımlarda bulunması ve bugünkü fiili işbirliğinin hukuki teminata bağlanması, Orta-Şark sulhunun muhafazası hususunda da az zamanda büyük müsbet neticeler doğurabilir."

Sonuçta, uzun pazarlıklar ardından, Türkiye, Ortadoğu Jandarmalığını taahhüt ederek NATO üyeliğini ve Amerikan yardımlarını koparmış, bu düzenleme de o günden bugüne emperyalizm-Türkiye ilişkilerine ve Türkiye'nin rejimine damgasını vuragelmıştır. Söz konusu mutabakatın resmi izah ve tescilini ise taraflar şöyle yapıyorlardı: 18 Temmuz 1951'de İngiliz Dışişleri Bakanı Morrison: "İngiliz Hükümeti... Türkiye ile Yunanistan'ın Pakt'a (alınmasına) ... karar vermiştir. Aynı zamanda İngiliz hükümeti Türkiye'nin Ortadoğu'nun savunulmasında kendine düşen rolü oynaması üzerinde ısrarla durmaktadır... Türkiye ile temel güçlük, NATO'ya katılma isteğiyle Ortadoğu'nun genel savunmasındaki yerini uzlaştırmak olmuştur.... Dünyanın bu önemli bölgesinin güvenliği için yapılan planlara Türkiye'nin katılması için gereken çalışmaların bir an önce tamamlanmasını ümit ederim." İki gün sonra 20 Temmuz 1951'de de Türkiye Dışişleri Bakanı Köprülü: "Şu noktaya işaret etmek isterim ki, Orta Şark müdafaasının gerek stratejik, gerek ekonomik bakımlardan Avrupa'nın

korunması için zaruri bulunduğuna kani iz. Bu itibarla, Türkiye, Atlantik Paktı'na iltihak edince, Orta Şark'ta bize düşen rolü müessir bir surette ifa ve gerekli tedbirleri müştereken ittihaz için ilgililerle derhal müzakereye girmeye amade olacaktır."

Bundan sonrasının diplomatik tarihi biliniyor: Türkiye ikili (NATO'ya ve Ortadoğu'ya ilişkin) yükümlülükleri sonucu Ortadoğu'da Batı'nın jandarmalığını yaparken, Sovyetler'e yönelik olarak da emperyalizmin gözü, kulağı ve nükleer üssü olagelmıştır...

Bu ikili dış politik görevle Türkiye'nin rejimi arasında da tam bir uyum söz konusudur. Türkiye, Doğu-Batı denkleminin Batı kanadına eklenince, burjuva demokrasisinin az gelişmiş ve soğuk savaşa uyarlanmış versiyonuna sahip kılınmış, bu arada burjuvazinin, bürokrasinin vesayetini kırmak için de gereksindiği çok parti ve genel seçimle sınırlı demokrasi de ortaya çıkmıştır. Ve yine ancak böyle bir "demokratik rejim"le de Türkiye'yi yönetenler Ortadoğu'da ulusal çıkarların hiçe sayıldığı bir jandarmalık görevini yerine getirme olanağı bulabilmişlerdir.

Nitekim, Türkiye'de 1960'lardan başlayarak demokrasi nisbeten geliştikçe, ülkenin Doğu-Batı bağlamındaki rolü sorgulanmaya, Ortadoğu'daki misyonları ise doğrudan reddedilmeye başlanmıştır. Böylece de, Türkiye'de demokrasi ile emperyalizmin stratejik çıkarları arasında, ya da bir başka ifadeyle emperyalizmin Türkiye'ye biçtiği rollerle demokrasi ve insan haklarının gelişmesi arasında uzlaştırılmaz çelişkilerin varlığı somut bir biçimde ortaya çıkmış, emperyalizm de o andan başlayarak Türkiye'de demokrasinin, özgürlüğün, insan haklarının amansız düşmanlığını aktif olarak yapmaya başlamış, bağımsızlığına kastettiği ülkenin rejimini baş meselesi yapmıştır. Bununla birlikte, Doğu-Batı ideolojik mücadelesinin gerekleri de gözönüne alınarak, Türkiye'nin, Batı Bloku'nun bir üyesi olması hasebiyle hiç olmazsa görüntüde biçimsel demokrasinin bazı gereklerine göz yumulmuş, hatta bazen bu 'bizimkiler'e dayatılmıştır da. Ve bu arada işçi göçüyle, seçkinlerin, ordunun ciddi ciddi Batılı sayılmak istekleriyle, AT üyeliğinin bile düşünülmesiyle, sürekli yardım ihtiyacıyla, vs. Türkiye, Batı için giderek çekilmez bir yüke dönüşmekteyken 1989'un sarsıcı gelişmeleri sonucu Doğu-Batı bağlamındaki işlevleri açısından anlamsızlaşmaya, getirdiği yüklerle oransız bir önemsizliğe düşüvermiştir.

Artık bugün Türkiye'nin emperyalizm tarafından doğrudan ve münhasıran Ortadoğu'ya yönelik işlevlere kaydırılması gündeme gelmiştir. Doğu Bloku'nun fiilen ortadan kalktığı günlerden bu yana yerli-yabancı basında Türkiye'ye yönelik Ortadoğu kaynaklı tehditlerin aniden icat edilmeleri, "su sorunu", "füzeler sorunu" gibi binbir türlü oyunun ortaya atılmasının raslantı olduğuna inanmak herhalde olanaksızdır.

Temel sorun, artık kesinlik kazanmış yeni emperyalist stratejinin Türkiye'deki rejime, bütün boyutlarıyla ülke yaşamına nasıl yansıyabileceğidir. Öncelikli hedefin, Doğu-Batı ideolojik mücadelesi bağlamında propagandist işlevleri nedeniyle hoşgörülen, hatta özendirilen ve bugün artık kronik sınırlılığın ucunda bulunan "demokrasi"nin olacağı kesindir. Emperyalizm açısından asıl önemli olan bu radikal yönelişi ve onun getireceği yaşamın tüm alanlarını kapsayıcı yeniden yapılanmayı yapmaya muktedir devleti tümüyle ele geçirmek olacaktır. Temel tercihini AT'dan yana yapmış görünmekle birlikte güçsüz ve çaresiz bağımlı burjuvazi, gerektiğinde kapağı Batı'ya atmanın güvencelerini yaratıp 'iş'i devlete havale ve ihale edebilir. Münhasıran Ortadoğu'ya yönelişin getireceği muazzam altüst oluş, bu yönelişi gerçekleştirecek olan devletin en üst derecede özerkliğini gerektirmektedir. Kuşkusuz devlet bu tür bir özerkliğe ancak darbeyle kavuşabilir. Sürekli kriz koşullarında yaşayan bu sistemde militarizm üretmeye bağımlı burjuvazi, devletin darbe yoluyla özerkleşmesine, şimdiye dek olduğu gibi, yine karşı çıkmayacaktır. Aksine, Türkiye'de, özellikle dış politika alanında aradaki militarizm bağıyla, devlet, darbe ile özerkleştikçe burjuvazi ile özdeşleşmekte, görece en özerk olduğu koşullarda burjuvazinin katışıksız, basit aracına dönüşmektedir.*

Sorun, yeni devleti kimlerin ele geçireceğidir. Ordu üst kademeleri böyle bir işlev için emperyalizm tarafından yeğlenmeyecek ölçüde Batıcıdır. Emir-komuta zinciri içinde yapılacak bir darbe sonucu oluşacak yönetim, emperyalizmden destek alamayacağı için ya içerde taban arayacak ve Türk-İslam sentezine mahkum olacaktır ya da çürüyerek içerden (hiyerarşi dışı un-

(*) Türkiye'de burjuvazi-militarizm ilişkisinin dış politika açısından incelendiği iki yazı için bkz. Haluk Gerger, "Soğuk Savaş ve Türkiye" Sosyalizm Ansiklopedisi, C.G, İletişim Yayınları, İstanbul, s.1942-43; Haluk Gerger "Yeni Dünyada Türkiye", Marksizm ve Gelecek, s.3, Kış 1990, s.74-82.

surlarca) devrilecektir. Bize göre, yeni devletin sahibi aktörler olarak emperyalizm ya emir-komuta kademesi dışı bir askerler grubunu ya da daha büyük bir olasılıkla, Ortadoğu'ya yönelişi en iyi yapabilecek ve buna ideolojikman en hazır Türk-İslam sentezinin sivil kadrolarını tercih edebilecektir. Türkiye'ye dayatılan iç savaş koşulları ve terör dalgası da elverişli bir ortam yaratmaya yönelik görünmektedir.

Bu karanlık ve bize göre asla yabana atılmaması gereken tabloda, ülkemizin tek umarı, en geniş sınıfsal ittifakları sağlayabilecek, demokrasiye ödünsüz sahip çıkabilecek, gerçekçi seçenekler üretebilecek, dirençli, dinamik, radikal bir sol birliktir, sosyalistlerin ülke yaşamına müdahaleleridir. Bu yazıda olduğu gibi uğursuz tehlikeleri görmenin de, yukarıdaki koşullar gerçekleştiğinde, karamsarlık ve umutsuzluk değil, aksine direnme coşkusu yaratabileceğini düşünüyorum.

*Görüş
Mayıs 1990*

ABD ve Türkiye

İkinci Dünya Savaşı ertesinde kapitalizmin beşiği Avrupa tam bir çöküntü içindeydi. Savaşın sadece yenilgiyle çıkmış Almanya ya da İtalya değil, muzaffer İngiltere ve Fransa da yanıp yıkılmıştı. Bu maddi yıkıntının yanı sıra, kapitalizm, faşizm ve bir başka dünya savaşının ayıbyıla da lekelenmişti. Kızıl direnişçiler, komünistler önderliğindeki işçi sınıfı partileri, Kızıl Ordu ve oluşmaya başlayan sosyalist sistem Avrupa'daki Devrim talebinin yükselen prestijinin simgeleriydiler. İşte bu dönemde savaştan palazlanarak çıkmış olan ABD kapitalizmin yeni yükselen gücü olarak sahneye çıkıyordu. ABD, bir yandan kapitalizmin doğum yeri yaşlı kıta Avrupa'yı, öte yandan da genel olarak sistemi koruyacak, güçlendirip geliştirecekti. Bunun için de tüm dünyada emekten yana her şeye, herkese, her kuru- ma, topluma ve ülkeye karşı topyekun bir saldırı başlatıldı. Soğuk Savaşla birlikte emperyalist kapitalizmin yükselen yeni gücü, başta uluslararası ilişkiler, yaşamı dünya çapında militarize ediyordu.

Aynı dönemde, Türkiye'de de yükselmekte olan savaş vurguncusu burjuvazi, yanına toprak ağalarını, tüccarı ve karaborsa, tahsis zengini bürokrati alarak siyasal iktidara da talip oluyordu. Savaşın hemen arkasından başlayarak ülkeyi pençesi içine alan bu yeni "liberal" saldırı hemen uğursuz meyvelerini veriyor ve ülke kaynaklarının iç ve dış vurguncularca yağmalanması başlıyordu. Yeni iktidar seçkinleri hemen içerde antidemokratizmi, dışarda da emperyalizmin jandarmalığını uygulamaya koydular. Türkiye Batı'nın militan fedaisi oldu. Ülkeyi yönetebilmek için dış "yardım" sağlamanın ve içerde de toplumsal muhalefeti ezmenin yöntemi olan militarizm, dış ve iç politikada egemenlerin temel aracı oldu. İki yükselen gücün, Amerikan emperyalizmi ile yeni yetme Türk hakim sınıflarının militarizm ihtiyaçları kesişti. Türkiye, iç ve dış militarizmini uluslararası pazara kredi karşılığı sundu; alıcısıysa hazırды, tüm dünyaya savaş açan ABD kan bedeli karşılığı kırıyıcı arıyordu ve kesenin ağzını da açmıştı. Yükselen güçler açısından ihtiyaçlar, çıkarlar ve politikalar çakışmış, Amerikan-Türk dostluğu başlamıştı...

Bugün ise, benzer bir kesişme söz konusudur. Bugün, gerileme sürecinde bir hegemonyacı güç olarak ABD saldırganlaşmakta, iç ve dış politikalarında militarizme bel bağlamaktadır. Türkiye de artık sürekli bir kriz içinde debelenmekte ve tüm çıkış yolları tıkanmış olan burjuvazi de tutunacak tek dal olarak militarizme mahkum olmuş durumdadır. Dolayısıyla bugün de, kuşkusuz farklı koşullarda ve farklı gereksinimlerden kaynaklanıyor olmakla birlikte, ABD ile Türkiye yine militarizmde buluşmaktadırlar. İki ülkenin hemen her alanda şiddet ve baskıyla örülmüş ortak politikalar üretiyor olmaları da bunun en açık kanıtıdır. Dün Soğuk Savaş'ta Doğu Bloku'na ve Ortadoğu'nun mazlum halklarına karşı çelikten örülmüş bir işbirliği içinde olanlar, bugün de aynı biçimde Yeni Dünya Düzeni'nde kol kola, omuz omuza davranmaktadırlar.

Türkiye dün Batı çıkarlarının jandarmasıydı, bugün de emperyalist ganimetin bekçisi ve fedaisi durumundadır. Türkiye hakim sınıfları dün toplumu yönetmekten aciz, toplumsal ihtiyaçları kendi başına karşılama yeteneğinden yoksun, kaba ve ilkeldiler. Onlar bugün de dışarıya ve şiddete muhtaç, acımasız ve saldırgan, düzeysiz ve birikimsizler. Türkiye dün emperyalizme tutsaktı, bugün de bağımlılık zincirleri ile kuşatılmış durumda. Türkiye dün geri ve yoksuldu. Ülke bugün de eşitsizlik, adaletsizlik, fukaralık ve geri kalmışlığın kısır döngüsü içinde boğulmakta. Gerçi bazı şeylerde ilerleme de söz konusu. Dünün jandarma dayacağı bugün Özel Tim'in zulmüne, dünün Milli Emniyet baskısı bugün Kontrgerilla'nın cinayetlerine, Parmaksız Hamdi'lerin falakası ise, aletli işkenceye dönüştü. Kürtler dün yoktu ve bir tür moral soykırıma tabiydiler, bugünse realiteleri tanındığından artık fizik olarak yok ediliyorlar.

Evet işte tablo bu. 45 yıldır Türk-usulü terakki bu kadar. Emperyalizmin tutsaklığında ve bu egemenlerin yönetiminde her 45 yılda bir yapacağımız muhasebenin sonuçları ne yazık ki, hep böyle olmaya mahkum. Geride bunca kan, gözyaşı, acı ise, kalanlara bırakılan miras.

Gündem
6 Haziran 1992

DP'den Koalisyon Hükümetine Dış Politika

1950'li yıllar, Amerika'nın Truman Doktrini'ni uygulamaya koyarak bütün dünyada, komünizmle savaş bahanesi altında, açık kapı saldırısına giriştiği bir dönemdi. O sırada Türkiye'de de Demokrat Parti iktidara yeni gelmişti ve yükselen Amerikan gücü ile militan ittifakı dış politikasının temeli yapmıştı.

O günler de, aynen bugün gibi, ABD'nin, yine çeşitli insani, demokratik bahanelerle, Üçüncü Dünya'ya, özellikle de Ortadoğu'ya müdahale dönemi idi.

ABD'nin o dönemde Ortadoğu'ya ve öteki bölgelere askeri müdahalelerin baş kışkırtıcısı ve destekçisi Demokrat Parti iktidarındaki Türkiye idi.

O zamanlarda, dünyanın herhangi bir yerinde bir sorun çıksa Türk yetkililer hemen ABD'nin veya NATO gibi Batılı askeri örgütlerin müdahale etmesini isterdi. Bir askeri işgal söz konusu olunca da Türk yetkililer derhal destek mesajları yayınlar, Türkiye topraklarını operasyonlar için müttefiklerinin emrine tahsis eder, her türlü askeri ve diplomatik katkıya hazır olduklarını açıklarlardı.

Örneğin ABD, işbirlikçi Şamun hükümetini zorla iktidarda tutabilmek için Lübnan'ı işgal ettiğinde İncirlik üssünü kullanmıştı. Aynı olanak, birkaç gün sonra Ürdün'e asker çıkaran İngilizlere de verilmişti.

Türk yetkililer, her seferinde, bu tür işgalleri "şükran duygularıyla karşıladıklarını", bu tür askeri operasyonları ABD'nin "hür dünya liderliğindeki kararlılığının bir göstergesi olarak coşkuyla desteklediklerini", Türkiye'nin "bütün olanaklarıyla müttefiklere hizmette hazır olduğunu" belirtmişlerdir.

Bazen Türkiye'yi yönetenler kraldan da kralcı bir tutum izlemişler, örneğin Suriye'de kabineye bir solcu bakan girdi diye önce ABD'yi müdahaleye kışkırtmışlar, sonra da kendileri Suriye

sınırında askeri manevralara girişmişlerdir. Araya Sovyetler'in girmesiyle de işler karışmış ve Amerikan Dışişleri Bakanı Dulles Türk yetkililerini yatıştırmıştır!

Türkiye, Süveyş Kanalı bunalımında da egemenlik haklarını kullanan Mısır'a karşı çıkan Batılı ülkelerden yana tavır almış, bu ülkeye yapılan üçlü askeri saldırıyı da desteklemiştir. DP iktidarının Cezayir ya da Tunus'un bağımsızlık mücadelesi karşısında takındığı utanç verici tutumsa hâlâ belleklerdedir.

O dönemde Türk egemenleri açısından, "dünyanın en güçlü devleti olan ABD'nin ve çağın yükselen değerlerini temsil eden Batı'nın yanında yer almak, müttefikleriyle başta askeri olmak üzere her alanda yakın işbirliği yapmak, iktidar bloğunun çıkarları açısından en doğru davranış"tı. Soğuk Savaş, beynelmilel sermayenin dünya çapında emeğe ve ülkelerin bağımsızlığına karşı bir saldırıydı ve Türkiye hakim sınıfları bu saldırıda militan bir görev almaya hevesliyidiler.

Türkiye, o günlerden bu yana hep emperyalizmin denetimi altında olagelmıştır, ama 1960'lardan başlayarak, çeşitli iç ve dış gelişmelerin etkisiyle, dış politikada 50'li yılların militan işbirlikçiliği aynen yinelenememiştir.

Ne var ki 40 yıl sonra bugün, DYP-SHP koalisyon hükümeti, militarizmle aynı militan işbirlikçiliğini yeniden uygulamaya koymuş bulunmaktadır.

Bugün de, aynen 1950'li yıllarda olduğu gibi, Türkiye, her sorun ya da olanak çıktığında ABD'yi, NATO'yu ve onların etki alanındaki BM'yi askeri müdahaleye kışkırtıyor, her Amerikan askeri müdahalesini alkışlıyor, ona her türlü askeri, moral, politik ve diplomatik hizmeti büyük bir iştiyakla veriyor!

Bugün de, Türkiye, aynen 50'li yıllarda olduğu gibi, Ortadoğu'da Batı'nın ve ABD'nin aktif destekçisi, çıkarlarının militan korucusu ve askeri müdahalelerin militarist işbirlikçisi durumundadır.

Bugün de, aynen 50'lerde olduğu gibi, Başbakan, "ABD ile uyumlu bir dış politikayı, onunla beraber militan ve militarist bir işbirliğini uygulamaya koymanın Türkiye'nin çıkarına olduğu" savını yineliyor, Dışişleri Bakanı her Amerikan müdahalesini coşkuyla onaylarken ve yenilerini sürekli isterken, bu kez Kore yerine

Somali'ye asker gönderiliyor, İncirlik Irak'a karşı Amerikan ordusuna kullandırılıyor, Çekiç Güç ülkeye yerleştiriliyor, NATO'nun Adriyatik'teki ablukasına katılmıyor, barışa karşı, Üçüncü Dünya'nın mazlum ülkelerine karşı taammüden saldırıya geçilmesinde emperyalizmle tam bir uyum sergileniyor. Hatta bugün uluslararası forumlarda Hikmet Çetin, dün Zorlu'nun olduğu gibi, meslektaşları arasında askeri müdahaleleri savunan en şahin bakan olarak temayüz ediyor, ABD ile en uyumlu yetkili olarak övülüyor.

Bu hükümetin dış politikasını Evren ya da Özal'ın politikalarıyla bile karşılaştırmak yanıltıcıdır; belki ABD'ye olan düşünsel ideolojik bağımlılıkları aynıdır, sermayenin hükümeti olma özellikleri birdir, ama en azından uygulamada 1950'den bu yana askeri, sivil hiçbir hükümet emperyalizmle bu kadar uygulamalı işbirliğinde bulunmadı, askeri müdahale şampiyonluğu yapmadı, militarizmi kışkırtmadı, barışa karşı cinayet işlemedi!

Dün ülkede yükselen burjuvazi, dünyada yükselen ABD ile teslimiyet temelinde militarist işbirliği yapıyordu; bugün ise bunalım içindeki egemenler, düşüş halindeki Amerikan hegemonyacılığı ile aynı tür bir işbirliği içindeler.

Tarih yineleniyor, ama bu kez gerçekten Somali'de de olduğu gibi bir televizyon şovuna, dünya kamuoyu ve gelecek kuşaklar nezdinde tam bir soytarılığa dönüşerek...

Gündem
25 Aralık 1992

Dış Politikada Militarizmin Kaynakları

Türk dış politikasında militarizmin birbirlerinin etkilerini artıran çeşitli kaynakları vardır.

Bunlardan ilki, Yeni Dünya Düzensizliğinin önderi ABD'nin Türkiye'ye dayattığı roldür. Her zaman belirtmeye çalıştığım gibi, bugün ABD, iç düzeninin yanı sıra, dış politikasını ve uluslararası ilişkileri de militerleştirmek zorundadır ve öyle de yapmaktadır. ABD için Türkiye, yeni saldırganlığının Ortadoğu ve Kafkaslar'daki uç karakolu, öncü jandarma gücüdür. Öncelikle ve Ortadoğu'daki "Amerikan istikrarı"nın, yani halklar üzerindeki "ölü toprağı"nın bekçiliğı görevi, doğası gereğı, Türk dış politikasının militarizasyonunu kışkırtmakta, geliştirmektedir.

Düzenin ilahının bu gereksinimi, Türkiye'yi yönetenlerin ve genel olarak sistemin ihtiyaç ve dinamikleri ile de kesiştiğinden daha da belirleyici olmaktadır. Türkiye'de sistem, toplumun en temel gereksinimlerini dahi karşılayabilmek için dışardan kaynak aktarımına ihtiyaç duymaktadır. Borç, kredi, hibe, vs. biçimleri alan bu transferler son 45 yıldır sistemi iyi-kötü ayakta ve işler tutan temel etken olagelmıştır. Bunun bedeli ise, her zaman, yardımı yapanların, yani emperyalistlerin çıkarlarının bekçiliğini yapmak olmuştur, çünkü Türkiye'nin karşılık olarak sunabileceğı başka bir hizmet yoktur. Türkiye, militer bir öz taşıyan jeopolitiğini pazarlamakta, ancak gerginlik ve çatışma ortamlarında değer kazanabilen stratejik konumu oranında da "yardım" koparıp ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Böylece de militarizm Türk dış politikasının yapısal bir özelliğine dönüşmüş olmaktadır. Bir başka deyişle, dış politikada militarizm egemenlerin geçim kaynağıdır, kazanç kapısıdır, iç şiddetle birlikte, toplumu yönetebilmek, düzenlerini ayakta tutabilmek için mahkum oldukları bataklıktır. Bunlar için bir zamanlar Soğuk Savaş "altın yumurtlayan tavuk"du ve o kesilince yeni jandarmalıklar için jeopolitik Ortadoğu'nun çöllerinde ve öteki çatışma bölgelerinde satışa sunuldu, ABD de en büyük alıcı olarak pazardadır.

Bu sistematik girdiye, tabii, Türkiye'nin ceberrut devlet geneğini, burjuvazisinin ıkkelliğini, genel düzeysizlik ve kültür yoksunluğunu, hoşgörü eksikliğini, ufuksuzluğu, ahlaki çöküntüyü ekleyebilirsiniz. Batı'ya olan ideolojik tutsaklık, resmi ideoloji ve YÖK cenderesi içindeki müfredat, 12 Eylül'ün silah gücüyle ele geçirilmiş her türlü medya, vb. de bu militarizm zehirini beslemekte, topluma saçmaktadır.

Egemenler kendi başlarına toplumun en basit gereksinimlerini dahi karşılamadaki yeteneksizliklerinin ayırında olduklarından ve değerler hegemonyalarının ne denli pamuk ipliğine bağlı bulunduğunu bildiklerinden en çok da demokrasiden korkmaktadırlar. Onu ihtiyaç duyduklarında askıya almanın bahanesi olarak da, aynen dış politikada olduğu gibi, içerde de düşman arayışı içindedirler. Ve bu iki (iç ve dış) düşmanın resmi ideolojinin demogojisinde birbirine bağlanabilmesini yeğlerler. Soğuk Savaş döneminde bu, Sovyetler Birliği ile yerli komünistlerdi. Şimdiyse, akıllarınca kendi yalanlarında Irak'a, Suriye'ye, yani genel olarak yeni ekmek kapıları Ortadoğu'ya ve hatta Rumlara, Ermenilere bağlayabileceklerini düşündükleri Kürtleri (akıl almaz bir cüret ve küstahlıkla güya 'kökü dışarda') iç düşman seçmişlerdir. Türkiye kendi Filistin'ine İsrail gibi davranmak istemekte, ne var ki, onun iç gücüne ve uluslararası desteklerine de sahip olamamaktadır. Bu nedenle de umursamazlığın panik ve şiddeti bizimkileri daha da acımasız yapmaktadır. Kürt sorununa politik, demokratik, adil, yani barışçıl çözüm üretmekten aciz olan egemenler sorunu askerileştirmekte ve mazlum Kürt halkını iç ve dış militarizm gereksinimlerinin payandalarından biri yapmaktadırlar.

Sistemin bugünkü umarsız çırpınışı, ayrıca, bir tür yayılmacılığı da bağrında barındırmaktadır. Her yerdeki Türk ve Müslüman için gösterilen abartılı ve sahte duyarlılık, kamuoyunun kışkırtılması ve hamiliğe soyunulması, komşularla ilişkileri zehirlemekte, gerçekleri saptırmakta, şovenizmi körüklemekte, maceracılığı ve militarist eğilimleri beslemektedir. 。

Sonuçta da, bugün Türkiye'de sistem için her yol militarizme ve onun çözümsüzlüğüne çıkmaktadır. Türkiye, onu kısıkvrak yakalayıp tutsak almış olanlarca doludizgin intihara sürüklenmekte ve bu sürüklenişinde de önce Kürt halkını, emekçi yığınlarını ve

bugünkü sınırlı haliyle de olsa parlamenterler rejimini feda etmektedir.

Unutmayın ki, hepimizi karanlıklara sürükleyen bu gidişten, ayrıca, sessiz kaldığımız sürece yine hepimiz sorumluyuz.

Gündem
11 Haziran 1992

Müdahale Hukuku

"Yeni Dünya Düzeni", beynelmilel sermayenin yeryüzünü kendi çıkar ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenleme stratejisinin adı. Amerika Birleşik Devletleri'nin öncülüğünde emperyalizm sömürü ve baskı düzenini değişen koşullara göre yeniden yapılandırıyor.

Bu yeni stratejiyi uygulamaya sokmak ve bu "emperyalist barışı"nın dayanaklarını oluşturmak için de bir "müdahale hukuku" yaratılıyor. Bu "hukuk" ilerde "yeni düzen" in de genel kurallarının çerçevesini çizecek. Buna göre, ABD önderliğinde emperyalizmin dünyanın her yerine istediği zaman silahlı müdahalede bulunma hakkı ve araçları yaratılıyor.

Evet, emperyalizm, dünya jandarmalığının kurallarını ve kurumlarını oluşturuyor. Örneğin, ABD önce suçlayacak; "insan hakları ihlalleri"ni önlemekten, serbest piyasanın korunmasına, uluslararası hukuka uyulmasının sağlamaktan yabancı yatırımları savunmaya; kimi tamamen düzmece, kimi halkları kandırmak, gerçekleri gizlemek için uydurulmuş, kimisi emperyalizmin çıkarları açısından gerekli ve o açıdan gerçek, bahaneler ve gerekçelere dayanan "suçlar" yaratılacak.

Sonra da, yine emperyalizm bu konuda karar verecek, "suç"u sabit görüp "suçlu"yu tespit edecek. Ve nihayet cezayı belirleyerek gidip yerinde infaz edecek! İşte size emperyalizmin hukuku, işte onun adaleti!

Emperyalizm, "yeni dünya düzeni" çerçevesinde bu kurallara işlerlik kazandıracak, onları uygulayacak kurumları da oluşturuyor. Örneğin, NATO yeniden yapılandırılıyor, bir barış örgütü olması gereken BM tümüyle bir savaş aracına dönüştürülüyor, güya barış çağının Avrupa'sında yeni yeni askeri örgütlenmeler gündeme getiriliyor.

Emperyalizm, dünyayı yağmalamak ve ganimeti garantiye almak için kural ve kurumlarını yeniden yapılandırırken iş-

birlikçilerini de devreye sokuyor kuşkusuz. Kendisine bu konuda en çok yardım eden ülkelerin başında da Türkiye geliyor.

Türkiye bir zamanlar ABD'nin, NATO'nun ardına gizlenip Soğuk Savaş kışkırtıcılığı yapmıştı. Aslında, İkinci Dünya Savaşı sonrası Türk dış politikası, önemli bir yanıyla, bu soğuk savaşçılığın öyküsüdür. Bu gerginlik ortamında Batı'nın militan fedailiğine soyunan Türkiye hakim sınıfları, karşılık olarak da, emperyalizmden mali, askeri, politik "yardım" koparıp egemenliklerini sürdürebilmişlerdir. Bu nedenledir ki, Soğuk Savaş'ın doğrudan bir ürünü olan F. Almanya ile birlikte "yumuşama"ya en fazla direnen ülke olmuştur Türkiye.

Benzer bir misyonu Türkiye bugün de yerine getiriyor ve sürekli olarak her olayda emperyalist müdahale için devreye giriyor, açık çağrı ve kulis yapıyor.

Türkiye, uluslararası ilişkilerin militarizasyonu ve emperyalist müdahalelerin gerçekleşmesi için çalışıyor, dış politikasını bu zemin üzerine oturtuyor!

Türkiye hakim sınıfları, "iç savaşları"nı, dışta da emperyalist savaşlarla eklemlemek istiyor!

Türkiye, savaş ve emperyalist müdahale çıkırtkanlığı yapıyor!

Türkiye, beynelmilel sermayenin "müdahale hukuku"nun taşeronluğunu yapıyor, sömürü ve baskıya direnen mazlumların üzerine silahla gidilebileceği bir dünyanın kural ve kurumlarının yaratılmasında aktif çaba gösteriyor, ona meşruiyet kazandırmaya çalışıyor.

Türkiye, bu yönetim altında barışa taammüden kastediyor!

Gündem

2 Temmuz 1992

Müdahale Hukuku ve Türkiye

Beynelmilel sermayenin bugün temel hedefi emperyalist devletlerin dünyanın herhangi bir yerine müdahale etmesine olanak sağlayacak kural ve kurumları oluşturmak, Yeni Dünya Düzeni'ni yerleştirerek uluslararası sömürgeciliği kalıcılaştırmak.

Uluslararası haydutlara müdahale hukuku yaratma uğraşlarında en büyük destek ise Türkiye'den gelmektedir!

Bugün Türkiye hükümeti, bütün diplomatik girişimlerini, bütün uluslararası propaganda etkinliklerini ve genel olarak dış politikasını, bu müdahale hukukunun oluşturulmasının olup-bittilerinin yaratılmasına hasretmiş durumdadır.

Türkiye'nin kırk haramileri, kendi soygun düzenlerinin tıkanmışlığını gördüklerinden, onun devamını ancak uluslararası haydutların düzenleriyle yeni bir eklemlenmede bulmaktadırlar. Bizim kırk haramilerimiz, ağababaları emperyalist haydutların ganimetlerinin bekçiliğini yapmayı, bunun sonucunda da onlardan gelecek ekonomik, politik, askeri desteklerle de düzenlerini sürdürme uğraşlarının soluksuzluğunda biraz nefes almayı hesaplamaktadırlar.

Ayrıca, tabii, Türk hükümetlerinin uluslararası haydutlara zaten isteseler de karşı durabilmeleri mümkün değildir, onlara bağlanmış oldukları emir komuta zinciri içinde, yeni düzeni kurma sürecindeki işbölümüne uygun biçimde davranmak zorundadırlar.

Üçüncü olarak, iktidar,Türkiye'nin ağır sorunlarını bir ölçüde de olsa, iç ve dünya kamuoyundan saklamak, dikkatleri başka yanlara çekmek, kitleleri avutmak, bir tür dış maceralarla uyutmak ve özellikle de uluslararası kamuoyuna karşı sureti haktan yana görünmek için de emperyalizmin çeşitli sahte bahanelerle giriştiği saldırıları desteklemekte, yani müdahaleleri kışkırtmakta, işgallerde fiilen yer kapmaya çalışmaktadır.

Tabii tüm bu nedenlere ek olarak, egemenler, bu uluslararası

müdahale ve sömürgecilik çağında belki kendilerine de biraz pay düşebileceğini ve düzenlerine taze kan pompalayabileceklerini ummaktadırlar.

Halk hareketlerini bastırmak, mazlum ulusların özlemlerini kendi himayelerinde saptırmak, sömürü ve baskı düzenini ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde güçlendirerek sürdürmek ve tüm bunlar için de saldırgan şiddeti yetkinleştirmek, tabii uluslararası haydutlarla onların yerel işbirlikçisi kırk haramilerin ortak stratejisidir. Bugün, emperyalist metropollerin yeni düzeninin temel değerlerinin bütün insanlığa dayatılmasındaki aktarma kayışı görevini mazlum dünyanın her ülkesindeki işbirlikçi odaklar üstlenmiş durumdadırlar ve bu Türkiye'de de böyledir.

Herhalde Türk hükümeti Somali'ye aç insanları doyurmaktan ziyade, başta uluslararası sömürgeciliğin müdahale hukukunun oluşturulmasına katkı için ve yukarıda saydığım nedenler yüzünden asker göndermiştir.

Bosna'ya müdahalenin baş kışkırtıcılığını yapan yetkililerimiz ise, bunu herhalde Müslümanlıkları tuttuğundan ya da Müslüman Slavları Türk sayıp Türklük damarlarının kabardığından yapmıyorlar. İnsanlıkları akıllarına geldi diyorsanız, herhalde onun sonuçlarını da önce yambaşınızdaki Kürt halkına karşı tavırlarında görmemiz gerekirdi.

Bütün bunlar bahanedir; liberal ve sosyal demokratların hükümeti yeni düzenin müdahale hukukunun oluşturulması ve uluslararası sömürgeciliğin yerleşmesi için çaba harcamaktadırlar.

Uluslararası haydutlarla yerel kırk haramiler, yeni düzenin müdahale hukukunun yaratılması sürecinde ve uluslararası sömürgeciliğin kural ve kurumlarının köşe taşlarının örülmesinde buluşmaktadırlar!

Bugünkü koalisyon hükümetinin dış politikasının tek işlevi ve özeti de budur!

Herhalde, halklarımız, mazlum insanlık ve uygarlık tarihi onları hayırla yad etmeyecektir.

Gündem
15 Ocak 1993

Türkiye Nereye?

•

Somali'nin işgaliyle iyice azıtan emperyalizm şakşakçıları, yeni düzenci güçlerin "yardım"ına mazhar olacak, yani işgal edilecek ülke listeleri yayınlamaya başladılar! Küstah, halklara saygıdan yoksun, ulusal onurdan bihaber işbirlikçi propagandistler, bir yandan Amerikan askerlerinin sözde "yardım" operasyonunu kut-sayarak dünyayı aldatmakta, öte yandan da yeni kurbanları hedef göstermekteler.

Evet, Yeni Düzen emperyalist sömürgecileri şimdi sıraya öteki ülkeleri koymaya başladılar. Artık azgelişmiş kapitalist ülkelerin tamamı yeni sömürgecilerce işgal edilmek tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Kiminde açlık, kiminde iç savaş, kiminde istikrarsızlık, kiminde de komşularıyla çatışmalar kışkırtılacak, ondan sonra da bu bahaneyle işgal güçleri devreye girecektir. Kimi zaman insan haklarının korunması, kimi zaman bir uluslararası anlaşmazlığın çözümü, kimi zaman insani yardım, kimi zaman da özel sermayenin ya da yabancı yatırımların korunması bahane olacaktır.

Ve bugün emperyalizmin bu saldırgan yeni düzenini destekleyen, onun silahlı saldırganlığına moral destek veren, askeri ya da diplomatik katkıda bulunan, hatta emperyalist güçlere sığınarak onların operasyonlarında yör alıp sağa sola kabadayılık taslayanlar da günü gelecek bu tür saldırıların hedefi olacaklardır!

En azından, şimdi bütün yoksul ülkeler, bu tür bir müdahale olasılığının şantaj ve tehdidi altındadırlar ve dolayısıyla da emperyalizmin dayatmalarına boyun eğmek, bağımlılıklarını sürdürmek durumundadırlar. Bu yeni düzeni destekleyen aymaz ve gafil yoksul ülkeler aslında işbirlikçi hükümetlerinin ihanetleri sonucunda bu korkunç tuzağın oluşturulmasında aktif olarak yer almakta, kendi boyunlarına ipi yine kendileri geçirmektedirler.

İşte Türkiye de yeni düzenin bu sömürgecilik ve müdahale senaryolarına aktif destek vererek, kimilerinin iddia ettikleri gibi

"dünya devleti" olmuyor, sadece, kendisi gibi ülkeleri yutacak dünya devlerine fırsat yaratıyor, imkân hazırlıyor, meşruiyet kazandırıyor, onların değirmenine kendi halkının kanını da taşıyor!

Bu işler böyle giderse, günü gelecek, bugünkü Türk dış politikasının mimarları Demirel, İnönü ve Çetin'in yarattıkları badirelerin bedelini bu ülke çok ağır ödeyecek ve Türkiye'nin diplomasi tarihi koalisyon hükümetinin gafletini mutlaka mahkûm edecek!

Türkiye, 1950'li yıllardaki Amerikan saldırganlığına da bugün olduğu gibi coşkulu bir destek vermiş, o zamanlarda da, bugün olduğu gibi, emperyalizmin baş destekçilerinden biri olmuştur. O yıllarda da Türkiye, bugün olduğu gibi, Amerikan emperyalizmini ve ona bağlı NATO gibi saldırgan askeri örgütleri mazlum halkların üzerine sürmekte son derece kışkırtıcı bir politika izlemiştir.

Türkiye, bu tutumu yüzünden de başta bölge ülke ve halkları olmak üzere neredeyse bütün mazlum insanlıkça tecrit edilmiş, emperyalizmin saldırgan bir piyonu olarak mahkûm edilmiş, itibarını yitirmişti. Sonraki yıllarda da halkımız ve hatta burjuva hükümetleri bu durumun çok sıkıntısını çekmiştir. Ülkenin alnına işbirlikçi hükümetlerce sürülen bu leke henüz daha tam olarak silinememişken, ve Türkiye'nin örneğin Cezayir özgürlük savaşına ilişkin tarihi ayıplarının izleri dost halkların toplum belleğindeki yerlerini korurken, bu hükümetin aymaz işbirlikçiliğiyle ülke bir yeni itibar erozyonuna uğramaktadır. Gerçekten de bugün dünyanın hemen her yerinde ve hatta emperyalist ülkelerde de Türkiye saygınlığı olmayan, politikaları kınanan, mahkûm edilen bir ülke durumundadır.

Bugün, kendi ülkesinde milyonlarca insan açken, ABD'nin Afrika'ya açları doyurmak üzere gittiğine kim inanır? Bu arada ABD, Somali'ye, psikolojik savaş ve sabotaj uzmanı Yeşil Bereliler'i de gönderiyor! Biz de burada Türk askerlerini alkışlarla, gözyaşlarıyla uğurluyoruz!

Nereye? Mazlum bir ülkeyi içine düşürdükleri korkunç durumdan yararlanarak işgal eden uluslararası haydutların yanında staj görmeye herhalde!

Demek Türkiye böyle "dünya devleti" olacak. Emperyalizmin saldırganlıklarında rol alacak, ona sığınarak, dünyanın dört bir ta-

rafına asker gönderecek, gücü yettiğinde kendi sağa sola saldırarak. Hani mahallelerde, iri toramanlara güvenip öteki çocuklara "posta atan", o kavga ederken arada arkadan yanaşıp tekme atan cılız oğlanlar vardır, kimse tarafından seilmeyen, hatta o sığındığı çocuk irisi tarafından da itilip kakılan, Türk egemenleri şimdi böyle bir role soyunuyorlar ve bunu, gazete köşelerine yerleştirdikleri propagandistleri aracılığıyla, onurlu bir misyonmuşçasına halka yutturmaya çalışıyorlar.

Türk halkı buna layık mı?

Bence değil, hiç değil, asla değil!

Anladık, yüzyılların baskısıyla sindirilmiş, kandırmacalarla kafası karıştırılmış, cahil bırakılmış, siyaset bezirgânlarınca dört bir yandan sarılmış, geçim kavgası içinde bunalmış... Bütün bunlar doğru doğru olmasına ama, yine de ben diyorum ki, biraz da layık olmadığını halkımız gösterebilir canım!

Gündem

24 Aralık 1992

İtibar, Referandum ve Türkiye

16-17. yüzyıllarda çağdaş uluslararası sistemin, yani birleşik ve merkezi ekonomik / politik birimlerin (ulusal devletlerin) doğmasıyla birlikte, "ulusal itibar" da bir "politik değer" olarak uluslararası politikada yerini aldı.

Merkantilizm döneminde, devletin (ya da daha doğru bir deyişle Egemen'in) itibarı, sahip olduğu "güç" ile doğrudan bağlantılıydı. Bir başka deyişle, "güç", "itibar" demekti ve devletin (Egemen'in, Prens'in) hakim olduğu toprak parçasının genişliği, yönettiği nüfusun çokluğu ve altın stokunun büyüklüğü ile doğrudan ölçülebilirdi. Tabii, "güç"ün, son çözümlemede, içerde ve dışarda, etkin "şiddet" kullanabilme yeteneği ile eşdeğer olduğu kuşkusuzdu. Bu durumda, "itibar", "güç", "şiddet" doğrudan birbirlerine dönüştürülebilen eşanlamlı "değerler" olmaktadır.

Merkantilizm, içerde "serbest ticaret"e karşı tüm engelleri ortadan kaldırıp bir yandan "ulusal" yapılar içinde burjuvazinin tarih sahnesine çıkma yolunu açarken, öte yandan da, "uluslararası ticaret"i engelleyerek aynı burjuvazinin "tek dünya pazarı" yaratma yolunu da tıkamaktaydı.

İşte bu çarpıklığın yolunu açma uğraşındaki burjuvazinin Saniyi Devrimi sonrasındaki ideolojisini temsil eden Liberalizm, uluslararası "serbest ticaret"i odak noktası alan başka çıkışla "dış itibar" kavramına da yeni boyutlar kazandırdı. "Serbest ticaret'ten "serbest (hür) talan hakkı'nı anlayan burjuvazinin ve giderek de, emperyalizmin belirlediği uluslararası normlar çerçevesinde, "ulusal itibar", güç yani kaba kuvvet, "şiddet" kullanabilme yeteneğiyle birlikte "sömürü yetisi" ile de ölçülmeye başlandı. Kuşkusuz, sömürü, "üzerinde güneş batmayan İmparatorluklar" ya da "beyaz adamın uygarlık yayma misyonu" gibi motiflerle, "kaba kuvvet" ise, "gunbot diplomasisi" ya da irili ufaklı paylaşım savaşlarındaki "kahramanlık menkıbeleri" gibi süslemelerle bezenmekteydi ama temelde "şiddet kullanımı" ve "sömürü", "itibar" madalyonunun iki

yüzünü oluşturmaktaydı. İdeolojik planda ise, "serbest ticaret"in getireceği varsayılan refah, demokrasi ve barış, "uluslararası talan"a Liberalizmin geçirdiği itibar kılıfları olmaktadır.

Burjuvazinin "geç kalmış" kesimlerinin seçeneği olan "milliyetçilik" ise, daha sonra, "ulusal itibar"lı, "şiddet"in kılıfsız ön plana geçirilmesi ve "ırk üstünlüğü" ilkesi ile tanımlıyordu. Örneğin, Hitler için "ulusal itibar", "ateş kusan Hans sürüsü" ile "iri memeli Berta"da somutlaşıyordu. Şiddet ile "ırk", "itibar"a ulaşan formülü ilkel kapitalizmin ilkel burjuvazisinde ancak böyle bulabiliyordu.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında tek bir "ulusal itibar" kavramından ya da birbirlerine dönüştürülebilen ölçütlerden söz etmek olanaksızdır. Kuşkusuz, daha önce de, "alternatif itibar" kavram ve ölçütleri ideolojik/düşünsel planda ortaya çıkmıştı. Marksist düşünce sisteminin, sadece kapitalizmin eleştirilerinin değil, aynı zamanda tarihin yazmadığı bilimsel "hümanist ütopyası"nın doğal uzantılarından biri de, kuşkusuz, apayrı bir "dış itibar" kavramıydı. Bununla birlikte, ayrı "itibar" kavram ve ölçütlerinin tam gerçeklik kazanması İkinci Savaş sonralarına uzanmaktadır. Hatta denilebilir ki, "ulusal itibar" kavramı, esas olarak, 1960'lardan sonra asıl köklü değişimlere uğramıştır.

Savaşın hemen ertesinde ve bütün Soğuk Savaş dönemi boyunca uluslararası düzlemde belirleyici "ulusal itibar" kavramı ABD'de biçimlendirilmiş ve oradan yaygınlaştırılarak dünyaya dayatılmıştır. Unutmamak gerekir ki, "ulusal itibar" nihayet "toplumsal algılamalar"la ilgili "kültürel" bir kavramdır ve Amerikan yaşam biçiminin çimentosunun beyinlere akıtıldığı ve Batı propaganda makinasının teslimiyeti altındaki bir dönemdeki "ulusal itibar" kavramının tanımlanması da bu çerçeve içinde oluşturulmaktaydı.

Gerçekten de, İkinci Dünya Savaşı sonrası yılları başatlığını yitirme sürecine girmesine karşın, uluslararası ölçekte belirleyiciliğini koruma durumunda olan kapitalizmin temel, olmazsa olmaz araçlarının, yani "şiddet" ve "sömürü" ölçütlerinin yanısıra "itibar" kavramına çok sayıda ve karmaşık yapay, sahte görünümünün ikame edilmesi başarısına tanık olmuştur. Soğuk Savaş süreci sırasında, kitlerdeki "algılama" mekanizmaları bilinçli propaganda yoluyla bozulmuş, sahte ölçütler "itibar"ın "nesnel" kaynakları olarak sunulmuş

ve asıl temel kaynaklar ("şiddet" ve "sömürü") neredeyse unutulmuştur. Daha da ileri gidilebilmiş, sistem, kendi doğasının "şiddet" ve "sömürü" unsurlarını "itibarsızlık" kaynağı olarak sunabilmek cüret ve başarısını gösterebilmiştir. Bu durumda, "demokrasi", "insan hakları", "tüketim", "refah", "barış", gibi kavramlar "dış itibar"ın kaynakları olarak gösterilmeye başlanmıştır. Bunlara ek olarak da, paylaşmaya ya da nasıl üretildiğine bakılmaksızın, gelir düzeyi ve dış ödemeler dengesi fazlalığı (Merkantilizmin 'altın stoku' gibi) veya üretim ilişkileriyle, üretim güçlerinin gelişmesinden soyutlanmış teknolojik atılımlar, önem kazanmaya başlamış, "itibar" kavramının tanımlanmasında belirleyici olmuşlardır. Bir yandan "Holywood filmleri"nin düşsel renkli dünyası, buzdolabı, fırın, renkli televizyon gibi tüketim maddelerinin yapay istatistikleri vb. "itibar" kavramını tanımlayan ölçütler olurken, öte yandan da, "şiddet kullanabilme" ile "sömürebilme", yetileri "dış itibar"ın temelini oluşturan gizil (ve gizli) gücü oluşturmaya sürdürmüşlerdir.

Bu arada, emperyalizm, "itibar" kavramını oluşturabilmekteki en görkemli başarısını da kazanabilmişti. Emperyalizm, "itibar"ın temelinde yatan "kendi kendine saygı"yı mazlum uluslardan almış, tekeline geçirebilmişti. Bu durumda, yaşam yasalarının bilincinde olmayan burjuvazinin "nihai utku"yu kazandığını, itibarının doruğuna ulaştığını sanması da kaçınılmazdı. Ne var ki, bu süreç içinde "insanlık tarihi"ne geçiş de hükmünü sürdürmekte, "itibar" kavramı da kaçınılmaz olarak, yaşam sürecinden etkilenmekteydi.

İşte bu noktada yaşam yasalarının getirdiği üç'lü bir gelişmeden söz etmek gerekmektedir: Birinci olarak, sahte, içleri boşaltılmış halde yapay ölçütler olarak insanoğluna sunulan "demokrasi", "insan hakları", "barış", vb. kavramlar, toplumsal bilinçte nesnel ölçütler olarak gerçeklik ve ivme kazanmaya başladılar. Bir anlamda, kurulan tuzak tersine çalışmaya başlıyordu. İkinci olarak, "itibar" kavramına getirilmeye çalışılan sahtelik, yozlaşma ve karikatürleşme sürecine girdi. İç itibarını "yakışıklı Kennedy" ya da "işçi anası Thatcher"de arayan burjuvazi, "dış itibar"da da "barışçı Reagan" ya da "demokrasiyi korumak için darbe yapan Pinochet'ler"e sığınmaya başladı. Tabii, giderek de, "sahte itibar" itibarsızlığın bataklığında boğulma yoluna girdi. Üçüncü olarak da, yaşam normlarını ayakları üzerine oturtmayı hedefleyen toplumsal

savaşının ve bilinçli bireysel çabaların etkisi, "itibar" kavramına insani boyutlar kazandırdı.

Sonuç olarak, artık günümüzde, "şiddet"in doruğunu ifade eden nükleer silahlar itibar kaynağı olmaktan çıktı. Aynı biçimde, "sömürü yetisi"nin kendisi ve sonuçları itibarsızlığın göstergeleri olmaya başladı. Bir zamanlar insanoğluna yutturulan tüm sahte göstergelerin tümüne sahip "ırk üstünlüğü"ne dayalı Güney Afrika artık itibarsızlığa bile layık görülüyor. Kültürel ve algılama çarpıklıkları düzeltildikçe, "taksitle tüketim çılgınlığının peşinde koşan yığınlar"ın bulunduğu ülkeler alay konusu oluyor, Holywood'un "Rambo"suna ya da gerçek yaşamın "Reaganlar"ı itibar yoksulluğunda çürüyor. Bilgisayarları, sayılarının çokluğuna bakılmaksızın, çocuklarına atari oynatmakta kullanan toplumlara ancak acınıyor. Artık uluslararası toplumda "demokrasi", "insan hakları", "barış", vb. kavramlar ülkelere saygınlık, itibar kazandırıyor. 1960'larda "başkaldıran", azgın "yeni sağ"ın saldırganlarına tanık olan 1980'lerdeyse "direnen" insan sayısı toplumların itibar kaynağını oluşturmaya başlıyor.

Birkaç yüzyıldır sistemin geleneksel ve sonradan bulma "itibar kaynakları" günümüzde artık iflas etmelerine ve hatta giderek "itibarsızlık" ölçütlerine dönüşmelerine karşın, ne yazık ki, Türkiye'de egemen çevrelerde geçerliliklerini sürdürüyorlar. Türkiye bugün, "özgürlük" yerine "çelik disiplinli birlik ve beraberlik" ile, "insan hakları" yerine "sanıkları bülbül gibi konuşturma teknikleri" ile, "sivilleşme" yerine "golf oynayan paşalar" ile, "kültürel gelişme" yerine Houston'da Zagor okuyan Başbakanlarını hastanede ziyaret eden "altın bilezikli tombul hanımlar" ile çağdaş dünyada "itibar" arama yanılgısının peşinde.

Tüm bu olumsuzluklara karşın, Türkiye'ye onur ve itibar kazandıranlar da çığ gibi büyüyor. İçerdekiler, dışardakiler ve şimdi "güneşin sofrası"nda buluşmuş olanlar dışında. 1982 anayasa referandumunda Türkiye'ye çağdaş dünyada itibar kazandıran bir avuç insan vardı. Son referandumda ise, tüm tuzaklara karşın, sayıları 12 milyona yaklaştı. Demokrasiye karşı kurulmuş tuzaklar aşıldıkça bu sayılar da artacak; tabii onlarla birlikte Türkiye'nin onuru da, saygınlığı da, itibarı da...

*Gün
Ekim 87*

Palavra

Egemenlerin uydurduğu bir tehlikeli palavra yaşamı tüm boyutlarıyla zehirlemeye devam ediyor. Bu, "Adriyatik'ten Çin'e Türk Dünyası" palavrası; kapsadığı alan kadar büyük bir palavra.

Bu nasıl bir dünya ki, birbirlerinin dilinden anlamayan, tarihi, kültürü, kimliği farklı insan toplulukları "tek bir millet" kavramı altında toplanabiliyor? Palavranın büyüğü ise, hemen arkadan geliyor; efendim, bu büyük "Türki millet" Türkiye'nin önderliği altında bir araya gelmeyi özlüyormuş. Tabii ki, aslı astarı yok.

Şimdi yaşamın her alanındaki mebzul miktardaki şarlatan "Adriyatik'ten Çin'e Türklük Dünyası'nı satmaya çalışıyor. Politikacısı, türkücüsü, uğursuzu, dolandırıcısı, tüccarı... Tümü birden, bir yandan milleti kandırıyor, öte yandan da birer şovenizm bezirgânı kesilip toplumsal dokuya zehir kusuyorlar.

Düveli Muazzama'nın eteğinden tuta tuta kendine bir yer arayan bizim egemenler de şimdi dişlerine göre sandıkları toplumları gözlerine kestirmişler liderlik taşıyorlar, düşlerinde moral kazanıyorlar. Oysa, boş bir hayal peşinde koşuyorlar, aslında bunu onlar biliyorlar da ne tuttursak kârdır diye oralara soygun seferlerine çıkıyorlar. Ama adamlar bizden uyanık, onlar da kimi tutsak da kazıkласak peşindeler.

Yine de Türkiye'nin bu kendi palavrasına inanıp hem kendi başına iş açması, hem de "Türki kardeşler"e zarar vermesi mümkün.

Bir defa, böyle bir liderlik saplantısı dış politikada sonu belli maceralara yol açabilir. Bizimkilerin sırtını sıvazlayıp kendi taşeronu olarak oralara sürmeye çalışan emperyalistler de ateşe benzin döküyorlar. Tabii, bu "Türklük" macerasının, aptal bir Osmanlı serüvenine ve dolayısıyla da bozgununa dönüşmesi aynı bir olasılık. Bu gidişin toplumsal yapının her boyutunda yaratacağı tahribat da işin cabası.

Şimdi oralarda İran'la bir rekabete girişiliyor; biz Batı'nın değerlerinin uğruna bu yarıştayız, İranlılarsa kendi İslam Dev-

rimlerinin normlarını yerleştirmek için. Tabii bu rekabet ve bu karışmacılığın sonunun herkes için zararlı olacağı kuşkusuz.

Araplara bir bakın; "Türki Cummhuriyetler" le kıyaslanamaz bir biçimde ortak değerlere sahip olmalarına karşın hâlâ "tek devlet" çatısı altında toplanma sürecinin başında dahi değiller. Üştelik, Mısır-Suriye-İrak üçgenindeki liderlik rekabetinin cenderesinde bundan giderek uzaklaşıyorlar da.. Bu durumda, Kafkaslar ve Orta Asya'da bir Türkiye önderliğini kim ciddiye alır? Hani ne demişler, "kendi muhtaç bir dede..."

Ama Türkiye'nin karışmacılığı da sürüyor. Azerbaycan'da Elçibey açıkça "Türkiye ve ABD seğıimlerde bizi destekledi" diyor. Muttalibov'un devrilmesi "bizim çocuklar bu işi iyi becerdi" diye alkışlanıyor. Türkiye'nin askeri uzmanlarının Azerbaycan'da cirit attıkları herkesin malumu.

Tabii tepkiler de söz konusu. Azerbaycan Milli İştiklal Partisi Genel Başkanı İtibar Memedov, Türkiye'nin ülkesinin içişlerine karışmasından şikayet ediyor. Kazakistan Cumhurbaşkanı Nazarbayev, Türkiye'yi kastederek, Azerbaycan'ın kışkırtıldığını, bölgenin Lübnanlaştırılmak istendiğini söylüyor. Demirel'se, bütün karışmacılığın kapsayıcı ve yozlaştırıcı kavramı olan "İştikrar"ı onlara tavsiye ediyor; aynen ABD'nin Türkiye'ye yaptığını gibi!

şimdi Türkiye halkı karar verme durumunda. Bir zamanlar Sultanlar, Paşalar için İşlam uğruna dünyanın dört bir yanında kan döken bu halk şimdi de beyler, patronlar için "Türklük" uğruna yad ellerde telef olmaya hazır mı? Onun emekçilerinin çocukları cephelere sürülecek, sonra da politikacılar New York'ta, Cenevre'de onların kanı üstüne diplomatik pazarlık yapacaklar, kışkırtıcı gazeteciler de lüks otellerde bu görüşmeleri kamuoyuna yansıtacak.

Türkiye devleti ve burjuvazisinin Kafkaslar ve Orta Asya'ya ilişkin militarist politikalarına ve karışmacılığına karşı çıkmak bugün için hem onlara, hem de Türkiye halkına yapılacak en büyük iyiliktir.

Halka karşı bu sovenizm kışkırtması engellenmeli, yapay beklentilerin kofluğu açığa çıkartılmalı, bu palavra balonu patlatılmalıdır.

Gündem
4 Ağustos 1992

Türkiye Emperyalist mi?: Azerbaycan'dan Dönen Yanlış Hesap

Emperyalizmin "Yeni Dünya Düzeni" saldırısında kendine pay çıkarmaya çalışan Türkiye burjuvazisinin ilk hesabı Bağdat'tan dönmüş, "bir koyup üç almak" hayalleri boşa çıkmıştı. Hesabın bakiyesini de Azerbaycan gördü ve aptalca bir rüya son buldu.

Yeni dünya koşullarında Amerikan militarizminin şemsiyesi altında emperyalist ganimet sofrasında, mümkünse yer ya da, en azından, masadan düşecek kalıntılardan pay almak açıkgozlüğü, açgozlu bir dış politika saldırganlığını gündeme getirdi bizim sonradan görme ilkel burjuvamızda. Turgut Özal'ın kişiliğinde somutlaşan ve medyadaki kimi çığırtkan dönemlerce de kamuoyuna satılan bu girişimci-işbiririci dış politika anlayışının eskiye göre bir farkı vardı.

Buna göre, çok boyutlu bağımlılıkları nedeniyle zaten emperyalizmin kendisine biçtiğı kirlı rolü oynamak zorunda olan hakim sınıflar, bu kez, hiç olmazsa, yerine getirmeye mahkum oldukları görevleri sonucunda kendilerine de birazcık pay ayırma kurnazlığını ve ataklığını geliştireceklerdi. Bu, patronu adına haraç toplayan fedainin, topladığı paradan, efendinin bahşisi dışında ayrıca birazını da cebe indirmesi gibi bir şeydi.

Böylece, kendi sokağında, mahalle ya da semt kabadayısının kanatları altında, bir müdahale alanı da oluşturma hayalleri egemenlerde oluşmaya başladı.

Buna ek olarak, ağır sorunlar karşısında umarsız kalan, çözümsüzlükler girdabında boğulan, toplumsal beklentilere yanıt veremeyen bunalım içindeki egemenler, bir yandan kamuoyuna hayali de olsa kimi umutlar verebilmek, bir yandan da içerde uyguladıkları militarizmin dış uzantısı olarak yayılmacı-saldırgan bir dış politikayı gündemlerine aldılar.

Bu arada, özellikle Ortadoğı'ya ilişkin olarak, Türkiye'ye "Yeni Düzen" in kırbacı rolünü biçen ve Balkanlar ile Kafkasya'da

da Batı'nın özelleştirmeci-serbest piyasacı-laik modelinin taşeronluğu misyonunu dayatan emperyalizm de nispeten daha aktif bir dış politikayı öngörmekteydi. Türkiye üzerindeki Amerikan-Alman çekişmesi de egemen sınıflara yanıltıcı da olsa bir hareket alanı yaratmış gibiydi.

12 Eylül'de süngü zoruyla emekçilerden transfer ettikleri mil-yarlara, sonraki on-onbeş yılda yoğun sömürü ile trilyonlar ek-leyen ve böylece palazlanan hakim sınıfların hayal gücü de art-mıştı. Dünyadaki son gelişmelerle toplum üzerindeki hegemonya mücadelesinde emeğe karşı bir tür "entelektüel üstünlük" ka-zandıkları yanılması da Türkiye burjuvazisini cesaretlendirmişti. Taşların bağlanıp köpeklerin serbest bırakıldığı bir ortamda, bur-juvazinin sonradan görmeliğinin obur iştihasıyla dış politika ala-nında gözü kara ataklık, haddini bilmez bir inisiyatif ortaya çıktı.

Bu arada, Ortadoğu, Amerikan emperyalizmi-İsrail siyonizmi-Türk militarizmi-Arap işbirlikçiliği ile kuşatıldı ama Türkiye'ye bekçilik yaptığı ganimet sofrasından pek bir kısıntı bırakılmadı.

Arkadan, Yugoslavya'ya yapılacak bir askeri müdahalede Tür-kiye'ye yer verilmeyeceği ortaya çıktı. Egemenlerin ölçsüz sal-dırğanlıkları bütün Balkanlar'da ve hatta kimi emperyalist odak-larda Türkiye'ye karşı bir tedirginliğin doğmasına neden olmuştu.

Hükümet, "Yeni Düzen"in başka ülkelere, emperyalizmin, beynelmilel sermayenin çıkar ve ihtiyaçları doğrultusunda, askeri müdahalesini öngören bir uluslararası düzeni kurmak, onu yay-gınlaştırıp meşrulaştırmak, bir "müdahale hakkı hukuku"nun ya-ratılmasının koşullarını yaratmak ve nihayet Balkanlar'dan Or-tadoğu'ya, Kafkaslar'dan Afrika'ya emperyalist müdahaleleri kışkırtmak için aktif bir çabaya girişti. Bu kargaşada kendisine de küçük "müdahale alanları" yaratılabileceğini, Kürt Başkaldırısı'nın da bu olanaklar çerçevesinde ezilebileceğini düşündü. Sırf bu iş-lere faydası dokunur diye, Somali'ye asker gönderilip bir büyük in-sanlık suçuna ortak olundu.

Ne var ki, Ortadoğu'daki başarısızlığı Balkanlar'daki dışlanma izledi. Bunun sonucunda da, egemenlerin gözünde hedef olarak sa-dece "Türki Cumhuriyetler " kaldı.

Türkiye Batı'nın kendisine biçtiği taşeronluk rolünü ve do-layısıyla da çapını çok aşan bir haddini bilmezlikle buralara gözü

dönmüş burjuvasının yağma hırsıyla saldırdı. Ülkücüsü, hayali ih-racatçısı, mafyası, MİT ajanı, kontrgerilla uzmanı generali, diplomati ve politikacısıyla gerçekleşen bu görgüsüz, kaba talan saldırısı kar-şısında, "Türki Cumhuriyetler"in bürokrat-burjuvalaşma yolundaki "ben bunlardan ne koparabilirim" üçkağıtçılığını buldu. Birbirini itme hesabındaki iki müflis tüccarın bu karşılaşması, kaçınılmaz ola-rak, demagojik-unsurların ağırlık kazandığı bir şarlatanlığa dönüştü.

Bu gelişmenin Azerbaycan'daki yansıması Elçibey ve eki-biydi.

Türkiye, Azerbaycan ile hastalıklı bir ilişki kurar, bölgeyi Bal-kanlaştırma yönünde içişlere müdahaleci bir tavır geliştirirken ve yabancı bir faşizan militarizmi serbest piyasa ile allayıp pullayıp bölgeye dayatmaya kalkışırken, kuşkusuz, bu sürece karşı, hem bu Cumhuriyetler halklarında, hem bölge ülkelerinde, hem de kimi emperyalist odalarda tepkiler de oluştu.

Böylece, en çok da Azerbaycan kendisini Türkiye-Rusya-İran şeytan üçgeni içinde buluverdi.

Bu çerçeve içinde aslında, bölgede kurulan çıkar sofrasında en zayıf konumda bulunan Türkiye idi. İran, herşeyden önce, başka çıkar çevrelerinin bir taşeronu, beynelmilel sermayenin bir aracısı ve Rambo'nun kılıcı olarak değil, kendi öz değerlerinin taşıyıcısı olarak, kendi "Devrim"ini ihraç etmek üzere bölgedeydi. Dış po-litikasını da, görgüsüz oburluğun yağmacılığı ve dönek cazgırlığın Amerikano-faşistliği ile değil, binlerce yıllık deneyimin ağırbaşlı diplomasi birikimiyle yürütmekteydi. Nihayet, Azerilerle birlikte yaşıyor olmanın getirdiği olanaklara sahipti. Rusya ise, askeri gü-cünden ekonomik bağlara, yüzyılların birlikteliğinden Rus nüfusa kadar bir dizi kozla kumar masasındaydı. Batılı ülkelerse, sermaye, teknoloji, know-how gibi üstünlükleri ve en çok da sömürü de-neyimleri ile kulağı kesik soyguncular olarak devredeydiler.

Sonuç biliniyor: Türkiye egemenlerinin bu boylarından büyük maceraları da fiyasko ile bitti! Hakim sınıflar, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne, sesi ta Hint'ten Çin'den duyulan (ama Ankara'da du-yurulmayan) şamarları yediler ve yerel işbirlikçileriyle birlikte boz-guna uğradılar.

Nihayet, Aliyev gibi çok makul bir şahsiyet olmayan biri bile sonunda "Türkiye ile ilişkilerimiz normal olmalı, uluslararası hu-

kukâ uygun, iki bağımsız devletin ilişkileri gibi olmalı" diyerek Azeri elit arasında devlet adamlığının asgarisine sahip olanların ve yeni devletin hiç olmazsa Türkiye'nin olduğu kadar bağımsızlığını arzulayanların varlığını gösteriyordu. Aliyev'in, Azerbaycan'ın BDT üyeliğini imzalarken "sorunlarımızı tek başımıza çözemediğimiz için üye oluyoruz" demesi de, hem Türkiye'nin "emperyalist" aczini, hem de Rusya'nın oyundaki gücünü göstermesi açısından çok anlamlıydı kuşkusuz.

Bu maceranın TC açısından hüsrarla sonuçlanması tabii hayırlı bir gelişmedir.

Şimdi Türkiyeli komünistler açısından önemli olan, bu maceranın teorik çözümlemesini yapmaktır.

Bu yazıda ben, olayın sadece bir boyutu üzerinde durarak bir tartışma başlatmak istiyorum.

Türkiye'nin yukarıda özetle değindiğimiz dış politika ataklığını, kimi çevreler Türkiye'nin emperyalistliğinin ya da emperyalistleşme sürecinin bir kanıtı ve göstergesi olarak yorumladılar.

Bu yorumcular, haklı olarak, çözümlemelerinin temeline hakim sınıfların içerdeki (özellikle de Kürt sorununda) ölümcül bunalımını ve umarsızlığını koydular ve buradan hareketle de, emperyalist bir dış politikanın krize karşı bir önlem olarak uygulamaya konulduğunu öne sürdüler.

Bence bu çözümleme herşeyden önce, Türkiye'nin dışı, yani emperyalizme, onunla aşık atamayacak, onunla rekabete giremeyecek ölçüde bağımlı olduğunu gözardı ettiği için yanlıştır.

İkinci olarak bu yaklaşım, emperyalizmin bugün teknik olarak tek doğru anlayışı ifade eden leninist tanımıyla da çelişmektedir. Türkiye, nesnel yapısı ile emperyalist olamayacak bir ülkedir.

Bence bugünün Türkiye'sini, dış politikası açısından (ve Kürt sorununa ilişkin konumundan bağımsız olarak), daha çok, militarist-hegemonyacı bir güç olarak tanımlamak gerekir. Bu tür bir güç, emperyalist olanın aksine, ekonomik-ideolojik-kültürel-teknolojik-politik incelik, temel ve olanakların yerine, bunlardan yoksun olarak, salt kaba güce dayanır ve bunu bile aslında emperyalist güçlere dayanmakta bulur. Bu tür ülkelerin ilkel burjuvalarında, ince sömürü yeteneği yerine kaba haraç mantığı ege-

mendir. Bunlardaki asıl dürtü, geç kalmışlığın sermaye yetersizliği ile emperyalist ağababalarına haraç verme zorunluluğunun yarattığı yoğun sömürü, vurkaç yöntemidir.

Türkiye, olsa olsa, vurguncu bir burjuvazi ve emperyalist efendi için vurucu bir güçtür!

Emperyalizm, bizim egemenlerimizin harcı değildir!

Türkiye'nin bugünkü dış politikasında iç dinamiğe ve dolayısıyla da burjuvazinin bunalımına, sistemin iflasına belirleyici rolü tanımak doğrudur. Ama her egemen sınıf, bunalımına ancak kendi güç ve yeteneklerine göre çareler bulabilir, Lenin, "Emperyalizm" kitapçığında Cecil Rhodes'in bir arkadaşına şunu söylediğini aktarır: "Bir gün (işçi semti) Doğu Londra'dan geçerken işsizlerin bir toplantılarında 'ekmek, ekmek' diye haykırışlarına tanık oldum... Ve emperyalizmin gerekliliğine bir kez daha inandım."

Evet doğrudur, Türkiye hakim sınıfları da, bugün emeğin sesiz çığlıklarını o keskin sınıfsal içgüdüleriyle çoğu solcudan daha iyi duyarken, Kürt Başkaldırısı'nın korkusuyla malülken, devrimcei mücadelenin potansiyeli karşısında için için korkarken, dış saldırganlığın önemini daha iyi anlamakta, militarizmin dışa da yansıtılması zorunluluğunun ayırdına varmaktadır.

Ne var ki, tarihsel mirası, bugünkü umarsızlığı ve bağımlılığıyla bulabileceği çare asla emperyalizm olamaz; hakim sınıflar olsa olsa emperyalizmin uşağı bir saldırganlık sergileyebilir.

Nitekim bugün yaptıkları da budur ve Kafkaslar'da "yitirdikleri", Azerbaycan değil, kendi ham hayalleridir.

11 Ekim 1993
Emeğin Bayrağı

Sosyalizm

Bunalım ve Kurtuluş

Emperyalizmin gönüllü sözcüsü döneğlerin tüm yalanlarına karşı kapitalizm büyük bir bunalım yaşıyor. Bu bunalım kendini en çok da emperyalist ülkelerde gösteriyor. Çoğunluğu oluşturan geri kapitalist ülkeler ise zaten artık bunalımlardan etkilenmeyecek halde; hani doktorun "Ne isterse yiyebilir" dediğı ölümcül hasta gibi onlar.

Tabii bunalım kapitalizmin doğasında mevcut, onun ayrılmaz bir parçası, para babalarının kapitalist cennette yaşayabilmesi için emekçilerin ödemesi gereken cehennem bedeli.

Bununla birlikte, 1980'li yılların "vahşi kapitalizm" uygulaması, o çok övülen ve "serbest piyasa, serbest ticaret" denen arsız soygun politikası bunalımı daha da arttırdı. Son on-oniki yıl içinde, 1970'li yılları dünya bunalımını atlatmak, bedelini her yerde emekçilerle yoksul halklara ödetmek ve zengini daha zengin yapmak için uygulamaya konulan Friedmanist politikalar bütün "denge"leri altüst etti, ekonomileri için için kemirerek bugünkü daha büyük bunalımın temellerini attı.

Her ülkede bir avuç işbirlikçi zengini kollayan ve emperyalist ülkelerin mazlumların sırtından bir süre daha geçinmesini sağlayan bu sistem de şimdi iflas etti. Artık emilecek emekçi kanı, talan edilecek dünya malı, anlatılacak ahmak masalı kalmadı.

Liberal iddia bir kez daha iflas etti. Globalizm diye yutturulan emperyalist ilişkiler ağı ve serbest ticaret bu kez de eşitsizlikleri arttırdı, zenginle yoksulun arasını açtı, barış yerine çatışma ve bunalım getirdi. Serbest piyasa da yine eskiden olduğu gibi tekelleri yaratıp güçlendirdi, emek-sermaye çelişmesini keskinleştirdi, sömürü ve ikiz kardeşi baskıyı arttırdı.

Şimdi, emperyalist ekonomilerin büyüme hızı düşüyor. Durgunluk artarken bu ekonomilerin birbirlerini ticaret partnerleri olarak canlandırmaları da söz konusu olamıyor, tersine birbirlerini zincirleme olumsuz yönde etkiliyorlar. Borçlanma, bankacılık sisteminde çatırdamalar ve hepsinden de önemlisi işsizlik tüm sistemi tehdit ediyor.

Bu bunalım içinde debelenen emperyalist mafya ise, her zaman olduğu gibi, faturayı mazlum uluslara ve emekçilere çıkartıyorlar, bu arada faiz oranlarıyla filan da birbirlerine kazık atmaya çalışıyorlar. Şimdiden örneğin İngiltere'de kamu harcamalarında önemli kısıntılar yapma planları kotarıyor. Zengin Batı'nın emekçi sınıflarının kazanımları ellerinden alınıyor, işsizlik artarken işsizlik sigortası kısıyor, sağlık, gıda gibi zorunlu giderlerdeki yardımlar azaltılıyor. Tabii bu kez de, çalışanların harcamaya gücü azaldığından durgunluğu gidermek mümkün olamıyor. Yani, neresinden bakılırsa bakılsın patronların işi zor; 80'li yılların büyük soygununun hastalıkları, deyim yerindeyse ahı çıkıyor.

Marx ne demişti ?

" Özetlemek gerekirse, toplumun bugünkü koşullarında serbest ticaret ne demektir? Sermayenin özgürlüğü. Ücretli emeğin sermaye ile olan ilişkisinin sürmesine izin verildiği sürece, malların değişimini ne denli avantajlı koşullarda gerçekleştireniz de, daima sömüren bir sınıf ve sömürülen bir sınıf olacaktır... (Bu durumda) tek sonuç, iki sınıf arasındaki çelişkinin daha da netleşmesi olacaktır...

Kozmopolit sömürüyü evrensel kardeşlik olarak adlandırma düşüncesiye ancak burjuvazinin kafasında oluşabilir... Serbest ticaret yandaşları, bir ulusun ötekinin zararına nasıl zenginleşebileceğini anlamıyorlarsa, buna şaşmamalıyız, çünkü aynı kişiler aynı ülke içinde bir sınıfın ötekinin zararına kendini nasıl zenginleştirebildiğini anlamayı da reddetmektedirler."

Sömürülenler ise, anlamaya anlamaya bir gün mutlaka anlayacak ve anladıkları gün de asıl işin değişirme olduğunu kavrayacaklardır. O gün geldiğindeyse, insanlık kurtuluşa ve insan olmaya dev bir adım atmış olacaktır.

Gündem
25 Temmuz 1992

Çelişkiler

Dünya çapındaki ideolojik saldırının satmaya çalıştığı refah ve işbirliği çağı safsatasına karşın bir "çelişkiler" ve "çatışmalar" çağına girdiğimiz kuşkusuz. Kapitalizm ve emperyalizm her yerde sömürü ve baskıyı artırdıkça yaşamı daha çok şiddetle örüyor, çelişkiler-keskinleşiyor, direniş tohumları ekiliyor, çatışmalar derinleşiyor.

Aslında bu yeni bir dünya düzeni değil, yeni bir dünya düzensizliğidir söz konusu olan. "Düzensizlik", "çelişki", "çatışma" ve "şiddet", kendini üç alanda birden gösteriyor.

Zengin efendilerin, yeni ilahların dünyası içten içe kaynıyor. Dünyayı ortaklaşa yönetenler, ganimetin paylaşılmasından, yağmanın dağıtım oranlarından pek de hoşnut değiller. Büyük patron "ABD" her alanda gerilerde kalırken, palazlanan ötekiler, "Japonya'sı", "Almanya'sı" kıpırdanıyorlar. Direnenleri ezmede, emeği bastırmada, sistemi korumadaki işbirliği, yani ortak düşmana karşı birlikte tavır almadaki "tesanüt", talanın bölüşümünde, yerini rekabete, giderek çatışmaya bırakıyor. Biliyoruz ki, bu pek uygar görünen beynelmilel sermayenin temsilcileri, birbirleriyle "sömürüden daha çok pay kapma" mücadelesinde pek de vahşileşebilirler. Birinci ve İkinci Dünya savaşlarıyla irili ufaklı yüzlerce savaşın vahşeti bunun açık kanıtlarıdır.

"Çelişki" ve "çatışma", doğal olarak, ezenle ezilen arasında da derinleşerek sürüyor. "Emperyalizm", bir yandan "sömürü" ve "baskı"yı bütün acımasızlığıyla dayatıyor, öte yandan da saldırısına karşı direniş tohumlarını da ekmiş oluyor. Haksız şiddete karşı başkaldıranların haklı şiddeti dünyayı sarsıyor. Zulmün militarizmi ile kurtuluş iradesinin meşru savunması çatışıyor.

Geri kapitalist ülkelerde ise, "şiddet", "çelişki" ve "çatışma" yaşamın her alan ve boyutunda hükmünü icra ediyor. Bir yandan bu ülkelerin içinde, bir yandan da aralarındaki ilişkilerde şiddet öne çıkıyor, "yoksulluk", "haksızlık", "gerilik" milyonların yaşamını karartıyor. Hak isteyen emekçi sınıflar, onurlarını arayan

halklar, ulusal, dinsel, sınıfsal nitelikli direnişler geri kapitalizmin kendine özgü koşulları içinde tüm bu çelişki ve çatışmalar içinde kurtuluşun da umut verici kıvılcımlarını çakıyorlar.

Evet, yeni dünya düzensizliğinde egemen olan çelişkiler, çatışmalar, mücadeleler. Yeni düzensizlik, kargaşa, baskı, çatışma ve şiddet dayatıyor. Ona teslim olmayanlarsa sancılı doğumların ebeliğini yapıyorlar!

"Çelişkiler daha iyi bir dünya kavgasının yolunu gösteriyorlar! Çelişkiler, umut çiçekleri açıyorlar!"

Bu arada çelişkiler içimize de yansıyor. Onları çözdükçe insanlaşıyor, insanlaştıkça ezilenlerin safındaki yerlerimizi alıyoruz! Çelişkiler bizi de çözüyor.

"Yaşamın yasaları hükümlerini icra ediyorlar!"

Gündem
25 Haziran 1992

Kolomb ve Kapitalizmin Tarihi

Kristof Kolomb'un Yenidünya'yı "keşfi" ve sömürgeleştirmesinin 500. yılı kutlamaları geçtiğimiz hafta başında yapılan törenlerle bitti. Kapitalizmin tarihçileri, sosyolog ve antropologları, ideologları, propagandistleri, politikacıları, yayıncıları ve işadamları, bir evrensel üretim ve değişim sistemi kuruluşunu her zamanki gibi gerçekleri tahrif ederek andılar.

Marx ve Engels, Manifesto'da, Uzak Asya ile Amerika'nın istilasının önemini şöyle değerlendirirler: "Amerika'nın keşfi, Kutbun geçilmesi yükselen burjuvazi için yeni olanaklar yarattı. Doğu Hindistan ve Çin pazarları, Amerika'nın sömürgeleştirilmesi, kolonilerle ticarete, deniz ulaşımına, endüstriye, o ana dek bilinmedik ölçüde ivme kazandırdı ve dolayısıyla da çökmekte olan feodal toplumdaki devrimci unsurlar hızlı bir gelişme sağladı."

Böylece de bu istila ve sömürgeleştirmeden sonra ezen ve ezilenlerden oluşan ve günümüze dek gelen eşitsiz dünya sistemi doğmuş oldu! Samir Amin'in ifadesiyle, "1492'de başlayarak yaratılan dünya, kapitalist sömürü ve uluslararası eşitsizliğe dayalı bir sistem olarak, beş yüz yıldır ne idiyse öyle kaldı."

Kapitalizm, bugün olduğu gibi, dün de milyonların sefaleti ve kanlı bir sömürü üzerinde yürüttü gelişmesini. Burjuvazinin yücelterek tarihe mal ettiği sömürgeci atası Kolomb, aslında altın ve yağma peşinde olan bir kıyıcıydı. Biyografisini yazan Hans Koning onu "gangster mentalitesi"ne sahip biri olarak tanımlıyor!

Avrupa kökenli kapitalizmin dünyaya karşı bu ilk saldırısı sonunda Latin Amerika'da, Afrika'da ve Asya'nın büyük bir bölümünde yerli halk korkunç bir kıyıma uğratıldı, bütün zenginlikleri talan edildi, yaşam biçimi ve kültürel yapıları bütünüyle tahrip edildi ve hepsi global kapitalist ekonomiye entegre edilerek az gelişmişliğe mahkûm edildiler.

Uğursuz globalizm bugün olduğu gibi dün de sömürü ve baskı anlamına geliyordu!

Burjuvazi koca kıtaları "keşfederken" fiilen, hukuken ve

moral açıdan orada yaşayan halkları insandan saymıyor, kùltùrlere karşı vandal bir bakışla yaklaşmış oluyordu.

Kolomb'un bu yağma ve jenosit seferinde insanlar, İsa ve Havarilerine on üçer kişilik gruplar halinde ateşte yavaşça pişirilerek kurban edildiler. Adamlarına "altın dağları" vaat eden Kolomb, bunun uğruna yüz binlerce yerliyi katletti.

Massachusettes Körfezi Valisi. Kolomb'a tanesi 40 sterlinden derisi yüzülmüş yetişkin Kızılderili kafası ısmarlıyordu. Vali, Boston'a getirilecek her kadın ya da çocuk kellesi (derisiz) içinse 20 sterlin ödemeyi kabul ediyordu.

Sömürgeciliğin vahşeti bu kadarla kalmadı. Yerli halk ayrıca bilmediği hastalık ve mikroplar nedeniyle de kırıldı. Toplu intiharlar ve doğum oranlarında önemli düşüşler ortaya çıktı.

Kolomb, köle ticaretini de başlattı.

Metropol kapitalizmi ilk önemli sermaye birikimini ve işgücü ihtiyacını böylesi bir vahşet sonucu sağladı! Zenginliğin ve atılımının ilk motoru bu yağma, jenosit ve köle ticaretiyle ateşlendi! Zengin Batı'nın gönencinin kaynağı ilkel sermaye birikimi; hani Türkiye'de hâlâ süren birikim modeli!

Mazlum insanlık, Batı'nın zenginliğini ilk defa böyle finanse etti.

500 yıl önce temelleri Kolomb'un vahşet seferi ile atılan dünya düzeni, bugün yeni araçlarla, yeni sömürü ve baskı mekanizmalarıyla "Yeni Dünya Düzeni" ve "globalleşme" adları altında sürüyor.

Vahşilere uygarlık götürdü diye yüceltilen, yerli halka kültür götürdü diye kutsanan ve kıtalararasında mal "değiş tokuş"u, ticaret yarattı diye anılan Kolomb'un bize okutulan tarihi, aynı zamanda, burjuvazinin insanlığın tarihini çarpıtması, kafaları ve ruhları ideolojik açıdan tutsak alması, insanoğlunun benliğini ondan koparması anlamına da gelmektedir.

İnsanoğlunun önce tarihini, yani toplu belleğini çalan burjuvazi, sonra da ona üstün ve evrensel tek kültür diye Batı uygarlığını satıyor!

Metropol kapitalizminin talan ve yalan imparatorluğu bugün de sürüyor; Kolomb'un saldırısını hayasız bir pişkinlikle yapılan 500. yıl kutlamaları bunun çarpıcı bir örneğidir. ABD Başkanı Bush, Kristof Kolomb için "İlk Amerikalı" demiş; kendisi de şimdilik "son Kolomb" rolünde. Bakalım zalimler ne zaman tükenecek?..

Tabii bu kutlamalar sırasındaki protesto eylemleri, alternatif tarihin yaratılması yönündeki uğraşlar ve burjuvazinin yalanlarının ortaya çıkarılması çabaları yığinsal bir uyanışın da habercisidir. Ne olursa olsun insanlık yenilmiyor ve gerçekler, devrimci bir inatla sömürgeci peşini 500 yıl geçse de bırakmıyor !

Gündem
23 Ekim 1992

Yoksulların Serüveni

Ne zaman tarihi yapıları görsəm, onları binbir zorlukla inşa eden o dönemin işçileri, köleleri, paryaları gelir aklıma. "Acaba kaçı yükseklerden düşerek ölmüştür, açlıktan, hastalıktan kaçı telef olmuştur?" diye düşünmeden edemem. O tarihi eserleri hayranlıkla izleyen turistleri gördükçe, adlarına yaptırdıkları sarayları, tapınakları, mezarları gururla gezen efendiler gözlerimin önünde canlanır, onların vefasızlığı yüzyıllar sonra turistlerce yineleniyor gibime gelir. Ve doğrusu, yoksulların, köle ve işçilerin kanları üzerine inşa edilmiş bu yapılar bende tarifsiz hüznler doğurur.

İnsanlığın büyük çoğunluğunu her zaman yoksullar oluşturmuş; insanoğlunun zenginliğini de yine o yoksullar yaratmış. Gariptir, yoksullar yaratmış, yoksullar yarattıklarından çokça yoksun kalmışlar.

Yüzyıllardır yoksullar doğaya, hemcinslerine, topluma, devlete, tanrılara kurban verilmişler, en olumsuz koşullarda, aç, susuz, çıplak bırakılmışlar, ezilmiş, horlanmış, sömürülmüş, öldürmüş ve ölmüşler. Ve onlar, genellikle de üstelik sadece onlar durmaksızın çalışmışlar, üretmişler, yaratmışlar. Zenginliğin kaynağı onlar; hep yarattıklarından yoksun kalmışlar.

Yoksullar, insanlığın şımyacıları; alın terini varlığa dönüştüren, yoksulluktan zenginliği var eden, kendi açısından başkalarına mutluluk, kendi fukaralığından hemcinslerine refah yaratan onlar.

Ve bir düşünün; doğayla ve hemcinsleriyle en olumsuz koşullarda didişe didişe, sürekli almadan vererek, en temel ihtiyaçları için ölümüne savaşmak zorunda kalarak, savaşta, açlık ve hastalıkta kitleler halinde kırılarak yüzyılları devirmiş yoksul yığınlar. Müthiş bir yaşam inadı ile, yaşamı kendinden vererek zenginleştiren, yaşanası yapan ve ondan neredeyse hiç nasibini alamayan yoksun insan tükenmemiş. Ve o tüketmediği için de yaşam devam edebilmiş! Ne acılı ve hayranlık verici bir serüvendir bu insanlık öyküsü, yoksulların tarihi.

Aslında yoksul insan ile emek, emekçi özdeş. Emek ise insan olmanın ayrılmaz parçası, insanı insan yapan özelliklerin başlıcası, onun doğasının özü. Yoksul insan, emekçi; emek, insan; yoksul yığınlar, insanlık, insanoğlunun ta kendisi. Demek ki yoksula düşman insan, kendine kıyıcı, kendine hain, kendine yabancı. Ve insanoğlunun tarihi, yoksul yığınların somutunda, kendini inkârın, kendini ezmenin, kendine ihanetin ve kendine haksızlığın öyküsü. Yoksulların her zaman büyük çoğunlukları oluşturduğunu düşünürsek, bu, nicel olarak da böyle; onların, emekle ve dolayısıyla da insanla özdeş olması nedeniyle nitel olarak da gerçek bu.

Zenginliğin en büyük kaynağı nasıl yoksulluk nedeni oluyor? Refahın ana aracı niçin fukaralığın sebebi? Yaratan emeğin kendisi niye yoksun kendi nimetlerinden?

Bu durum, insanlığın, yaşamın işleyiş mantığına, kendi varoluşunun doğasına, insanın özüne ters düşen bir gerçeklikle kuşatılmış olduğunu göstermiyor mu ?

Bu çelişkili ve anormal gerçeklik, "sınıflı toplum" vakıası!

"Sınıfsız toplum", sadece bu açıdan bakıldığında bile insanın doğasına, özüne ulaşmak değil mi? Onun, yaşama uyum sağlama ve "insan"ı keşfetme ideali olduğu belli değil mi? Bu nedenle de, sınıfsız toplum ütopyası, somut gerçekliği "içimizde" olduğundan ulaşılmaması olası, hatta kaçınılmaz bir düşünülme!

Ben, yoksulluktan nefret ediyorum ve yoksulları seviyorum. Ama onların tarihsel bir kategori olduğunu da biliyorum: Günün birinde yoksulluğun kaynağı zenginlik ortadan kalkınca, herkes zengin olacak!

En önemlisi de, insan, insan olacak!

Gündem
27 Kasım 1992

İçimizdeki İnsanı Unuturken

Bundan 35-85 bin yıl önce Avrupa ve Akdeniz kıyılarında yaşamış bir insan türü var: Neanderthal insanı. Bu insan türünün yok oluşu ve bizim doğrudan atalarımız sayılabilecek Cro-Magnon insanının onun yerini alışıyla ilgili olarak ilginç bir kuram var.

Neanderthal insanı tıknaz ve sağlam yapılmış, oldukça gelişmiş kas yapısına ve iç hacmi büyük bir kafatasına sahipmiş. Kimilerine göre, mamutları yok eden de bu güçlü insanlarmış. Tüm gücüne, gelişmiş zekâsına ve becerilerine karşın Neanderthal insanı zamanla yok olmuş ve yerini bizim atalarımız sayılabilecek Cro-Magnon türüne bırakmış. Cro-Magnonların özel bir fizik üstünlüğü ya da zekâ avantajı söz konusu değilken Neanderthal insanına üstün gelmesi, doğal olarak, bilim adamlarının ilgisini çekmiş ve bu konuya ilişkin olarak çeşitli kuramlar üretilmiş. Örneğin Neanderthal insan gruplarının hep kendi içlerinde ve kapalı biçimde yaşaması ile ortaya çıkan iç evliliklerin gen bozukluklarına neden olduğu ve türün sonunu getirdiği savı bunlardan biri.

Buna karşılık Andrei Nulkin adlı bir Rus yazardan öğrendiğim, bana ilginç ve makul gelen bir başka sava göre ise, Neanderthal insanının Cro-Magnonlara göre dezavantajı başka bir yerde yatıyor. Bulgulara göre, atalarımız olan Cro-Magnon insanının beyinde frontal (ön) loblar çok gelişmiş. İnsanda ihtiras ve duyguları, bencil hırsları ve genel olarak davranışı beyin bu bölümü düzenliyor, dengeliyor. Bu loblar, insanın kişisel çıkarları karşısında toplumun (aile, aşiret, vs.) ihtiyaç ve çıkarlarını dengeleyebilmesini, bencilliğini törpülemesini ve hemcinsleriyle birlikte yaşamanın gereklerine uyum sağlamasını sağlıyor.

İşte Neanderthal insanı, daha güçlü ve belki daha da zeki ve gelişkin olmasına karşın, birey ile toplum arasındaki dengeyi tam olarak kuramadığı, bencillik ve bireyciliğe yenik düştüğü için toplumsal özellikleri daha gelişmiş Cro-Magnonlar karşısında tutunamamış ve tarih sahnesinden silinmiş!

Neanderthal insanı, toplumsallaşamadığı için bireyselleşememiş de, sadece bireyci olabilmiş ve yok olmuş! Neanderthal insanı, maymun ile insan arasında bir noktada kalmış, giderek, maymunluğa geri

dönemezken yeterince toplumsallaşamamış ve dolayısıyla insan da olamamış! Bireyin bencil hırs ve çıkarları, toplumsal ihtiyaçların, zorunlulukların ve önceliklerin önüne geçince, toplumsal dayanışma ve paylaşma gerçekleştirilemeyince çürümüş, zamanla yok olmuş içindeki "insan"ı tam keşfedemeyen Neanderthal türü.

Buna karşılık, atalarımız Cro-Magnonlar, beyinlerinin ön loblarının gelişmiş olması nedeniyle, yani bencilliklerini ve bireysel güdülerini toplumun çıkarları karşısında denetleyebildikleri için, içlerindeki insanı bulup, toplumla beraber insanlaşabildiklerinden dolayı gelişerek bugüne kadar gelebilmişlerdir.

Sonuç olarak denebilir ki, bireycilikle kolektivizm arasındaki mücadeleden kolektivizm utkuyla çıkmış, insan böylece insanlaşabilmiş, dünyada kalabilmiştir.

Şayet kimi bilimcilerin bu açıklamaları doğruysa, bugün de insanlık yok oluş tehlikesiyle yeniden karşı karşıya!

Kolektivist, dayanışmacı ve paylaşımcı Cro-Magnonların torunu bizler, birkaç yüzyıldır kapitalizmin batağında bireysel hırslarımızı, bencilliğimizi, güç ve kâra ilişkin zaaflarımızı geliştiriyor, güçlendiriyor, buna karşılık beynimizin ön loblarının yetilerini köreltiyoruz. Atalarımızı insan yapan özellikleri bir yana bırakıyor, toplumsal dayanışma ve paylaşma duygularından giderek uzaklaşıyoruz.

Homo sapiensleri "insan" yapan temel özellik olan toplumsallık aşınırken, içimizdeki "insan"ı karanlıklara gömen bireycilik ön plana çıkıyor. Değer yargılarımız ve yaşam düzenimiz buna göre biçimleniyor.

Kimbilir, belki de içimizdeki "insan"ı böylece unutup yitirirken, Neanderthal türünün yok oluşunun önkoşullarını bizler de yerine getiriyor, felaketimize giden yolu bencillikle, kâr ve güç hırsıyla döşüyoruz.

Bireyciliğin etkisini yaşadığımız, dolayısıyla da içimizdeki insanı unutmakta olduğumuz bugünlerde kolektivizmi, toplumsal dayanışma ve paylaşmayı yeniden gündeme getirmek gerek. Bu, belki de, insan türünün bekası için gerek.

"Ya sosyalizm, ya yok oluş" belgisini bir de bu perspektifle düşünelim diyorum; bugün her zamankinden daha fazla, insanlığın, "insan"ı bulabilmesi ve yaşamı sürdürebilmesi için sosyalizme ihtiyacı olduğunu bu açıdan da görmek mümkün.

Evet, ya sosyalizm, ya yok oluş!

Gündem
26 Kasım 1992

Kapitalizm, İşçi Sınıfı, Bilim

Kapitalizm, bilimle doğdu; burjuvazi, düzenini kurmak için gi-riştiği sınıf savaşımında arkasına bilimi, bilimsel verileri aldı. Doğa bilimleri, burjuvazinin, feodalitenin kurumlarına karşı en temel ide-olojik mücadele araçlarından başlıcasıydı.

Kapitalizm, daha sonra, arkasına bilimin rüzgârını alarak gelişt-i; burjuvazi de bilimin gelişmesine öncülük etti. Her ikisi birbirini ge-liştirerek, birbirine hizmet ederek serpildi. Bilim, kapitalizmin dün-yayı tek pazara dönüştürürken de başlıca müttefikiydi. Burjuvazi, yeryüzünü sömürgeleştirirken de bilime dayandı.

Doğa bilimleri, nesnel olarak ve belirli bir tarihsel süreçte, burjuvaziye hizmet etmiş, onun düzeninde gelişmiş ve dolayısıyla da "burjuvazinin bilimi" olmuştur.

Bilim, bugün de, doğrudan üretimle olan bünyesel bağlarının gelişmesiyle kapitalizm açısından yaşamsal öneme sahip ol-maktadır, ama doğa bilimleri artık tüm insanlığın gereksinimlerine hizmet eder hale gelmişlerdir. Bugün artık kapitalizm, bu bilim dal-larının belki gelişmesine değil, ama bütün insanlığa hizmet etme iş-levlerine engel oluşturmaktadır. Aksine, onu kötüye kullanmakta, insanlığın ve yaşamın aleyhine yönlendirmektedir. Bilimle ka-pitalizm arasındaki bir kopuş bu noktada ortaya çıkmıştır.

Ama bunun bir de öncesi vardır; o da işçi sınıfı biliminin or-taya çıkmasıdır. Bu gelişme, toplum bilimleri alanında ortaya çık-mıştır. Marksizm, bir bilim olarak, burjuvazinin değil, başka bir sı-nfın, işçi sınıfının hizmetinde ortaya çıkmış, ilk kez burjuvazi ve bilim arasında bir çelişki ve çatışma olmuştur.

Ayrıcalıklı ve yönetici konumu, sömürü ile baskıya dayanan bir egemen sınıf olarak burjuvazinin yaşamsal sınıfsal çıkarları, bu gerçeği gözlerden ve bilinçlerden saklanmasını gerektiriyordu. İde-olojik üstünlüğünün devamında öz yerine görüntüyü öne çıkaran, kapitalist düzenin varlığının ve işleyişinin, yani onun toplumsal gerçekliliğinin gizlenmesine dayanan bir disiplinler dizgesine ge-reksinim duymuştur burjuvazi.

Oysa Marksizm, görüntünün ardındaki gerçeği apaçık ortaya çıkararak, yaşamın gelişme yasalarını keşfederek, kapitalist düzenin doğasındaki sömürü ve yapısal eşitsizlikleri saptayarak, burjuvazinin düzeninin, yani kapitalizmin sonunu getirecek bulguları insanlığın hizmetine sokmuştur. Böylece de bilim ile burjuvazi arasında değişik bir ilişki başlamıştır.

Artık burjuvazi, gerçeğin, dolayısıyla da bilimin karşısındadır, ona düşmandır!

Marksizm, işçi sınıfına sadece kapitalizmin yasalarını keşfederek, sömürünün kaynaklarını belirleyerek, yaşamın gerçeklerini ortaya çıkararak hizmet etmemiştir. Buna ek olarak Marksizm, işçi sınıfına, kendisinin, emeğin özgürleşmesinin mekanizmalarını göstermiş ve ona, bunu gerçekleştirirken bütün olarak insanlığın nihai kurtuluşuna ilişkin misyonlarını da öğretmiştir.

Böylece de, burjuvazi bilimden kopar, bilimsel gelişmenin karşısında konumlanırken, Marksizm, emeğe hizmet eden bilim ortaya çıkmıştır. Sınıf savaşımında bu kez "işçi sınıfının bilimi", Marksizm vardır.

Bilimin dün sınıfsal niteliği vardı ve doğa bilimleri burjuvazinin, kapitalizmin hizmetindeydi. Feodalite ve onun kilise gibi gerici kurumları, sınıf savaşımında karşı saftaki konumu nedeniyle bilimin, bilimsel gelişmenin karşısındaydılar, çünkü egemenlikleri gerçeklerin gizlenmesine bağlıydı.

Bugün de gerçekler, hayatın gerçekleri, yaşamın yasaları, toplumsal gerçekliğin görüntüsünün ardındaki doğrular, burjuvazinin egemenliğini, kapitalizmi tehdit ediyor. Dolayısıyla da bugün de bilimin sınıfsal bir özü var ve Marksist bilim, işçi sınıfının hizmetinde. Bugün de düzen ve onun yandaşı sınıflarla gerici kurumlar, sınıf düşmanları, işçi sınıfına hizmet ettiği için bilime, bilimsel gelişmeye karşılar.

Evet, bugün bilim işçi sınıfının hizmetinde; Marksizm, işçi sınıfının bilimi, sınıf savaşımında sınıfın en temel müttefiki.

Evet, bugün egemenler gerçeğin ve bilimin düşmanı, emekten ve kültürden, giderek de yaşamın sürmesinden yana olanlarsa, gerçekten yana, biliminden yana.

Bugün bilim de emekten, kültürden, yaşamdan yana. Marksizm bugün işçi sınıfının bilimi, silahı, emeğin özgürleşmesinin, insanlığın kurtuluşunun yol göstericisi.

Yarın, Marksist bilim, doğa bilimlerini de, yani bilimi bütününüyle, tüm insanlığın hizmetine sokacak! Ve o zaman bilim, sınıfsal niteliğini yitirecek, insanlığın malı olacaktır!

Gündem
21 Ekim 1992

Aydınlar, Bilgi ve Kültür

Bizde aydın, bilgili kişi olmanın ötesinde "bilgi kaynağı"dır da. Okullarda bize bilgiyi o öğretir, kitap ve yazılarıyla o iletir. Böylece de bu "bilgi kaynağı"ndan beslenen bizler de bilgi sahibi oluruz. Yine yaygın anlayışa göre böylece bilgilendikten sonra da kültüre de ulaşmış oluruz.

Yukarıda özetlediğim yaygın inançta üç temel yanlış bir arada. Öncelikle, Türkiye'de aydının bilgili kişi olduğu savı önemli ölçüde geçersiz. Tabii bu doğruysa, "kılavuzu karga olan" misali, bu "bilgi kaynağı"ndan "beslenme"de anlamsız, hatta tehlikeli olmakta.

Aydınımızın cehaletiyle ilgili olarak uzun uzadıya yazmak gereksiz. Şayet yurtdışına gidip de oralarda Türkiye ile ilgili "tez" yazıp somut konusunda kendisinden cahil hocalardan "Boş ver, Türkiye için fazla bile" mantığıyla doktora derecesi alan, sonra da dilbilgisiyle aktarma uzmanı olup profesörlüğe yükseltilenleri, otomatikman aydın saymıyorsanız, aydınımızın sefaletini zaten kolaylıkla görebilirsiniz.

Bakın, Hedef Kitap Dizisi'nde çıkan "Türkiye Devrimi" başlıklı kitapta bu konuyla ilgili olarak turnayı ne güzel tam da gözünden vurmuşlar. Şöyle deniyor kitabın 71 ve 72. sayfalarında: "Resmi dünya görüşü ne kadar gerçeklere aykırıysa Türkiye'nin en aydın geçinen insanların da görüşleri o derece gerçeklere aykırı olmuştur. Devletin resmi tarih anlayışıyla, dünya ve Türkiye'ye ilişkin resmi bilgilerle okullarda yetiştirilen bu kitle gerçek bilgi olarak devletin kendisine sunduklarını almış ve bunları topluma yaymıştır... Dolayısıyla Türk aydını, sıradan insanların görmediklerini gören, araştıran, gerçeği bulan ve toplumu aydınlatan bir topluluk olmaktan çok, kendisi aydınlanmaya muhtaç bir zümredir."

Gerçekten de kendisi "muhtaç bu dededen himmet beklemek"de dolayısıyla aymazlık olmaktadır. Aydınlar günümüzde hurafe taşıyıcılarıdır, cehalet yaygınlaştırıcılarıdır.

İkinci temel yanılgıysa, bilgi edinme sürecine ilişkin olarak toplumumuzda ortaya çıkmaktadır. Yanlış bilgi kaynaklarından yanlış bilgiler edinmenin yanı sıra bilginin kitaptan, ansiklopediden ve hocadan bir hap gibi yutulup elde edileceğini sanmak bütünüyle yanlıştır. Yaşamdan, kişinin sosyal varlığından ve toplumsal gerçeklerle mücadeleden kopuk bir biçimde asla bilgiye ulaşılamaz. Bu biçimde elde edilen ansiklopedik, kuru bilginin içi boştur, anlamı yoktur ve aslında bu malumat kırıntıları temelsiz olduğundan gerçek anlamıyla bilgi olarak da tanımlanamaz, bilginin görmesi beklenen işlevleri de göremez.

Bu biçimde, belli alanlarda kuru uzmanlık bilgileri istiflenebilir ve çok sınırlı bir uğraşta pratiğe uygulanabilirse de, bu durumda ortaya çıkacak olan mütekamil, popüler deyimle "kültürlü" insan değil, olsa olsa "bilgi toplumu"nun robotlarından biridir sadece. Bunlar "bilgili", ama "kültür dışı" varlıklardır.

İşte üçüncü yanlış da bu noktada ortaya çıkmaktadır: Kültür, bilgiden kaynaklanan bir meta ya da rant ya da yan ürün değildir. Unutmamak gerekir ki, kültür toplumsal özü olan bir değeri ifade eder ve dolayısıyla da evde oturup kişisel bilgisayarla veri bankalarından elde edilen bilgilerle oluşturulamaz; o da ancak bireyin toplumsal varlığıyla edinilip onunla ve hayatla yoğrulmuş, işlenmiş bilgiyle beslendiği ölçüde ulaşılabilen bir sentezdir. İnsanoğlunun o binlerce yıllık şahane yaşam serüveninden süzülüp gelen değerlerin sentezidir kültür ve ancak toplumsal yaşamla, sosyal uğraş, yani mücadeleyle anlam kazanabilir.

Böyle bir süreç dışında oluşan her şey sadece kültürel yozlaşma olarak adlandırılabilir, bu yozlaşmanın ürünleri olarak kabul edilebilir. İnsan türünün ortaklığına, yani dayanışmasına ve paylaşmasına dayanmayan, bu toplumsallıktan kaynaklanmayan değerler, insanlığın ortak kültür mirasının unsurları olamazlar. Ve örneğin kapitalizm bunun için özünde kültür yozlaşması barındırır ve sosyalizmin doğasında da kültürel gelişme yatar.

Türkiye'de burjuvazi kendi aydınını yaratamamaktadır. Şöyle bir çevrenize bakın; bugün egemenlerin "aydın" kimliğiyle kullandığı ideologların neredeyse tümü "sol" tarafından yetiştirilmiş olanlardır. Bunlar, "sol" dünya içinde kimliklerini bulmuş, o dünyada bilgi ve becerilerini edinmişlerdir. Toplum içinde sivrilmelerine olanak veren de işte "sol"dan aldıkları feyizdir. Sol dü-

şünce, yani Marksizm, kişinin gözlerine çekilmiş mili söker atar, yani onu özgürleştirir ve dünyayı, yaşamı kavramasına olanak sağlar.

Ne var ki, burjuvazi, "sol"dan kopardığı bu "aydınlar"ı daha transfer ederken "aydın" kimliğinden koparır. Onu yaşamdan ve sosyal mücadeleden alıp köksüz bırakınca ve aydın ahlakını da yok edince artık elinde sadece belli bilgilere sahip bir tür casuslar kalmış olur; onlar egemenlere o bilgileri satar ve para kazanırlar, egemenler de o bilgileri sınıf savaşında kullanırlar, ama bir sınıf olarak gerçek bilgi kaynağı da elde edememiş olurlar, kültürel yozlaşmanın önünde set oluşturamazlar.

İşçi sınıfıysa, kendi organik aydınını yaratana kadar hep küçük burjuvaziden ödünç almış olur; aldıklarını yetiştirir, tabii onlardan yararlanır da, ama büyük çoğunluğunu zamanla egemenlere kaptırır.

Ülkemizde, toplumsal mücadele süreci içinde işçi sınıfı, yani emek kendi aydınını yarattığı ölçüde biz hepimiz de gerçek bilgi ve kültür kaynaklarına kavuşacağız. Emeğin bilgileri yeni insanı ve kültürü yaratacak toplumsal altyapıyı da oluşturacaklar. Ve ancak o zaman insanlık kof ve kültür yoksunu bilgi toplumundan çıkacak, "bilgi ve kültür çağı"nı yaratacak. Ve o zaman gözlerimizdeki mil kalkacak; yüreğimizin nasırı yok olacak, kafamızdaki duvarlar yıkılacak. Özgürleşecek ve anlayacağız.

Dünyayı anladığımız gün de göreceğiz ki, aslolan onu değiştirmektir.

Gündem
20 Kasım 1992

Düzenin İdeolojisinin Gücü

Burjuva ideolojisinin kitleler ve tek tek bireyler üzerinde neredeyse "otomatik" bir etkinliği ve dolayısıyla da rakip düşünceler karşısında daha baştan bir üstünlüğü vardır. Nitekim Marks ve Engels'in "Her dönemde egemen sınıfların düşünceleri aynı zamanda egemen ideolojiyi de oluşturur" savı da bu olguyu ifade etmektedir. Yine Marks'ın dediği gibi, "Maddi üretim üzerinde denetimi olan sınıf, mental üretim üzerinde de kontrol sahibi" olmaktadır.

"Bilincin kaynağı deneyimdir" önermesi doğruysa, o zaman burjuva ideolojisinin insanlar üzerindeki etkisini de burada aramak gerekmektedir. Kuşkusuz, insanlar, özellikle de işçi sınıfı ve emekçiler üzerindeki sistematik "bilinç yanıltma" kampanyasının, her araçla gündelik yoğun kandırma propagandasının ve aileden okula "sosyalizasyon" süreçlerinin yıkıcı etkilerini de gözardı etmemek gerekir, ama yine de düzenin ideolojisinin üstünlüğünün asıl dayanaklarını yaşam deneyimleriyle olan bağlantısında aramak bence daha doğrudur.

Burjuva ideolojisi, günlük yaşamın bizde bıraktığı görüntü ve imajlarla, harcıâlem deneyimlerimize hakim değerler ve hayatın "normal" seyrinin mantığıyla neredeyse bire bir örtüştüğü içindir ki, düşünce tarzımız ve yargılarımız, üzerinde etkindir, esas olarak bu yolla "ideolojik yanılsamalarımız"ı biçimlendirir. Bir başka ifadeyle, basit mantık, sık düşünce, günlük koşuşturma içindeki acele, yüzeysel yargı, görüntüyü sorgulamadan kabullenme, vs. hep düzenin ideolojisi yönünde yanılsamalar ile maluldür. Medya, sosyalizasyon, vb. de işte bu "senkron"u ayrıca pekiştirmektedirler.

Bu olgunun çok güzel ve öğretici örneğini Marks vermektedir; "Gündelik ücret" in adından başlayarak verilmiş biçimine kadar bütünü günlük yaşam deneyimleriyle düzen ideolojisinin örtüştürülmesini gözler önüne sermektedir. Bir defa ücret kavramının kendisi ve algılanış biçimi, sömürü olayını, yanı "artı değer" i gizler. Oysa aslında, işçi, üretiminin sadece bir bölümünün karşılığını, işgücünü sürdürmesi için gerekli olan kısmını almıştır, ama "gün-

delik ücret" adı altında sanki çalışıp ürettiğinin tam karşılığını almış gibi bir yanılsama yaratılır ve sömürüyü yadsıyan burjuva ideolojisi sanki gerçek yaşam deneyimini bire bir yansıtıyormuş gibi bir durum ortaya çıkar. Ücretin saat ya da parça başı hesaplanıyor ve iş bitiminde veriliyor olması da düzen ideolojisiyle uyumlu görüntüyü ve tecrübeyi yaratma işlevi görür. Sonuçta da, "çalışmanın hakça karşılığı ücret" anlayışı oluşur ve bu da tabii burjuvaziye hizmet eden bir dünya görüşünün ortaya çıkmasını sağlar.

Hayatın bu yanı, görüntü yerine onun ardındaki gerçeği ortaya çıkarıp gösterme amacında olanların işini zorlaştırır kuşkusuz. İş, iki açıdan zorlaşır; birincisi, o güçlü etki ve yanılsamayı zihinlerden silmek, düzenin akıl üzerindeki ipoteğini kaldırmak doğası gereği güçtür, zihinler üzerindeki mücadele eşitsiz koşullarda ve karşı tarafın sahasında yapılmaktadır. Dolayısıyla da, sadece olgular temelinde yapılacak bir tartışma kaçınılmaz olarak düzen yandaşlarının işine yarar. İkinci olaraksa, bu durumda, görüntünün ardındaki gerçeği ortaya çıkarma çabası, oldukça karmaşık yöntemsel uğraşları gerektirir, teorik soyutlamaları analize sokar ve ister istemez anlaşılacak için de her iki taraftan da daha fazla zaman ve zihinsel çaba ister.

Tabii, burjuvazi tüm bu avantajlarına karşı, temelde, güçsüzdür de, çünkü, her şeyden önce, haksızlığı, eşitsizliği, adaletsizliği, yani yanlış savunmak durumundadır. Ayrıca, görüntüyü savunup ardındaki gerçeği gizlemek zorunda kaldığı için bilime de, temel insanlık değer ve özelemlerine karşı da kürek sallamak zorundadır. Yaşamın yasalarına, en başta da gelişme ve değişmeye, doğası gereği, karşı olduğundan tutucu, hatta gericidir de ve dolayısıyla sığdır, yaratıcılıktan, "karizma"dan yoksundur.

Nitekim bu nedenledir ki, dünyanın her yerinde, kapitalizmin belli bir aşamasından sonra, her alanda, sanattan bilime, kültürden düşünce, tüm yaratıcılık, olgunluk ve yüzeğartıcı, ilerletici üretim hep onun dışından. ona karşı saflardan, barikatın "emek" cephesinden gelmiştir.

Düşüş halindeki bu sınıf artık kendi ideologlarını, "düşünce" oluşturunca, vb. yetiştiremediğinden, bu misyonları kendisi adına yerine getirecek olanları da "karşı"dan ayartır. "Emek ve kültür" dünyasında yetişen kimileri, bazen burjuvazinin elindeki şid-

det ya da para gibi silahlara yenik düşerler ve birikimleriyle karşı tarafa geçerler. Bu dönekler, bir yandan "emek ve kültür dünyası"nda öğrendiklerini yani "dava arkadaşları"nı, bir yandan da onlardan öğrendiklerini düzenin ilahlarına satarlar. Ama artık, edindikleri yeteneklerini "yanlış"ı savunmak gibi bir olanaksızlık yolunda harcamak zorunda olduklarından sonuçta pek bir işe yaramazlar, sadece ruhlarını, kişiliklerini satmış olmakla kalırlar. Burjuvazi de karşı tarafa olan bütün kinini şimdi artık pençesine düşürdüğü bunlardan alır, onların da, aynen şiddet yoluyla eline geçirdiklerine yaptığı gibi, öncelikle kişiliklerini tahribe yönelir. Mücadele içinde yenik düşenlere bunu işkence yoluyla yapmaya çalışır, ötekilere daha çok bahşiş vermek, daha çok biat istemek, aşağılamak gibi yöntemler uygular. Birinciler karşısında çoğu kez başarısız kalır, ama teslim aldığı dönekler üzerinde her zaman başarılıdır, çünkü onları zaten daha baştan çökertmiş de yanına almıştır.

Bugün Türkiye'deyse, burjuvazi düşünsel hegemonyasını neredeyse tümüyle yitirmiş, düzenin resmi ideolojisi iflas etmiş durumdadır. Artık onları ideolojilerinin doğal üstünlüğü de kurtaramaz, çünkü giderek yaşamla, onun en temel gerçekleriyle de çelişmeye, inatlaşmaya başlamışlardır. Dönekler ise, ya tümüyle tecrit olmuşlardır ya da düzenin içleri boşaltılmış soytarılarına dönüşmüşlerdir. Aslında başvurmakta oldukları şiddet kendi açılarından düşünsel iflaslarının, politik yenilgilerinin itirafıdır ve yolun sonunun başlangıcıdır. Umalım ki, bu bizim için de daha iyi bir dünya yaratma yolundaki zaferimizin başlangıcı olsun. Bu durumda artık yengi ise "emek ve kültür" temsilcilerinin vereceği "örgütlü" kavgaya, ellerindeki eşsiz yöntemi kullanma yetilerine ve yaratıcı dirayetlerine kalmıştır.

Gündem

Yoksulluğun Feminizasyonu!

1980'li yılların "vahşi kapitalizmi"nin, yani serbest piyasa, özelleştirme ve monetarizm uygulamalarının acı meyveleri iyice gün yüzüne çıkıyor. Burjuvazinin her yerde girdiği bu kanlı saldırının bedeli sadece Türkiye gibi azgelişmiş kapitalist ülkelerdeki kanlı darbelerle, metropollerdeki demokratik ve toplumsal kazanımların emekçi yığınların ellerinden hoyratça alınmasıyla sınırlı kalmadı.

Vahşi kapitalizmin uygulamaları ve emperyalizmin ekonomik bunalımı her yerde emekçilerin sırtına yüklemesi sonucunda ortaya çarpık bir gelişme tablosu çıktı. Bütün 80'ler boyunca bir yanda büyüme oranlarında önemli artışlar görüldü, yani ekonomik kalkınma ve gelişme ortaya çıktı, ama öte yanda da paylaşım ve fırsat eşitliğinde bozulmalar, çarpılmalar meydana geldi. İnsandan, onun ihtiyaçlarından ve emekten kopmuş bir ekonomik ve toplumsal yapı, sonunda büyük çoğunlukların, geniş emekçi yığınların her yerde yaşam düzeylerinin düşmesine, gelir dağılımında adaletsizliklere, yoksulluğa, işsizliğe yol açtı.

Beynelmilel sermayenin emeğe karşı dünyanın her yerinde girdiği bu evrensel saldırı sonucunda, neredeyse her ülke içinde zenginler daha zenginleşti, yoksul yığınlar daha da yoksullaştı ve gelişmelerle azgelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki eşitsizlik arttı. Tüm bunlar, yine hemen her yerde emekçilerin alınteriyle üretimde, teknikte ve bilimde gelişmelerin olduğu, ekonomilerin büyüdüğü bir zamanda oldu; ekonomik gelişme karşılığında yüz milyonlarca emekçinin ve mazlum ülkelerin gelirlerinde düşüşler ortaya çıktı, sadece bir avuç süper zengin, büyük tekeller ve tefeci bankalar kârlarına kâr, servetlerine servet kattılar!

Bu süreç içinde en büyük darbeyi de kadınlar yedi. Genel olarak toplumun en güçsüz ve korunmasız kesimini oluşturan kadınlar, vahşi kapitalizmin ilk ve en büyük kurbanı oldular.

Gelişmiş ülkelerdeki kadınlar da sermayenin saldırısından paylarına düşeni aldılar. Örneğin, ABD'deki genel yoksullaşma sü-

reci sonunda, kadınlar bu konuda başı çektiler. Ülkenin en yoksul ailelerinin yarısından fazlasının "aile reisliği"ni kadınlar yapıyor ve dolayısıyla da daha az ücret karşılığında daha fazla çalışmak zorunda kalıyorlar ve daha çok da güvencesi, sosyal hakları olmayan işleri ancak bulabiliyorlar.

Az gelişmiş kapitalist ülkelerdeyse kadınların durumu tabii daha da kötü. Buralardaki ekonomik, bozulmaya ve bunalıma ek olarak bir de IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalist örgütlerin dayatmaları sonucunda sosyal güvenlik harcamalarında, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerde kısıntılar yapılıyor, doğal olarak da bundan kadınlar en olumsuz biçimde etkileniyorlar.

Bugün dünyanın hemen her yerinde kadınlar daha kötü koşullarda, daha fazla çalışıyorlar ve buna karşılık satın alma güçleri düşüyor, enflasyonun artması ve devlet sübvansiyonlarının azalması sonucunda da fazla mesaiyi boşa gidiyor, yine daha fazla çalışmak zorunda kalıyorlar! Tabii on milyonlarca kadın da bunun bedelini sağlıklarından özveride bulunarak, çocuklarına ve bakmakla yükümlü oldukları yaşlılara ayırdıkları zamandan kısıntı yaparak ödemek zorunda kalıyorlar.

Bugün, gelişmiş ülkelerde kadınlar, erkeklere göre iki misli daha fazla çalışıyor, ama ancak onda biri kadar ücret alabiliyorlar!

Bugün tüm dünyada, hem gelişmiş, hem de az gelişmiş ülkelerde, kadın aile reislerince bakılan ailelerin sayısı büyük artışlar gösteriyor. Buna karşılık kadınlar, çok daha az ücret alıyorlar, iş bulmakta çok daha fazla zorlanıyorlar ve tabii genel kural olarak daha yoksul oluyorlar.

Bu yazıda sonuçlarını özetlediğimiz birçok BM araştırmalarının verilerine göre, kadınların erkeklere göre genellikle daha uzun yaşıyor olmaları da onların aleyhine sonuçlar doğuruyor. Eşlerini kaybeden kadınlar, emekli aylığı, sigorta vb. olanaklarındaki azalma ile iş bulma, emeği oranında ücret alma ve çocuklarla yaşlılara bakma gibi sorunlar nedeniyle yaşamlarının son dönemlerini artan güçlükler ve büyük sıkıntılarla geçirme zorunda kalıyorlar.

Tüm bunların sonucunda da işte literatürde "yoksulluğun feminizasyonu" denen olgu ortaya çıkıyor.

Öyle görünüyor ki, bugün örneğin dayak, cinsel taciz gibi sorunlarla boğuşan kadının öncelikle emeğine sahip çıkması ge-

rekiyor; ancak bu yolla kadının bedenine sahip çıkma mücadelesinin de başarıya ulaşması mümkün olabilecek.

Erkekler içinse, kadınların mücadelesiyle dayanışma içinde olmak, bugün her zamankinden daha fazla, eşitlik, adalet ve emeğin kurtuluşu yolundaki kavgayla örtüşüyor, onunla eşanlamlı oluyor!

Kadınlar, birleşin ve emeğinize sahip çıkın! Bedeniniz ve onurunuz da o zaman bütünüyle sizin olacak!

Gündem
21 Kasım 1992

Mücadele ve Eleştiri

Düzenin devrimci dönüşümlerle tümüyle ortadan kaldırılmasına dayanan bir anlayış doğası gereği mücadelecî bir ruha sahiptir ve hayata eleştirel bakar. Buna ek olarak, bir de sistem tarafından saldırıya uğrayacağından savunmaya yönelik bir ayrı mücadele içinde olmak zorundadır. Böyle bir anlayış, ayrıca, öngördüğü devrimci dönüşümlerin taşıyıcılarına ulaşma, onların bilinçlenmesi ve örgütlenmesine katkıda bulunma gibi bir çaba içindeyse varolmak için bile sürekli savaşmak zorundadır.

Mücadele, değiştirmek isteyenlerin yazgısıdır, yaşam biçimidir.

Şayet bu mücadele bilimsel esaslara dayanacaksa öncelikle yaşamın çok yönlü ve radikal bir eleştirisiyle somutlanıp anlamlandırılmalıdır.

Paul Nizan'ın sözleri hiç unutulmamalı bence: "Aynı zamanda dünyaya karşı bir suçlama olmayan büyük yapıt yoktur."

Eleştirel olmadan bilimsel olunamaz!

Mücadele ile eleştiri ikiz kardeşler ve devrimcilik analarıdır.

Marks'ın şu anlayışı çok yönlü eleştirel çözümleme konusunda tam bir yol gösterici niteliğindedir:

"Geleceğe yönelik ve tüm zamanlarda geçerli bir plan yaratmak bizim işimiz olmadığına göre, çağımızın insanları olarak bizim yapmamız gereken varolan herşeyin ödünsüz eleştirisinde bulunmaktadır. Eleştirimiz, kendi sonuçlarından da, karşımıza çıkabilecek güçlerle çatışmaya girmekten de korkmama anlamında ödünsüz olmalıdır."

Korkmamak ise, ancak özgür olanların harcıdır.

Özgürlüğe ancak gerçeğin yoluyla ulaşılabilir.

Gerçek özgürleştirir!

Bu nedenledir ki, sınıflı toplumlarda her dönemde ve her yerde egemenler gerçeklerden korkmuşlar, özgür bireyle savaşmışlar, düşüncüyü yasaklamışlardır.

Bugün de kapitalizmin elindeki en büyük terör aracı yalan'ın

kurumsallaştırılmasıdır. Doğuşundaki devrimci nitelikleri nede- niyle bilimi müttefik seçen burjuvazi, bu özelliğini yitirip ge- ricileştikçe ve doğası gereği ilerici bir sınıfın soluğunu ensesinde hissetmeye başlayınca bilim'e düşman olmaya başlamıştır.

Gerçeğin üstünü örtmek zorunda olan her sömürücü sınıf, ka- çınılmaz olarak, bilim'e de karşıdır.

Gerçek korkusu, bilim düşmanlığı, özgürlük karşıtlığı, sö- mürme amacından doğar, baskı ile hayata yansır.

Bize düşen ise, bu acımasız, hoyrat, ilkel dünyada ola- bildiğince insan kalabilmektir. Yaşama "ödünsüz bir eleştiri" pers- pektifinden bakabilmek, direnmek ve mücadele etmek, nihayet her koşulda gerçeğin ardında yasaklı özgürlüğe yönelmek, aslında, bize çok görülen insanlığımızı aramaktır.

İnsanın tarihine geçiş de sonuçta bu yoldan olmayacak mı?..

Gündem

9 Temmuz 1992

ABD, Küba'ya Neden Düşman?

Amerikan hükümetleri 30 yılı aşkın bir süredir artan bir kinle Küba'ya saldırıyorlar. Bu saldırı, zamana göre çeşitli biçimler alabiliyor: İstila girişimi, sabotaj, suikast, ekonomik ambargo, kışkırtma, tehdit, antipropaganda vb.

Demokrasi şampiyonu, hukukun koruyucusu, insanlık ideallerinin ve uluslararası gelişmenin yılmaz bekçisi ve dünyanın en güçlü silahlı gücü ABD, kendisi için tehdit oluşturması mümkün olmayan, insanlarına daha iyi bir yaşam için kendi deneyimini pratiğe geçirmeye çalışan, kalkınma yolundaki, barışçıl, küçücük bir ülkeden ne ister ki?

Bunca yıldır artarak süren bu korkunç kin ve öfkenin nedeni ne ola ki?

30 yılı aşkın bir süredir Kastro nefes aldıkça kuduruyor Amerika; özgür Küba yaşadıkça çıldırıyor bütün sistem!

Her geçen gün azıyor bu öfke, bu kin, her geçen gün bir toplu isteriye dönüşüyor Küba düşmanlığı.

Amerikan diplomasisinin baş hedeflerinden biri Küba'yı tecrit etmek, ona karşı ekonomik, politik ambargoyu sıkılaştırmak. Ellerinden gelse açıktan öldürecekler, kılıçtan geçirecekler bütün bir halkı.

CIA'da, Pentagon'da, Beyaz Saray'da 30 yılı aşkın bir süredir kimi karanlık kafaların işi gücü, adada karışıklık çıkartmak, ekonomiyi batırmak, darbe yapmak, Kastro'yu etkisizleştirmek mümkünse katletmek!

Her seçimde, her adayın ilk maddesi Küba'yı cezalandırmak!

Bir batırsalar şu adayı, rahat edecek kodamanları, askerleri, ajanları, politikacıları Amerika'nın!

Küba'dan kaçmış ne kadar serseri, fahişe, hırsız, dolandırıcı, katil, uyuşturucu kaçakçısı, beyaz kadın tüccarı varsa toplamışlar Miami'ye, karanlık hesap üstüne hesap, uğursuz plan üstüne plan.

30 yılı aşkın bir süredir aklını bozmuş bütün bir sistem küçücük bir adayla!

Neden dersiniz?

Demokrasi aşkı mı, Küba sevgisi mi, insanlık idealleri mi bu acımasız ve hayasız saldırganlığınardındaki neden?

Hadi canım sen de! Türkiye dışında, ABD dahil, dünyanın hiçbir yerinde bu safsatayı ileri sürecek akılsız ya da cüretkâr çıkmaz!

Nostalji mi yoksa? Havana'ya küçük kızlarla oynamak için giden sığır tüccarlarının tatlı anıları, bir ülkeyi soyup soğana çevirmenin nükseden iştahı, bir devletle, işbirlikçi yöneticiler aracılığıyla kedinin fareyle oynaması gibi oynayabilmek duygusunun hazzı ya da uydulara sahip olmanın verdiği güç duygusuna olan özlem mi var kökeninde, bu gem vurulmaz kinin temelinde?

ABD egemenlerinin bu nostaljik takıntılarını giderecek o kadar olanakları, kendilerine biat etmiş o kadar çok ülkecikleri var ki, temel nedenin burada olduğunu da sanmam.

Nedir peki Amerika'nın düşmanlığı?

Bence iki kaynağı var bu tutumun.

Birincisi, umuda, düş kurmaya, bir başka alternatif ve daha iyi bir yaşam idealine ve bu yönde bilinçli toplumsal çabaya düşman oldukları için nefret dolular Küba'ya karşı! Onlara göre yaşatılmamalı bu örnek, insanların yüreğinden ve beyninden kazanmalı böyle bir gelecek umudu ve çabası. Silinmeli insanın düşlerinden bile böyle bir olasılık.

Düşler parçalanmalı, düş kuranlar yaşatılmamalı.

Korkuyorlar! Küba halkının ve insanoğlunun düşlerinden korkuyorlar ve onun için düşmanlar Kastro'ya.

İkincisi, somut verilerle ilgili bu düşmanca saldırıların nedeni. Bakın, Gelenek Dergisinin 40. sayısında, Pablo Socorro Leon, Fidel'in, devrimin ilk yıllarında halkına ve insanlığa verdiği sözü, onun ağzından veriyor. Şöyle diyor Kastro: "Hiçbir insan bir daha derisinin rengi nedeniyle aşağılanamayacak; hiçbir kadın bir daha ekmek satın alabilmek için fahişelik yapmayacak; hiçbir vatandaş bir daha dilenci olmayacak; tek bir yaşlı korunmasız kalmayacak; hiç kimse işsiz kalmayacak; hiç kimse tıbbi yardımdan yoksun bi-

rakılmayacak; tüm çocukların gidebilecekleri bir okul olacak; tüm gözler okuyabilecek; tüm eller yazabilecek."

Küba'ya düşmanlar, çünkü Kastro sözünü tuttu!

Küba'ya düşmanlar, çünkü düşlerimize düşmanlar!

Küba'ya düşmanlar, çünkü düşlerimizin gerçekleşebileceğinin kanıtlanmasına düşmanlar!

Çünkü emeğe düşmanlar!

Çünkü korkuyorlar; düşlerimizden, umutlarımızdan, yaptıklarımızdan, yapabileceklerimizden!

Gündem
30 Ekim 1992

İşçi Sınıfından Tüm İnsanlığa

"Körfez yakınlarında, bataklıkın kenarında, salkım salkım dökiilen bir kulübede oturuyordu. Bahçenin orasında burasında su birikintileri vardı; bu havuzcukların üzerinde yeşile çalan, kalm bir çamur tabakası yüzüyor, etrafa dayanılmaz bir koku saçıyordu..."

Demir Ökçe'den alınan bu satırların benzerlerini Jack London'un ya da benzeri yazarların romanlarında sıkça bulmak mümkün. İki Şehrin Hikayesi'ndeki, yere dökülmüş şarabı çaputlara emdirerek "içen" aşağı tabakaların, kapitalizmin doğuşundan ve Sanayi Devrimi'nden başlayarak ücretli kölelere dönüşmesiyle yaşamalarının ayrılmaz bir parçasını oluşturan "çevre kirliliği" bugün mavi gezegenimizin kötü yazgısı olmuş durumda.

Sanayi Devrimi. Manchester'in dokuma tezgâhlarında, nice kömür ocaklarında ve yeni yeni oluşan "kenar mahalleri"nde, "çevre kirliliği" ile "işçi yaşamı"nı tam anlamıyla özdeş yaptı. 20. yüzyıla kadar da "çevre kirliliği" hep bir sınıfın sonucu olarak kaldı.

Gelişen teknoloji, kapitalizmin otomobil, kalorifer gibi nimetleri, giderek, "çevre kirliliği"ni, işçi mahallerinden kentlere, kent merkezlerine yaymaya başladı. İşçinin sorunu, kapitalizmin görkemli kentlerinin baş ağrısı olmaya dönüşüyordu. 20. yüzyılın ikinci yarısı başlarken, kapitalizmin (ve Sanayi Devrimi'nin) başkenti Londra'da insanlar zehirleniyor, kitle halinde ölümler görölüyordu. Sorun, giderek, sınıfsallıktan ulusallığa dönüşüyordu.

Artık kapitalizmin kentsel merkezlerinde tersine bir göç başlamıştı: işçiler, selil mahallerinden zehir yüklü kent merkezlerine taşınırken, parklarıyla, görkemli bahçe evleriyle, alışveriş merkezleriyle banliyöler inşa ediliyor, burjuvazi de buralara taşınıyordu. Sorun, yine bir "işçi sınıfı sorunu"yla sınırlı tutulmaya çalışılıyordu...

20. yüzyılın son çeyreğine gelindiğinde artık banliyöler de işe yaramaz haldeydi. Emekten iki yüz yıl kadar sonra çevrenin zehiri küçük burjuvayı da vurmaya başlamıştı. "Çevre kirliliği" bir afete dönüşmüş ve "ulusal sorun" mertebesine yükseltilmişti...

Kapitalizmin dinamiği, her alanda olduğu gibi, zehirini akıtmakta da ulusal sınır tanımadığını kanıtlamaya başlamıştı. Bir ülkedeki teknolojik gelişme komşusuna "havadaki, sudaki zehir" olarak yansıyor. Ve "çevre kirliliği"nin "kimyasal ajanları", işçi-patron, kent-köy ayrımı yapamadan tüm yaşamı zehirliyorlardı. Sorun artık, "uluslararası"laşmıştı. Devreye Birleşmiş Milletler sokuldu, uluslararası konferanslar toplandı, vs...

Sorunu işçi sınıfı ile sınırlı tutamayan burjuvazi, bu kez de az gelişmiş ülkelere gözünü dikmişti. Yeni bir Malthusyen anlayıştan kaynaklanan Roma Kulübü, "çevre kirliliği"nin önlenmesi için "kalkınma hızının sınırlandırılması"nı, "teknolojik gelişmenin yaygınlaştırılması"nı salık veriyordu. Ne var ki, teknoloji ve kâr güdüsü böylesi "hayırsever" çözümlerle gemlenecek gibi değidi...

Nihayet, iş, ozon tabakasının "delinmesi"ne kadar vardı...

Sınıfsal çözümü bulunamayan "çevre kirliliği sorunu" sınıflarüstü bir nitelik aldı, bir siyasal hareketin boyutlarına sığmayacak ve salt politikaya indirgenemeyecek kadar da "genel", "evrensel" bir karakter kazandı. Kapitalizm, sorunu yarattı, ona kendine özgü çifte standartlarla çözüm bulamadı, aksine ağırlaştırdı. İşçi sınıfı, ilk kurbanıydı ama o da kendi çözümünü bulamadı ya da uygulayamadı...

Doğumundan bu yana savaşlarda öldüğü gibi, sağlıksız çevre koşullarında yaşamaya mahkûm edilen işçi sınıfı, bir zamanlar salt "kendi sorunu" sayılan çevre gibi, barış gibi konuların "genel insanlık çıkarı"na dönüştüğünün tarihsel tanıklığını da yapıyor. Bu gerçektir, acaba bazı dersleri de içermiyor mu..?

Gündem
17 Temmuz 1992

Ezilenlerin Dayanışması

1960 ya da 61yılı olmalı; ABD Başkanı Kennedy, Batı Berlin'i ziyaret etmişti. Kennedy orada, Soğuk Savaş'ın o sıcak günlerinde, tüm dünyaya, bütün sömürücülerin, emperyalistlerin, beynelmilel sermayenin bir dayanışmasını duyurmuş, aynı zamanda, bir gözdağı da vermişti hasımlarına, yani insanlığa. Kennedy o gün bu dayanışmayı "Ich bin ein Berliner" (Ben bir Berlinliyim) diye ifade etmişti.

Beynelmilel sermaye uluslararası işbirliği ve dayanışmasını her zaman gözetmiştir. Burjuvazi, sınıf bilinci daha gelişkin olduğundan, emeğe ve haklara karşı enternasyonalizmini hep diri tutmuştur. Kapitalizm, tüm dünyayı tek bir pazara dönüştürdükçe ve sermaye kozmopolitleştikçe "milliyetçilik" sadece halkların bir başka "afyonu"na dönüştürülmüş, burjuvazi "milliyetsiz ve vatan-sız" olmuştur. Beynelmilel sermaye kendi sömürü enternasyonalizmini burjuvazinin bayrağı yapmıştır.

Bu saldırgan ve sömürücü enternasyonalizme karşı insanlık emeğin kurtuluş enternasyonalizmini ne yazık ki, burjuvazi kadar etkince hayata yansıtamamıştır. Hiç kuşkusuz, halkların evrensel kardeşliği ve emeğin enternasyonalizmi uğruna nice destanlar yazılmış, nice kahramanlıklar sergilenmiştir, ama barikatın karşı safındaki dayanışma çoğu zaman baskın çıkmıştır.

Halkların dayanışması ve emeğin enternasyonalizmi karşısında ne zaman ki burjuvazinin bölücülüğü ve beynelmilel sermayenin kendi dayanışması galebe çıkmıştır, o zaman insanlık savaşı, sömürü, düşmanlık çarkları içinde öğütülmüştür.

Bugün de beynelmilel sermayenin dayanışması ve burjuva enternasyonalizmi baskın durumdadır. Dün simgeleri "Berlin"di. Bugün uğursuz ve saldırgan işbirliklerini "yeni dünya düzeni" sloganı ile somutlaştırmaktalar.

Emeğin enternasyonalizmi ve halkların kardeşliği ise, bugün ne yazık ki, ağır saldırılar karşısında kalmaktadır. Asıl dayanışma ihtiyacı içinde olanlar darmadağın olmuştur. Her yerde vu-

ruhan emek ve baskı altında inletilen mazlum halklar. eski Hıristiyanlar misali bir dayanışmaya gereksinim duyarken, aksine, düşmanları dayanışma ve işbirliği içindedirler.

Bunun sonunda, tarihin çeşitli defalar açıkça gösterdiği gibi, insanlığa onulmaz çileler, zulümler, kayıplar getireceği kuşkusuzdur. Barbarlığa, hatta giderek, yok oluşa doğru sürüklenen insanlığın önündeki en etkin kurtuluş aracı olan ezilenlerin dayanışması ve ortak mücadelesi gündemin acil maddesini oluşturmaktadır.

Emperyalistler ve tüm burjuvazi için bir zamanlar "Ben bir Berlinliyim" sloganı dayanışmalarının ifadesi ve simgesiydi.

Şimdi insanlığın, emeğin ve ezilen halkların da kendi dayanışmalarını ifade edecek, somutlaştırıp simgeleştirecek davaları var.

Gelin, hangi milletten olursak olalım. biz emekten ve ezilen halklardan yana olanlar da haykıralım:

"INNENI FILISTİNYUN!" (BEN BİR FİLİSTİNLİYİM!)

"EZ KURDIM!" (BEN BİR KÜRDÜM!)

"YO SOY UN CUBANO!" (BEN BİR KÜBALİYİM!)

Bu, aynı zamanda "BEN İNSANIM" demekle eşdeğerdedir.

Gündem
12 Ağustos 1992

Yaşamın Anlamı

Hayatı sadece kişisel çıkar, kâr ve zaaflardan ibaret sayanlar, kimi bireylerin kendilerini aşan soylu amaçlar uğruna mücadele etmesini hiç anlayamazlar. Bu, mücadele yolunda alman riskler arttıkça tam şaşkınlığa dönüşür. Hele bir de ulaşılmak istenen amaca giden zahmetli, hatta tehlikeli yol bir ömre sığmaz gibi görünmekteyse, bencil ve duyarsız olanların kafaları iyice karışır.

Böyle durumlarda ilk önce işin içinde ya da ardında mutlaka bir yarar vardır diye düşünür, öyle umarlar. Yoksa da kendilerini ve başkalarını kandırmak için icat etmeye kalkarlar.

Güneşi balçıkla sıvayamayınca da saldırganlaşırlar. Çünkü onların küçük, küçücük dünyalarındaki yoksul ruhlarında yaşamın anlamı yoktur ki... Büyük dünyaları, insanlık kadar soylu, yaşam kadar kutsal ve özgürlük kader engin davaları kafacıklarına sığdıramazlar ki...

Davaları yoktur ki...

Yaşamlarında anlam yoktur ki... Mutluluğu bilmez, mutluluktan korkar, şöyle kocaman bir kahkaha atamazlar ki..

Yaşam sevincinden öylesine yoksun ve öylesine korkaktırlar ki...

Bu bencil, bu hoyrat, bu insanı öğüten dünyada insan kalabilenlere, büyük inançları ve davaları, kocaman yürekleri olanlara, emeğin ve kültürün çağımızdaki temsilcilerine, devrimcilere o kadar kızarlar ki...

Kızdıkça saldırganlaşır, çaresiz öfkelerinde bütün düzeysizliklerini sergiler, birikimsizliklerinin sığılğında iftira ve küfre sığınır.

Ah, Yeni Dünya Düzeni'nin yeni yetme tüccarları; ah, 12 Eylül'ün çocukları; ah egemenlerin propagandistleri; o kadar geri, o kadar düzeysiz, o kadar kötüler ki... Sığındıkları çukurlar kadar öfkeli doruklara, kara cehaletleri kadar gaddar, yeteneksizlikleri oranında bilgiye, emeğe ve kültüre yabancı.

Ve ne kadar da düşman güzele, iyiye, doğruya...

Şimdilerde öfkelerini Kürt yurtseverlerine ve onlarla dayanışma içindeki devrimci sosyalistlere kusuyorlar, kendi karanlıklarında efendileri adına havlıyorlar aydınlığa.

"Olur mu?" diyorlar, "Ucunda kâr, şan ya da bahşış olmayan işler peşinde koşulur mu?" Ah, ne kadar da zavallı bunlar; kızıyorlar, soluyorlar öfkelerinden: "Nasıl da anlam buluyorlar yaşamlarında!"

Lokman Hekim'e sormuşlar, "Nereye böyle?" diye. "Ölümsüzlüğü aramaya gidiyorum" demiş. "Ölümsüzlük var mıdır ki?" diye sormuşlar bu kez. "Belki yoktur" demiş Lokman Hekim, "Ama aramak da mı yok!" Bakın, Kürtler buldular bile bir ulus olarak ölümsüzlüğü! Halkları için ölümsüzlüğü arayan Lokman Hekim'lerinin ölümünde buldu Kürt halkı milletler ailesinin onurlu bir üyesi olarak sonsuza dek yaşama hakkını. Ve o ölüme koşan evlatları da yaşamın anlamını bulmuşlardı! İşte, anlamadıkları da bu değil mi?

"Sistem, sınıfsız topluma geçit vermez" diyorlar, "Bir ömre sığmaz bu yolculuğun yolu" diyorlar ve nasıl da kızıyorlar o yolun yolcularına çatlayarak hasetlerinden: "Nasıl da anlam buluyorlar yaşamlarında, nasıl da seviyorlar yaşamı!"

Sormuşlar karıncaya, "Nereye yolculuk?" "Hacca gidiyorum" demiş karınca. "Gel, vazgeç bu sevdadan, ömrün yetmez ki bu yola" demişler. "Olsun" diye yanıtlamış karınca, "Ulaşamazsam da hiç olmazsa yolunda ölürüm ya!"

Yaşamın anlamı ha! Ah, siz ne anlarsınız yaşamın anlamından, siz ne bilirsiniz yaşam sevincini...

Gündem
3 Ekim 1992

Yaşam Sevinci

Yaşamlarındaki tüm parıltılı görüntüye ve dünya nimetlerinden yararlanma olanaklarının genişliğine karşın, ezenler safında yer alanların yaşam sevinçleri yoktur. Gelişkin sınıf bilinçleri, her zaman açığa çıkarmasa da, onların handiyse genlerine ve bir sınıf olarak karakterlerine tarihsel olarak geçiciliğin kötümserlik damgasını vurmuştur. Ayrıcalık ve iktidarlarının sömürü ve baskıya, insanlığın kabul etmeyeceği haksızlık ve eşitsizliklere bağlı olduğunu bilen ya da için için sezen, dolayısıyla da bunun sürekli olamayacağını anlayan, sadece bireysel değil, sınıfsal açıdan da fani olduklarının ayır-dındaki egemenler işte bunun paniği ve karamsarlığı içindedirler.

Onlar yaşamdan korkarlar!

Onlar, enselerinde sınıfsal ölümlerinin soğuk nefesini, peşlerinde tarihin yürüyüşünün ayak seslerini, kendi etkinliklerinde de mezarlarının kazma gürültüsünü duyumsarlar.

Ve yaşamdan korkarlar!

Ayrıcalık ve iktidarlarının geçici olduğu gerçeği ve gasp ettiklerini ellerinden alacak olanlara bağımlı olmaları, onları korkak, saldırgan ve kıyıcı yapar. Emekçiye muhtaçtırlar, ama sonlarını hazırlayacak olanın da onlar olduğunu bilirler. Ve milyonlardan korkarlar.

Ve yaşam sevinçleri yoktur ve yaşamdan korkarlar.

Onların uşaklığını yapan hain ve döneğin durumuyse daha da hazindir; onlar ruhlarını egemenlere teslim etmişler, yalan ve yanlış savunmayı iş edinmişler, yazgılarını efendilerine, geleceklerini tarihsel bir çıkmaz sokağa emanet etmişlerdir. Sefil yaşamlarında yapabilecekleri şey, döneğin tadını çıkarmak, dünya nimetlerinden kendi paylarına düşen, egemenlerin ganimet sofrasından yere dökülen kırıntılarla idare etmek, paylarını artırabilmek için efendilerinin emrinde didişip durmak, ihanetlerine yeni ihanetler eklemektir.

Onlar için yaşam bir cenderedir; sevgisiz, mutsuz ve huzursuzdurlar.

Ve yaşam sevinçleri yoktur ve yaşamdan korkarlar!

Egemenler safında en çok korkulansa, aynada kendilerini görmek, kaldığı kadarıyla vicdanlarıyla karşılaşmaktır. Sömürü ve baskıya karşın, tüm zorluk ve risklere karşın, gerektiğinde yaşamlarını feda etmecesine, daha iyi bir dünya, özgürlük ve eşitlik için mücadele edenlere bunun için düşmandırlar.

Daha da önemlisi, böylesi insanlardan, kendilerine bir daha hiç hatırlamak istemedikleri insanlıklarını anımsattıkları için nefret ederler.

Onlarda kâr ve çıkar hırslarıyla korkularına gömdükleri insan vicdanını, artık tümüyle yitirdikleri insan onurunu gördükleri için saldırganlaşırlar.

Onlardan, kendi geleceksizliklerinde insan geleceğini kurmaya giriştikleri için korkarlar.

Onlara, yaşamda anlam buldukları için kızarlar.

Ve nihayet, onlardaki yaşam sevincidir egemenleri kahreden.

Ne kadar da düzeysiz, ne kadar da saldırgan, ne kadar da kötüler. Ne denli acımasız, ne denli bayağı, ne denli çaresizler.

Bitmişler... Tükenmişler...

Yaşam sevgisini yitirmişler...

Yazık, yaşarken ölmüşler.

Gündem
2 Ekim 1992

Sosyalizm Hemen Şimdi!

Rand Corporation'dan Sovyet Bilimler Akademisi'ne uzanan ideolojik saldırıyı anımsıyorsunuz değil mi? Sosyalizm bitmişti, sınıf mücadelesi ve emperyalizm buharlaşmış, dünya da yeni bir barış ve refah çağına girmekteydi.

Türkiye'de de dört koldan saldırıya geçmişlerdi. Bir yanda, devlet medyasında görevlendirilmiş dönekler vardı. Bir başka yanda TKP yöneticileri sol içinde beşinci kol işlevi görmekteydiler. Bunlar da Sosyalist Birlik Partisi'ni karargah seçmişlerdi. Üniversite ve sendikalarda da Psikolojik Savaş Görevlileri işleri azıtmıştı.

"Değişmeyen tek şey değişimdir" diyegelmiş Marksistlere karşı bir "dünya değişti" teranesi tutturulmuştu ve buradan hareketle de sınıf mücadelesinin bittiği ilan edilmişti. "Sınıf mücadelesinin objektif temelleri değişmemiştir ki bitmiş olsun" diyenlere, "Ne o sınıfsız toplum mu oluştu da mücadele bitti, patron da duruyor, sömürdüğü işçi de, biten ne" diye soranlara neyse ki, yanıtı burjuvazinin kendisi verdi. Burjuvazi, sınıf mücadelesini hiç bırakmadığı, hatta fırsattan istifade saldırganlığını azgınlıştırdığı için o dönepleri ve aymazları kendisi yalanlamış oldu. İşçi sınıfı içinse, hayat zaten hükmünü icra ediyordu, yaşamın yasaları işliyordu.

İkinci yalan, emperyalizme ve onun militarist karakterine ilişkindi. Kimisi, emperyalizmin artık zora muhtaç olmadığını iddia ediyordu. Yenileşme diye ortaya çıkanlar, Kautsky'nın yüzyılın başında öne sürdüğü, Lenin'in "ultra saçmalık" dediği ve hayatın çoktan iflas ettirdiği süper emperyalizm tezine sarıldılar. Gözü artık iyice dönmüş kimi şaşkınsa, "Fırsat bu fırsattır, ne saçmalarsak tutar" diye emperyalizmin hepten yok olduğunu söylediler! Neyse, onları da, Körfez'den Somali'ye dünyanın dörtbir yanında ve hemen her gün verdikleri örneklerle bizzat emperyalistler yalanladılar. Şimdi artık bu tür saçmalıkları dile getireni emperyalist ülkelerde bile tımarhaneye kapatırlar.

Globalizm ve bilimsel teknolojik "devrim"le kapitalizmin kendi çelişkilerini çözme yeteneğine ulaştığı balonunu, şişirenler ise, şimdi daha zor durumdalar. Marks'ın Alman İdeolojisi'nde açıkça belirttiği gibi, kapitalizm evrenselliğe ulaştıkça, artık sadece kendi iç çelişkilerinin sorumluluğunda boğulacak, evrensel-egemen işçi sınıfı da ipini çekecekti. Kapitalizm, sosyalisi insanın maddi temelini oluşturacak, bilim ve teknolojinin doğrudan üretime bağlanmasıyla da sınıfsız toplumun özgürlükler dünyasına yol açacak ve insanlaşacaktı insanlık.

Bugün, bütün dışsal çelişkilerinden kurtulmuş kapitalizm ne yapıyor? Tarihte ilk kez, insanoğlunun tamamını doyuracak bir üretim kapasitesi oluşmuş durumda ama bir milyar insan yeterli beslenemiyor, insanlar açlıktan ölüyor. Tarihte ilk kez, artan üretimle birlikte gerekli emekte indirim yapmak olasıyken, yani hem herkese iş bularak, hem de iş saatlerinde indirim yaparak üretimi arttırmak mümkünken, tam tersi yapılmakta. Tarihte ilk kez, yeryüzünde yaşayan herkes için bütün insani gereklerin karşılanacağı kaynaklar ve üretim kapasitesi yaratılmışken dünyanın yarısından fazlası hala "ihtiyaçlar dünyası"nda hayatla boğuşmakta, kendini mutlu sanan bir sömürücü azınlık ise, "tüketim dünyası"nda insanlığını törpülemekle meşgul. Tarihte ilk kez, bilgisayar, iletişim ve ulaşım teknolojisinin ulaştığı düzeyle, "özgürlükler dünyası"na yolculuğun planlanması mümkünken, hala serbest piyasa anarşisi pazarlanıyor.

İnsanlığın ulaştığı olanakları uzatmak mümkün. Buna karşılık, kapitalizm, hala sömürü ve baskıyı milyarların yazgısı yapmakta, barış yerine savaş, özgürlük yerine esareti, doğayla uyum yerine tüm çevrenin tahribini, insanın yetkinleşmesi yerine ahmaklaştırılmasını, kültürün yaygınlaşması yerine yozlaşmayı, dayanışma ve paylaşma yerine insanın insanın kurdu olmasını dayatmakta.

Evet, yalancının mumunu bizzat hayatın kendisi ve yasaları söndürüyor; dünya-tarihsel kapitalizm kendi mezarını kazmakta olan evrensel-egemen sınıfla şimdi başbaşa.

Türkiye'de ise, sistemin iflasını uzun uzun anlatmaya gerek yok. Ne var ki, ülkemizde bitmiş düzeni sarsan Kürt dinamiğinin yanında bir Emek örgütlenmesi henüz oluşturulabilmiş değil. Egemenler sadece bu boşluktan yararlanarak ayakta durabiliyorlar.

Sosyalist kadrolar kendi dağılımlılıkları sonucu bir politik güç olarak ortaya çıkamıyorlar ve işçi sınıfına güven vermiyorlar. Sınıfla buluşamamak ve örgütsüzlük ayrıca birçok sağlıksızlığı da beraberinde getiriyor. Pratikten tümüyle kopup sadece bir zihinsel uğraşa dönüşen teorik formülasyonlar yaratma çabası hayattan kopuyor ve kaçınılmaz olarak devrimci bir nitelik de içeremiyor.

Şimdi çok açık olarak görülüyor ki, Türkiye faşizan bir çılgınlığın dipsiz kuyularına hızla yuvarlanmakta, içinde zaten yaşamakta olduğumuz karanlıklar daha da koyulaşmakta. Bu ortamın ürettiği ve bilinçle körüklenen yozlaşmadan, militarizmden ve gericiilikten kuşkusuz halk güçleri de bağımsızlık kazanmış durumda değiller. Aksine, sınıfsal ayrışmanın gelenek ve göreneklerinin, tarihsel anılarının, normlarının ve en önemlisi de kurumlarının oluşmadığı ülkemizde bu tür etkilere en açık olan emekçi yığınlar.

Bugün egemenler eski yöntemlerle artık bu ülkeyi yönetemiyorlar; halk da eskisi gibi yönetilemiyor. Önümüzdeki yol, bu dönüşüme açık ortamda, biri devrimci, öteki de karşı devrimci dinamikleri içeren iki yöne açılıyor.

Barikatın emek yanı derlenip toparlanamazsa, ve tabii herşeyden önce örgütlenemezse, korkarım ki, sınıfların birbirini yiyip bitireceği bir kaosta umutlarımız da uzun bir süre için yitip gidecek. Ve insanın insana kulluğu bu coğrafyada yazgı olmaya devam edecek.

Oysa hayat, Türkiye işçi sınıfına ve devrimcilerine, tarih önünde büyük onurları yüklenecek misyonları da gösteriyor...

Gündem
21 Aralık 1993

Işçiler "Püf" Dese...

Şu düzenin sefil halini görüyor musunuz?

Neredeyse 20 yıldır sivilinden askerine, muhafazakârından liberaline, sosyal demokratından faşistine, koalisyonundan tek partili hükümetine, karma ekonomiden serbest piyasaya denemedikleri kalmadı, enflasyon hâlâ dünyadaki en istikrarlı yüksekliğini koruyor, işsizlik korkunç boyutlarda, borçlar tırmanıyor. Hazine müflis, gelir dağılımındaki adaletsizlik büyüyor, yoksulluk artıyor ve gerilik geliyor.

Egemenlerin Türkiyesi işte böyle geliyor!

Sistem, sürekli bunalım üretiyor, her çırpınışında batağa daha fazla saplanıyor.

İflas kendini her alanda gösteriyor. Kültürde yozlaşma ve sanatta düzeysizlik diz boyu, iletişimde suskunluk hâkim. Yaşamın her alanda ve boyutunda ahlaki çürüme artık herkesin dilinde.

20 küsur yıldır sokaklarda insanlar vuruluyor, devlet taşları bağlamış, köpekleri salmış çevreye.

Spor, "Ölmeye geldik"; müzik, "En büyük Türkiye"; basın, "Makasa davran. kupon kes"; televizyon, "renkli kumarhane"; eğitim, "YÖK"; hukuk "guguk" olmuş.

Böylesi çöküşlerde sefalet politika alanına da yansır. Şöyle bir baksanıza, demokrasinin "halkı dolandırmanın sanatı", politikanın "laf cambazlığı", devlet adamının "laf ebesi" olduğu siyaset sahnesine; düzenin iflasını, ahlaki çürümüşlüğünü ve umarsız çırpınışını nasıl da gösteriyor.

Politika sahnesi on yıllardır kendi deyimleriyle bir "mebus pazarı". Halkın yüksek temsilcileri bu pazarda ya cambaz alıcı, ya satıcı ya da düpedüz alınıp satılan mal!

Şu devletin kurucusu CHP'nin gelip geldiği noktaya bir bakın: "Domatesin çekirdiği kırmızı kırmızı,
Deniz Baykal TÜSİAD'ın yıldızı yıldızı"

Şu SHP'den istifa edenlere bir bakın; onlar aynaya bakabiliyorlar mı?

Ya bir zamanların vatan kurtaran Karaoğlan'ı dere tepe düz nereye geldi? Türkeş, "Bana geldi" diyor, o ise "Hayır, ben hep ordaydım, sen sahte, ben hakikiyimdir" diye tepiniyor!

Ya askeri darbeden sonra emeğin ve demokrasinin temsilcisi olarak sahnei siyasette arızı endam eden SHP? Genel Başkanı işkenceye karşı girişilen açlık grevini "şiddet eylemi" sayıp dört bir yanda "terörist" katleden devleti yönetiyor. Ve analar ağlarken o hep gülüyor. Dışişleri Bakanı dünyayı dolaşıyor, her bir yana NATO'nun. ABD'nin askeri müdahalesini kışkırtmak için. Ülkenin her bir yanında kan dökülürken de Turizm Bakanı, orası senin, burası benim, sevgili Varlık Özmenek'in deyişiyle "Luna Park'ta eğleniyor", vur patlasın çal oynasın hayatın keyfini çıkarıyor.

Ya Meclis Başkanı: büyük demokrat? Televizyonda "PKK'nın halk desteği var mı?" sorusuna milyonların gözüne baka baka "Hayır, halk desteği yok, halkın içinde destekçileri var" diye yanıt veriyor. Bu laf oyunuyla idare ediyor, günü kurtarıyor da. hangi sorunu çözüyor, hangi gerçekliğe parmak basıyor, ne tür bir çare öngörüyor?

"Dam üstünde saksığan
Vur beline kazmayı"

İki kez darbeyle devrilen Demirel'se darbeyi kendi yapıyor, yönetimi askere bırakıyor.

İşte memleketimden iflas manzaraları!

Çöküntü ve çürüme böylesi boyutlara varmış, sistem böylesine telâssüh etmişken, düzen böylesine çaresizken, ülkeyi yönetenler böylesine bitmişken, bunalım militarizm üretir ve Kürt direnişi egemenleri sarsarken, işçi sınıfı "Püf" dese devirecek bu devrilesi düzeni!

Ben, bir devrimin nesnel koşullarının daha başka nasıl oluşabileceğini doğrusu bilmiyorum.

Karşımızda can havliyle saldıran ve kan döken bir enkaz var aslında ve işçi sınıfı bir "Püf" dese yıkacak şu yıkılası düzeni.

Bir, sınıfının partisinde örgütlense, bir, "Püf" dese kahredecek bu kahrolası düzeni işçi sınıfı.

Ah bir "Püf" dese, bir "Püf" dese işçi sınıfı.

Gündem
24 Eylül 1992

Emeğin İktidarı

Paris Komünü'nden Ekim Devrimi'ne işçi yönetimleri yıkıldı. Para, sınıf düşmanlarının elindeydi; organizasyon deneyimi onlarda birikmişti; şiddetin araçları ve onu acımasızca kullanma becerisi sömürücülerin elindeydi; eğitim ve kültür burjuvanın malıydı. Ama köprülerin altından çok su da akmakta.

İşçi yenile yenile öğrenecek ve bir gün mutlaka yönetecek...

Her şeyden önce işçi sınıfı yetkinleşiyor. Teknik ilerledikçe vasıflı işçinin sayısı da çığ gibi büyüyor. Burjuvazi hâlâ işçi sınıfından eğitim olanaklarını sakınıyor ama mühendisi, bilimcisi, öğretmeni akın akın sınıf saflarına katılıyor; sınıfın kompozisyonu zenginleşiyor. Kapitalizmin emek saflarına gönderdiği yeni kan aynı zamanda emek cephesini radikalleştiriyor da.

Bir vampir gibi savaştan ve silahlanmadan beslenen İkinci Savaş sonrası kapitalizmini artık şiddet tek başına doyuramıyor, sömürü azgınlaşıyor, borç yükü artıyor, doğa katlediliyor ve her seferinde kapitalizmin mezarı daha da genişliyor.

Beynelmilel sermaye insana ve doğaya saldırırken kendi karıştırlarının direniş ve başkaldırı tohumlarını da ekiyor. Kapitalist metropoller bir yandan kendi emekçilerinin kazanımlarını tırpanlar ve geniş insanlığı perişan ederken, bir yandan da kendi aralarında paylaşım mücadelesini keskinleştiriyorlar. Azgelişmiş kapitalist ülkelerle çelişkileri ise büyüdükçe oralardaki işbirlikçilerinin altındaki zemin kayıyor.

Patronun asalak gereksizliği ise, her geçen gün belirginleşiyor. Bilimin üretime uygulanmasındaki yol kısaltıldıkça bolluk ve özgürlük dünyasının kapıları daha da açılıyor ve o kapının önündeki eli kamçılı burjuva bekçi hayatı karşısına almış oluyor. Bilgisayar teknolojisindeki gelişmelerle burjuvazi daha çok insanı öldürmenin provalarını yaparken işçi sınıfı ve emekçi gelecekteki iktidarlarında üretimi ve dağıtımı refah, eşitlik ve özgürlük yolunda planlamanın gücüne kavuşuyor.

Emekçiler her gün sınıfsız toplumun altyapısını örüyor, özgürlükler evrenin kapılarını açıyor. Üretim güçleri gelişiyor ama

mülkiyet ilişkileri emeğin nimetlerinin insanlığın hizmetine sokulmasını engelliyor.

Devrimci gelişmenin müjdecisi o temel çelişki daha da keskinleşecek, belirginleşecek, işçi sınıfı yenile yenile yenmesini öğrenecek ve bir gün mutlaka yenecek.

Hele Türkiye'de... Düzen tıknafes, egemenler bunalımda...

İşsizlik, borç, hayat pahalılığı o gün bugündür sistemin özü olmuş. Gerilik, yoksulluk, yozlaşma düzenle yaşıt. Militarizm, bağımlılık, sömürü patronların günlük ilacı. Türkiye, çocuk ölümlerinde ve veremde Afrika'yı yakalıyor, silahlanmada dünyayı geride bırakıyor ve patronlar trilyonları yutuyor.

Demirel Çankaya'da Evren'le tokalaşırken düzenin militarizm ile organik bütünlüğünü simgeliyor. İnönü örste demir döverken sistemin yapısal faşizmini sergiliyor. Politik ikbalini doğrudan 12 Eylül'e borçlu Yılmaz ise, sermaye tahakkümü ile faşist cuntalaşmanın iç içeliğinin harika çocuğu. MGK de bu üstyapıyı taçlandıran alameti farika.

Ve nihayet moral iflasın tam bir göstergesi olarak, yargısız infazların uygulayıcısı hükümetin bir bakanı, tespit edilmiş ihale yolsuzluğu nedeniyle soruşturma açılması taleplerini kendisinin "yargısız infaz"ı olarak nitelendiriyor!

Ah işçiler ne bekliyorsunuz, kurtuluşa öncülük sizin, birleşin emekçi yığınlarla, devrimci sosyalist kadrolarla ve Kürt sınıf kardeşlerinizle, yargılayıp da infaz edin artık bu düzeni!...

Aydınlık
26 Mayıs 1993

Selam Yaratana!..

"Zengin olursam soğanın cücüğünü yerim" yakıştırmaları, sadece köylülüğün ufuksuzluğuna bir dokundurma mıdır, yoksa emekçinin sırtından geçinen acımasız asalakların onun insan hassası ruhunda yarattığı umarsızlığın bir dışavurumu mu?..

Geçenlerde de, bir televizyon programında, daha çocuk denebilecek bir işçi, "En çok ne istersin?" sorusuna sadece "Ekmek" diyebildi!

1848'in özgürlük ve eşitlik şarkıları söyleyen, sermaye zalimlerinin karşısında emeğin yığınsal direnişinin ilk adımlarını atan emekçinin torunlarına ne oldu böyle?..

Paris Komünü'nde işçi iktidarının, proletarya diktatoryasının, deneyimsiz ürkek adımlarını atanların mirasçıları nasıl geleceksizleşebilir böyle?..

Çok değil, daha bir nesil öncesine kadar bütün bir dünyayı isteyen gürbüz sınıfın bugünkü çocuklarının dünyası nasıl böyle küçüldü?..

Cihan İnkılabı ülküsü yolunda zincirlerini parçalayıp İşçi Devleti'ni kuran Lenin'in yoldaşlarının Anadolu'daki sınıf kardeşlerinin ufkı nasıl böyle karardı?..

Kendini değil, bütün bir insanlığı kurtarmak yazgısı olan bir sınıfın, "dünyayı sarsan on gün"ün kahramanı emekçilerinin bugün bizim coğrafyamızdaki evlatlarının "bir dilim ekmek"e indirgenmiş karamsarlığı ne demektir?

Birkaç on yılda, yoksul emekçinin, hiç olmazsa önemli bir bölümünün, geçici de olsa, ufkunu "soğanın cücüğü"nden "bir somun"a karartabildi bu vandal düzen!

Kapitalizmin korkunç baskıları, yoksullaşma, hayat pahalılığı, işsizlik, şiddet gibi düzenin gerçekleri, sosyal demokrasi, ücret sendikacılığı gibi sistemin ideolojik saldırıları karşısında işçi sınıfının ortaya çıkan asıl bunalımı bence burada, ideolojik gerilemede. hedeflerinin sığılmasında ve hayattaki misyonunu göz ardı etmesinde yatıyor.

Yaratanlar'ın bu Dünya'dan daha azına razı olmaları kabullenilir mi?

O ki, bir elinde özgürlükler dünyasının anahtarı, ötekinde insanın tarihini yazacak kalem; o ki, kültürün ve bilimin temsilcisi bugün; O ki, doğası gereği devrimci; O ki, sömürsüz ve baskısız bir geleceğin ve sınıfsız toplumun müjdecisi.. Bütün dünyayı istemeli ki, alıp onu masmavi bir hayat çiçeği gibi insanlığa armağan etmeli!

Marks'tan daha güzel anlatan var mı onu; "...özel bir haksızlığa değil, haksızlığın ta kendisine uğradığı için özel bir hakkın davasını gütmeyen, bundan böyle artık tarihi değil, yalnız insani bir haklılık gerekçesi ileri sürebilecek olan... nihayet, toplumun bütün diğer kesimlerini de özgürleştirmedikçe özgürlüğünü kazanması mümkün olmayan, tek kelimeyle, insanın topyekün yitişi olduğu için ancak insanın topyekün kazanılmasıyla kendini kazanabilecek bir kesim..."

Proletarya!..

İşte bugün bütün devrimcilere düşen görev de tam bu noktada ortaya çıkıyor: İşçi sınıfını iktidarı talep etmeye yöneltecek ideolojik-örgütsel mücadeleyi yükseltmek, sınıfın yeniden kendisi için kazanmasının olanaklarını yaratmak!..

Ve koparmak zinciri zayıf halkasından...

İstemek Dünyayı yeniden...

Ve değiştirmek yaşamı, yaşasın diye insana...

Ulaşmak için nihai kurtuluşa,

"Türkiye işçi sınıfına selam!

Selam yaratana!"

Aydınlık
24 Temmuz 1993

İşçiler Haydi!

Kimse heveslenmesin; tarihin sonu falan gelmedi, sosyalizm bitmedi. Kimse heveslenmesin; emekçiler ilelebet sömürüye mahkûm edilemedi, Yeni Dünya Düzeni'nin "ölü toprağı" insanlığın üzerinde çimentolaşamadı. Kimse kapitalizmin nihai utkusuna güvenip de çalım satmasın, kimse beynelmilel sermayenin 'yalanlar imparatorluğu'na sığınıp da emeğe ve barışa savaş açmasın.

Bakın kapitalizmin savaşa, soğuk savaşa, silahlanmaya dayalı "refah devleti" çatırıyor, sistemin yapısal devrevi durgunluğu, enflasyonla birlikte seyrederken metropollerarası ateşkese dayalı Keynesyen savaş harcamaları devri kapanıyor. Emeğin kan ve gözyaşıyla elde ettiği tüm kazanımlar birer birer elinden alınıyor. 1920'li ve 30'lu yılların o bunalımlı, hantal ve durgun kapitalizmi ortaya çıkıyor.

Bilimde ve teknolojiideki bütün ilerlemeler geliyor sonunda kapitalizmin kâr ve bencil güç hırsına takılıyor, milyarlarca üreten için maddi, manevi insani ihtiyaçların tatmini söz konusu olmazken, yeryüzünün tüm nimetleri ve gelişmenin sonuçları küçük bir azınlığın israfı ile emeğe, kültüre ve doğaya düşman kanallara akıtılıyor.

Evet, bugün kapitalizme rağmen insanoğlunun üretken kapasitesi ve yaratıcı zekâsı büyük patlamalar yaptı. Ama, bunların ürünlerinin insana ve insani ihtiyaçların tatminine yöneltilmesi kapitalizmle birlikte mümkün olamıyor.

Hâlâ yeryüzünde yoksulluk, cahillik, hastalık, hatta açlık yaygın. Hâlâ baskı, savaş ve sömürü yaşamı karartıyor. Hâlâ emek, kültür ve doğa acımasızca, düşmanca sömürülüyor. Bir avuç sömürücü ve yönetici, beynelmilel sermayenin sahip ya da gardiyanları dışında kalan milyarlar için yaşam hâlâ bir didişme, kargaşa ve yıkım.

Hayat değişiyor, olanaklar artıyor, insanlık ve üretici güçler gelişiyor, ama kapitalizmin doğasındaki yıkıcılık, sömürü ve insan,

emek ve doğa düşmanlığı aynı kalıyor. Örgütlü ve sürekli bir emek sömürsü, insanlığa aykırı tüm sonuçlarıyla devam ediyor.

Şimdi bilimin müthiş gelişmesi, kimi aymazlarca, kapitalizmin etkusunun bir kanıtı olarak gösteriliyor, bunun sosyalist kuramca öngörülemediği iddia ediliyor.

Ne aymazlık, ne çarpıtma, ne büyük bir yalan!

Bakın Grundrisse'de Marks ne demiş: "Büyük sanayinin gelişmesi ölçüsünde, zenginliğin yaratılması gitgide daha az ölçüde emek süresine ve yararlanılan emek miktarına bağlı hale gelir. Emek süresince harekete geçirilen mekanik öğelerin kudreti, bu zenginliğin yaratılmasında gitgide daha çok önem taşımaya başlar... Bu etkinlik daha çok bilimin genel düzeyi ile teknolojinin gelişmesine veya bilimlerin üretime uygulanmasına bağlıdır... Ana temel, genel üretici gücün sömürülmesidir. Bir kelime ile toplumsal bireyin gelişmesi, üretimin ve zenginliğin ana temeli olarak ortaya çıkmaktadır."

Bugün, kapitalist formasyonun üretim ilişkileri, üretici güçlerdeki tüm gelişmelere karşın, insani ihtiyaçların karşılanmasının ve insanın gelişmesinin önünde engel oluşturmaktadır. Bu ilişkiler, özgürlüğün, doğanın, kültürün, giderek insanın kurtuluşunun en büyük düşmanı olarak ortaya çıkmaktadır.

Bilim ve teknolojideki devasa gelişmelerle birlikte patlama yapan üretim kapasitesi ile bizzat bilimde gerçek devrim olanağı ve dolayısıyla da sınıfsız toplumun altyapısının gerçekleştirilmesi imkânı, kapitalizmin üretim ilişkileri nedeniyle engellenmektedir.

Bilim ve teknolojideki gelişmeler, kapitalizmin sınırlarını, olumsuzluklarını ve giderek yıkıcılığını, sınıfsız toplumun ise olabirliğini, sosyalizmin tarihsel haklılığını ve kaçınılmazlığını kanıtlamaktadır!

Bilim ve teknolojideki gelişmeler planlama açısından da insanlığa büyük olanaklar sunmaktadır. Sovyet deneyindeki gibi yüz milyonun üstünde insandan oluşan çağdaş bir toplumun ekonomik yaşamının geri tekniklerle, neredeyse çalاکalem planlanmaya çalışılması dönemi çoktan kapandı. Şimdi insanoğlunun önünde iki seçenek var: Özellikle bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler sonucunda, ya kapitalin sahibi ve gardıyanı bir avuç kıyıcı bütün özel hayatımızı dahi denetleyecek biçimde planlayacak toplumu ve insanlığı köleleştirecek ya da insanın kendisi üretimi, dolaşımı ve

paylaşımı planlayarak insanı, tüm ekonomik, ideolojik, politik vb. zincirlerinden boşalmış bir özgürlüğe kavuşturacak.

Kimse heveslenmesin! Kapitalizm kendi bunalımlarında, engellemelerinde ve kötülüklerinde boğulma sürecine giriyor ve sosyalizm geleceği, kurtuluşu, özgürlüğü gösteriyor.

Evet, bugün rüzgâr işçi sınıfından, emekten yana esmiyor; ama duymuyor musunuz, emekçi iktidarının, devrim dalgasının dipten gelen gümbürtüsünü duymuyor musunuz?

İşçiler hele siz, siz kendi iktidarınızın o yıkıcı acilliğini, ahlaki gereğini, tarihsel haklılığını duyumsamıyor musunuz? Sadece bir sınıf olarak kendinizi değil, emeği ve bütün bir insanlığı kurtaracak ve mazlum halkları da bireyi de özgürleştirecek sosyalist devrimin esen yelinin sıcaklığını herkesten önce siz gereksinmiyor ve hissetmiyor musunuz?

O halde haydi! Tutun sosyalist kadroların ellerinden ve haydi, örgütlü sömürüye karşı, örgütlü mücadele için haydi!

Gündem
25 Kasım 1992

Devrimcilerin İşbirliği Konusunda Bir Öneri

Artık iki şeyden uzun uzadıya söz etmeye gerek yok. Birincisi, Türkiye'de sistemin ölümcül krizi ve tıkanmışlığıyla ilgili. Bugün söylenebilecek olan, bunalımın önümüzdeki haftalarda derinleşeceği ve çöküşün her an egemenlerin kapısını çalabilecek olması. Yerel seçimlerden sonra, dibe vurmuş ekonominin gerektirdiği "acı ilaç"ın halka bir kez daha yutturulması gündeme gelecek. Bu arada, borç faizlerinin ve memurun maaşının ödenbilmesi için özelleştirmeye hız verilecek ve dolayısıyla emekçilere karşı bir saldırı da buradan gelecektir. Savaş ve diplomasi alanında da işlerin egemenler adına iyi gitmeyeceği ortadadır.

Ne var ki, egemenler düzenlerini kurtarmak için ciddi atılımda bulunabilecek güçte de değildirler. Bugün, hangi açıdan bakarsak bakalım, sermayenin geniş emekçi yığınları pasifize ederek onlara "istikrar önlemleri"ni dayatabilmeleri olanaksız görünüyor. Üstelik, şayet bütün bu önlemler bir de bir erken genel seçim atmosferinde yapılmaya kalkışılacaksa, buna sermayenin politika alanındaki bekçilerinin cesaret edebileceğini ummak saflık olur. O zaman da, gündeme ya bir "milli koalisyon" kurulması gelecek ya da bu işleri sermayenin bürokrasideki bekçilerinin bizzat yapması sözkonusu olacaktır. Her iki halde de, göstermelik "demokratik rejim" ve "hukuk devleti" bu halleriyle bile bir kez daha askıya alınacak ve militarizm toplumsal yaşama daha açıktan egemen kılınacaktır.

Uzun uzun tartışılmasına gerek olmayan ikinci nokta ise, emeğe karşı girişilmiş bulunan ve önümüzdeki haftalarda ağırlaşacak olan saldırılara karşı, emeğin en temel haklarını korumak ve bu arada da kirli savaşa son verecek adil bir barışı yaratmak için acilen Emek Cephesi'nin kurulması ve tahkim edilmesinin zorunluluğudur. Bunun temel ilk adımı, devrimci sosyalistlerin bir araya gelmelerinin sağlanmasıdır kuşkusuz.

Bugün, kısa vadede, ortaya çıkmış bulunan tüm saygıdeğer çabalara karşın, devrimci solda, mümkün olan en geniş birlikteliğe

dayalı bir partileşme olası görünmüyor. Anlaşılan şimdilik bu konuda daha mütevazı olunması ve bir açık devrimci parti hedefini asla gözardı etmeden devrimciler arasındaki işbirliği modellerini genişleterek yeniden formüle etmek gerekiyor.

Asıl hedef olan birlik ve partileşmeye giden yolu bir merdiven gibi düşünersek, devrimci güçler arasındaki pratik teorik eşgüdümü de bu merdivenin en alt basamağı olarak kabul edebiliriz. En üst basamağa, yani birlik parti doruğuna ulaşana kadar da, ayrıca oraya gitmenin bir önşartını da kimseye dayatmadan, devrimciler arasında hayata geçirilebilecek çok sayıda işbirliği dayanışma olanakları bulunabilir.

Bu işbirliği, aralarında daimi bir eşgüdüm kurulmasından ortak dayanışma platformlarına, işbirliği kurumlarının oluşturulmasından mücadele, direniş, eylem birliklerine, teorik çalışma ve araştırma birimlerinden geniş toplumsal muhalefet organizasyonlarına, savunma ortaklıklarının kurulmasından yayın kolektivitelerinin yaratılmasına ve daha pek çok alanda işbirliğine kadar uzanabilir.

Bu arada, tartışma, koordinasyon ve eylem birlikteliği daimi bir nitelik ve konfederatif bir çatı altında kurumsal bir özellik de kazanabilir.

Böylesi bir çatı altında, her çevrenin (parti, hareket, dergi, vb.) mutlak teorik pratik örgütsel bağımsızlığı korunur ama öte yandan da aralarında çeşitli düzeylerde karşılıklı anlaşmayla varılmış gerçekleştirilmiş ortaklıklar da yaratılmış olur. Şayet bu yapı, bir konfederatif organizasyonel çerçeve çatıya kavuşturulabilir ve ona, belirli aralıklarla toplanacak "Genel Kurul"unun yanı sıra, uzmanlık komisyonları, planlama üniteleri ve sekreteryaya görevini yapacak bir daimi komite ile desüreklilik kazandırılırsa, zamanla, içine toplumsal muhalefetin öteki demokratik kuruluşları da (kurumsal üyelik biçiminde) alınırlar ve bir geniş yığinsal muhalefet Emek Cephesi kurulmuş olur.

Bu çatı altına her gelen, örneğin sadece bir eşgüdüm düzeyindeki işbirliğinde yer alabileceği gibi, en üst düzeyde, mücadele içinde partileşme sürecine de katılabilirler, ayrılanlar gibi yeni katılanlar da olabilir. Böylece de, kendi içinde de, sürekli bir dinamizm içeren, teorik ideolojik iç mücadeleyi ve rekabeti dışlamayan, dışarıya açık, hedefi egemenler ve düzen olan, sosyalist

kadroların dayanışma ve işbirliğini, emekçilerle buluşmasının platformunu ve toplumsal muhalefetin derlenip toparlanmasını gerçekleştiren, sosyalizmin ideolojik önderliğini hayata geçirebilen bir yapı yaratılmış olur.

Böylesi bir toparlanmanın adımı atıp, iç yasalarını ve organizasyonu tartışıp karara bağlamak için de tabii öncelikle bir büyük konferans/kurultay gerçekleştirilmelidir. Bu geniş toplantı, daha baştan, kurulacak konfederatif yapı içinde bağımsız yer alıp asgari olarak en düşük düzeydeki işbirliğini (eşgüdüm) kabul edenler arasında yapılacağı için de anlamsız çekişmelerin ve başarısızlıkların sahnesi olmayacak, somut bir görevi yerine getirerek amacını gerçekleştirmiş olacaktır. Böylece de, ne yeni bir başarısız birlik girişimi ortaya çıkacaktır, ne de birbirimizi mat etmeye yönelik yeni bir sınırsız teorik münazaraya zemin oluşturulacaktır. Bu, somut, yapıcı ve herhangi bir siyasi çevreye doğası gereği öncelik ya da avantaj sağlayamayacak bir girişim olacak, sözkonusu yapı ortaya çıkınca da teorik gücüne ve mücadele direngenliğine güvenen her çevreye, hem kendini kanıtlama, hem başkalarını hayat içinde ikna etme, başkalarından öğrenme ve yakınlarıyla da daha sıkı örgütsel beraberlikte kurarak güçlenme olanakları verecek ve kimbilir ilerde geniş bir devrimci partinin de anası olabilecektir.

Devrimcilerin işbirliğini, dayanışmasını ve örgütlü birliğini yaratmaya soyunmuş her çevre ile özellikle de bilinçli işçiler ile işçi önderleri ise, hep birlikte böyle bir girişimin davetçisi ve ev sahibi olabilirler. Tabii böylece ilk ortak girişimlerini de yapmış olurlar.

Benden önermesi...

Gündem
24 Şubat 1994

Devrimci Parti Sorunu

Yaşam dayatıyor; sınıfın çıkarları, acil ihtiyaçları, sosyalistlerin özlem ve beklentileri, yerli sınıf düşmanlarının ve emperyalizmin saldırıları, Kürt halkının ve emekçilerin yaşamsal sorunları, tüm dünyada ezilenlerin direnişi ve beynelmilel sermayenin yeni düzeninin iflası, devrimci sol içi ihanetin foyasının açığa çıkması ve ayrışmanın tamamlanması - bütün bunlar ve benzeri gelişmeler dayatıyor. Yaşamın yasaları hükmünü icra ediyor... Dünya dönüyor... Ve hayat dayatıyor.

Giderek, İşçi sınıfının ve emeğin yakıcı örgütlenme ihtiyacının nesnel boyutu hayatta karşılığını buluyor; öznel dünyalar da bu yönde bir arayışı ve hareketliliği içermeye başlıyor.

Son zamanlarda çok çeşitli çevrelerde ve tek tek sosyalistlerde geçmiş deneylerin başarısızlıklarının yarattığı düş kırıklığının da etkisiyle küllenmiş bulunan tartışma, inisiyatif ve girişimler yeniden canlandı. Birleşik bir Emek Cephesi ve hatta bir işçi emekçi partisinin kurulması, yine Marksist Sol'un gündeminin baş sıralarında yer almaya başladı. Üstelik bu kez, daha hala birbirlerinden kopuk olmakla birlikte, filizlenen girişimlerde bilinçli işçiler daha aktif, hatta belirleyici rol alıyorlar.

İşçi önderlerinin yeni girişimlerde başı çekiyor olmalarının tabii ayrı bir anlamı ve pek çok yararı var. Sosyalist kadroların sınıfla buluşmasının en sağlıklı ve kestirme yolunun burada olduğu açık. Ayrıca, kadroları, hayatla inatlaşma yerine, doğrudan toplumsal gerekliliğin içine ve dolayısıyla mücadelenin tam ortasına çekmenin anahtarı da bulunmuş oluyor. Bu arada, toplumsal belleğin çok zayıf olduğu ve işçi sınıfının gelenek, görenek, norm ve kurumlarının oluşmamış olduğu bu coğrafyada tüm birikimin harekete aktarılmasının en önemli bağlantısı kuruluyor.

Sosyalist kadroların iki temel sorununun da ancak bilinçli işçilerin ve sınıf önderlerinin başını çekeceği bir açık partide çözülebileceğini düşünüyorum. Bu sorunlardan birincisi, politika yapmaya ilişkin. Unutmamak gerekir ki, politika sadece ideolojik -

teorik bir uğraş: "iyi toplum, iyi insan" ideallerinin topluma vaaz edilmesi; insanlara hayat bilgileri içeren dersler verilmesi; hayatın pislik ve kötülüklerini eleştiren bir doğrucu Davut'luk değil. "Politika yapma"nın, herşeyden önce, hayata müdahale ederken, kirli

dünya ve ideolojik yanılsamalarla malul bireyler ile doğrudan temasa geçmek olduğu açık. Hayatla inatlaşan ve yaşamda önce hiçbir karşılık bulamayan, zamanla da, ondan bütünüyle kopan ve sonunda da artık yabancılaşmış bir bağnazlığa dönüşen, aşınmış, aşılımış, Emek karşıtı konumlara düşmüş değerlere bağlılıkla da bazen gerici bir nitelik bile alma tehlikesi karşısında korumasız kalan dar kümelenmelerin panzehiri partili açık politik mücadeledir.

İkinci temel derdimiz ise, devlet ve burjuvaziden kopuş sorunudur. İşçilerin ve genel olarak emekçilerin, örneğin grev gibi eylemlerinde devletin zor aygıtlarıyla karşılaşmalarıyla onun ve giderek de bütün bir düzenin niteliğini, hangi sınıfın nasıl hizmetinde olduğunu ancak anlayabileceklerini, bu anlamda bilincin de pratik mücadele içinde edinilebileceğini hep yineleyen biz sosyalistler, iş kendimize gelince nedense sadece kitaptan öğrenmenin yeterli olabileceğini varsayarız. Oysa, açık mücadelenin, özellikle ideolojik olanda, düzenle hayatın her anında ve boyutunda, insanların vicdanında ve beyninde somut kazananı-kaybedeni olan bir çatışmacı ilişki yanı var. Burada, karşı tarafla tam olarak ayrışma, ondan, bütünüyle kopma mücadelenin doğasında vardır. Kuşkusuz sözünü ettiğim, parlamentoda tarihe not düşmek ya da burjuvazinin temsilcilerine laf anlatmak anlamındaki bir konumlanmış değil, sınıf mücadelesi yürüten bir açık politika anlayışıdır. Bir sınıf olarak burjuvaziyle ve devletin bütünüyle karşı karşıya gelmeden onlardan tam kopuşu getirecek teorik-pratik araçları üretmek de mümkün değildir. İhtiyaç, üretimin anasıdır. Hem o ihtiyacı duyma, hem de ona yanıt veren araçları oluşturma süreci, devrimci açık politikanın ayrılmaz bir parçasıdır. Kopuş önce teorik olmalı, eksikliği doğrudan politik mücadelenin dayatacağı ideolojik cihazlanmanın geliştirilmesiyle giderilmeli ve nihayet politika yoluyla pratiğe yansıtılarak anlamlandırılmalıdır.

Tertemiz bir ideolojik saflığın ödün vermez katılığı, özünde apolitik bir tavidir ve bizim hep eleştirdiğimiz ve Marksizmde de aslında yeri olmayan bir "teorisizm"dir, sınıftan kopuk aydın kö-

numlanışıdır, nihayet hareketsizliği örtmek için mecburen keskinleşen bir lafazanlıktır. Bunun sonu da bir kopuştur ama devrimcilikten, sosyalizmden, Emek'ten bir kopuş.

İçine girmekte olduğumuz yeni birlik ve partileşme girişimleri sürecinde de bir tehlike var. Artık iş o hale geldi ki, her yeni girişimin, her yeni oluşumun kendisi, niyeti asla öyle olmasa ve hiç haketmese de, yeni bir bölünmenin unsuru olarak algılanmakta, böylece de bütünleştirmeye çalıştığı hareket içinde yeni bir bölünmenin başlatıcısı, tarafı, sorumlusu olmaktadır! Böyle algılanan, böyle damgalanan bir insiyatifin ise tabii yararlı bir işlev görmesi mümkün olamamakta, aksine "kaş yaparken göz çıkarma" misali parçalanmışlık durumunu ağırlaştırmış olmaktadır. Benim önerim, bu tür girişimlerin önce kendi aralarında eşgüdüm kuracak bir mekanizmayı biran önce harekete geçirmeleridir.

Böyle bir parti, sol içindeki korkunç parçalanmışlığı, herkesi biraraya getirerek ortadan kaldırmayacak. Bence parti, önce bölünmüşlüğü kabullenerek parçaları sadece bir çatı altında toplayacak. Böyle bir partide kaçınılmaz olarak herkes kendi kimliğiyle, hatta bu kimliğini geliştirerek yeniden üretme hakkıyla beraber bulunacak. Bence parti, sol içi hegemonya mücadelesini, asıl alanına, yeni pratiğe ve eyleme, sınıf mücadelesi alanına çekecek ve hegemonya savaşımını sınıf için yıkıcı bir uğraş olmaktan çıkarıp, düzene yönelik bir yararlı işe dönüştürecek. Sonunda da doğal gelişim süreci içinde partinin kendisi hagemonyacı güç olacak, hayatın pratik içinde doğruladıkları da kendi likidasyonlarında daha üst düzeyde yeniden üretilecekler - İşçi Sınıfı Partisi kendileri, kendileri de İşçi Sınıfı Partisi olacaklar.

Aslında parti bu anlamda "hodri meydan" da demektir.

Gündem
27 Ocak 1994

Sosyalistlerin Örgütlenmesi ve Birliği

Hemen herkesin kabul ettiği gibi bugün Türkiye'de sosyalistlerin üç temel sorunu mevcuttur Bunlar örgütlenme, birlik ve işçi sınıfıyla bütünleşmek olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu sorunların çözümüne, kestirmeden bir birlik arayışıyla başlamak ve örgütlenmeyi de böylece bir genişlik çerçevesiyle birlikte gerçekleştirmek, birleşik bir görüntüyle de sınıfa güven verip onunla buluşmayı sağlamak, itiraf etmem gerekir ki, bir ara benim de yeğlediğim kolay yoldu.

Bu tür çalışmalar, bilindiği gibi ciddi sonuçlar vermedi. İlk haliyle Kuruçeşme toplantıları dağıldı. Sosyalist Birlik Partisi ise ilk yapısıyla ne anlamlı bir birlik sağlayabildi ne de sosyalist olabildi. Hatta ilk başta parti de olmadı, daha çok bir dernek görüntüsü verdi. TBKP dönemleri, politikacılık oynayan yenilikçi modacılar ve kaşarlanmış siyaset bezirgânlarından, kendi net tavırlarından ziyade onların tercihiyle, kurtulunca da ancak ilerdeki birlik girişimlerinin taraflarından biri olma hakkını kazandı.

HEP'in sosyalist solu kendi çatısı altında toplama çaba ve çağrıları ise doğal olarak hiçbir zaman ciddiye alınmadı.

Böyle bir birlik çatısını Sosyalist Parti'nin de oluşturamayacağı anlaşıldı.

Örgütsüz, paramparça ve birbiriyle kavgalı sosyalistlerin sınıfla anlamlı bir diyalog bile kuramayacaklarını bilmek için allâme olmaya gerek yok.

Tarihsel nedenleri, nesnel kaynakları, öznel hastalıkları, teorik yüzeysellikleri, çocuklukları, deneyimsizlikleri, egemenlerin oyunları ve benzeri nedenlerle tarumar edilip atomize olan sosyalist kadroların şimdi işe yeni bir sıralamayla koyulmaları gerekiyor.

Şimdi ilk iş olarak, önce, iki hedefin devrimci kazanımlar olarak saptanmaları gerekiyor. Artık tek tek sosyalist çevrelerin kendi içlerinde örgütlenmeleri, kendi başına bölünmeyi kurumsallaştırıp kalıcılaştırıyor diye bir olumsuzluk olarak görülmemeli. Aksine, örgütlenmek, bugün için en olumsuz olgu olan,

tespih taneleri gibi oraya buraya saçılıp dağılmayı önlemek, en temel devrimci amaç olmalıdır. Sosyalist kadrolar, örgütsüz, disiplinsiz, yalnızlaşmış bir halde bırakıldıkça zaten bir araya gelmeleri, yani birlik de söz konusu olamıyor.

Bu durumda nasıl asıl tehlike mevcut kadroların yitip gitmesi, yenilerine ise asla ulaşılabilmesidir.

Dolayısıyla da bugün her çevrenin kendi örgütlenmesini gerçekleştirmesi, iç tartışmalarını tüketip sorunlarını çözmesi ve kendi konsolidasyonlarını sağlaması, devrimci kazanımlar olarak kabul edilmelidir.

Bununla birlikte bu, birlik amacının da devrimci bir hedef olarak gözardı edilmesi anlamına gelmemeli, aksine, tek tek örgütlenmelerin tamamlanması, birliğe giden yolun döşenmesi olarak düşünülmelidir. Birlik için yapılan her girişim, atılan her adım bugün doğası gereği devrimci eylemdir, bu yöndeki her ilerleme devrimci kazanımdır. Yani tek tek örgütlenme sürecinde de birlik, sosyalistlerce hedeflenmeli, iyiniyetle gözetilmeli, stratejik bir amaç olarak belirlenmelidir.

Evet, sırasıyla, örgütlenme ve birlik, acil hedefler olarak sosyalistlere yaşam tarafından adeta dayatılmaktadır.

Birlik için yol ve yöntemleri tartışmak, bu aşamada da unutulmamalıdır kuşkusuz. Sosyalist partiler arasındaki devrimci dayanışma çeşitleri, cepheler, konfederatif yapılar, ittifaklar, devrimci bir parti çatısı altında birleşmeye giden yolun zengin araçları olabilirler.

Tabii bu örgütler arasındaki hegemonya mücadelesi başka boyutlar da alabilir; o zaman da Türkiye'nin koşullarına göre, geç de olsa, güç de olsa nihayet işçi sınıfı ile kurulabilecek bağlar, sonucu belirleyecektir. Türkiye'nin koşullarında, örneğin Bolşevikler gibi esas olarak önce iktidara gelerek ya da başka örneklerdeki gibi silahlı mücadelede öne alarak sosyalizm için hegemonya kurmak mümkün görünmüyor. Fikri gelişkinlik, sayısal üstünlük gibi unsurlar da kendi başlarına belirleyici olamazlar. Üstelik yıkıcı bir hegemonya mücadelesinin lüksüne de sahip değildir sosyalistler. Dolayısıyla da birlik içinde sınıfa gitmek en zahmetsiz ve garantili yoldur ve tüm sosyalistler açısından bu, bir tarafın kazancının ötekini kaybı olmadığı en iyi yöntemdir de.

Sosyalizm işçi sınıfının ideolojisidir ve nihayet onun önderliğinde gerçekleştirilecektir. Sosyalist kadrolarla sınıfın bir-

leşmesi, bütünleşmesi kuşkusuz zaman alacaktır. Bununla birlikte, devrimci görevlerini yerine getiren sosyalist kadroların bu konuda çok umutlu olmaları için nesnel ve öznel nedenler de fazlasıyla mevcuttur.

İşte gün, bu devrimci görevlerin yerine getirilmesi, yani önce örgütlülüğün sağlanması ve bu arada da birliğe giden yolun yapı taşlarının örülmesi günüdür.

Gündem

17 Ekim 1992

Birlik/Partileşme Süreci Üzerine Tezler

Birlik/partileşme süreci, birbirleriyle ilintili bir dizi bunalım çerçevesi içinde yer almaktadır. Sosyalizmin evrensel krizi, Türkiye'de sosyalist pratiklerin başarısızlığı ve oluşan teorik bunalım, Yeni Sağ'ın evrensel saldırısı ve Türkiye'deki 12 Eylül yenilgisi çok yönlü bunalımın çerçevesini çizen olgulardır. Günümüzde Türkiye sosyalizmine bunalımı aşma yönünde sunulmuş tek tarihsel araç birlik ile onun örgütsel ifadesi ve politik araca dönüştürülmesi demek olan birlik partisidir. Sürecin özü, bunalım çerçevesi içinde birlik ve partileşme arasındaki organik bağda aranmalıdır.

Bugün, önümüze koyduğumuz hedeflere varmada; mücadelemizi işlevsel yapmada; çağdaş bir kimliği oluşturmada; halka umut ve güven verecek demokratik, yığinsal partimizi kurmada olmazsa olmaz birinci koşul birliği sağlamak, güçlendirmek, geliştirmektir. Biz burjuvazinin politika yapmak tekelini ve bunun getirdiği hegemonyayı kırmak için bir güç odağı oluşturmak zorundayız ve bunu başarabilmek yolunda temel araç birlik partisidir. Birlik/partileşme süreci ise şu aşamalardan oluşmakta: Birlikte program oluşturmak; birlikte verilecek mücadele içinde ortak kimliğin temel taşlarını döşemek; birlikte örgütsel çatının ve iç demokrasinin mekanizmalarını örmek, parti tüzüğünü hazırlamak; ve birlik partisini kurmak.

Bilimsel Teknolojik Devrim ve evrensel bir demokratikleşme iradesi tüm yapı ve ilişkileri altüst etmekte, bu arada da insanlığa özgürleşme ve nihai kurtuluş yönünde dünya görüşümüze yaraşır ufuklar açmaktadır. Türkiye, ayak uyduramadığı bu gelişim ve değişim fırtınalarının sadece yıkıcı etkilerine terk edilmiş, çürümeye bırakılmıştır. Halkımıza bu boğucu düzen çerçevesinin dışında biricik seçenek olarak sosyalistler ancak birlikte yeni bir nefes, yeni bir umut, yeni bir umar oluşturabilirler.

"Sosyalistler birleşemez" inancı kadrolarda, işçi ve emekçiler arasında, aydınlarda ve genel olarak halkta bezginlik, inançsızlık, güvensizlik yaratmaktadır. Giderek de insanlarda sosyalizme karşı

yabancılaşma ortaya çıkmaktadır. Birlik, yeni bir coşkulu umut silkinişinin kaldırıcı olacaktır. Birlik süreci, kitlesel politika yapmak iradesi ile içiçe geçmiş olduğu için de otomatik olarak bu silkiniş koşut biçimde çapımızı, perspektifimizi, kısacası bilimsel hülyamızı iddialarımıza yaraşır boyutlara ulaştıracaktır.

Politik/örgütsel/ideolojik düzlemlerde burjuvaziden geri döndürülemez bütüncül kopuş güçlü bir örgütsel çatı altındaki birliktelikle olanaklıdır. Aksi, erime ve ezilme girdabında ideolojik çöküntüdür, ister istemez düzen içi konumlara sürüklenmek ya da nihilizme, dogmatizme savrulmaktır.

Sosyalistlerin birliği, sınıfın birliği ile tek ve aynı şeydir. İşçi sınıfı ve özellikle de bilinçli önderleri politik olarak bir "tabula rasa" oluşturmamaktadır. Bölünmüşlük orada da sözkonusudur. Birlik, sınıfın ve sınıf ile sosyalistlerin bütünleşmesinin de temel adımı olacaktır.

Sosyalizm güçleri dağılmış durumdadır. Bunları toparlayıp kendi bünyesi içinde mücadeleye çekebilecek ve yeni unsurları kazanabilecek yetenek eski yapılarda mevcut değildir. Sosyalist birikimin yeniden toparlanması ve taze katılımlarla güçlenebilmesi kendi başına birlik anlamına gelmektedir.

Birlik, depolitizasyona ve demoralizasyona son verilmesi, yılgınlık duygularının kırılması ve saflarımızda yeni bir umut, coşku, direnç rüzgarının esmesinin biricik yoludur.

Birliği yaşam dayattığı kadar kendi ncsnelliğimiz de zorlamaktadır. Birlik, tabandan gelen güçlü iradenin üzerinde inşa ediliyor. Birlik, ertelenemez bir gereksinim olduğu için güç ve ivme kazanıyor, kendi iç dinamizmini yaratabiliyor. Süreç bu nedenle başlayabildi, bugünkü noktaya gelebildi ve geleceği işaret edebiliyor.

Geçmişteki bölünme nedenlerinin çoğu günün gelişmeleri ışığında anlamlarını büyük ölçüde yitirmişlerdir. Üstelik, bütünün parçalarının tek tek doğrular yönünde yol alamayacakları da ortaya çıkmıştır. Artık rotanın birlikte oluşturulması, doğruların birlikte aranması ve bugünün mücadelesiyle yarının kazanımlarının ortaklaşa paylaşılması gerekmektedir. Birlik/partileşme süreci de tam tamına bunu ifade etmektedir.

Birçok normumuz, alışkanlığımız, değerlerimiz, doğrularımız mücadelenin çetin koşulları içinde aşıldı, kimileri yaşamca aşıldı.

Yeni kimliğimizi oluşturmak, kazanımlarımıza sahip çıkmak, yanlışlıklarımızdan arınmak sürecini yoğun bir tartışma, eleştiri ve geniş katılımı ancak birlikte oluşturabiliriz. Birlik ve partileşme süreci işte böyle bir yeniden doğuş ve arınma arayışını da içermektedir. İlerde de doğrularımızın kemikleşmemesi ve yaşamla inatlaşmaması için gerekli mekanizmalar yine birliğin çoğulcu atmosferi ve yapısı içinde elbirliğiyle inşa edilebilir.

Kitlelerden ve yaşamdan kopuk dar grupçuluk ve saf, monolitik parti anlayışı ve yapıları antidemokratizmin ve tutuculuğun maddi temelini oluşturmaktadır. Birlik, bu kısır döngüyü kırıp maddi temelini ortadan kaldıracaktır. Birlik, doğası gereği ve özü itibariyle, monolitik yapıyı yadsıyor, yenilenme sürecinin ve demokratizmin en etkin aracı oluyor. Çok parçalı ve demokratik yapısıyla, tartışma ortamını sürekli canlı tutarak, yaşamla bağları koparmamanın ve yenilenme yeteneğine sahip olmanın garantisidir birlik sürecinin oluşturacağı parti.

Kendi tekkesi dışında kalanları, gerekirse şiddet yoluyla da tasfiye edilecek "hainler-düşmanlar" olarak gören, gerçeğin donmuş bir biçimde kendi tekelci pençesinde olduğuna inanan düzinelerce şabloncu, kopyacı, dar kafalı grupçuklardan, monolitik örgütlerden oluşan yapılanmanın itici ve boğucu kültürsüzlüğünü ancak birlik/partileşme süreci ortadan kaldıracabilir. Sosyalizmin insancıl, demokratik, yenilenmeye açık, yaşamla içiçe özü ve gerçeği inatla aramayla özdeş doğası ancak birlik süreci içinde hayata geçirilebilir, sosyalizmin itibarsızlaşması önlenabilir, onun adına bir çekim merkezi oluşturulabilir.

Kadroların hiyerarşik yapılar içinde bürokratik baskı altında örgütsel mengenelerden kurtulması, özgür bireyler olarak yaratıcılıklarının, bilgi ve deneyim birikimlerinin sosyalizm davasına aktarılması ve doğrudan katılımlarıyla denetimlerine dayalı bir partinin kurulabilmesi de ancak doğası gereği bu yönlerde gelişen birlik/partileşme süreciyle olanaklıdır.

Sınıf özellikleri dolayısıyla daha çok emperyalizme ve şiddete sığman egemenlerin kırıycılığı esas olarak sosyalistlere yönelik olagelmıştır. Birlik, doğal korunma güdüsüyle de çakışmakta, bu açıdan da anlamlı ve işlevli olmaktadır. Birliğimiz demokrasi cephesini de güçlendirecek, demokrasiyi askıyı alma özlemlerine de caydırıcı etki yapacaktır. Militarizmi yaşamdan tümüyle si-

lebilmemiz için öncelikle düzeni ve onun sahibi hakim sınıfları şiddetten arındırmamız gerekmektedir. Birlikten doğacak örgütlü güç bunun en etkili aracı ve sigortası olacaktır.

Birlikten yana olmak basit bir aritmetik toplama işlemini gerçekleştirmeye çalışmak değildir. Birlik sürecine katılmak, aynı zamanda, öğreneceklerimizin, paylaşacak başka düşünsel/örgütsel kazanımların, kabullenecek değerlerin varlığını da teslim etmek demektir. Hele bu bunalım döneminde sağa ya da sola, muhafazakarlığa ya da reformizme savrulma riski hepimizi tehdit etmektedir. Birlik, böylesi bir ortamda, birbirimize yardımcı olmak, öğretmek-öğrenmek, tüm deneyimleri sosyalizm için bir potaya dökmek ve hareketin başarısına yöneltmek anlamına da gelmektedir. Dünya ölçeğinde ve Türkiye'deki farklı gelenek ve çizgilerin, parti ve hareketlerin deneyim ve birikim zenginliğinden dersler çıkarıp yararlanmanın tarihsel fırsatıdır birlik süreci. Üstelik bu birlikte biçimlenme süreci belki de ilk kez dışa dönük bir mücadele süreci içinde dostluk ve dayanışma ile gerçekleşmiş olmaktadır.

Birlik süreci sonunda ortaya çıkacak bütün, kendisini oluşturan parçaların niteliklerini kuşkusuz yansıtacak ama onlardan da farklı, başka olacak, bu anlamda da devrimci bir programatik ve yapısal sıçrayışı ifade edecektir. Dolayısıyla da birlik, Türkiye sosyalizminde tek tek eski yapıların kendi başlarına gerçekleştiremeyecekleri devrimci yenilenmenin anahtarı, motoru olacaktır.

Örgütlü bir güç olarak varlık nedenimiz, kapitalizmin aşılacağına dair beynimiz ve yüreğimizle beslenen inancımızdır. Dünyayı değiştirme kararlılığımızı ve yeteneğimizi kanıtlayabilmenin ilk yolu, önce kendimizin değişebilir olduğumuzu göstermektir. Birlik, bölünmüşlüğe dayalı geçmiş kalıplardan kurtulduğumuzun ve dolayısıyla da değişmekte olduğumuzun en temel kanıtı olacaktır. Birlik sürecinin demokratik, çoğulcu ve katılımcı niteliğiye, geçmişin deneyimlerinden olumlu dersler çıkarabildiğimiz güven verici göstergesi olmaktadır.

Çoklukla bize dayatılan acımasız mücadele koşulları yüzünden, zaman zaman da kendimizce yaratılan nedenlerle unutulmamaya yüz tutmuş sevgi, hoşgörü, dayanışma gibi bizi biz yapan kültürel değerler birlik sürecinde yeniden ortaya çıkıyor,

kendimizi yeniden keşfetmemizi sağlıyor, ayırdedici ortak kimliğimizi oluşturuyor, gücümüze güç katıyor.

Birlik süreci içinde daha şimdiden kurulmuş bulunan diyalog, ortaya çıkmaya başlayan ilişki kalıbı bu alandaki değişiklikler biz-zat devrimci kazanım kabul edilecek düzey ve olumluluktur. Yeniden umut, güven ve coşku üretimi, birlikte iş yapma iradesi ve esas olarak da sosyalizmin evrensel kökenlerinden başlıcası olan dayanışma duygusunun tesisi ve benzeri gelişmeler gerçekten devrimci kazanımlardır, birlik süreci içinde elde dilmeye başlamışlardır, sürecin ilk meyveleridir. Artık açıkça belli olmuştur ki, birlik/partileşme süreci doğru yönde gelişmektedir.

Türkiye'de Marksistlerin önemlice bir bölümü arada radikalizmi yitirebiliyor, radikallerse Marksizmi her zaman tam olarak yakalayamıyorlar; biri radikalizmden esintiler alırken öteki Marksizmden esinleniyor. Birlik sürecinde bunların kaynaşmasından bir Devrimci Marksist ortak kimlik yeniden doğmaktadır. Bir değişik ifadeyle, arada hülyası sisler içinde kalabilenle, gerçeğe bağlarını her zaman yeterince kuramayanlar birlikte hayallerini yitirmeden gerçekçi olabilmekteler.

Birlik-partileşme süreci, bileşeni örgütler (parti, birlik, çevre vs.) açısından bir oto-likidasyon değildir; aksine, herbirinin, diyalektik bir sıçrayışla, kendi kazanım, değer ve misyonlarına ek öteki birikimlerle çeşitlenip zenginleşerek üst düzeyde "yeniden üretilmesi"ni gerçekleştirmektedir.

Görüş - 1990

Bunalım ve Çıkış

Egemenler, yapısal bunalımın yeni bir evresinde daha can çekişiyorlar. Neleri denemediler ki; tek parti şeflerini, liberalleri, demokratları, muhafazakarları, sosyal demokratları, askeri cuntaları... Bayar'ı, Menderes'i, babaoğul İnönü'leri, karıkoca Ecevit'leri, Demirel'i, Erbakan'ı, Türkeş'i, Özal'ı, Yılmaz'ı, Evren'i, Ulusu'yu, daha nicelerini ve şimdi de Güreş'i, Çiller'i, Karayalçın'ı.

Sorunların ve dolayısıyla bunalımın kişilerle, onların, ne denli gerçek olursa olsun, yeteneksizlikleri, birikimsizlikleri, kişiliksizlikleriyle ilgisi yok. Aslında, düşürülmüş kişilikler de neden değil, sonuç.

Para piyasalarındaki deprem ya da kamu açıkları da temel nedenin sonuçları sadece, Tansu Çiller kadar bunlar da işin sadece görüntü kısmını oluşturuyorlar.

Bunalım derin, yapısal ve temelde yatıyor. Egemenlerin umarı, sistemin çıkışı da yok. Bakın, yaklaşık 30 yıl önce Hikmet Kıvılcımlı teşhisi ne güzel koymuş:

"Sermaye... gerek kendi ulusunun, gerekse başka ulusların çalışanlarınca, biriktirilmiş...mülkceğizleri...gaspetmiştir. Yalnız bu gaspediş Batı'da, anayurdunu hızlı bir ilerlemeyle büyük sanayileşme ve bayındırlık yaratışına yüceltmiş, kendi ulusu içinde hayat standardını görece de olsa yükseltmiş olmak gibi tarihsel bir görev başarma haklılığıyla gerçekleştirilebilmiştir...(Bizde ise) özel sermayemiz ya da kapitalizmimiz, 'cin olmadan insan çarpmaya' kalkışmış bir mostra oldu: Modern olmadan daha doğrusu 19. yüzyıl Batı dünyasının kalkınmasını hiçbir zaman yaratamadan ultra modern oldu, yani tekelci finanskapital emrine girdi. Böylece tarihsel görev yokluğu ve ulus önünde haklı çıkma yokluğu kapitalizmimizi 'yüzüktaşı gibi' göze batır etmiş; kendi sosyal sınıfını bile inkar edip ezen ultra modern tekelci finanskapitalistlerin sayıca ve kalitece düşüklükleri, aşağılık kompleksini andıran en ters tepkilere yönelmiş oldu: a) Bir yandan kendi ulusuna karşı insan hakkı tanımaz bir keskin yırtıcılık kazandı; b) Öte yandan,

ulus önündeki zaafını telafi etmek için, uluslararası yabancı finansstekele kul köle olmak zorunda kaldı."

Kıvılcımlı'nın söylediklerine bir de "Kürt Faktörü"nü ekleyin; Türkiye'nin Düzeni'nin çirkin, kanlı ve çaresizlikten buruşmuş portresi karşınızdadır.

Bu nesnel gerçeklik içinde bunalım şimdilerde somut görünümü, aktörleri, problemleri ve süreçleriyle önümüzde duruyor.

Tarihsel haklılık temelinden yoksun, görgüsüz ve her alanda birikimsiz, dolayısıyla da korkak ve kıyıcı egemenler, toplumun en basit ve temel gereksinimlerini dahi emperyalizmin yardımı olmaksızın, kendi başlarına karşılamaktan acizler. Resmi ideolojilerinin değerler hegemonyasını çoktan yitirmişler, şimdi sadece şiddet ile çürüme ve yozlaşmanın kök salmasına dayanmaktalar. Sermayenin politik ve bürokrasi alanındaki bekçileri ise, memurunun maaşını dahi ödeyemez durumda. 65 milyar doları aşmış dış, 400 trilyona yaklaşan iç borçlarının faizlerini de ancak yeniden borçlanarak karşılayabiliyor. Günü kurtarmak için, "özelleştirme" adı altında elindekini avucundakini satışı çıkarıyor.

Göstermelik de olsa halkın oyuna ve demokratik katılım ilüzyonuna dayanan rejimi dahi yürütmekten acizler, militarizmin sopasının türünü tartışıyorlar sıkıyönetim, seferberlik, milli koalisyon, askeri darbe, vb... Artık işkence, faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar, Anti-Terör Yasası, 12 Eylül Anayasası, özel timler, kontrgerilla yetmiyor.

Kürt Hareketi ise, düzenin bütün yapı taşlarını, dayanaklarını, giderek, temelini zorluyor, bunalımı derinleştiriyor, iflası yaşıyor.

Ne var ki, düzenler, sistemler, devletler dalgalı denizlerde ki delik deşik olmuş köhne mavnalara benzeseler de, onlar gibi batmıyor... Dönüştürüyorlar... Yükselen Değerler terminolojisiyle söylersek, transformasyona uğrattılıyorlar. Marksist sosyalizmin diliyle ifade edersek, devrimle yıkılıp, yeniden yapılandırıyorlar!

Yazgıları bir İrade ile, onun müdahalesi ile belirleniyor.

Müflis düzen demokratik bir dönüşüme, bir transformasyona açık değil; o, doğasındaki müzmin bunalımın pençesinde iflah olmaz bir militarist düşkünlükle malül. Üstelik, egemenler safında, askerisi de dahil, günü kurtarmanın dışında bir irade mevcut da değil. Roma'nın son günlerinde, düzenleri gibi felç olmuş egemenlerin yangını seyretmekten başka yapabilecekleri şey yok.

Onlar sadece boşluktan yararlanarak yönetir gibi yapıyorlar, sadece şiddet ve baskı uygulayarak kaçınılmaz çöküşü erteliyorlar.

Kürt Sorunu ile halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması, toplumsal ekonomik çarkların döndürülmesi zorunluluğu arasında sıkışmış kalmış sistemde düğüme kılıcı atarak irade bekleniyor: İşçi sınıfı önderliğindeki devrimci emek partisi!..

Gündem
3 Şubat 1994

Sosyalist Kadrolarla Sınıf İlişkisi

Sosyalizm teorisi, klasik meta üretimi süreci ile işçi sınıfı dışında oluşturulmuş ve geliştirilegelmiştir. Kuşkusuz gelişimi sürecinde sınıf mücadelesinin ve dolayısıyla da sınıfın kendisinin doğrudan belirleyici etkisi vardır ama gerçek değişmiyor; sosyalist bilince sahip ve bilimsel/teorik uğraş içinde olan kadroların, yani bir başka ifadeyle bilinci işçilere dışarıdan, "işçilerle işverenlerin ilişkileri alanının dışından" götüren "öncü"lerin hep bir "sınıfla ilişki" sorunu olagelmıştır.

Proletaryanın pratikte gelişkin bir sınıf olarak varolmadığı az gelişmiş kapitalist toplumlarda, sömürgeler ya da sanayileşme/modernleşme (kapitalistleşme) sürecinin en geri düzeylerde bulunduğu yerler ile teori, bilinç ve sınıf mücadelesinin henüz yaygın gelişkinliğe kavuşmadığı zamanlarda, kaçınılmaz olarak büyük çoğunlukla mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş mensuplarından oluşan kadroların karşısına ister istemez bir "sınıfsal intihar" sorunu çıkmıştır.

Afrikalı devrimci Amilcar Kabral'ın geliştirdiği ve "proleterya adına kurdukları iktidarlarında kökenlerinin sınıfsal özellik ve çıkarlarından bilinçli olarak vazgeçip, kendilerini işçi sınıfına ve genel olarak emeğe adanmaları" biçiminde özetleyebileceğimiz bu "sınıfsal intihar" kavramı, bence sadece onun sözünü ettiği Afrika'da değil, belirli yer ve zamanlarda birçok kadronun karşısına dikilmiştir.

Tarih bize, kadroların, ne yazık ki, genellikle, "sınıfsal intihar"ı kalıcı biçimde beceremediklerini de göstermiştir.

Kuşkusuz, sosyalist kadroların, Marksist aydınların, belirli dönemlerde ve yerlerde kendilerini proletaryanın yerine ikame etmeleri ya da onu dönüştürmeyi bir sosyal mühendislik ruhuyla münhasıran kendi başlarına üstlenmeleri, basitçe bir "sosyalist jakobenlik" tercihi olarak açıklanamaz. Mesele basit bir kişisel/devrimci ahlak sorununa da indirgenemez. Bu gelişmenin ardındaki nesnelliği ve tarihsel zorunlulukları görmeden kadrolarla sınıfın kimi dönemlerde ve kimi toplumlarda biçimlenmiş ilişkileri de, o partilerin ve iktidarların işleyişleri de ve en önemlisi sonrası da tam olarak açıklanamaz. Proletaryanın, ekonomik altyapıya bağlı olarak gelişkin bir sınıf olarak

mevcut olmadığı ya da sınıf mücadelesiyle sınıf içindeki bilincin, tarihsel anlarıyla, gelenek, görenek, norm, kültür ve kurumlarıyla henüz olgunlaşmadığı, sınıfın bilinçli üyelerinin ve organik aydınlarının nitelik ve nicelik açısından düşük düzeyde bulunduğu yerlerde, tüm bunlara karşın, yine de sosyalist kadrolar var olacaktır. Ve, haklı olarak da, gerçekten devrimci olanları, Menşevik değil Bolşevik tavır alacaklardır. Böylece de, geçmişte çoğu kez iyi bir siciile sahip olmayan "sınıfsal intihar" tercihi ile karşı karşıya geleceklerdir. Bunun ne zorlu bir iç kavga olduğu ve ne muazzam toplumsal/tarihsel depremler yarattığı biliniyor.

Koşulların uygun olduğu yerlerde de tabii yine "bilincin dışarıdan sınıfa götürülmesi ve teorinin geliştirilmesi" sorunu var. Buradaki avantaj, şayet süreç sınıfla birlikte, sınıfın bilinçli üyeleri ve aydınlarıyla beraber, bir organik bütünlük içinde yürütülebilirse; parti içi iktidar ve sonraki ülke yönetimi her koşulda sınıfsal denetimle örülebilirse; ve nihayet işçi sınıfının tüm müttefikleri üzerindeki demokratik hegemonyası kurulabilirse, işte o zaman sosyalist kadrolar ve aydınların gerçek kurtuluşunun koşulları da hazırlanmış olur. Böylece de, "sınıfsal intihar"ın acımasız ve çoğu kez başarısız iç hesaplaşması da, toplumsal depremi de, ihanetlerle, burjuva politikacılığıyla, moral yozlaşmayla, kan ve şiddetle örülmüş süreci de yaşanmaz.

Buradan bence iki sonuç çıkıyor: Birincisi, sosyalist mücadelenin temel alanlarında kadrolarla sınıf üyesi bilinçli bireylerin organik bütünlüğünün zorunluluğunu hep vurgulamak asla "işçi dalkavukluğu" değildir, yaşamsal normlarla ilgilidir. İkinci olarak da, sosyalist kadrolar ve aydınlar için daha baştan bu bağı kurabilmek, kendi nihai kurtuluşları için olduğu kadar, parti içi ve ülkedeki devrimci iktidarın kalıcılığının ve sınıfsız topluma yürüyüşün geriye dönülmezliğinin sağlanmasının da en sağlam sigortasıdır.

Nihayet şu söylenmelidir: Türkiye'de bugün, kadrolarla sınıfın bu tür işbirliğinin koşulları mevcuttur, yani onyılların gelişmeleri sınıf içinden yeteri kadar bilinç ile mücadele birikimi çıkartmıştır ve devrimci yeniden derlenişin ve örgütlenmenin daha başlangıcında gözetmesi gereken temel noktalardan biri de burada yatmaktadır.

Gündem
10 Şubat 1994

Keskinleşen Çelişkiler

Üniversitede İran'lı bir arkadaşım vardı, komünist. Tuhaf bir huyu vardı dostumun; Şah ne yapsa, memnun olur, için için ne-redeyse sevinirdi. Ben de doğal olarak bu tavrına kızar, nedenini de bir türlü anlayamazdım. Yine bir defasında, Şah'ın İran halkına karşı bir saldırısını duyunca, "iyidir, iyidir" diye kafasını sallayınca dayanamadım, patladım. Bunun üzerine meşhur formülü bana izah etti: "Şah böyle yaptıkça çelişkiler keskinleşiyordu!"

Sonunda gerçekten de İran'da çelişkiler öylesine keskinleşti ki, Şah devrildi. Ama, komünistler de bu arada başka çelişkilerin kur-banı oldular. Dolayısıyla da, bence İran örneğinden kalkarak o arkadaşımı doğrulamak ya da yanlış bulmak olası değil.

Bizim kitaplardan öğrendiğimiz, hayatın da çok kereler doğ-ruladığı bir başka ilke ise, "yöneticilerin eskisi gibi yönetemediği, yönetilenlerin de eski yöntemlerle idare edilmeyi kabul etmedikleri ortam"lar "devrimci durum" olarak değerlendirir.

Bence bugün Türkiye'de bu iki hal de mevcut ama herhalde devrimci bir durumdan söz etmek aşırı bir iyimserlik olur.

Halkımızın, bugün tepkisizliğin de ötesinde bir duyarsızlıkla, ya-bancılaşıyla, hatta giderek aktif bir yozlaşmayla malul olduğu ortada. Toplumumuzun önemli sayılacak bir bölümünün, televizyonda; şans oyunlarında para kazanmakla, 900'lü telefonlarda stress atmakla, baş-kalarının hakkı ve alınteri üzerinde köşeyi dönmenin düşünüyormakla, Kürdü, düşüneni, emeği savunanı diri diri yakmanın amigoluğunu yap-makla meşgul olduğunu görmemek için gerçekten halktan kopuk aydın ya da devrimci olmak gerekir. Geride kalanların da yine büyük bir bö-lümü, teslimiyetin, hatta boyun eğmenin, insanın insanlığını yok eden tutsaklığında egemenlerin her suçuna katılmakta. Aktif olanların en iyi-leri ise, düzeni ayakta tutan tüm etkinliklerin içinde.

Bir noktayı açık yüreklilik ve devrimci cesaretle saptayıp dil-lendirmemiz gerekiyor: Toplumumuz korkunç bir yozlaşma ve ahlak bunalımı içinde ve sürekli olarak bu yapı kötülükler, olum-suzluklar üretiyor.

Sokaklarda maçlarda, eğlence yerlerinde "en büyük Türkiye..." diye bağıran lmpenlerden değilsek şayet, halkımızın onur duyulacak bir konumda olmadığını itiraf etmemiz gerek. Toplumsal yaşamın her alanında ve boyutundaki çürümeden, insani tahribattan Türk milletin "milli birlik ve beraberlik ruhu" içinde bağışıklık kesbetmiş olduğunu söyleyebilir miyiz?

"elişkilerin keskinleşmesi"ni ve "devrimci durum"u bence biraz da halkımızın içine düşürüldüğü çukur'dan bakarak değerlendirmeliyiz.

Bence, çelişkilerin keskinleşmesi, halk güçlerinin inisiyatifi ile gerçekleşiyorsa ve toplumun yönetilememesi, esas olarak, yönetilenlerin eski usulleri reddetmesi, egemenlerin de başkasını bulmaktan acze düşmeleri temelinde ortaya çıkıyorsa, işte ancak o zaman bunlar bağırlarında devrimci dinamikleri de barındırıyorlar demektir.

Aksi oluyorsa, yani çelişkilerin keskinleşmesini esas olarak egemenler dayatıyorsa, yani inisiyatif onlardaysa ve yönetim bunalımı da öncelikle onların derdiyse, buna karşılık halk güçleri de yüzyılların uykusunda horlar ya da o uykunun daha ilk mahmurluğundaya veya daha da kötüsü koyun gibi kendi bacağından asılmak için kuyruğa girmişe, karşımızda karşı-devrimci dinamikler var demektir.

Zaten başka türlü olabilir mi? İnsan temeli tahrip edilmiş bir zemin üzerinde sosyalizm herhalde inşa edilemez ama bu bataklıkta faşizm, militarizm vb. rer.

Büyük önemlerine karşı, kısa bir gazete yazısı çerçevesinde, bütün dışsal etkileri bir yana bırakarak, bu durumun nedenlerine baktığımızda bence iki şeyi hemen saptamak mümkün.

Bunlardan birincisi, halkımızın değerleri ve yaşam tarzına ilişkindir. Her yerde olduğu gibi bu ülkede de, egemenler kendi çıka ve ihtiyaçlara yanıt verecek ve kendi toplumsal konumlarından kaynaklanan değerleri bütün bir topluma dayatıyorlar. Halk güçleri ise, kendi toplumsal konumlarına ve çıkarlarına aykırı bu değerleri, hile ve desiseyle ve baskıyla öğrenmek zorunda kalıyorlar. İşin vahim tarafıysa, halk güçleri bu süreç içinde bu değerleri iselleştirebiliyorlar da. Böylece de, zaman içinde benimsenmiş değerlere dayanan bir yaşam tarzı ortaya çıkıyor, bir kültür oluşuyor. Ne yazık ki, Türk halkı emeğe ve dolayısıyla da kendine yabancı bir yaşam tarzının cenderesinde gününü gün ettiğini sanıyor.

İkinci olarak, halk güçleri örgütsüz. Bu gerçek tek başına tayin edici önemde, çünkü halk inisiyatifini olanaksız kılan ve dolayısıyla da dinamiklerin oluşumunu bütünüyle tersine çeviren ana etmen buradan kaynaklanıyor. Bugün ülkemizde emeğin kendi gelenek ve görenekleri, normları, değerleri, kurumları tam olarak oluşmamışsa ve halk güçleri de böylece sömürücülere, asalaklara yem olmuşsa, bunun nedenini bunları yaratacak örgütlenmelerin gerçekleştirilmemesinde aramak gerekir. "İşçiler için parti sadece politik bir aygıt değil aynı zamanda bir hayat okuludur" gerçeği de işte buradan çıkar.

Neyse, yaşanacağı yaşamak gerek. Halkımız daha militarizmin çok sopasını yiyecek. Sorayı yiyince akli başına gelmeyecek, aksine iyice gidecek. Ağır bedeller ödeyeceğiz. Sonunda, yaşamın doğal süreçlerinde toplumsal yasalar hükümlerini icra edecekler. İşçi sınıfı ve müttefiki emekçiler kendi yaşam tarzlarını ve kurumlarını kuracak, inisiyatifi ele geçirecekler.

İşte o zaman bu coğrafyada insanın insana kulluğu son bulacak!

Devrimcilere düşen ise, bu hemen yarın olacakmış gibi mücadele etmek, örgütlenmek, sınıfla buluşmak... Üstelik bu gerçekten hemen yarın da olabilir; bakın Kürtler bize güzel bir örnek oluşturmuyorlar mı?

Bir kez de biz onlardan öğrenmeye gayret etsek...

Gündem
23 Aralık 1993

Nasıl Bir Sosyalizm

Ankara DGM tarafından verilen bir mahkûmiyet kararında şöyle deniyor: "Yazar Edip Polat, Kürt sorununu sosyalistlerin sorunu, sosyalistlerin sorununu ise Kürt sorunu ile özdeşleştiriyor. Oysa, sosyalizm ırkçılığı reddeder." Mahkeme, Kürt yazar Polat'ı anlaşılan iyi bir sosyalist olmadığı için, iki yıl hapse ve 50 milyon para cezasına mahkûm ediyor!

Şayet Kürt yazar Edip Polat Cumhurbaşkanı Demirel'i Başbakanken iyi dinleyip önerisine uysaydı, hem sosyalistliğine halel getirmez, hem de iyi bir sosyalist olarak DGM tarafından mahkûm edilmezdi.

Nasıl mı?

Bakın Demirel ne demişti; "istediğiniz ideolojiyi savunabilirsiniz, yeter ki, milli birlik ve beraberlik konusunda hassas olun, taviz vermeyin. O zaman, hangi görüşü savunursanız savunun, size devlet güvencesi veriyorum, ben kefilim tüm haklarınız korunacaktır."

Anlaşıldı değil mi? Şayet DGM sosyalisti olur da, "milli birlik ve beraberlik ruhu"na sadık kalırsanız devlet kuşu da başınıza konabilir.

Tabii Demirel akıllı. Kürt sorununda devrimci bir tavır alınıp Kemalizmden kopulamazsa, sosyalist de olunamayacağını çok iyi biliyor ve böylece de bir taşla iki kuş vuruyor. DGM de onun söylediklerini yaptırıma bağlıyor; "DGM ya da milli birlik ve beraberlik sosyalizmi"ni, yani sahte solculuğu tarif edip, dışında kalanları cezalandırıyor.

Devlet güvencesinde sosyalizm... Ne güzel değil mi? Tam bizim kapıkulu aydınlar için biçilmiş kaftan. Sahte solcuya, sosyalizm tüccarı profesöre, emek taciri sarı sendikacıya Kürtlerin sırtından devrimci sosyalizme ihanet rüşveti...

Şimdi otur, Türkiye emperyalizmle içiçeyken, onunla omuz omuza Kürt'ü vururken, sen bol bol emperyalist komplo teorileri üret, insanların kafalarını karıştır. Al sana Demirel'den de, DGM'den de güvence!

Bakın DGM kararında başka neler yazıyor: "Aynı ırktan olup olmamanın önemi yoktur; bunu yadsımak Kürtleri inkar anlamına gelmez; 12 Eylül sonrası hoş olmayan olaylar yalnız Kürt köylerinde değil Çorum köylerinde de yaşandı..." Ne kadar aşına değil mi? Bizim DGM solcularının "sınıfsal söylem"ine ne kadar da benziyor: "Canım nereden çıktı Kürtçülük, Türkçülük, hepimiz kardeşiz, önemli olan sınıftır, Kürt gibi Türk de sömürülmüyor mu..."

Uzun söze gerek yok: Bu hakim sınıf solculuğun karşısındaysa, sınıfsız topluma giden yolda, sınıf ile ulusal kurtuluşun devrimci işbirliğini öngören Marksist sosyalizm var, bir üçüncü yol da mevcut değil. İngiliz işçi sınıfının kurtuluşunu İrlanda'nın özgürlüğünde gören Marx ile Rusya'yı "halkların hapishanesi" olarak gören Lenin'in oluşturduğu gelenek ortadayken, "nasıl bir sosyalizm" sorusunun yanıtı da belli değil mi?

27 Mayıs 1993

Istanbul... Istanbul

İstanbul'u nasıl bilirsiniz?.. Onu sever misiniz?..

Yıllar, çok uzun yıllar önce İstanbul'a anlatılmaz bir heyecanla ilk geldiğim o yaz sıcağındaki sıırsıklam günden aklımda sadece yapışkan ve yoksul bir kargaşa kalmış...

O İstanbul'u hiç sevmedim...

Ben İstanbul'u bir de Yahya Kemal'in şiirlerinden bilirim; Ankara'nın sadece İstanbul'a dönüşünü seven o kibirli İstanbul'a da içim hiç ısınmadı...

Amerikalıların "göbek dansı, balık ve rakı"lı İstanbul'unu da çok dinledim. Ve o İstanbul'dan hep nefret ettim...

Batıcı ve seçkinci "Yeni sol" aydınının nostaljik özentisi Pera'yı tanımadım ve o da bana hep itici geldi...

Bizansı hep yaşadım İstanbul'da. O bildiğim İstanbul'u hiç sevmemedim...

O mahut "Ne Mutlu Türküm Diyene" takımı astıklarından beri Büyükkada'yı da artık sevmiyorum...

Yargısız infazların kol gezdiği, zenginlerin göbek atarak eğlendiği, maçları "ölmeye giden"lerin seyrettiği, TUSİAD'ın örgütlendiği İstanbul'u da sevmedim... Bab-ı Ali'den, Sansaryan Hanı'ndan, Sağmalcılar'dan, Metris'ten, Koç'ların, Sabancı'ların mekân tuttuğu İstanbul'dan nefret ettim.

Geçenlerdeyse, şimdiye dek bilincimde tam ayırdına varamadığım bir başka İstanbul'u keşfettim. Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP) Genel Sekreteri Teslim Töre ile birlikte bazı devrimcilerin yine akıl kabul etmez iftiralarla gözaltına alınmalarıyla ilgili olarak TKEP imzasıyla posta kutumdan çıkan bir protesto bildirisi "o başka İstanbul" a yöneltti dikkatimi.

Sözkonusu bildirinin sonlarında, İstanbul'daki devrimcilere karşı kışkırtmalara değinilerek, özetle "İstanbul burjuvaziye bırakılamaz. İstanbul devrimci mücadelenin kalbidir. Burda milyonlarca işçi, Türk, Kürt, Ermeni, Rum, Laz, Çerkez, Gürcü emekçi yaşamaktadır..."deniyordu.

Emekçilerin İstanbul'u!.. Halkların İstanbul'u!.. Devrimcilerin İstanbul'u!..

Nazım Hikmet'in yedi tepeli şehri... 1 Mayıs'ın alanlaştığı kent... Emeğin ve Devrim'in İstanbul'u... Sosyalist İstanbul!..

Meğer ben İstanbul'u ne kadar çok seviyormuşum!..

Ne demiş ozan:

"En güzel deniz:

henüz gidilmemiş olanıdır.

En güzel çocuk:

henüz doğmadı.

En güzel günlerimiz:

henüz yaşamadıklarımız..."

Öff, ben İstanbul'a hasretmişim!..

"Ben de senet vereceğim şeytana

Ben de kanımla imzaladım senedi.

Ne aldın istiyorum ondan

ne bilim, ne de gençlik,

Hasretlik cana yetti, pes!

Beni İstanbul'a götürsün bir saatlik."

O İstanbul'a!..

Aydınlık
28 Mayıs 1993

Bu Gece Yeni Yıla Girerken Seninle...

Bu gece, yeni bir yıla girerken ah aptal çocuk!.. Neredesin şimdi?.. Ve, neden yoksun, dünya çılgınca girerken yeni bir yıla?.. Ah, aptal çocuk, yol arkadaşların var ya, hani o çılgınca düşleri paylaştığınız, aydınlık geceleri birlikte kurduğunuz... Hani o karanlık kuytuda birlikte pusuya düşürüldüğünüz... Onlar, girerken yeni bir yıla, yükselen değerlerin ihtişamında çılgınca dünyalar kuruyorlar, ne kadar başka, ne kadar yabancı o çocuk düşlerinize... Peki ya sen neredesin aptal çocuk?

Güneşin sofrasında, alnındaki pıhtılaşmış kana yapışmış perçeminle ne de güzelsin aptal çocuk...

Sevgili kardeşim, bu gece yeni bir yıla girerken, "Mutlaka daha iyi bir dünya kurulacak, biz insanız, yaraşır bize" diye o çocuksu saflığıyla inat ediyor musun hâlâ? Ediyorsan, neredesin şimdi? Neden, yeni bir yıla girerken yalnız bırakıp bizi umutlarımıza ortak olmuyorsun? Sen hiç böyle yapmazdın ve hiç çocuksu bulmazdın düşlerimizi... Biraz gerçekçi olsaydın, biraz insanca bencil ve insanca korkak ve sadece biraz, birazcık temkinli olsaydın yürüyüşünde ve güveninde dostlarına... Ah, aptal çocuk, kaç kurşun yarası vardı nazlı bedeninde?.. Kanıyor mu yaraların hâlâ? Söyle acıyor mu o kurşun izleri şimdi de?

Vurulduğun gece sevgili dostum, o iplik fabrikasında, işçilerin yüreğinde, bir sıkıntı vardı ki, bilmem, bu gece, yeni bir yıla girerken, seni yine üzüyor mu? Ah, aptal çocuk, hâlâ kendine dört dert ediniyor musun emeğin derdini?..

Değerli arkadaşım, seninle aynı okulda hangi doruklara yarırdık, anımsıyor musun? Ve, nasıl da utandığımızı saf düşlerimizden, mahçup özeleştirimizi sigara dumanlı devrimci ortamlarda hatırlıyor musun? Ve ne kadar da açtı önümüz... Ve sen nasıl da o açık kapılara arkamı dönüp ileriye atılmıştın yufka yüreğinle... Seni o gece karanlığında vuranlar, seslenmişler miydi sana, bir şey sorar gibi mi yapmışlardı ve reydi son sözlerin ah, aptal çocuk ?..

Şimdi güneşin sofrasında onları affettiğini biliyorum... Ne kadar da arınmışsın kinden, intikamdan... Bu gece, yeni bir yıla girerken, sen kadehini onların da affına kaldırıyor musun? Yaparsın biliyorum. "Biz sosyalistiz, ahlakımız farklıdır" der dururdun hep; şimdi güneşin sofrasında aptal çocuk, yineliyor musun aynı sözleri?

Hep bileklerinin ağrıdığını söyledin hapisten çıktıktan sonra; işkenceden hiç söz etmez ve böbreklerinin sancısından hiç bahsetmezdin. Ne kadar da inceydi bileklerin, yakıştıramazdık o demirden kelepçeleri ve sen hiç anlatmamıştın ki, o çizmelerin hoyrat tekmelerini... Yatakta sararmış bir sonbahar yaprağı gibiydin ve ne kadar temiz, saf ve ne kadar da umutlu; işkencecileri unutmuştun bile... Hatırlıyor musun, hastabakıcıların grevi söz konusu olduğunda bizim sana bakılmaz diye endişelenmemizi ve senin o çocuksu öfkeni, küskünlüğünü, suçlamayı bizi bencilikle? Ve, nasıl da düşkünlüğüne uğramıştın eylemden vazgeçilince. O gün, hemşireler, en çok, sana bir grevi gösteremedikleri için ağlamışlardı arkandan...

Ah aptal çocuk! Onuruna dokunmasaydı işkencenin izleri, kimbilir, yaşıyor olur muydun ve bu gece, yeni bir yıla birlikte girer miydik?

Seni tanıdığımda utangaç bir Kürt kıızıydın. Gözlerinde, ülkenin bahar gelmiş dağlarının yeşili, güneşi içmiş saçlarında bereketli tarlaların sarısı vardı. Bir gün, gazetedeki resminde bayrağının kızıl kırmızısını gördüm sen yataarken gözyaşlarından sırlıslıkla toprakta... Ah aptal çocuk, bu gece, yeni bir yıla girerken, Kürdistan kurban sana...

Ah aptal çocuklar! Bu gece, yeni bir yıla girerken, ya ben... Hayatta kalmayı becermiş, ben akıllı dostunuz, ne yapmalıyım?..

Bilseniz ne kadar yalnız ve ne kadar hüznülyüm bu gece, yeni bir yıla girerken sizensiz...

Biliyor musunuz, çok şeyler değişti ve hiçbir şey değişmedi... Biliyor musunuz, siz gitti gideli, artık yükselen değerler var, eski yoldaşlarca savunulan... Ve, biliyor musunuz, bizim değerlerimizden söz etmek neredeyse ayıp artık; gericilik, emekten yana olmak, insan onuru "out", yani modası geçmiş; bağımsızlık, eşitlik, hak, adalet komik saçmalıklar; barış, nostaljik takıntı; dayanışma, paylaşma, aptalca saplantı; katılım, ahlak, vicdan... Boş

verin be çocuklar...

Bu gece, yeni bir yıla girerken, söyleyin, ben ne yapmalıyım sizsiz?..

Sizi hiç tanımadım, güneşin sofrasındaki öteki dostlar...

Denizgülü, Yusufgülü, Hüseyingülü... Karşıyaka'nın üç gülü...

Türkiye'nin onur çiçekleri...

Kürdistan'ın dağ menekşeleri...

Emeğin kızıl gülleri, insanlığın umut bahçesinin filizleri...

Ah, siz aptal çocuklar!..

Bu gece, yeni bir yıla girerken, affedin bizleri!..

Güneşin sofrasında, dostların arasında, ah siz aptal çocuklar; bu gece, yeni bir yıla girerken, katılın bize çocuklar; yarınlar, sa-yenizde, bizim yoldaşlar...

Gündem

31 Aralık 1992

Düşünce Özgürlüğü Sorunsalı

.

"Bu bölüm yayınevimiz tarafından
hazırlandı.

Haluk Gerger'in cezaevine girmesinden sonra
Özgür Ülke, Atılım ve Evrensel'de
yayımlanan makaleler yanında, basın açıklamalarını da
• okurlarımıza iletmenin
gerekli olduğunu düşündük."

Basın Açıklaması

Düşünceyi terör, düşünceyi açıklamayı terör eylemi sayan bir zihniyetin yönetiminde Türkiye, düşünce suçlularının kişiliğinde, karanlığa mahkum edilmektedir. Benim mahkumiyetim de, aslında, Türk halkına karanlığın dayatılması sürecinin bir parçasıdır.

Artık cezaevleri, kirli bir savaşın çözümsüzlüğünde tıkanmış, uygar dünyadan dışlanmış, hazinesiyle, resmi ideolojisiyle, üniversitesi, basını, ahlaki temeli, bütün kurum ve normlarıyla iflas etmiş bir düzenin koyu karanlığı dışında kalabilmiş az sayıdaki mekanlar arasındadır. Düşünen bir insan olarak ben de Türkiye'ye layık olduğum yere gitmekten, dışardaki karanlıktan içerdeki aydınlığa geçmekten onur duyuyorum. Yerimiz tabii Kürtlere ve emeğe karşı işlenen suçlara ortak olmayı reddedenlerin yanındır.

Kimsenin kuşkusu olmasın, bizim cezaevine girişimiz, başka düzlem ve zeminde düzene yeni bir başkaldırıdır. Rejimin umutsuz ve saldırgan çırpınışının tezahürü olan militarizm, bir gün mutlaka, kirli savaş yerine onurlu barışı savunanların, emek ve kültürün temsilcilerinin soylu direnişine çarparak kırılacaktır.

27.6.1994

Kuzu Kuzu Teslim Olmak...

Son zamanlarda topyekun savaşa koşturularak çeşitli cezalara çarptırılan aydınların sayısında da bir artış gözleniyor. Düşünceyi terör, düşüncesini açıklama cesaretini göstereni de terörist kabul eden rejimin son saldırılarının doğal sonucu bu.

Bu arada, aralarında benim de bulunduğum aydınların bir bölümü ya kendi ayaklarıyla gidip teslim oluyorlar ya da evlerinde kendilerini tutuklayacak polisi bekliyorlar. Bu durum ilk bakışta garip bir görüntü oluşturuyor ve, ayrıca, bir anlamda da kötü örneğe dönüşme olasılığını içeriyor. Dolayısıyla da, görüntüye, işin özüne inerek, gerçek anlamını vermek gerekli. Ben bunu bu yazıda kendi pratiğim ve anlayışım çerçevesinde yapmağa çalışacağım.

Bugün, topyekun saldırıya karşı bir direniş ve kavga içinde olanların yaşamın her alanını ve anını aktif mücadele için kullanmaları gerektiği ortada. Mücadelenin biçimini, yöntemini, zeminini seçme açısından örgütlü olanların karar vermede daha avantajlı konumda oldukları açık. En azından onların karar verme süreçlerinin kuralları ve ölçütleri daha belirgin.

Bizim, yani örgütsüz olan ve son aylarda ardarda açık hapisaneden kapısına intikal etmekte olan bilimci, yayıncı, sendikacının bu konudaki kararı ister istemez daha öznel ölçütlere göre belirlenme durumunda, daha kişisel ve belki daha karmaşık bir süreç sonunda oluşmakta. Bununla birlikte, bu konudaki bir kararın, örgütlü ya da örgütsüz olan açısından, mücadelenin genel durumundan ve konjonktürden bağımsız olması kuşkusuz düşünülemez.

Bence burada iki ana ölçüt ortaya çıkmakta ve bizim gibilerin kararında şu ya da bu ölçüde etkili olmakta. Bunlardan birincisi, "mücadelenin etkinliği ve yararı" olarak kavramlaştırılabilir. Kişinin, mücadelesinin en etkin, ve dolayısıyla da en yararlı olacağı biçim, yöntem ve zemini seçmesi tabii en doğrusudur. Bu açıdan bakınca yerine ve kişinin somut koşullarına göre fabrikalar, dağlar, kırlar, yabancı diyarlar herbiri mücadele alanı olabilirler.

Bazı durumlardaysa, kişinin hapisteki varlığı da kendi başına etkin bir mücadele olarak ortaya çıkabilir. Böylesi bir fiili durum o taktirde pasif bir kabulleniş olmaz, eylemli bir başkaldırıya dönüşmüş olur. Artık, roller değişmiştir ve düzenin tutsağı, o alanda, her an, bizzat varlığıyla egemenler üzerinde bir baskı unsuru olmuştur. Egemenin inadıyla nefesi çok sayıda dışsal olanağa bağlıdır, bir başka ifadeyle gıdasını kendi iç dinamiklerinden değil de dışarıdan, yapay olarak alır. Oysa, tutsağın inadı ve nefesi, tarihsel bilincinden, geleceğe güveninden, devrimci coşkusundan, moral gücünden kaynaklanır, yüksek bir irade ile taçlanır. Bu karşıkışıya gelmede, birinin tüm gücü ötekinin zaafı olur ve sonuçta da özgür devrimci, tutsak egemenden çok üstün bir konuma gelir. Tutsağın kendisi direnişle, varlığı mücadeleyle özdeşleşir, mahpusluk özgürlüğe dönüşür.

Böyle bir durumda, ilk bakışta cezaevine "kuzu kuzu gidiş" gibi görünen, aslında, gümbür gümbür yıldızlara tırmanmaktır... Ve, Anadolu'daki özdeyişin belirlediği gibi, yılanlar yıldızlardan korkmaktadırlar...

Bir ikinci ölçüt ise, belirli tarihsel dönemeçlerin eşiğinde hayatın devrimci aydından daha iyi bir gelecek uğruna talep ettiği "özveri"dir. Bu "özveri", daha iyi bir geleceğe dönük olduğu için, ve o ölçüde, asla pasif bir tavır değil, tam aksine direngen bir mücadele yöntemidir. Burada aslolan, İsa misali saldırgana öbür yanağı çevirmek değil, dünyaya yıldızları indirerek yılanı yerin yedi kat dibindeki karanlığa gömmek dinamizmidir.

Böylece, bazen, aydınlık için yanmak da gerekli olabilmektedir. Bugün tam da böylesi bir "özveri"nin aydınlardan "devrimci eylem" olarak talep edildiği bir ortamdayız. Türk halkı bugün korkunç bir karanlığa mahkum edilmiş haldedir, ışığa muhtaçtır. Kendilerini ona bir parça ışık için feda eden tek tek aydınların alevi ola ki, karanlığa alışmış gözlerini rahatsız bile etmektedir. Ola ki, koyu karanlığın içinde ani olarak çıkan bir ışık onda ilk olarak bir olumsuz tepki yaratmaktadı., bir eliyle gözlerini kapatırken, ötekiyle de o ışığı kovmaya çabalamaktadır. Ama olsun, biz ki ona güneşi layık görmüşüz, yolu yok kendi alevimizle onu ilk titrek ışıklara alıştıracağız. Bugün bizden bu alev olmak isteniyorsa, bu da kendi başına devrimci bir eylemdir...

Biz ki, ona güneşi istiyoruz ve o koyu karanlık içinde güneşe

bakamamakta, kendi alevimizle onu ışıĝa alıřtıracaĝız. Dolayısıyla, ilk bakışta ve görüntüde "kuzu kuzu gitmek", aslında ve özünde  akmak  akmak parlamaktan başka birşey deĝildir.

Artık ışıĝa bakmaya alıřmalđ gözler... Güneşe gitmeye başlamak için karanlıktan çıkmalı gözler...

İşe bir yerden başlamak gerek ve bizim yaptđımız da aslında bu; öyle ya iyi bakın,

"Güneşe akın var akın

Güneşin zaptı yakın!"

Yeni Taslak Neden Hazırlandı?

Bu konuyla ilgili yasa taslağını toplumsal yapıdan soyutlayarak sadece demokrasinin ve hukuk normlarının çağdaş özünden kalkarak yorumlayacak olursak, bence yapılabilecek tek şey vardır; o da bu taslağı 1930'ların vesayet rejimlerinin içinde yattığı tarihin çöp sepetine atmaktır. Ne var ki, doğru yaklaşım bu yasa metnini de içinde olduğu toplumsal çerçevede ele alarak yorumlamaktır. Bu açıdan bakınca, açık yüreklilikle söylememiz gereken, tencerenin yuvarlanıp kapağını bulduğudur, içinde bulunduğumuz acınası duruma cuk oturduğudur. Bu Meclis'ten, bu partilerden, giderek, bu rejimden daha başka ne beklenebilir ki?..

Bu taslak, bu rejimin layığıdır!..

Yönetemeyen, çıkışsız, iflas etmiş egemenler her zaman ve her yerde militarizmin ipine sarılırlar. Benzer bir biçimde, umarsız ve şaşkın kalan halklar da, içine kısırıldıkları militarizmin ipine sarılırlar. yoksulluğun, geriliğin cenderesinden çıkamadıklarında, örgütsüz ve kendi çıkarlarına yabancı kaldıklarında, şovenizmin, ırkçılığın, giderek, faşizmin ipine sarılır, kendilerini onunla boğarlar. Bugün Türkiye'de olan da budur. Ve tabii böyle bir durumda sistemden demokratikleşme, insan hakları, barış, uygarlık, çağdaşlık beklenemez.

Türkiye'de bugün futbol maçlarını milletlerarası boğazlaşma gibi gören, müzik konserlerine kurt işaretleri yaparak katılan, Kürt köylerinin yakılmasını korkunç bir duyarsızlık ve tepkisizlikle izleyen geniş yığınları gördükçe demokrasi, insan hakları ve çağdaşlık adına ne umabiliriz? Bırakın politik kurumları ve asker-sivil bürokrasiyi, bugün üniversitelerin anlı şanlı profesörlerinden oluşan senatolarına bir yasa taslağı hazırlatsanız, sonuç bu taslaktan daha geri bir metin olmaz mı? Hatta, bence, sözkonusu metin DYP gurubuna göre fazla demokratiktir bile!..

Dolayısıyla bence, asıl yanıtlamamız gereken soru, içinden çıktığı toplumsal yapıya göre aslında **fazla** olan bir tasarının neden hazırlandığıdır. Egemenler, neden olduklarından, istediklerinden,

yeteneklerinden kısmen başka olma ihtiyacını duymuşlar ve aslında bugünkü ruh halini temsil ettikleri halkın da isteklerini aşan bir metni gündeme getirmek zorunda kalmışlardır? Neden aslında kolaylıkla asabilecekleri kimi insanları, kısa bir süre için olsun, salıvermeyi düşünme noktasına gelmişlerdir?

SHP'nin siyasal geleceğine ilişkin elinde kalan son kozun akrobasisini yapma gibi rejimin, özüne uygun aldatmaca çabalarını bir yana bırakırsak, temel etmenin **görüntüde** emperyalizmin baskısı olduğu ortaya çıkmaktadır. Tabii, faşist sağ'dan düzen içi sosyalizme kadar bu görüntünün ardında yatan da bellidir: Bu saf-sataya göre, a) Türkiye güçlenmektedir; b) Türkiye'nin güçlenmesini istemeyen dış güçler ve emperyalizm bu gidişi durdurmak için ülkeyi bölüp parçalamak istemektedir; c) bu plan, Kürtler ile onları destekleyen iç düşmanlar tarafından uygulamaya konulmaktadır; d) Batı'nın insan haklarını bahane ederek Türkiye'ye baskı yapması da bu hain hesabın bir parçasıdır; e) parçalanamaz bir bütün olan ülkeyi ve ulusal onuru "milli birlik ve beraberlik ruhu" içinde korumanın yolu elbette bu baskılara karşı çıkmaktır; f) ne var ki, yedi düvele karşı içten zayıf düşürülmüş olan vatanın esenliği için demokrasi ve insan hakları konusunda bazı ödünler verilmeli ve bu kendi insanımız için kendi irademizle yapılmış gibi gösterilmelidir, bunun için hepimiz kendi siyasal meşrebimizi biraz aşan bir biçimde de olsa bu işin havariliğine soyunmalıyız..."

Buna ek olarak, direnen düşünce suçlularının ahlaki, bilimsel ve tarihsel haklılıkları da elbette karşı tarafı güç durumda bırakmaktadır. Dolayısıyla da, Osmanlı geleneğinde olduğu gibi, bükemediği eli öperken yeni ve daha hain tuzakları da çaktırmadan hazırlama alışkanlığı işlemeye başlamaktadır. Yine de, ilk bakışta, emir-komuta zinciri içindeki demokratikleşme aldatmacasının itici gücünü Batı'nın baskıları oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, emperyalizmin baskısının ardında, egemen söylemin iddialarının aksine, dillendirilmeyen, saklanılmaya çalışılan başka birşey yatmaktadır. Bu da Kürt halkının bütün oyunları boşa çıkaran muhteşem direngenliğidir. Bugün Kürt sorunu uluslararasılaşmakta, devletlerarası politika gündeminin baş maddelerinden birini oluşturmakta, Batı'daki Kürtler büyük bir toplumsal hareketlilik ve diplomatik etkinlik göstermektedir. Bunun

sonucu olarak da, Batı'da hem Kürtlerin acılarına, hem de hak ve taleplerine ilişkin güçlü bir kamuoyu duyarlılığı oluştu. Tabii bu kamuoyu kendi hükümetleri üzerinde baskı yapmaya başladı. Bunun da ötesinde, kendi özgücüne dayanan Kürt mücadelesi çetin bir ceviz olarak Batılı hükümetler üzerinde etkin bir güce dönüştü. İşte bütün bu gelişmeler **görüntüde** "rejimin üzerindeki Batı baskısı" olarak tezahür etmektedir. Bu durumda emperyalizm, işbirlikçisi egemenlere yaptıklarını yüzlerine gözlerine buluşturmada, kitabına uydurarak ve yeni dünya düzeninin cicili bicili boyasını dökmeden yapmasını söylemektedir. Sonuç olarak, egemenleri asıl zorlayan emperyalizmden ziyade onu da harekete geçmek zorunda bırakan Kürt devrimci dinamikleridir.

Bu nedenle, egemenler ve psikolojik savaşın sağ'lı sol'lu müttefikleri gibi geleceklerini ve umutlarını emperyalizme değil de, bizim gibi Kürt halkına, emeğe ve samimi insan hakları savaşçılarına bağlı tutanlar tarihin en sağlam sigortasının güvencesindedirler. Dolayısıyla da, ben kendi payıma, egemenlerin ve emperyalistlerin dışardaki canhıraş çırpınışlarını, sahte demokratikleşme çabalarını ve bizi bir süre için de olsa dışarı çıkarma aldatmacalarını büyük bir keyifle izlemekteyim. Sevgili Özgür Ülke okurları emin olsunlar ki, egemenlerin siyasetteki ve bürokrasideki temsilcileri gece yarıları kan ter içinde çabalarken biz huzur dolu derin uykulardayızdır...

Düşünce Özgürlüğü Sorunsalı

Başlıca üç etmen Türkiye'de "düşünce özgürlüğü" kavramının bir toplumsal sorun olarak gündeme girmesini sağladı. Önce, duyarsız ve tepkisiz sıradan yurttaşın bile demokratik vicdanını sarsan bir biçimde DEP milletvekillerinin hapse atılmaları geldi. Düzen'in yüzündeki maskenin bu denli acemice ve ters epen bir biçimde çekilip yırtılması burjuva basının "şıklık estetiği"ni de rahatsız edince konu daha da dalanıp budaklandı. Ardından, kamuoyunca tanınan kimi kişilerin ardarda Anti-Terör Yasası'nın 8. maddesi uyarınca mahkum olmaları geldi. Nihayet, insan hakları ihlallerine karşı Avrupa'da çıkmaya başlayan eleştirel seslerin giderek yaptırımlara dönüşme eğilimi kamuoyunu daha da sarstı. Kürtlerin yükselen mücadelesi ve Kürt sorununun uluslararasılaşması, Batı'nın içindeki demokratik kamuoyunun dikkatlerini daha fazla Türkiye'ye çevirmeleri ve kendi hükümetlerini, oralarındaki diri Kürt direnişiyle birlikte, baskı altına almaları, Emperyalizmi TC'yi "kitabına uygun" davranmaya zorlama noktasına getirdi. Zaten derin bir ekonomik/toplumsal bunalım ve "yönetememe krizi" ile malul egemenler cephesi bu gelişmelerle daha da karıştı. Bu cephedeki sosyal demokrat ve düzen içi sosyalist kesim siyasal zeminlerinin altlarından kaymakta olduğunun ayırdına varınca "düşünce özgürlüğü" konusunun tartışma alanına girmek zorunda kadı. Özgürlüklerin amansız ve müseccel düşmanı Demirel bile panik içinde Çankaya'da parti başkanlarıyla peşpeşe "zirve toplantıları" yaptı. Majestelerinin sadık İkinci Cumhuriyetçi muhalefeti de olaya müdahil olmayı seçti. Nihayet, "Batı'ya rezil olmak"tan pek rahatsız olan Medya da gelişmelere sessiz kalamayınca, özgürlük hayaleti egemenlerin kapısını çalmaya başladı.

"Düşünce özgürlüğü" de bir meta olunca, Türkiye pazarının tüm sefil ve müflis tüccarları, emperyalistler, sol kılıklı bezirgan oy avcıları, liberal maskeli numaracı cumhuriyetçiler, nasyonal sosyalistler, kemalistler, laikler, özelleştirmeciler, sahte ulusal onurcular, vb., sahneyi doldurdular.

Tabii Osmanlı'da oyun çok!..

Önce konu özünden koparılarak tartışılmaya başlandı. Temelinde Kürt sorunundaki inkarcı, imhacı ve tedhişçi Türkçü öze dayanan, günümüz konjonktüründe büyük ölçüde Kürt sorunu ağılamlında ortaya çıkan "düşünce suçu", bu gerçekten soyutlanarak ele alındı. Böyle olunca da, asıl hastalıkla değil de, onun arazlarıyla hastayı oyalama ortaya çıktı. Şarlatan doktor, bu oyalamada da acemi çıktı; beynindeki urdan başı ağrıyan hastaya aspirin bile değil, zehirli otlardan kocakarı karışımları içiren sahteci lokman hekim gibi davranmaya kalktı egemenler.

Aldatmaca bu noktada da kalmadı. Dikkatler, bilinçli olarak, aysbergin görünen en tepesine, sadece 8. maddeye çekilmek ve onunla sınırlı tutulmak istendi. Kendilerine tüm barışçıl ve demokratik kanallar kapatılmış ve sayıları onbinlerle ifade edilebilecek siyasal tutsaklar, "terör suçlusu" olarak tümüyle dışarda bırakıldılar. Düşüncenin sadece bireyler tarafından ifade edilmesi değil, örgütlü olarak anlamlandırılıp toplumsal bilince ve yaşama geçirilmesi en temel insan hakkıyken, örgütlülüğün vahşi cezalara çarptırılması tartışma konusu bile olmadı.

Batı'ya karşı bir makyaj aldatmacası tartışılırken, fırsattan istifade, mevcut özgürsüzlük durumunu daha da ağırlaştırmanın hukuki akrobasisi de uygulamaya konuldu. 141-142 kaldırılırken uygulamaya konulan oyun bu kez de sahnelenmek istenmekte. "Düşünce özgürlüğü", talanın özgürleştirilmesi demek olan özelleştirmeye rehin bırakılarak bir taşla başka nice kuşlar vurulmak istendi. Hatta sahte sosyalistler, gelişmelerde "Kürtlerin ve devrimcilerin emperyalizmin aleti olduğu" yönündeki komplo teorilerine ve kendilerinin "anti-emperyalistleri"ne kanıtlar bile buldular!

Milli Güvenlik Konseyi'nin talimatıyla emir-komuta zinciri içinde başlatılan komedi hala sürüyor. Düzen zoraki demokratikleşme maskeli görüntüsü ile çirkin, komik, sefil yüzünü aslında daha da gözler önüne seriyor...

Aslında şimdi, tecrit olmuş, kirli savaşın batağında umarsız kalmış, toplumsal beklentilerin en temel olanlarını dahi karşılamaktan aciz, bunalımı iflasa dönüşmüş düzene karşı bir sosyal duyarlılık yaratmanın, giderek, bunu devrimci, demokratik bir toplumsal bilince ve halk hareketliliğine dönüştürmenin tam zamanıdır. Bu görevin öncelikle devrimcilere, sosyalistlere, komünistlere ve Türkiye Devrimi'nin stratejik müttefiki Kürt yurtseverlere düştüğü açıktır.

Yönetemeyen ve iflasın, çözümsüzlüğün, savaşın batağında çırpınan egemenlerin en çok demokrasiden, halkın özgürlüğünden, katılımdan, aykırı ses ve eleştiriden korkması doğaldır. Bugün görüntüde olsun sahte demokrasiye bile tahammül edememelerinin, en temel insan haklarını vahşice ihlal etmelerinin, Kürtlere karşı yoğunlaşan kısıcılığın, işkencenin, gözaltında kaybolmaların, yargısız infazların, faili meçhul cinayetlerin artmasının, her tür faşist, militarist gelişmenin teşvik edilip ileriye bu yönde hazırlık yapılmasının ardında büyük bunalım yatmaktadır. Bu umarsız bunalım, devrimcilerin önderliğinde halk güçlerinin devrimci/ demokratik talepleriyle karşılanırsa, geleceği zaferle taçlandırmak da mümkündür.

Düşünce suçu ile düzenin iflası arasındaki organik bağ kavrandığı zaman, düşünce özgürlüğü için mücadelenin gerekleri ve yönü de ortaya çıkar. Konu bu bağa dayanan geniş bir perspektif ve stratejik anlayışla ele alınırsa, sadece burjuvazinin ve emperyalizmin aldatmacaları teşhir edilmiş olmakla kalınmaz, bir büyük atılımın parçası olması da sağlanır.

Ekim 94, Atılım Dergisi

Basın Açıklaması

Toplumumuzda "düşünce özgürlüğü", içeriği boşaltılarak, özünden kopararak, soyut ve görüntüsünden ibaret bir anlayışla tartışılmaktadır. Bugün "düşünce suçu"nu oluşturan öz, yani suçlanan ve cezalandırılan düşünce, esas olarak, Kürt Sorunu'na, Kürt haklarına ve Savaş'a ilişkin olarak açıklanan düşüncedir. Bir başka ifadeyle, günümüzde "düşünce suçu"nu, savaşa karşı barış istemek, Kürt sorununda siyasal çözümleri tartışmak ve Kürtlerin haklarını savunmak oluşturmaktadır. Bu konularda demokratik bir tavır alınmadan, bunun yasal, siyasal ve toplumsal gerekleri yerine getirilmeden, resmi ideolojinin özgürce eleştirilmesi önündeki engeller kaldırılmadan "düşünce suçu" ayıbından kurtulmak da mümkün değildir. "Düşünce suçu", aslında, yakalandığımız toplumsal hastalığın semptomlarından biridir. Asıl hastalık, yani Kürtlere karşı şiddet kullanılması siyasal çözümün reddedilmesi, savaşın barışa yeğlenmesi, şovenizm ve militarizm sürdükçe, onun sonuçlarından sadece bir tanesi olan "düşünce suçu"nun yaşımdan silinmesi de olanaksızdır.

Sorunun özü yerine görüntüsü ile meşgul olununca, tabii, köklü bir çözüm perspektifi de oluşturulamamakta, sadece anlık görüntüyü "kısa günün karı" anlayışı ile kurtarmaya yönelik kandırmacalar gündeme getirilmektedir. Ve dolayısıyla, "demokratikleşme" yaftalı etkinlikler de, kaçınılmaz olarak, birer saptırma ve gözboyama olmaktan öteye gidememektedir. 1960'lardan başlayarak "özüne dokunulamaz ve sınırlandırılmaz bir düşünce özgürlüğü" kavramı için nice mücadeleler verilen Türkiye'de bugün, "düşünceye özgürlük" adı altında düşüncenin sınırlarının çizilmesine çalışılması, sorunun özüne ilişkin yasakçı tavrın gelip tıkanacağı hazin sonu da göstermektedir.

Demokratik tek bir yol vardır. O da, "sorunların anası" Kürt sorununa ilişkin siyasal çözümü öngören özgürlükçü bir ortamın yaratılmasıdır. Demokratikleşme, insan haklarına saygı ve düşünceye özgürlük gibi kutsal insanlık kavramlarının psikolojik savaşa alet edilmelerine, resmi çarpıtmaların konusu yapılmalarına, siyasal propagandanın aracı olarak kullanılmalarına ya da dünya demokratik kamuoyu baskısına karşı makyaj malzemesine indirgenmelerine asla izin verilmemelidir.

Basın Açıklaması

İnsanların tek başlarına ya da toplu ve örgütlü olarak düşüncelerini, taleplerini, eleştirilerini, özlemlerini ifade edebilmeleri için **demokratik ve barışçıl** kanallar kapatılırsa, bir toplumbilim yasası olarak, illegalite ve şiddet kaçınılmaz olur, meşru olur. Toplum olarak bugün barışın mı savaşın mı, militarizmin mi demokrasinin mi tercih edileceği konusunda yol ayrımındayız, ertelenemez bir stratejik karar eşiğindeyiz. İşte rejim de tam bu noktada tıkanmış durumdadır.

Bugün içinde yaşadığımız savaş, bir yandan, hergün Türk-Kürt onlarca insanımızın ölmesine, sakat kalmasına neden olurken, bir yandan da yoğunlaşan şiddet süreci, toplama kamplarının kurulmasına, kitlesel sürgünlere, tarla, köy, orman yakılmasına, insansızlaştırma denilen bir tür etnik temizlemeye kadar varmıştır. Vahşet artık o boyutlara ulaşmıştır ki, ekranlarda parçalanmış vücutlar zafer işareti olarak sergilenmektedir. Öldürülmüş kız ve erkek gerillaların çıplak vücutlarının ekranlardan teşhiri, nihayet, Kürt halkını rencide eder, onda derin bir acı ve öfke yaratır. Oysa bu, Türk halkında daha da büyük tahribatlara yol açmakta, onu aşağılamakta, onun içindeki insanı çürütmektedir. Bu korkunç gidişe karşı çıkanların "terörist" olarak cezalandırılmaları ise, sorunları daha da ağırlaştırmaktan, içinden çıkılmaz hale getirmekten başka işe yaramıyor.

Şoven ve militarist bir dalganın eşliğinde Türk halkı felakete sürüklenmektedir. Savaş cephesinde kurulan sağ'lı sol'lu ittifak tehdidçi bir Türkçülük ile militarist teksesliliğe, faşistlerle düzen solcularının fikir ve eylem birliğine ulaşmıştır. Uç sağda Ecevit ve Türkeş'ten yola çıkan, muhafazakar, liberal ve sosyal demokratları kapsayıp milliyetçi, yani nasyonal sosyalizme uzanan egemen düşünce hayatı ve siyasal yelpaze burada kendi sol ucunda kapanmakta, yani faşizm ile başlayıp faşizmle bitmektedir... Bu kısır döngü, Türk fikir ve siyaset yaşamını çoraklaştırıp zehirlemekte, halkın geleceğini karartmaktadır. Ne yazık ki, egemen düzlemde

bu kısır döngüyü kırarak açılımlarsa henüz çok kısırdır ve devletin zor tehdidi altındadırlar. İşin vahim yanı, henüz sınıfsal karşılığını bulamamış, maddi temelden, medeni cesareten ve yaratıcı düşünceye yoksun olsa da, sağ'da 2.Cumhuriyet fikri altında bu kısır döngüden bir çıkış arayışı vardır da, düzen içi sol'da demokratik bir açılım arayışı bir yana, tam aksine artan bir bağnazlık, Türkçülük ve saldırgan gericilik gelişmektedir. Bu cenahta kullanılan ilerici söylem ise, elbette, yaşamın inatçı gerçekleri karşısında maskenin ardındaki militarist-tedhişçi yüzü saklayamamaktadır. Oysa asıl şimdi aykırı seslere, hümanist-liberal perspektiflere, sol düşünceye, demokrasiye, komünistlere ve tabii en başta da Kürt halkının özgür, korkusuz, örgütlü öz sesine ihtiyaç vardır. Bundan korkmak yerine, bu zenginliği aramak, yerleştirmek, yaşatmak zorundayız.

Önümüzde eski Yugoslavya'nın hazin örneği varken, Kürt sorununda siyasal çözüm talep etmenin, barış ve demokrasi istemenin gerçek yurtseverlik olduğunu, bağnaz milliyetçiliğin, tedhişçi türkçülüğün ve militarizmin felaketten başka birşey getiremeyeceğini artık kavramak gerekmektedir.

Haymana Cezaevi
3.9.1994

Basın Açıklaması

Son açıklamalardan anlaşılmaktadır ki, Anti-Terör Yasası'nın 8. maddesinde yapılacak kozmetik bir değişiklikle "düşünce suçu" konusunun üzeri bir kez daha rejimin ölü toprağı ile kapatılmak istenmektedir. Sadece "Batı'dan gelen tepkileri karşılamak" amacıyla girilen böylesi içtenliksiz gözboyama çabalarının bu sorunu çözemeyeceğı açıktır. 1960'lardan başlayarak "özüne dokunulamaz ve sınırlandırılmaz bir düşünce özgürlüğü" kavramı için nice mücadeleler verilen Türkiye'de bugün, emir-komuta zinciri içinde "düşünceye özgürlük" adı altında düşüncenin sınırlarının çizilmesine çalışılması, aynı zamanda, sorunun özünü oluşturan Kürt haklarına ilişkin inkarcı ve tedhişçi tavrın gelip tıkanacağı hazin sonu da göstermektedir. Gerçekte, kendilerine demokratik/barışçıl kanallar kapatılan ve sayıları binlerle ifade edilen bütün siyasal tutsaklar düşünce suçlusudurlar. Demokratikleşme, herşeyden önce, bütün siyasal tutukluların salıverilmesini, herkesin düşüncesini ifade ve örgütlenme özgürlüğüne sahip olmasını içermelidir. Aksi halde, ülke "düşünce suçu" ayıbını taşımaya devam edecek, uygar insanlık vicdanında mahkum edilecek ve militarizmin çözümsüzlüğünde boğulacaktır.

Haymana Cezaevi

25.9.1994

Globalleşme

Yaklaşık 80 yıl önce Lenin kapitalizmin en yüksek aşaması emperyalizmi finans kapitalin nihai zaferinin sonucu olarak belirledi. Aradan geçen sürede emperyalizm de çeşitli aşamalardan geçti, bugünlere ulaştı.

Tekelci kapitalizm aşamasında, tekeller arasında çarpıklaşsa da, rekabet bütünüyle ortadan kalkmadı, dolayısıyla üretim güçlerindeki gelişme sürdürülebildi. Üretim de kapitalist ekonominin motoru olmaya devam etti. Savaşlar, silahlanma yarışı, teknolojik gelişmeler özellikle 1960'larda kapitalist birikime yeni olanaklar sağladı. 1970'lerde ortaya çıkan bunalım da, sermaye fazlasının ve petrodolarların Üçüncü Dünya borçlanmasına, Sovyet ve Çin pazarlarının Batı sanayi ürünlerine açılmasına ve silahlanmaya aktarılmasıyla kontrol altına alınabildi. Bunu 80'li yıllardaki büyük saldırı izledi.

Bugün artık giderek üretimden kopmuş bir birikim tarzının egemenliği altında yaşıyoruz. Emperyalizmin önceki evrelerinde birikim hâlâ üretici sermayenin bir fonksiyonuyken ve finans sermayesi de esas olarak sanayi sermayesine, onun uluslararasılaşması süreçlerine tabiyken, bu yeni dönemde finansal büyüme kendi başına egemen birikim tarzına dönüşmektedir. Sanayi kapitalizminden finans kapitalizmine geçişi ifade eden bu dönemde, dünya çapında kara paranın vur-kaç talanına, spekülasyona, tefeciliğe ve devasa rant gelirlerine, lüks tüketime bilgi, imaj vb. elle tutulmayan şeylerin satışına, maddi malların üretiminden ziyade mali işlemlerin getirilerine dayanan reel ekonomi dışı bir ekonomi ortaya çıkmıştır. Finans sermayesinin devasa miktarlarda denetimsiz bir biçimde dünya çapında devinmesi ve sermayenin bu yeni uluslararasılaşma aşaması, globalleşme kavramıyla tanımlanıyor.

Globalleşme, emperyalizmin en yüksek aşamasını da ifade ediyor çünkü öncelikle, esas olarak, manipüle edilmiş olsa da, insan ihtiyaçları için üretime dayalı birikimden bu köklü kopuş, kapitalist üretim tarzından tam bir ayrılma anlamına gelmektedir. İkinci ola-

rak, kapitalizm içi güç dengelerinde ve sermaye içi karar alma merkezlerinde ortaya çıkan radikal değişimler de başka, farklı bir sisteme tekabül edecek düzeydedir. Üçüncü olarak da, siyasal alanda, kapitalizmi ifade etmeyen bir devlet ve devletlerarası sistem yapısı bu gidişin doğal sonucu olacaktır. Bu iki düzeydeki yapıya, devlet, devlet egemenliği ve ulus-devletler arasındaki ilişkilere dayanan uluslararası sistemin dönüşmesi, emperyalizmce biçimlenmiş bildiğimiz dünya dışında bir düzenin oluşması anlamına gelecektir.

Ne var ki, bu en yüksek aşama, aynı zamanda, can çekişen emperyalizmi de ifade ediyor. Bugün insanlık, tarihte ilk kez, yer-yüzündeki herkese temel insanca yaşama olanaklarının sunulabileceği bir noktaya ulaşmıştır ama emperyalist kapitalizmin egemenliği ve üretimden kopuk birikim tarzı tam aksi bir sonuç ortaya çıkarmakta, sayıları milyarı bulan insanları minimum standartlardan neredeyse bütünüyle mahrum bırakmaktadırlar. İkinci olarak, üretimden kopuk finansal gelişmenin vahşi güdüsü tam bir iç yıkıcılıkla malûl düzeye ulaşmıştır. Üçüncü olarak da, üretime bilim ve teknolojinin uygulanmasında ulaşılan yüksek aşamaya karşın sistem verimlilik sorununu çözmemektedir. Bu "verimlilik paradoksu" zaten üretimden koptuğu ölçüde rekabetten kopan düzenin, ayrıca, bu bakımdan da üretim güçlerini artık gereğince geliştiremez hale geldiğini, daha doğrusu bu alandaki gelişmeleri de sistemin bekasına yansıtamadığını göstermektedir. Böylece de, herhangi bir sistemin ölüm çanlarını çalacak koşullar, emperyalizm açısından da artık oluşmuş durumdadır.

Globalleşmenin siyasal ifadesi olan Yeni Dünya Düzeni, can çekişen en yüksek aşamadaki emperyalizmin tüm ölümcül çelişkilerini içermekte, bunu hergün bir başka iflasla da gözler önüne sermektedir. Ezenler arasındaki yıkıcı paylaşım rekabeti, ezenlerle ezilenler arasındaki tarihin motoru çelişki ve çatışmalarla ezilenlerin kendi aralarında içine düşürüldükleri tuzakla çırpınmalarının sonucu olan şiddet, hep birlikte, yükselen değerlerin imaj çağında emperyalist kaosun gerçek görüntüleridir.

Kimse imajların yanılsamalar dünyasındaki pırıltılara bakarak aldanmasın. Ezilenlerin çığılığı, aydınlık bir geleceğin de habercisidir.

Evrensel
12 Temmuz 1995

Basın Açıklaması

Düşüncelerine, bedeli ne olursa olsun, sahip çıkmayı kişisel onur sorunu sayan bir "düşünce suçlusu" olarak, basının düşüncelerime ve dolayısıyla da kişiliğime saldırı olarak kabul ettiğim tutumunu protesto ediyorum. Basın, bugün benim de aralarında bulunduğum kimi "düşünce suçluları"nı bir görüntüye dönüştürme eğilimindedir. Sessiz görüntülerimizin üzerine ise, gazeteciler kendi yorumlarını monte etmektedirler. Bizler olmayan bir demokratikleşmenin üzerini örten sis perdesinin düşüncesiz unsurları, "düşünce özgürlüğü" konusundaki tartışmaların cansız fonları olarak kullanılmaktayız. Basın bunu düşüncelerimizi bütünüyle sansür ederek, kimi zaman çarpıtarak, kimi zaman da söylemediğimiz sözleri, benimsemediğimiz tutumları bize mal ederek yapmaktadır. İsimlerimiz bolca kullanılmakta, görüntülerimiz ekran ve sayfalarda ama düşüncelerimiz yok. Düşüncelerimizin kamuoyuna yansıtılmasına konan medya yasağı Devlet yasağıyla atbaşı gidiyor, Devlet'in prangasının zincirlerini de medya sansürle, çarpıtmayla, yalanla örüyor. Ayrıca, bizim üzerimize odaklanan medya ilgisi öteki siyasi hükümlülerin, "politik suç kavramı"nın varlığını örten bir araca dönüştürülüyor. Bütün bunlar beni, düşüncelerimden dolayı cezalandırılmış olmaktan daha fazla rahatsız etmekte ve öfkeliendirmektedir. Bir daha propaganda malzemesi olarak kullanılmayı reddediyor ve bundan böyle cezaevinde kaldığım sürece gazetecilere demeç vermeyeceğimi, bunun için beni arayan gazetecileri kabul etmeyeceğimi, ziyaretçilerle basın önünde görüşmeyeceğimi açıklıyorum. Bunu yaparken sadece kişiliğimi ve düşüncelerimi korumuş olmuyorum; böylece, daha fazla çiğnenmesine vesile yaratmayarak, kendimi meslek onurunun korunmasına da katkıda bulunmuş sayıyorum.

Haymana Cezaevi

8.11.1994

Avrupa Konseyi Parlamenterler Assemblesi ve Avrupa Parlamentosu Üyelerine Açık Mektup

Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne katıldığı 1949'dan bu yana yönetici sınıfları demokratikleşme ve insan haklarına saygı sözü veriyorlar -- bugüne değin asla yerine getirmedikleri bir söz bu. O zamandan bugüne, çağdaş sihirbazlar miğferlerinden üç askeri darbe çıkarttılar, aralarında bir Başbakan'ın asılması olmak üzere onlarca siyasi idam gerçekleştirdiler, muhalefete sürekli baskı uyguladılar, Kürtlerin farklı bir etnik unsur olarak varlığını bütünüyle inkâr ettiler, vs.

"İnsan haklarından yoksun bir demokrasi" Türk rejiminin modern simyacılarının gerçekleştirebildiği basit bir aldatmacadır sadece. Kürtlere bakın. Hukuki bir numarayla, politikacıların sihirbazlığıyla ya da tarihin bir yutturmacasıyla, bir Kürt anında dağ Türkü oluverir. Biri direnmeye görsün. Modern savaş makinasının alevleri bedenini kömürleştirir. Canlı varlıkların, ruhsuz polis kayıtlarında nasıl soğuk rakamlara dönüştüğüne bakın bir. Sesini yükseltme yürekliliğini gösterenlere sorun. Yanıtını almak için yargısız infazların ve kaybolanların listesini tarayın veya demir parmaklıkların arkasına bir göz atın, ya da, daha iyisi, işkencelerin çığlığını dinleyin. Muhalefetin ve meşru beklentilerin kendilerini ifade edebilecekleri barışçıl kanallar sıkıca kapatılırsa ve şiddet milyonlarca yurttaş için normal yaşam koşulu haline gelirse, elbette, tepkiler de kaçınılmaz olarak şiddeti içerir. Bizzat sistemin kendisi tarafından yaratılan şiddet sarmalında, militarizm de devlet davranışındaki patolojik normalliğin içsel bir uzantısı olur.

Öyleyse, demokratik Avrupa kamuoyu daha ne kadar bu aldatmaca ustalarınca kandırılmaya izin verecek? Öyleyse, uygar dünya, onca kan dökülürken, daha ne kadar Türkiye'ye uygar davranış konusunda öğüt vermeye devam edecek?

Pek yazık! Artık sözcükler tüm anlamlarını yitirmekte, çünkü siyasal seçkinler onların anlatabileceği basireti ve bilgeliği kavramaktan bütünüyle aciz durumdadırlar. Militarizmin çarpık man-

tığına tutsak kolektif ruh hali yabancı düşmanlığı kapanına kısıtılmış haldedir. Bunun sonucu olarak, kendisine dayatılmış bir toplu çılgınlık halindeki toplumun büyük kesimi, mantık, gerçeklik ve insani değerlerle ilişkisini yitirmiş vaziyettedir. Batı silah ve kredilerinin akması, Savaş Ağaları'nın ölümcül oyunlarını sürdürmelerini sağladığı sürece, Avrupa'dan kaynaklanan kararların, bildirilerin, protestoların hiçbir anlamı da kalmıyor.

Rejimin simyacıları, Batı parası, silahı ve politik desteği üzerinde insan onurunu öğütüyor, umutsuzlukla harmanlayıp bir tutam çifte standartla baharatlandırıyor ve üstüne de bolca Kürdün çilesini bulayarak, ürünlerini çağdaş realpolitik'in labirentlerinde malyalanmaya bırakıyor - Orada da, hepimizin payına düşecek kadar çok suç ve demokrasinin uğursuz mutasyonuyla sonuçlanan bir metamorfoz oluşuyor.

Bu koşullarda Avrupa'lı demokratların tarihsel seçimi, bencil çıkarları aşarak, halkımızın demokratik özlem ve duyarlılıklarına öncelik vermek ve savaş ağalarının şantajına boyun eğmemek olmalıdır. Öte yandan, şayet Avrupa Konseyi, yaptırımlar uygulamak yerine, Türk siyaset sınıfını Konsey üyeliğini sürdürerek mükâfatlandırmaya devam ederse ve şayet Avrupa Parlamentosu da Gümrük Birliğine vereceği onayı bu ödülle eklerse, o zaman, çağdaş yıkıcılık Küçük Asya'nın çoraklaştırılmış ve kirletilmiş topraklarında hükmünü icra etmek için yeni bir yaşam süresi kazanmış olacaktır. Avrupa'dan böylesine meşrulaştırıcı bir destek ve moral aşısı ile donanmış rejim, kuşkusuz, savaş çabalarını ve temel insan haklarına karşı saldırılarını yoğunlaştıracaktır. Avrupa kırk beş yıl önce Appeasement (Hitlerle uyum)'un korkunç bedelini Holocaust (Yahudi Soykırımı) ile ödedi. Türk militarizmiyle uyuşmaysa, kesinlikle, rejimin, Kürt varlığını her biçimiyle toptan imha etme çabalarını hep yinelemesine yol açacaktır. O zaman da, dünyanın bu istikrarsız bölgesindeki "yeni bir Bosna" trajedisinin ne zaman, nerede ve nasıl duracağını -herşey için artık çok geç olana kadar- hiç kimse bilemez.

Bu yüzden, sayın Parlamenter, sizi, "Türkiye konusu"nda oy kullanma zamanı geldiğinde, suça ortak olmayı reddetmeye çağırıyorum.

Basın Açıklaması

TMY'nın 8. maddesi uyarınca çarptırıldığım 1 yıl 8 aylık mahkûmiyetin süresi bugün doldu. Ek olarak mahkum edildiğim 208 milyon lira cezayı da ödediğimde bugün tahliye olabileceğim.

Bu para cezasını bir süre ödemeyeceğim.

Kürt Sorunu'nda görüş belirttikleri için hapse atılan "Barış ve Düşünce Suçluları", ayrıca fahiş para cezalarına mahkûm edilmektedirler. Bu cezanın miktarı, her yıl, belirli bir katsayıyla çarpılarak arttırılmakta, astronomik meblağlara ulaşmaktadır. Bugün bu tutar, yarım milyar lira civarındadır. Açıktır ki, bu düzeydeki cezalar, pekçok insan için ödenemeyecek boyutlardadır. Üstelik devlet bu parayı, hapse atarak para kazanma olanaklarını elinden aldığı insanlara ödetirmektedir. Yazarlar, gazeteciler, yayıncılar, çalışarak dahi karşılayamayacakları miktarları, bir de, işlerini kaybettikleri koşullarda ödemeye zorlanmaktadır. Bu durumda, para cezasını kendi alınterleriyle ödemek ya da eşlerini, çocuklarını, yakınlarını cezaevinde fazladan yatmaya terketmek, mahkûm ailelerine de ek bir ceza olarak dayatılmış olmaktadır. Cezaların bir de aile bireylerini kapsaması Ortaçağ Hukuku'nun bir parçasıdır ve TMY ile Türkiye'de uygulanmaktadır. Ödenmediği takdirde, para cezasının küçük bir bölümü, günlüğü onbin liradan hesaplanarak maksimum süre olan üç yıl hapse çevrilmekte, geri kalanı ise, haciz yoluyla tahsil edilmek üzere ilgili mercilere havale edilmektedir. Örneğin, benim durumumda, 208 milyon liranın yaklaşık 10 milyon lirası üç yıl hapsi karşılamakta, 198 milyon lira kadırıysa hacze tabi olmaktadır. Gerçi benim özel koşullarımda bu para rahatlıkla ödenebilir ama bu, elbette, sözkonusu hukuk ayıbını ortadan kaldırmamaktadır.

İşte, kamuoyunun dikkatini bu cezaya çekmeye katkıda bulunmak amacıyla parayı ödemiyor, tahliye olmayı bir süre için reddediyorum. Parayı, bu uygulamayı protesto etmek amacıyla ödemiyorum; cezaları ödeyemediklerinden hapiste devlete rehin kalanlarla dayanışmanın gereği olarak ve İsmail Beşikçi, Işık Yurt-

çu gibi milyarlarca liralık faturalarla vicdanları rencide eden korkunç uygulamalara reva görülen dostlarımın yükünü, bir süre moral boyutta olsun, paylaşmak için bu parayı ödemiyorum; dünya demokratik kamuoyuna, yaşam cenderemizin bu çirkin yüzünü teşhir etmek için parayı ödemiyorum; bu ülkede demokratik hassasiyetleri harekete geçirmek, temel haklar, adalet ve barış için bedel ödemeye hazır olanların varlığına bir başka küçük kanıt oluşturmak, cezaların bizleri yıldırmadığını göstermek için bu parayı ödemiyorum. Bunu, barış ve özgürlük mücadelemizin bir parçası olarak kabul ediyorum.

Protestomun amacına ulaştığına inandığımda, 208 milyon lirayı faiziyle birlikte TC'nin kasasına yatıracam. Bedelini ödeyecek, düzene layık biçimde, "özgürlüğümü" satın alacağım...

Hükümetin düştüğü koşullarda bu eylemin amacına ulaşamayacağı düşünülebilir. Ne var ki, sermayenin ve devletin çelik çekirdeğinin yönetiminde sadece bir figüran olan hükümetlerin düşmesi ve Kirli Savaş Koalisyonu'nun asli unsuru sosyal demokratların şovları, bizim için bir anlam ifade etmemektedir. Mesajımız Türkiye ve dünya demokratik kamuoyunadır. Protestomun muhatabı TC'dir, mücadelemiz düzenlidir. Dayanışma içinde ve bir parçası olduğumuz Türkiye işçi sınıfı, emekçiler ve Kürtlerse, hükümetlere rağmen, zaten ayaktadırlar.

Kararlılığımız, müstafii Başbakan'ın inançlarının aksine, dünyada hâlâ, arsa spekülasyonu dışında başka insanlık değerlerinin de varolduğunu kanıtlamaktadır. Uğruna özgürlüğümüzü feda ettiğimiz idealler hükmünü icra etmeye devam edecektir...

*Haymana,
23.9.1995*

KİMSE HEVESLENMESİN; tarihin sonu falan gelmedi, sosyalizm bitmedi. Kimse heveslenmesin; emekçiler ilelebet sömürüye mahkûm edilemedi, Yeni Dünya Düzeni'nin "ölü toprağı" insanlığın üzerinde çimentolaşamadı. Kimse kapitalizmin nihai utkusuna güvenip de çalım satmasın, kimse beynelmilel şermayenin 'yalanlar imparatorluğu'na sığınıp da emeğe ve barışa savaş açmasın.

Evet, bugün rüzgâr işçi sınıfından, emekten yana esmiyor; ama duymuyor musunuz, emekçi iktidarının, devrim dalgasının dipten gelen gümbürtüsünü duymuyor musunuz?

İşçiler hele siz, siz kendi iktidarınızın o yıkıcı acilliğini, ahlaki gereğini, tarihsel haklılığını duyumsamıyor musunuz? Sadece bir sınıf olarak kendinizi değil, emeği ve bütün bir insanlığı kurtaracak ve mazlum halkları da bireyi de özgürleştirecek sosyalist devrimin esen yelinin sıcaklığını herkesten önce siz gereksinmiyor ve hissetmiyor musunuz?

O halde haydi! Tutun sosyalist kardoların ellerinden ve haydi, örgütlü sömürüye karşı, örgütlü mücadele için haydi!

Haluk Gerger

